

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Ἑκδογὴ
ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ — ΣΤΕΡ. Ν. ΣΑΚΚΟΥ
Καθηγητῶν Πανεπιστημίου

Ἑπιμέλεια
ΒΑΣ. Σ. ΦΕΥΤΟΥΚΑ — ΘΕΟΔ. Ν. ΖΗΝΗ
Διδασκόντων τῆς Θεολογίας

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 24

ΟΜΙΛΙΑΙ ΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

1. ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΚΚΑΒΑΙΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ
ΑΥΤΩΝ
2. ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΛΕΑΖΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΑΚΚΑΒΑΙΟΥΣ
3. ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΠΑΥΛΟΝ Α'—Ζ'

Εισαγωγή—Μετάφρασις—Σχόλια
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ
Κείμενον: B. Montfaucon

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Αἱ ὁμιλίαι εἰς τοὺς ἁγίους Μοναχοὺς ἀπεφωτισμένοι εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Περὶ τῆς γνησιότητος τῆς τριτῆς ἡμέτερον εἰς ἀρχῇ ἀμφιβάλλει ἐξ αἰτίας κυρίως τῆς αὐτοματίας τῆς καὶ τῆς διαφοράς ὅρων. Εἰσιέσται ὅμως εἰ πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοματίας, γνησίας ὁμιλίας τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ ὁποία ἔχει ἀπολεσθῇ καὶ τῆς ὁποίας ἀπονομαζα ἀναφέρει ὁ Ἰωάννης ὁ Δομαστικὸς εἰς τὸ 1^{ον} Βιβλίον περὶ εὐδόνων, μὴ ὑπάρχον εἰς οὐδεμίαν τῶν τριῶν τούτων ὁμιλίαν. Αἱ ὁμιλίαι ἀπεφωτισμένοι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀορτῆς τῶν ἁγίων, τὴν 1ην Ἀυγούστου.

Ἰκνὸν διὰ τὰς ὁμιλίας ἀναίει ὁ ἱερεὺς Πατὴρ ἀπὸ τὸ Δ' Βασιλείου, εἰς τὸ ὅπου ἀναφέρεται ἡ διήγησις περὶ τῶν Μοναχοῦν. Ἡ πρώτη ὁμιλία ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὴν μητέρα τῶν ἐκτὸς παιδίων. Ὁ Χρυσοστόμος περιγράφει μὲ τὴν λεπρότητα καὶ τὴν χεῖρα, ἡ ὁποία πάντοτε τὸν διακρίνει, ὅμως πρὸς ἕνα τὸ φερόμενον μαρτύριον τῆς μητέρας ἡ ὁποία παρηκολούθησεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μέχρι τὸ τέλος τὰ μαρτύρια καὶ τὸν θάνατον τῶν παιδίων τῆς. Εἰς τὸ μαρτύριον, τὸ ὅπου ὑπερέκειν εἰς αἰτίαν τῆς ἀδυνατοῦς γυναικείας φθορᾶς τῆς καὶ ἐξ αἰτίας τῆς μητρότητος ἀντικαταθί- ται ὁ Χρυσοστόμος τὸ ἀδελφάνειον φυχικὸν τῆς φρόνημα. Δὲν ἔ- ἔλασε τὰ μαρτύρια τῶν παιδίων τῆς, λέγει ὁ Χρυσοστόμος, ἀλλὰ ἔλασε νὰ πλέωνται δι' αὐτὰ οἱ στέφανοι τῆς δικαιοσύνης. Δὲν ἔλασε τὰς πλευρὰς τῶν νὰ τραπῶνται, ἀλλὰ ἔλασε νὰ κλινοῦνται δι' αὐτὰ περὶ εἰς τὸν παράδεισον. Δὲν ἔλασε τοὺς ὀφθαλμοὺς, οἱ ὅποιοι τὰ εἶχαν περιχυλῶσαι, ἀλλὰ ἔλασε νὰ πετοῦν γόρυς τῶν ἀγγέλων. Ἐπληρώνεται τὰς ἀδίκας τοῦ τοκετοῦ, ἐξοστράκει τὴν φόν- σιν, ἡ ὁποία συνήθως νικᾷ καὶ αὐτὰ ἀνάμειν τὰ θνητά. Μὲ τέτοιους λόγους ἐγκωμιάζει ὁ ἱερεὺς Πατὴρ εἰς τὴν πρώτην ὁμιλίαν τοῦ τὸ φρόνημα τῆς μητέρας καὶ προτρέπει τοὺς πιστοὺς νὰ μιμηθοῦν τὸ παράδειγμα τῆς.

Εἰς τὴν δευτέραν ὁμιλίαν ὁ Χρυσοστόμος ἐγκωμιάζει κυρίως τὸ φρόνημα τῶν ἐκτὸς νύων καὶ ἰσοτιμίας τοῦ τελευταίου. Ἡ ἀν- δρεία καὶ τὸ ἀγαθὸν φυχικὸν φρόνημα τοῦ νεανίου ὁ ὅποιος δὲν ἐκάρησεν ἀπὸ τὰ μαρτύρια τῶν ἀδελφῶν του, ἀλλὰ ἔφερε μόνος τὸν ἐκτὸς του εἰς τὸ μαρτύριον, καθὼς ἀπίστος καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς μητέρας, ἡ ὁποία μὲ τοὺς λόγους τῆς οὐ νὰ τὸν ἐκτραῖνι εἰς τὸ μαρτύριον, καταλαμβάνον τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ὁμιλίας αὐτῆς.

Γραμματεὺς Συντάξεως
Γερεμὸς ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΩΤΗΣ
Εφημέριος Ἱ. Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν

Οι όμως και η περιγραφή του Χριστού φέρουν εμπρός εις τους ἀφελούς μας ζωντανόν τὸ μαρτύριον τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς μητρὸς, ὅσων νὰ εἴμεθα παρόντες εἰς αὐτό. Τὸ ἀπόδειγμα τῆς πρῆτης ἐπιλήδας ἀναφέρεται ἐπίσης εἰς διὰ τὰ πρόσωπα τοῦ μαρτυρίου μὲ ἰδιαίτερον ἔμφρον εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ γέροντος Ἐλεάζαρου καὶ τῆς μητρὸς τῶν ἐκτὶ Μακκαβαίων.

2. Ἡ ἐπιλήδα εἰς τὸν Ἐλεάζαρον καὶ τοὺς Μακκαβαίους ἐφαρμόθη κατὰ τὴν παραμυθίαν τῆς ἱερᾶς τῶν Μακκαβαίων εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ὅπου ἀπὸ ἐπιλήδας καὶ ἄλλου «ἐξοδραπισθέντες», προσφώνος τοῦ ἐπισκόπου. Ἐκεῖ δὲ μᾶλλον ἀπολογητικοῦ παρὰ ἐγκωμιαστικοῦ χαρακτῆρος, ἀλλὰ αὐτῇ αὐτῇ ἡ ἀπολογία ἀκριβὲς συνιστᾷ τὸ ἐγκώμιον. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός εἰς ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀπολογητικὸν τῆς χαρακτῆρα ὅταν λέγῃ: «Ὡς ἀφ᾽ αὐτῶν ἡμεῖς τὰ ἐγκώμια διὰ τὴν αἰωνίαν ἡμέραν. Σήμερον δὲ διὰ διαρκήσαντες τοὺς πρὸ ἀληθείας ἐκ τῶν ἀδελφῶν μας...». Ὁ ἱερός Πατὴρ θέλει νὰ δείξῃ εἰς τοὺς χριστιανούς, οἱ ὅτε ἐκστρατεύονται ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας ἰσχυρίζοντο οἱ Μακκαβαῖοι δὲν ἐμαρτύρησαν διὰ τὸν Χριστὸν ἀλλὰ διὰ τὸν Νόμον καὶ, ὅπως ἔλεγον χαρακτηριστικὰ φησὶν, «ὅτι χόρμαι κρέατος». Οἱ ἡμεῖς τῶν Μακκαβαίων προσεφώνη εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἔπομεν... ὁ καιὸς ἐφάπτεται ὅσοι ὡς ἄνθρωποι καὶ μέλη τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ ἀποστολικὸς δὲ αὐτὸ χρησιμοποιοῦν μαρτυρίας τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἀπὸ τῶν ὁποίων καταλαμβάνεται ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἐκείνος ὁ ὅλος ἔδωκε τὸν Νόμον καὶ ἀπεμύνην αὐτὸν μαρτυρήσαντας διὰ τὸν Νόμον ἐμαρτύρησαν διὰ τὸν Χριστὸν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς περὶ τοῦτον ἐπιχειρηματολογίας τοῦ ἀντιεῖς ἡ ἐκτὶ Πατὴρ ἀπὸ τὸν ἡγετημένον τοῦ ἀποστόλου τὸν Παῦλον. Ἡ χρυσὴ τοῦ γλώσσα, συζητήσιμος εἰς τοὺς λόγους τοῦ Παύλου ἀνυψῶνται εἰς τὰς γκαστὰς τῆς ἐξάρσεως καὶ κατορθῶναι νὰ συνεπάρῃ, νὰ γοητεύῃ, νὰ πείσῃ. Περιουσιάζει ὁ Χριστός τὴν προσδοκίαν τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τὴν μεταβίβασιν ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ Νόμου εἰς τὸ Πνεῦμα καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἀμειψότερα, Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη εἶναι ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Ἰδιαίτερον ἔμφρον δίδει εἰς τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν τελειότητα τοῦ Πνεύματος τῆς Καινῆς: ἔναι τοῦ γράμματος τοῦ Νόμου. Κατακλύει δὲ τὴν ἐπιλήδα τοῦ ἐπικυλισμένου εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς παλαιότητος καὶ οἱ ἐκτὶ Ἐλεάζαρος καὶ ὁ χορὸς τῶν Μακκαβαίων ἐμαρτύρησαν διὰ τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς προτρέπει νὰ μαρτυροῦν χωρὶς ἐπιβολῆς εἰς τὴν πρὸς ταῖς τὴν τὸν ἀποκαλύπτει ἱερῶν.

3. Αἱ ἐπιλήδες εἰς τὸν ἀπόστολον Παῦλον ἐφαρμόθησαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Ὡς συνάγεται δὲ ἐκ τοῦ λόγου εἰς τὰς Καλάνδας («Πρὶν γὰρ ἡμεῖς ἐγκωμιάζοντες τὸν μακάριον Παῦλον...») ὁρισμέναι τοὺλάχιστον προσηγγίσαν τοῦ λόγου τούτου. Κατὰ τὰς ἀπολογητικὰς τοῦ ΤΙΜΟΘΕΟΥ ὁ λόγος εἰς τὰς Καλάνδας ἀφαι-

νήθη τὸν Ἰανουάριον τοῦ ἔτους 387. Αἱ ἐπιλήδες αὐταὶ ἀποκρίσιν τῇ κορινθίᾳ τῶν ἐγκωμιαστικῶν ἐπιλήδων τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἀποστολὸς Ἀνικτός, ὁ ὁποῖος κατὰ τὰ ἐτῆ 415-418 τὰς μεταφράσας εἰς τὴν λατινικὴν, ἐπίστευεν ὅτι μὲ αὐτὰς ὁ Χριστός εἰς ἐγκωμιάζει ἀπὸ τῶν Παύλων, ἀλλ' ὅτι τὸν ἀνιστᾷ τρέπον τὰ ἀπὸ τὸν τῶν δὲ νὰ θέσῃ πάλιν ἐν ὑπὸδότημα χριστιανικῆς τελειότητος.

Ὁ Χριστός εἰς τῆς ἐπιλήδας αὐτὰς χρησιμοποιοῦν καὶ τοῦ καὶ τὰ πλεον ἐξουσιαστικὰ καὶ ταπεινὰ διὰ τὸν Παῦλον στοιχεῖα, διὰ νὰ δείξῃ ἐν συνεχείᾳ τὸ μέγεθος τῆς χάριτος καὶ τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς τοῦ Παύλου. Ὁ λόγος τοῦ ἡμεῖς εἰς τὰ αὐτὰ μας πότε ἀπὸ τῆς καὶ γαλήνης σὺν χάρι καὶ πνεύματι καὶ γνήθειος σὺν ὁρμητικῶς ἀνέμοις. Τὸν αἰσθανόμενα σὺν πάλλασσιν ἐλάσσει πού χαίδεται μὲ ἡπατὸ κυματῶν ἀλλὰ καὶ πού ἀφρίζει ὁρμητικῇ καὶ ἀπὸρροσθ. Ἐρωτήσεις πού κυκλοῦν σὺν μαρτυρίαι καὶ ἡ γὰρ μὲ δύναμιν εἰς τὴν ἀρετὴν, μέγας ὅσοι εἴδῃ μὲ ὁρμῇ, πλημμυρίδος ἡ φῶς νὰ παρασύρῃ καὶ νὰ συνιρῇ μὲ τὸ πέρασμα τῆς τὰ πάντα. Πότε κυλᾷ σὺν ἡμεῖς ρυαὶ καὶ πότε μὲ τὴν ὁρμῇ ποδερὸν χαμῶντος ὅπου ἀπὸ κατακλυσμῶν δροχῆν. Καὶ μὲ δὲ αὐτὰ ἀναβαίνει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ Παῦλος, ὁ ἡγετημένος τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλος. Ἡ κάθε λέξις τοῦ Χριστοῦ πᾶναι τὴν λαμψὴν καὶ ἀναδίδει ἡ προσωποποιήσεως τοῦ Παύλου ἀκλῆν πρὸς ἡμεῖς καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἀκλῆν καὶ γὰρ νῦν ἀπὸ τὴν (αὐτῇ) τῶν, τὰ ὅπου φαίνονται ἐλγότερον λαμψὲς ἢ ἔνιστος καὶ σκοτεινὰ. Ἐν εἶναι ἔμποτε ἄλλο παρὰ μὴ ἀκλῆν μορφή τῆς ἀρετῆς τοῦ.

Ὡς ἔφαρκεν ὅπου ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς ἐπιλήδας αὐτῆς διὰ νὰ γένομεν καὶ ἡμεῖς, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸν ἱερὸν Πατέρα, καὶ μὲ τὸν Παῦλον, νὰ κατακλυσθῶμεν τῆς προσδοκίας καὶ τὴν πορείαν τοῦ πρὸς τὴν τελειότητα καὶ νὰ ἐφρανοῦμεν ἀπὸ τὰ ἐγκώμια τῆς ἀρετῆς τοῦ, τὰ ὅπου εἰσὶν ἰσχυρὰ ἀπὸ ὅσα ἐλάττωσαν ἢ ἐγράψαντες ποτε.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πρῆτης τοῦ ἐπιλήδας ὁ Χριστός εἰς ἑρπῆς τὸν ἑσπερὸν τοῦ νὰ προσηγγίσῃ εἰς τὸν ἐγκωμιαστικὸν τοῦ Παύλου. Τὸν ὑπερνεύει ἡμεῖς μὲ τὴν σέβην εἰς ἀκλῆν καὶ ἐν ἡγετῇ μινεῖς εἰς τὴν προσδοκίαν τοῦ νὰ ἀνταπεξέλθῃ εἰς ἐγκώμια ἀνιπότερα τῶν θυσιῶν τοῦ, ἡ ἡμεῖς τοῦ εἶναι λαμψότερα ἀπὸ μὴ τῆς ἀλλῆς νίκης. Ἐν συνεχείᾳ δὲ διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Παῦλος συγκροτοῦναι δὲ καὶ τῆς ἀρετῆς τῶν δικαίων, καὶ μάλιστα εἰς τὸν ὑπερνεύον λαμψόν, τὸν συγκαίει μὲ τοὺς ἐπαρκατέρους θαλάμους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὁ ἄβελ ἐπαρκατέστη ἡ καὶ οὕτως οὕτως προσέφερεν ἀπὸ τῶν ὁσίων εἰς τὸν Θεόν. Ἐν δὲ Παῦλος προσέφερε καὶ ἡμεῖς τὴν ἑαυτοῦ τοῦ. Ὁ Νῶα ἦτο δίκαιος, ἀλλὰ μὲ τὴν κλειδὸν τοῦ ἔσωσε μόνον τὸν ἑαυτοῦ τοῦ καὶ

[illegible][illegible]

Εἰς τὴν πρῆτην ἐκκλησίαν ἐβόησε ὁ ἐκπὸς Πατριῶν τὴν ἁγίαν δι-
γάμην πρὸς τοὺς πάντας, ἀπὸ τῆς καὶ πρὸς ἐκείνους ὁ ὁποῖος
τὴν ἐκκολλημένην καὶ προσηλωμένην καὶ κατὰ μέτρον καὶ τὴν ποσότη-
τος. Ἐνθαυτὰ δὲ πάντα διὰ καὶ αὐτῶν τοὺς ὁμηλικούς του. Προσηλω-
σας καὶ εὐρύς δι' αὐτοῦς ἐκκολλητικὸς διὰ καὶ τοὺς ἀναλλήλους ἀπὸ τῆς
προβερίας τῶν προσηλίων. Μεταχειρίσθη κατὰ μέτρον διὰ καὶ με-
ταστροφῆς τοὺς ἀναλλήλους καὶ προσέπειρεν ὅλας τοὺς τῶν συνήκειας,
πνευματικῆς καὶ σαρκιατικῆς, διὰ καὶ ἀναστροφῆς τοὺς ὁμογενεῖς ἀνέ-
κτους. Ἐγχαρὸν ἐκκολλητικὸς ἀποσταλὸς δι' ἐν καὶ μόνον προσηλίων
(ὅπως τῶν πρὸς φιλελήνων διὰ τὸν Ὀυρῆμον) καὶ διὰ καὶ ὁμογενεῖς ὅ-
ποτε προσηλίων καὶ ἀποστροφῆς τῶν σαρκιατικῶν ἐκκολλητικῶν. Ἡ ἀγάπη
τοῦ φροπὸς καὶ ὁμογενεῖς διὰ καὶ ὅλας καὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκκολλητικῶν
διὰ τὴν μετὰ τὴν ὅλην ἀγάπην.

Εἰς τὴν τετάρτην ἐμελίσαν ὁ Χρυσόστομος ἀρχίζει τὸ ἐργαζομένον

του με την ελπίσαν της τυρώσεως του Παύλου κατά την συ-
λην της κήρυξής του. «Ο Παύλος επισημύει, διά τὴν ἀνοήτων ἐν
ἀναγνώσει ὁ ὁράμενος τὸν ὅτι τὴν τυρώσεως εἰς τὴν ἀνοήτων ἐπι-
στολὴν προσηγγίζοντες, παρακαλοῦμεθα τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἑλπίσαν
βασιλεῖα, χωρίς νὰ ἐλπίσαντες τίποτε ἀπὸ αὐτῶν ἐξ αἰτίας τῶν τυ-
ρώσεως ἔχοντες τὸν διὰ τὸν Νόμον. Μάλιστα οὗτος ἔχοντες ὁ κήρυξ ἀπὸ
τὴν ἀνοήτων. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸς ἐπελάττει ὁ Χριστός τοὺς καὶ
ἐπισημύει τὴν ἐλπίσαν πρὸς τοὺς ἀποστόλους τὴν κήρυξ καὶ
Παύλου καὶ ἡ ἡρώτων σημεῖα, καὶ λέγει τὸν διὰ τοῦ ἐχόντος καὶ
προσέπειν (συγγενὴ καὶ ἀπὸ τὸν ἀνοήτων, ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ
καὶ ἐν ἀνοήτων ἀποστόλων κινήσει ἀπὸ τὸν ἀνοήτων δὲν ἡμε-
ρῶν καὶ ἐπὶ τὸν ἀνοήτων ἐν τῷ σημεῖον. Σημεῖα καὶ τέρατα εἶσαν ὁ
ἰσχυρῶς, ἀλλὰ δὲν ἐλπίσαντες. Σημεῖα καὶ τέρατα ἔχοντες γίνε-
ται καὶ ἀπὸ τὸν ἡρώτων καὶ, λέγει ὁ ἐρῶς Παῖτρον, καὶ ἔχοντες πολλὰ
καὶ ἐπὶ τὸν ἀνοήτων, ἀπὸ αὐτῶν εἰς τὴν ἐλπίσαν. Μακάρι τὸν ἀλλοῦ
κινήσει ἐν ὁμάδῃ μεγάλῃ τὸν σημεῖον ἀπὸ τὸ ἐπὶ τὸν ἀνοήτων
σημεῖον, ἀνοήτων ἐλπίσει μὴ τὸ ἐπιστημονικῶν ἐλπίσαν ὁ ἀνοήτων
καὶ, ἐπεὶ κατεπείγει τὴν ἀνοήτων καὶ ὁ σημεῖον, τὸ σημεῖον
τῆς κατεπείγης, ἐπεὶ γίνεται πρότερον κατὰ τὸν ἀνοήτων καὶ ἀνοή-
των ὁμάδῃ. Μετὰ ἀνοήτων δὲν καὶ ἔχοντες κοινότητα τῆς
ἐπιστημονικῆς τὴν ἀνοήτων καὶ ἀνοήτων ἀπὸ τὸ γεγονέναι
τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀνοήτων ἐλπίσαντες καὶ ἐλπίσαν ἐπὶ
δύναμιν εἰς τὸν Παύλου. Πᾶς ἀλλοῦ δὲν ἡμερῶν ὁ ἀνοήτων
τῆς ἀνοήτων νὰ φθάσῃ εἰς τοὺς ἀνοήτων ὁμάδῃ καὶ νὰ πᾶσι διὰ
τὴν δύναμιν τὴν ἀνοήτων. Παρὰ τὴ φυσικῇ ἐλπίσαν καὶ παρὰ τὴ
δύναμιν τῶν ἀνοήτων ἀνοήτων καὶ τὸν προτερῶν καὶ το-
νοῦ ἀνοήτων ἀνοήτων, κατεπείγειν ὁ Παύλος νὰ ὁ ἀνοήτων καὶ
νὰ κατεπείγει τὴν ἀνοήτων. Αὐτὸς τὸν ἀνοήτων, λέγει ὁ ἐρῶς
Παῖτρον, «ἐπεὶ οὐκ νὰ ἐπιστημονικῶν μὴ ὁ ἀνοήτων δύναμιν ὁ ἀ-
νοήτων καὶ νὰ μὴ κατεπείγειν νὰ νικήσῃ τοὺς βαρβάρους, νὰ
ἤρχετο δὲ μετὰ κατεπείγης πνεύματος καὶ πόνος καὶ χωρίς ἡρώτων καὶ
χωρὶς νὰ κατεπείγῃ ἀνοήτων νὰ ἐλπίσαν ἐλπίσαν τὸ ὅτι οὐκ δὲν
ἡμερῶν καὶ κινήσει ὁ ἀλλοῦ ὅτι οὐκ ἀπὸ μακρὰν προσηγγίζοντες
καὶ μὴ πολλὰ ὅτι οὐκ. Ἐν ἀνοήτων ἀνοήτων ὁ Χριστός οὐκ ἐπὶ
ἀνοήτων ἀνοήτων ὅτι οὐκ ἀνοήτων τὸν Παύλου, τὸ κινήσει
διὰ τὸν ἀνοήτων τοῦ, τοῦ ὅτι οὐκ νὰ ἐπιστημονικῶν περὶ ἀνοήτων
Νόμον ἐπὶ τὸν ἀνοήτων ὁ ἀνοήτων ὁ ἀνοήτων τὸν ἀνοήτων καὶ
ἐπὶ τὸν ἀνοήτων ἀνοήτων καὶ τὴν ἀνοήτων τὸν ἀνοήτων καὶ
τὸν ἀνοήτων καὶ ὁ ἀνοήτων, ὁ ἀνοήτων τὸν ἀνοήτων καὶ τὸν
ἀνοήτων. Πᾶς ὅτι οὐκ ὅτι οὐκ ἀνοήτων κατεπείγῃ νὰ τοὺς ἀνοήτων εἰς τὴν
ἀνοήτων. Κινήσει καὶ τίποτε δὲν ἡμερῶν καὶ ἀνοήτων εἰς τὴν
ἀνοήτων καὶ τὴν ἀνοήτων τὸν Παύλου. Ὅπως οὐκ ἀνοήτων ὁ ἡρώτων
ἀνοήτων νὰ πᾶσι καὶ κινήσει τὸ ἀνοήτων, ἐπεὶ καὶ μὴ τὸ κινήσει
τὸν Παύλου ἀνοήτων τὸ ἀνοήτων τῆς ἀνοήτων ἀνοήτων καὶ τὴν

γῆν. Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ διδόντος τρομερὰ ὄπλα, σοφίαν, ρητορείαν, δύναμιν, πλοῦτον, ἀλλὰ ὅν κατέφθικαν νὰ κάνουν ἄποτε. Ἐνθ' αὐτός μὴ μόνον ὅσων τὴν ἀλήθειαν ἐκτρέψαι τὴν γῆν.

Ὁ πᾶσις λόγος ἀρχίζει μὴ τὴν ἀντίκρουσιν τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν ἀποτελεῖ ἀποδίδειν εἰς τὴν ἀρετὴν. Ὁ Παῦλος, ἀνεδείχθη οἷος ἀνεδείχθη ἀρετῆς ἐκείνῃ ἡτο ἀρετῆς. Ἡ οὐρετικὴ δὲν τὸν ἡμιόδοτε καθόλου. Μὲ αὐτὴν ἀνεδείχθη οἷος μόνον ἴσος ἀλλὰ καὶ ἀνώτερος ἀπὸ τὰς ἀσεμμάτων δυνάμεις. Εἰς αὐτὸ συνετέλεσαν ἡ προθυμία καὶ ὁ ζῆλος τοῦ. Συνεδίωξε τὰ πᾶσις ἀνθρώπων πράγματα καὶ μεταχειρίζεται τὰ πάντα κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον διὰ νὰ ἐκτρέψῃ τὴν σωτηρίαν τὸν πολλῶν. Ἦγλα καὶ περιφρόνη. αὐτοχρόνως τὴν παρούσαν ζωὴν. Ἐφάρτε ὡς Ἰουδαῖος ἢ ὡς Ἕλληνας, ἐπύρει ἡ παρίδασκε τὸν νόμον ἀναλόγως πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ὅσων ἐπαδύκε. Ὅπως ὁ ἱερεὺς μεταχειρίζεται ποιητικὰς μεθόδους διὰ νὰ θεραπεύσῃ, ἴτα καὶ ὁ Παῦλος μεταχειρίζεται τὰ πᾶσις ἀνθρώπων πράγματα. Ἀπέρριψε τοὺς κινδύνους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδόματα μὲ ζῆλον, ἐταπεινώνεται ἀλλὰ καὶ ἐταυχάτο. Εἶχε κάθε λόγον νὰ κινῇ, ἀλλὰ ἐταπεινώνεται. Μεταχειρίζεται μὲ πάντα σοφίαν τὰ ἀνθρώπων πράγματα καὶ ἐκτρέφει τὸ μέτρον εἰς εὐα, εἰς τὸν ὅσοι μὲ εὐα νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ παιδαγωγῇ καὶ νὰ ἐκτρέφῃ πάντας. ὅταν ἔδωκε καὶ ὅταν ἐταπεινῶσε, ὅταν ἀποστρέφεται καὶ ὅταν ἐθαλάσσει, ὅταν ἐταπεινῶσθε καὶ ὅταν ἐθαλάσσει τὸν αὐτὸν τὸν.

Εἰς τὴν ἑκτὴν λόγον ὁ Χρυσόστομος πλέκει τὰ ἐγκύμιοι τοῦ Παύλου ἀπὸ γεγονότα ποὺ παρίδαν εἰς πολλοὺς ἀφορμὰς πρὸς κατηγορίας. Ποῖα εἶναι αὐτά: Τὸ ὅτι ἐφρόθη πάντοτε εὐα πλοῦτος. Τοῦτο εἶναι ἀποτελεῖ τὸ πᾶσις ὅσων τῆς ἀρετῆς του. Διὸς δείχνει ὅτι ἐνθ' ὅσων εἰς τὴν εὐα μὴ ἡμῶς ὁδινωμίας ἀνεδείχθη δυνάμεις τὸν ἀσεμμάτων ἐργαίων. Σημῆσαι εἶχε ὁ ζῆλος τοῦ ἡ προαίρεσίν του μὲ τὴν ὅσων ἐνέκρησε καὶ ἐξέπαιρσε τὴν ἀνθρώπων φύσιν. Ἐφρόθη πάντοτε καὶ τὸν θάνατον, ἀλλὰ παρὰ πάντα ἐπαδύκε νὰ ἀποθήκῃ διὰ τὸν Χριστὸν διὸς ἡ προκίρσις του ἡτο ἰσχυρότερα ἀπὸ τὴν φύσιν. Μὲ αὐτὸ ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Παῦλος εἶχε τὴν εὐα μὴ ἡμῶς φύσιν καὶ μὲς βοηθεῖ νὰ πιστεύσῃμεν ὅτι καὶ ἡμῶς μὲ τὴν βοηθειαν τῆς χάριτος δυνάμει νὰ τὸν ἐμνησθῶμεν. Ἐκείνῃ κατὰ τὴν τὸν καλύτερον. Ἀλλὰ ὅσοι καὶ ἀπέκοψαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου ἐκείνῃ ὁ ὅσων εἶχε πορεύεται καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἀρχιερέα «ὅσοι περὶ μέλλει ὁ Θεός, τοῦτε κακοποιεῖται». Ἐπίσης εἶχε διώξει ἀπὸ κοινῆς τοῦ τὸν Ἰωάννην (Μάρκον), πρῶτον τὸ ὅσων εἶδε λατρεῖς πρὸς κατηγορίας. Ὅλα εἶναι αὐτὰ ἀπὸ νὰ ἀποτελεθῇ κατηγορίας εἶναι ἐπαινεῖ καὶ ἀναδεικνύουν λαμπρότητα τὴν προσωπικότητα τοῦ Παύλου, ὁ ὅσων ἐγκύμιοι τὰ ἑκείνῃ

νὰ πρῶτῃ κάθε φορὴν καὶ τὸ ἑκείνῃ τὴν κατέκλειον σωτηρίαν καὶ ὅσων ἀρετῆς ἐκτρέφεται. Ἀσκή καὶ ἡ ὁργή του, ὅταν ἐκτρέφεται, ἐκτρέφεται καλύτερα ἀποτελεσμάτων ἀπὸ τὴν ἀκαίρῃ ἐπιδόματα ἄλλων.

Ὁ ἑκείνῃ, τέλος, λόγος ἀρχίζει μὲ μίαν προτροπὴν πρὸς τοὺς πιστοὺς, ὅπως προσηλυτῶσιν τὸν Παῦλον εἰς σηματοδότην τοῦ βασιλέως Χριστοῦ, ὁ ὅσων ἀπὸ συμβόλων βασιλικῶν βαστάζει τὸν σταυρὸν, τὸ σημεῖον τοῦ μαρτυρίου του. Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἰθαίρει τὸν ζῆλον τοῦ Παύλου καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν Χριστὸν ὡς καὶ εὐα ὅσων ἀρετῆς του. Ἰδιαίτως ἐμφανίζεται ἡ προθυμία του νὰ τιμωρῇ εἰς τὴν Ρώμην, ὁ ζῆλος του διὰ τοὺς συναθροιστοὺς του κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου καὶ τὸ ὅσων καὶ ἡ ἐπιμονή του διὰ τὸ κήρυγμα εἰς τὴν Ρώμην καὶ τὴν Ἰταλίαν. Ἐκ αὐτῆς δὲ τὸ ζῆλος του αὐτοῦ εἶχε συνερῶν τὴν εὐα χάριν, ἡ ὅσων καὶ τὰ κατὰ ἀρετῆς μεταστρεφε πρὸς εὐα τοῦ κηρύμματος.

ΝΙΚ. Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΚΚΑΒΑΙΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ

ΟΜΙΛΙΑ ΠΡΩΤΗ

1. 412 B Πόσον λαμπρὴ καὶ ἀλόκληρη εἶναι δι' ἡμᾶς ση-
μερον ἡ πόλις, καὶ ἡ σημερινὴ ἡμέρα ἢ πῶς λαμπρὴ ἀλόκλη-
ρον τοῦ ἔτους, ὅτι ἐπειδὴ τυχὼν ὁ ἥλιος στέλναι σήμερον πῶς
λαμπρὰς ἀπὸ τοῦ συνήθους τὰς ἀκτῖνας τοῦ εἰς τὴν γῆν, ἀλλὰ
ἐπειδὴ τὸ φῶς τῶν ἁγίων μαρτύρων, πῶς λαμπρόν ἀπὸ ἀστρα-
τῆν, ἔχει καταφανταίσει ἀλόκληρον τὴν πόλιν. Διότι οὗτοι εἴ-
ναι λαμπρότεροι ἀπὸ μυριάς ἡλίου καὶ πῶς φαίνεται ἀπὸ
τοὺς μεγάλους ἀκτῖνας. Ἐξ αἰτίας αὐτῶν μὲς φαίνεται ση-
μερον πῶς ὡραία ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἡ γῆ. Μὴ μὲς ἀναφέρει
τὴν οὐκείνην, μὴν ὑπολογίσῃς τὴν σπάτην, ὅτε τὰ δοτὰ τὰ
ἀποία ἔχουν διαλυθῇ μὲ τὴν παράδον τοῦ χρόνου, ἀλλὰ ἄ-
νοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς διὰ τὰ ἔργα καὶ τοὺς ἀπο-
λοῦθῃ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔχουν ἐντός τῶν 422 A τὴν
κάρην τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὰ τοὺς περιβάλλῃ ἡ δόξα
τοῦ οὐρανοῦ φωτός. Δὲν πέμπει ὁ ἡλιακὸς δίσκος εἰς τὴν
γῆν τέτοιας ἀκτῖνας, ὅπως εἶναι αἱ λάμψεις καὶ αἱ ἀστραταὶ
αἱ ὅσους ἐκτείνουσιν ἀπὸ τὰ σώματα τούτων καὶ τυφλύνουν
τὸν διάβολον. Διότι ὅπως αἱ λησταὶ καὶ οἱ τυρκαυχοὶ, ὅταν
ἴδουν κάποιον βασιλικὸν ὄπλον, θώρακα, ὀπίσθια καὶ κράνος καὶ
λάβρουν ἀλόκληρα βουτηγμένα εἰς τὸν πρῶτον, ἀπομακρύ-
νοντα ἑαυτοὺς καὶ δὲν τοιμῶν ὅτε καὶ ἐγγίσουν ἀλλὰ ὅ-
τε καὶ τὰ πλησάσων, ἐπειδὴ διαβλέπουν μεγάλον κίνδυ-
νον, ἂν τοιμῶν καὶ κάρουν κατὰ τέτοιον, ἔστι καὶ αἱ θαύ-
μας, αἱ πραγματικαὶ λησταί, ὅταν ἴδουν σώματα μαρτύρων
φεύγον· δρομαίως καὶ ἀπομακρύνονται πάραυτα. Τούτοις δὲ
συμβαίνει, B ὅτι ἐπειδὴ βλέπουν τὴν προηγουμένην φάσιν
τῶν, τὴν θνητὴν, ἀλλὰ τὴν μυστικὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ, τὴν
ὅπου φέρουν. Διότι τὸ ὄπλον αὐτὸ δὲν τὰ ἔχει ἐνδοθὲς ὅτε
ἀγγελοι ὅτε ἀρχάγγελος ὅτε ἡραμία ἀλλὰ κτιστὴ δόξα, καὶ
ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς τῶν ἀγγέλων. Καὶ ὅπως ὁ Παῦλος
ἐφάνταζε λέγων· εἰς δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἡμῶν λαλοῦντος
Χριστοῦ· (B' Κορ. 13, 3). ἔστι καὶ οὗτοι ἡμῶν καὶ φαι-

νέχουν καὶ νὰ λέγουν: Μήπως ζητείτε ἀποδεῖξιν τοῦ Χριστοῦ ὁ ὁποῖος ἠγωνίσθη δι' ἡμῶν;

Εἶναι ὅχι μὲν τὰ σῶματα ἐπειδὴ ἐδέχθησαν πληγὰς πρὸς χάριν τοῦ κυρίου των καὶ φέρουν τὰ σημάδια τοῦ μαρτυρίου των διὰ τὸν Χριστόν. Καὶ ὅπως ὁ βασιλικὸς στέφανος, ποὺ εἶναι διακοσμημένος εἰς ὅλας τὰς πλευράς μετ' ἀσφύρους πολυτίμους λίθους, ὁ ἐκπέμπει διαφόρους λάμπεις, ἔτσι καὶ τὰ σώματα τῶν ὁγών μαρτύρων κατέσκατα μετὰ τὰ τραύματα ποὺ ἔλαβον χάριν τοῦ Χριστοῦ ὥσθιν μετὰ πολυτίμους λίθους, φαίνονται πολυτιμότερα καὶ ἀραιότερα ἀπὸ κάθε βασιλικὸν διάδημα.

Οἱ συνήθειαι λοιπὸν ὁργανιστῶν τῶν ὁγόνων, ὅταν ὁργανοῦνται ἀγῶνας, νομίζουν διὰ τὴν μεγάλη τιμὴ εἶναι τὸ νὰ κατορθώσουν νὰ φέρουν εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ εἰς τὰ σκάμματα νέους καὶ σφριγηλοὺς ἀθλητάς, εἰς τρόπον ὥστε μετὰ τὴν ρωμαλεότητα τῶν σωμάτων των νὰ προδενήσων τὸν βασιμασὸν τῶν θεσπῶν, πρὶν ἀπὸ τὰς ἐπιδείξεις τῆς πάλης. Ἐδῶ ὅμως δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον, ἀλλὰ τὸ ἐντελὲς ἀντίθετον, διότι ὁ Χριστὸς δὲν ὁργανώνει ἀγῶνα ὁμοίον μετὰ τὸν ἴδιόν των, ἀλλὰ ἀγῶνα φοβερόν καὶ τρομερόν. Ὁ Ἐδῶ δὲν διεξάγεται πάλη ἀνθρώπων πρὸς ἀνθρώπους, ἀλλὰ μάχη ἀνθρώπων πρὸς δαίμονας. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ ἄγων, τὸν ὁποῖον ἔχει ἐπιμερίσει δι' ἡμῶν ὁ Χριστὸς, εἶναι τέτοιος, δὲν ἀδήγησεν εἰς αὐτὸν νέους καὶ σφριγηλοὺς ἀθλητάς, ἀλλὰ ἐντελὲς ἀνδρικούς ἐκρήτους καὶ μοῖ μετὰ αὐτοὺς ἔνα γέροντα, τὸν Ἐλεάζαρον, καὶ ἑκάτες αὐτῶν μίαν ἡλικιωμένην γυναῖκα, τὴν μητέρα τῶν ἐρηθῶν.¹

Τὶ νὰ σημαίνει τάχα τοῦτο, Κόρις; Ὁδηγεῖς εἰς τὰ ἀγωνίσματα καὶ εἰς τὰ σκάμματα ἀνθρώπους μετὰ ἀκατάλληλον ἡλικίαν; Ποῖος ἔχει ἀκούσει ποτε νὰ ἀγωνίζεται γυναῖκα ἢ ὅποια εὐρίσκεται εἰς τέτοιον γῆρας; Κανείς. Ἐγὼ ὅμως, λέγει, τὸ παρόδοξον αὐτὸ καὶ νέον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἀκούσει κανεὶς ποτε μέχρι τώρα, θὰ τὸ ἀποδείξω δυνατόν μετὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Εἰς αὐτὸν ἐγὼ δὲν εἶχα τέτοιον ἀγωνιστὴν ὥστε νὰ

1. Ἡ διήγησις τοῦ μαρτυρίου τῶν ἀποτ-ἀλεσθῶν Μαρκαρίου, τῆς μητρὸς των καὶ τοῦ Ἐλεάζαρου εἴρηται ἐν τῷ Δ' Βασιλειῶν 5, 1-17, 28. Ὅπου ἀνήκει μᾶλλον ἡμῶς εἰς τὴν κλήρον τῶν Μαρκαρίων παρεχόμενος ἀπὸ τῶν κλέων τῶν Σαοιδίρ = σκαίδων, ὁ ὁποῖος ἡγελοῦσθα νὰ ἡγέσται καὶ κατὰ τοῦ γρόνου τοῦ Ἀντίχου ὁ τῷ Ἐπιφανοῦς. Οἱ Σαοιδίρ (=λαοιδίρ) ἀναγινώσκονται ἀπὸ τοῦ Μαρκαρίου κατὰ τὸ ἐν τῷ 17 καὶ 28 ὅπου ὁρῶμεν ὅτι καὶ αὐτοὶ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ ἀντιπροσώπων καὶ τὴν ἀντιπροσώπων καὶ τὴν ἀντιπροσώπων καὶ τὴν ἀντιπροσώπων. Οἱ ἀπὸ Μαρκαρίου τιμῶνται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς μαρτυροὶ τῆς 1ης ἀδελφότητος, ἐπειδὴ ἡμαρτήσαν διὰ τὴν πίστιν εἰς τὸν θεὸν καὶ ἀληθεύοντες.

ἀρήνω τὰ πάντα εἰς τὰς ἰκανότητας τῶν ἀγωνιζομένων, ἀλλὰ παρστέκομαι εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς βοηθοὺς, ἀπλῶς εἰς τοὺς ἀθλητάς μου καὶ τοὺς βοηθούς καὶ τὰ περισσότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἐπιτυχάνουν ἀφελόνται εἰς τὴν προσοσίαν μου.

Ὅταν λοιπὸν ἦδη γυναῖκα τρομαγμένην, γηρασμένην, ἢ ὅποια χρειάζεται ράβδον, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ νὰ καταλύῃ τὴν μακίαν τοῦ τυράννου, νὰ νικήσῃ τοὺς 424 Α' δυνάμεις, νὰ νικήσῃ μετὰ εὐκολίας τὸν διάβολον καὶ νὰ τὸν ρωτῇ μετὰ πολλὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ πρῶτον, θαύμασε τὴν χάριν τοῦ ὁργανιστοῦ τοῦ ἀγῶνος καὶ νοήσε ἐκπληξῶν διὰ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Δὲν εἶναι σφριγηλὸς κατὰ τὸ σῶμα οἱ ἀθληταί, ἀλλὰ εἶναι σφριγηλὸς κατὰ τὴν πίστιν. Ἡ φύσις των εἶναι ὀδύνητος, ἀλλὰ ἡ χάρις ἢ ὅποια τοὺς ἔχει ἀλείφει εἶναι ἰσχυρά. Τὰ σῶματα ἔχουν παραλύσει ἀπὸ τὸ γῆρας, ἀλλὰ τὰ φρονήματα ἔχουν δυναμώσει ἀπὸ τὸν πόνον τῆς εὐσεβείας. Ὁ ἀγὼν δὲν εἶναι ἀράς. Ἄς μὴν ἐξετάσῃς ἐπομένως τοὺς ἀθλητάς ἐξωτερικῶς, ἀλλὰ νὰ εἰσέλθῃς μετὰ τὸν νοῦν εἰς τὴν ρωμαλεότητα τῆς ψυχῆς των. Ἐξέτασε τὴν δύναμιν τῆς πίστεως των διὰ τὴν νύκτα ὅτι αὐτοὶ ὁ ὁποῖος παλεύει μετὰ δαίμονας δὲν χρειάζεται νὰ ἔχη ἰσχυρὸν σῶμα οὐτε ὥμον Β' καὶ ἀκατάλληλον ἡλικίαν. Ἰακώβ καὶ ἄν εἶναι πολὺ νέος, ἢ ἂν ἔχη φθάσει εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον τοῦ γήρατος, ὅταν ἔχη ψυχὴν γενναίαν καὶ ρωμαλέαν, δὲν τὸν ἐμποδίζει καθόλου ἡ ἡλικία εἰς τὸν ἀγῶνα.

2. Καὶ διὰ τὸ ὁμοῦ διὰ γέροντα καὶ νέον, ὅταν καὶ γυναῖκες ἀπεδύθησαν εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς καὶ ἔλαβον λοιπὸν στεφάνους; Διότι οἱ ἄλλοι ἀγωνοθέται ἐξετάζοντες τὴν ἡλικίαν, τὸ φύλον καὶ τὴν ἡλικίαν, ἀπαγορεύουν εἰς τοὺς δοῦλους, εἰς τὰς γυναῖκας, εἰς τοὺς γέροντας καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ νὰ λάβουν μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἐνῷ ἔδω τὸ στάδιον τοῦ ἀγῶνος εἶναι δαπάναι ἀνοικτὸν εἰς κάθε ὄξαν, εἰς κάθε ἡλικίαν καὶ εἰς τὰ δύο φύλα, διὰ τὴν νύκτα τὴν ἀφθονὴν καὶ ἀνέσφραστον δύναμιν τοῦ ἀγνοήτου C' καὶ νὰ ἦρθε νὰ βεβαιωνῶνται μετὰ τὰ ἔργα οἱ λόγοι ἐκεῖνοι τοῦ ἀποστόλου αὐτὰ ἢ δύναμις αὐτοῦ ἐν ὁσωνείᾳ τελειούται (Β' Κορ. 12, 9). Διότι ὅταν παιδιὰ καὶ γέροντες κατορθώσουν πράγματα ἀνώτερα ἀπὸ τὴν φύσιν των, φαίνεται καθαρὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ δι' αὐτοὺς.

Καὶ διὰ τὴν νύκτα ὅτι αὐτὴ ἡ ἀδυναμία τῶν ἀθλητῶν, ἡ ἐξωτερικὴ ἐγκατῶ, κάνει τοὺς στεφάνους των λαμπροτέρους, ἐμπρός ὡς φέρουμεν εἰς τὸ μέσον τὴν τοῦ ὁσωνείᾳ ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς, τὴν γυναῖκα τὴν γηρασμένην, τὴν μητέρα τῶν ἐπὶ παιδιῶν, ἀπὸ ἀρήσων κατὰ μέρος τῶν γέροντα καὶ τὰ παιδιὰ. Διότι οἱ πᾶντες τοῦ τοιαύτου ἀποτελοῦν μεγάλο ἐμπέ-

έκον διὰ τὸν ἀγῶνα αὐτόν. Τί ὀφείλει λοιπὸν νὰ πιστοποιηθῇ κανεὶς ἐπὶ αὐτῇ; Τὴν ἀδυναμίαν τῆς φύσεως, ὃ τὴν ὄριμον ἡλικίαν, ἢ τὴν γυναικείαν φύσιν τῆς, ἢ ὅποια ἐπισημαίνεται εὐκολὰ ἀπὸ τὴν συμπεριφοράν; Διότι καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιτόδια εἶναι μεγάλα διὰ τὸν ἀγῶνα αὐτόν, ὃ ὅποιος ἀπαιτεῖ τόσον πολλὴν ὑπομονήν. Ἐγὼ δὲ ἔκω νὰ ἀναφέρω καὶ κάτι μεγαλύτερον ἀπὸ αὐτά, μὲ τὸ ὅποσον θὰ ἔκωμεν καὶ τὴν ἀνδρείαν τῆς γυναικὸς καὶ ὁλόκληρον τὴν κακουργίαν τοῦ διαδόλου. Τί εἶναι δὲ αὐτό; Παρατήρησε τὴν πονηρίαν τοῦ δδελφου δαίμονος, Δὲν τὴν ὡδήγησε πρῶτην εἰς τὸ πᾶσαν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ ὡδήγησε πρῶτους τοὺς υἱοὺς τῆς. Διὰ πᾶσαν λόγον; Διὰ τὴν καταπόνησιν νὰ τῆς ἐπιβληθῇ μὲ εὐκολίαν, ἀφοῦ μὲ τὰ βασανιστήρια τῶν ἐπὶ τῶν παιδίων θὰ τῆς εἴχε κατανικήσει προηγουμένως τὸ φρόνημα, ἢ θὰ τῆς εἴχε ἐξασθενήσῃ τὴν σταθερὴν ἀπόφασιν καὶ μὲ τὴν θέαν τῶν βασανιστηρίων τῶν παιδίων τῆς θὰ τῆς εἴχε ἐναντιῶσαι τὴν ἀντοχήν.

Διότι δὲν πρέπει νὰ εἴπῃς διὰ τὰ παιδιὰ ὑπέφερον τὰ βασανιστήρια, ἀλλὰ νὰ προσέξῃς τοῦτο: "Ὅτι αὐτὴ ὑπέφερε χειρότερον πόνους ἀπὸ τὸ καθένα τῶν 625 Α καὶ ἐκράζετο μὲ τὸ καθένα. Πολλὰς φορές ὅταν ἦν ἡ μητέρα τὸ παιδί νὰ φλέγεται ἀπὸ τὸν πυρὸς, θὰ ἐπιπροσέξῃς νὰ πύθῃ τὸ πᾶν διὰ νὰ μεταφερθῇ ἢ φλόγα τῆς ἀσθενείας ἀπὸ τὸ παιδί εἰς τὸν αὐτὸν τῆς. Ἐπίσης αἱ μητέρες νομίζουν διὰ αἱ συμφορὰ τῶν παιδίων εἶναι τὸ ἀφόρητον ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῶν. Ἐάν δὲ αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ὅπως καὶ εἶναι, ἡ μητέρα μὲ τὰ βασανιστήρια τῶν παιδίων ἐξασθενήσῃ χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ καὶ τὸ μαρτύριόν τῆς ἦτο μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν τῶν. Διότι, ὅταν μόνον τὸ βουσμία τῆς ἀσθενείας ἐνὸς παιδιοῦ διαταράσσῃ Β τὰ σπλάγχνα τῆς μητέρας τοῦ, τί δὲν θὰ ὑπέφερον ἡ μητέρα αὐτῆς, ἢ ὅποια δὲν ἤσκατος τὰ παθήματα, ἀλλὰ εἶπε μὲ τὰ μάτια τῆς νὰ φωνεῖται διὰ ἕνα ἀλλὰ δολοφόνος ὁ κορὸς τῶν παιδίων τῆς; Πᾶς δὲν ἔλασε τὰ λογικά τῆς, ἐνῷ ἔβλεπε τὰ καθένα ἀπὸ αὐτὰ νὰ φονεύεται σὺν - σὺν μὲ διάφορα φρικτὰ βασανιστήρια; Πᾶς δὲν ἔρυγεν ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς; Πᾶς δὲν ἐσθῆσεν ἀπὸ τὴν πρῶτην σπινθήρ εἰς τὴν φωτιάν, διὰ νὰ ἀπαιλαστήσῃ ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπον φοβερὸν θέαμα;

Διότι εἶχε δεδαύκῃ ὅλην τὴν φρόνημα, ἀλλὰ ἦτο καὶ μητέρα. Ἀγαποῦσε τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἦτο καὶ ἄνθρωπος μὲ σάρκα. Διέθετε προθυμίαν, ἀλλὰ εἶχε καὶ γυναικείαν φύσιν. Καὶ ἂν ἀκόμη ἐφλέγετο C ἀπὸ τὸν ὄχλον τῆς εὐσεβείας τὴν καπεῖχεν ὁ δεσμός τῶν πόνων τοῦ τοκετοῦ. Ὅταν ἡμεῖς οἱ ἄνδρες πολλὰς φορές, ὅταν ἔκωμεν κάποιοι κοπάδια νὰ ὀδη-

γῆται διὰ μέσου τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως μὲ τὸ σκηνίον εἰς τὸ σπῆμα τοῦ καὶ ἐνῷ δὲν ἔχομεν κομμίαν σκέπην μαζί του, συγκλονιζόμεθα καὶ μόνον ἀπὸ τὴν θέαν τοῦ, ἂν καὶ ἔκωμεν λόγους νὰ μὴν πάθωμεν κάτι τέτοιον, τὴν πονηρίαν δηλαδὴ τοῦ καταδόλου, τότε τί θὰ ἔπρεπε νὰ συμβῇ εἰς αὐτήν, ἢ ὅποια δὲν ἔβλεπεν ἕνα κοπάδιον νὰ ὀδηγῆται πρὸς ἐκτέλεσιν, ἀλλὰ ἐπὶ τῶν παιδιῶν μαζί εἰς ἡμέραν νὰ θανατώνονται διὰ μὲ γρήγορον θάνατον D ἀλλὰ μὲ ἄργον καὶ βασανιστικὸν τρόπον; Ἀκόμη καὶ ἀπὸ πέτρων ἂν ἦτο κάποιος καὶ τὸ σπλάγχνα τοῦ ἦσαν σκληρὰ οὐκ διαμένοντα, δὲν θὰ ἐπρόσθενεν αὐτό, τὸ ὅποσον ἦτο φυσικὸν νὰ πύθῃ γυναῖκα καὶ μητέρα; Σκέψου πῶς θαυμάζομεν τὸν πατριάρχην Ἀβραάμ ἐπειδὴ ἤγρε τὸν υἱόν του, τὸν ἔδεσε καὶ τὸν ἔδεσεν ἐπάνω εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ τότε θὰ ἀντιληφθῇ αὐτὴ πῶς εἶναι ἡ ἀνδρεία τῆς γυναικὸς αὐτῆς. "Ὅτι πᾶσαν δυσάρεστον, ἀλλὰ παντοκράτους καὶ πόσον εὐαίματος ἦτο ἡ θεὰ ἐκείνη! Καὶ ἦτο μὲν δυσάρετος ἔξ αἰτίας αὐτῶν ποὺ ἐγίνοντο, εὐχάριστος δὲ ἔξ αἰτίας τοῦ φρονήματος τῆς γυναικὸς. Διότι δὲν ἔβλεπε τὸ αἷμα ποὺ ἔκρεξε, ἀλλὰ ἔβλεπε νὰ πλέωνται οἱ στέφανοι τῆς δικαιοσύνης. Δὲν ἔβλεπε νὰ τρυπῶνται πλευραὶ, ἀλλὰ ἔβλεπε νὰ οικοδομοῦνται οὐράνιοι οὐρανοί. Δὲν ἔβλεπε τοὺς δημίους, οἱ ὅποιοι ἐστέκοντο κοντὰ, ἢ ἀλλὰ ἔβλεπε ἀγγέλους νὰ πετοῦν τριγύρω. Ἐλησμόνησε τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ, ἀνέφησε τὴν φύσιν, δὲν ἔλαθεν ἐπὶ ὅταν τὴν ἡλικίαν. Ἀνέφησε τὴν φύσιν, ἢ ὅποια εἶναι πρῶτον τυραννικὸν καὶ ἡ ὅποια νικᾷ συνήθως ἀκαθίαν καὶ τὰ θηρία. Πολλὰ ἀπὸ τὰ θηρία αὐτὰ, τὰ ὅποια συλλαμβάνονται μὲ δυσκολίαν, συλλαμβάνονται μὲ τὸν τρόπον αὐτόν, ἐπειδὴ ἔξ αἰτίας τῆς ἀγῶνης τῶν πρὸς τὰ τέκνα δὲν λαμβάνουν ἐπὶ ὅταν τὴν ἰσχύον τῶν αὐτητῶν καὶ πῆσται ἀφύλακτοι εἰς τὰς καίρας τῶν κυνηγῶν. Καὶ δὲν ὑπάρχει κανὲν ὥρον τόσον ἀδύνατον, τὸ ὅποσον νὰ μὴν ὑπερασπίζεται τοὺς ἀπογόνους τοῦ. Κανένα τόσον ἥμερον ποὺ νὰ μὴν ἐξαγριώνεται ὅταν τοῦ παίρνουν τὰ παιδιὰ τοῦ.

620 Α Αὐτὴν δὲκα, τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν τῆς φύσεως, ἢ ὅποια ὑπάρχει ἐντομὸς καὶ εἰς τοὺς λογικοὺς ἄνθρωπους καὶ εἰς τὰ ἔθνη ὅσα, τὴν κατενίκησε. Καὶ διὰ μόνον δὲν ἐπατήθη ἐναντίον τοῦ τυράννου, ὅτε τοῦ καταέλασσε τὸ πρῶτον, ὅταν ἔβλεπε τοὺς βλαστῶν τῆς νὰ κατασπαράσσονται, ἀλλὰ ἔδειξε τόσον ὑψηλὸν φρόνημα, ὥστε νὰ τοῦ παρασκευάζῃ καὶ τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἐνῷ ἀκόμη ἐδωκανίζοντο οἱ προηγουμένοι νὰ προσευμάζῃ τοὺς ὑπολοίπους νὰ ὑποφέρουν τὰ ἴσα βασανιστήρια.

3. "Ἄς τὰ ἀσθενοῦν αἱ μητέρες αὐτὰ καὶ δε μνησθῶν

τὴν ἀνδρείαν τῆς γυναῖκος καὶ τὴν φιλοστοργίαν τῆς. Ἐπεὶ δὲ ἀνατρέφουν τὰ παιδιὰ τῶν. Ὡς δὲ γυνὴ καὶ τῆς μητρὸς δὲν εἶναι τὸ δὲ γεννᾷ — αὐτὸ ἀνήκει εἰς τὴν φύσιν — ἀλλὰ ἡ ἀνατροφή τῶν παιδίων, διότι αὐτὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν τῆς. Καὶ διὰ τὸ μᾶλλον ὅτι τὴν μητέρα δὲν τὴν κάνει ἡ γέννησις, ἀλλὰ ἡ καλὴ ἀνατροφή, ὥστε τὸν Παῦλον νὰ στεφανώσῃ τὴν κλῆρον διὰ τὴν γέννησιν ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνατροφήν τῶν παιδίων. Διότι ἀφοῦ εἶπε: «ἄρα καταλεγέσθω μὴ ἑλκυστὸν ἐτῶν ἐξήκοντα γεγονῶτα, ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυροῦντάς» (Α' Τιμ. 5, 9-10), προσέθεσε μετὰ τὸ σπουδαίον ὅτι καλὰ ἔργα. Πι εἶναι δὲ αὐτό: «Ἐὶ ἐκτεννορόφῃς, λέγει. Δὲν εἶπεν: ὅν ἐγέννησε παιδί, ἀλλὰ ὅν ἀνέθρεψε παιδί».

Ἀς ἀντιληφθῶμεν λοιπὸν τί ἦτο φυσικὸν νὰ ὑπερέβῃ ἡ γυναῖκα αὐτὴ, ἐάν θεοδαῖος θὰ πρῶτῃ νὰ τὴν ὀνομάζωμεν γυναῖκα, θὰν ἔβλεπε τὰ δάκτυλα νὰ σταματοῦν ἐπὶ τὸν κόλπον, τὴν κεφαλὴν νὰ ἀποκόπτεται καὶ νὰ πετιέται, τὴν σιδηρὰν χεῖρα νὰ τοποθετῇ εἰς τὴν κεφαλὴν ἄλλου παιδίου C καὶ νὰ τοῦ θγάξῃ τὸ δέμα, καὶ αὐτὸν ὁ ὅποιος τὸ ὑπέφερεν ὅλα αὐτὰ νὰ στέκῃ ἄκωκ καὶ νὰ ἡμιλῇ. Πῶς ἤνοιξε τὸ σῶμα ἡ ψυχὴ. Πῶς, λέγω ἐγώ, Δὲν ἔβλεπε πρὸς τὴν γῆν, ἀλλὰ ἐστιμᾶτο δι' ὅλα ὅσα θὰ ἐπικουλοῦσθον. Ἐν πράγμα μόνον ἐφοβεῖτο: μήπως ὁ τύραννος ἐκωσθε συμπεθεῖαν καὶ ἐσταματοῦσε πρῶτος τὸν ἀγῶνα, χωρίζων ἐπὶ τὸν κορὸν τῶν παιδίων καὶ ἀφῆκεν μερικὸς ἀποφρονισμὸς. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸ ἦτο τὸ μόνον τὸ ὅποιον ἐφοβεῖτο, μόνον ποῦ δὲν ἔπασσε τὸν τελευταῖον μετὰ τὴν ἰδίαν τῆς τὰ κέρα, διὰ τὸν ῥῆγμιν εἰς τὸ καὶν, χρησιμοποίησεν ἀντὶ τῶν χειρῶν τῆς τοὺς λόγους καὶ τὰς συμβουλὰς.

Ἦμεῖς δὲν ἀκούομεν χωρὶς λύπην τὸ ἔξω κακόν, ἐνὶ ἐκείνῃ ἔβλεπε D χωρὶς πόνον τὸ ἰδικόν τῆς. Αὐτὴ δὲ μὴν τὸ ἀκούομεν ἀπλῶς, ἀλλὰ ὁ καθένας ἀπὸ οὗ, οἱ ὅποιοι μὲ ἀκούετε, δὲ μεταφέρῃ ὅλα αὐτὰ τὰ τραγικὰ γεγονότα εἰς τὰ ἴδια τὰ παιδιὰ του. Ἀς ἀποτυπώσῃ καλὰ εἰς τὸν νοῦν του τὴν ἀνατημένην μορφήν, δὲ ζωγραφίσῃ ἐντὸς τοῦ τὸ πῶς προσφίλῃ του πρόσωπον καὶ δὲ φαντασθῇ ὅτι τὰ βασανιστήρια αὐτὰ συμβαίνουν εἰς αὐτό, καὶ τότε θὰ καταλάβῃ καλὰ τὴν συγκλονιστικότητά αὐτῶν ποῦ λέγω. Μᾶλλον δὲ οὕτως ἔστι. Διότι τὰ πᾶσι τῆς φύσεως δὲν μπορεῖ νὰ τὰ περιγράψῃ κανεὶς λόγος. Τὰ διδάσκει μόνον ἡ πείρα.

Ταυριάζει νὰ εἰπωμεν εἰς αὐτὴν μετὰ τοὺς στεφάνους τῶν ἐπὶ παιδίων τοὺς λόγους τοῦ προσφίτου ποῦ δὲ ὡσεὶ ἐλατὸ καπνισμὸς ἐν τῷ ὅκῳ τοῦ Θεοῦ (Ψαλμ. 51, 10).

Εἰς μὲν τοὺς Ὀλιμπιακοὺς ἀγῶνας ἐνὶ πολλάκις ἔχουν ἀγωνισθῇ κίλκι ἀλλοθαί, μόνον ὁ ἑνὶς παίρνει τὸν στέφανον. Ἐ' ἔξω δὲ οἱ ἀλλοθαί ἦσαν ἐντὸς καὶ οἱ ἐπὶ ἐστεφανώθησαν.

Ποῖον κόπον μπορεῖ νὰ ποῦ δεξιὰς τόσον εὐφροσύνη; Ποῖον μῆκεν μετὰ τόσον κολῶδες τοκετοῦ; Ποῖους πόνους τοκετοῦ τέτοιους; Ἡ μητέρα τῶν υἱῶν τοῦ Ζεβεδαίου ἔγινε μητέρα ἀποστόλων, ἀλλὰ μόνον δύο. Δὲν γνωρίζω ὅπως καρμὴν γυναῖκα ποῦ νὰ ἔκῃ γεννήσῃ ἐπὶ μάρτυρας καὶ νὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἰδία εἰς αὐτούς, ὑπολογισμένη διὰ ἀπλῶς ὅσον μία μάρτυς ἐπὶ πλεον ἀλλὰ ὅσον κατὰ πολὺ περισσότερον. ¹²⁷ Ἀ διότι τὸ παιδί μὲν ἦσαν ἐπὶ μάρτυρες μόνον. Τὸ σῶμα δὲ τῆς μητρὸς τῶν προσκυθέντων εἰς τὰ σῶματα τούτων, δὲν ἦτο ἐν μόνον σῶμα, ἀλλὰ εἶχε δύο φορὰς περισσότερον ἐπὶ τοὺς ἐπὶ μάρτυρας, ἐπειδὴ καὶ ἐμαρτύρησε καὶ μετὰ τὸν καθ' ἑαυτὴν αὐτοῦ καὶ ἐπειδὴ τοὺς εἶχε κάνει τέτοιους καὶ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ἀλόκληρον ἐκκλησίαν μαρτύρων. Ἐγέννησεν ἐπὶ παιδιὰ, καὶ κανένα διὰ αὐτὰ δὲν τὸ ἐγέννησε διὰ τὴν γῆν, ἀλλὰ ὅλα τὰ ἐγέννησε διὰ τὸν οὐρανόν, ἡ καλύτερον διὰ τὸν βασίλειον τῶν οὐρανῶν καὶ τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

Ὁ μὲν διάβολος λοιπὸν τὴν ὠδήγησε τελευταίαν εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὸν λόγον τὸν ὅποιον ἀνέφερε προηγουμένως, διὰ νὰ μπορῇ νὰ τὴν καταβάλῃ εὐκολότερα, ἀφοῦ θὰ ὀδεῖτο τελευταία τὸ μαρτύριον καὶ ἡ δύναμις τῆς θὰ εἶχε ἐξουσίαν ἐπὶ τὴν θέαν τῶν βασανιστηρίων. Διότι, θὰν οἱ ἐνθουῶντες πολλὰς φορὰς, ὡς ὁλέοντες νὰ πρᾶξαι αἶμα, πόσους λιπῶνται καὶ χρειάζονται πολλὴν φροντίδα διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ψυχὴ εἰς τὸ σῶμα, τὸ ὅποιον ἐγκαταλείπει ἡ ζωὴ, ἐκείνη ἡ ἀπορία ἔβλεπεν ἀλόκληρα ρυάκια ἐπὶ αἶμα νὰ τρέκουν διὰ ἀπὸ ἔξω σῶμα, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ σῶμα τῶν παιδίων τῆς, τί δὲν θὰ ὑπέφερεν! Πόσον δὲν θὰ εἶχε κατεπαράσθη ἡ ψυχὴ τῆς! Ὁ μὲν διάβολος λοιπὸν, ὅπως εἶπα καὶ προηγουμένως, τὴν ὠδήγησε τελευταίαν εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ νὰ τὴν ἐκασθενήσῃ περισσότερο. Ἐγέννησεν ὅμως τὸ ἀντίθετον, διότι εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα μετὰ περισσότερον θάρρος. Ἐξ αἰτίας τοῦ πρῶτοντος καὶ διατῆ: Ἐπειδὴ δὲν ἐφοβεῖτο πλεον, οὕτως ἐφρόντισε διὰ τέκνα τὰ ὅποια θὰ ἐγκαταλείποντο ἐξῶ. C μήπως ἐκασθενήσῃ τὸ φρόνημά των καὶ χάσουν τοὺς στεφάνους. Ἀλλὰ ἀφοῦ τὸ εἶχε υποθεσθῆναι ὅλα εἰς τὸ ἀσφαλὲς θεσπευομένους τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ εἶπεν ὀδηγήσῃ εἰς τοὺς οὐρανίους στεφάνους καὶ εἰς τὰ αἰώνια ἀνάσθαι, ὀπεδύετο καὶ ἡ ἰδία εἰς τὸν ἀγῶνα μετὰ μέγα θάρρος καὶ πολλὴν καρὰν. Καὶ αἰς τὴν πολυκαρτέστητον ἄλθον κάποιου στεφάνου ἐκτεθέσθη καὶ τὴν ἰδικὴν τῆς σάρκα εἰς τὸν κορὸν τῶν παιδίων καὶ ἐνεαύρησε πρὸς τὸν ἡγεστημένον Ἰησοῦν, ἀφοῦ ἀφῆκεν εἰς

ἡμεῖς πολὺ μεγάλην παρηγορίαν καὶ συμβουλὴν, τὴν ἑμπα-
κτον προτραπὴν νὰ ἀνταπεκρίνωμεν μὲ τόλμην καὶ μὲ ρω-
μαλέαν ψυχὴν καὶ ὑψηλὸν φρόνημα ὅλα τὰ θεινά. Διότι πα-
ρὸς ἄνδρας, ποῖα γυναῖκα, ποῖος γέρον, ποῖος νέος Π θὰ ἡμ-
πορέσῃ νὰ τόσῃ συγγνώμῃ εἰς τὸ εἶξῃ, ἢ θὰ μπορέσῃ νὰ
δώσῃ ἀπολογίαν, ἂν φοβῆθῃ κινδύνους οἱ ὅποιοι τὸν ἀπει-
λοῦν διὰ τὸν Χριστόν, ὅταν παρουσιάζεται γυναῖκα εἰς γα-
ραὺν ἡλικίαν, μητέρα τέκνων, ἢ ὅποια ἡγωνίσθῃ πρὸς
τῆς ἐλευθερίας τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἦσαν ἀόλιστοι αἱ πό-
λεις τοῦ θανάτου καὶ δὲν εἶχαν ἐξαλειφθῇ ἡ ἀμαρτία ὅτε
εἶπε νικῆθῇ ὁ θάνατος, νὰ ὑπακύνῃ μὲ τόσῃν προθυμίᾳ καὶ
ἐνδρείᾳ τὸς πικρίας πρὸς χάριν τοῦ Θεοῦ.

Ἀφοῦ τὰ ἀναλογισθώμεν δὲ ὅλα αὐτὰ καὶ αἱ γυναῖκες
καὶ οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι καὶ οἱ γέροντες, καὶ ἀφοῦ κατα-
γράψωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας, ὅπως ἐπὶ πᾶσι εἰς πίνακα, ὅ-
λους τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ, διὰ ἐξασφαλισθῶμεν εἰς τὴν ψυχὴν
μας περιεργονοῦν πρὸς τὰ θεινὰ καὶ διοικητὴν προτραπὴν ἀπὸ
τὴν καρτερικὴν τὴν ὁποίαν δεῖξεν ἐκεῖνη. Ἐν δὲ νὰ μαρτυ-
ρῶμεν καὶ ὅδῳ τὴν ἀρετὴν πῶν ἁγίων αὐτῶν καὶ νὰ μπορέ-
σωμεν νὰ λάβωμεν τοὺς ἰδίους στεφάνους, ἀφοῦ δεῖξωμεν
τόσην ἀντοχὴν εἰς τὰ παράλογα πάθη (τὸν θυμὸν, τὴν φιλο-
κρηματικὴν, τὴν φιληδονίαν, τὴν κενοδοξίαν καὶ ὅλα τὰ παρὰ
νομία) ὅσην γενναῖότητα ἔδειξαν αὐτοὶ εἰς τοὺς κινδύνους.
Διότι ἂν κατανικήσωμεν τὴν φλόγα πῶν παθῶν αὐτῶν, ὅπως
κατενίκησαν αὐτοὶ τὴν φωτιά, θὰ ἡμπορέσωμεν ^{α2} Α νὰ
σταθεύωμεν πληροῦν τὴν καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν ἰδίαν μὲ αὐτοὺς
παρηγορίαν, τὴν ὁποίαν εἶδε νὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τῆς χάριτος
καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς
τὸν ὅποιον (καὶ διὰ τοῦ ὁποίου) μᾶλλον μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ
Ἅγιον Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

1. Ἐνταῦθα δίδονται εἰς πᾶσι γλῶσσας νὰ ἐγκωμιάσῃ ὅλους
τοὺς ἁγίους μάρτυρας. Ἡ ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἂν ἔχωμεν μόρια
στόματα καὶ ὅλας τὰς γλῶσσας, πᾶν δὲν ἔρκοιεν διὰ τὰ
ἐγκώμια. Καὶ ἐντὶ παρατηρῶν τὰ κατορθώματα τῶν ἐπὶ μαρ-
τύρων παιδαῖων ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θὰ ἐπλάθοντο ἕως φιλό-
νυρος ἀνθρώπος, ὁ ὅποιος θὰ ἀφθονοῦν εἰς κάποιαν πηγὴν
ποῦ θὰ εἴχευε κρυπτόν ἀπὸ ἐπὶ στόματα καὶ θὰ προσκο-
θοῖται νὰ τὴν ἐξαυτίσῃ ὁλόκληρον, ἀλλὰ ὅτερα ἀπὸ φοβε-
ρὸν κόπον καὶ πόνον θὰ ἠγωνιάζοντο νὰ φύγῃ, ἀφοῦ θὰ εἶχαν
ἀφήσει ἀνεξάντλητον τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς. Διότι δοῦ
καὶ ἂν ἀντλήσῃ ἀπὸ μίαν πηγὴν, μένει ἀνεξάντλητος. Τί
λοπὸν; Ἐπειδὴ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ τοὺς ἐγκωμιάσωμεν ἐ-
παίως, θὰ συμπήσωμεν; Κοθόλου. Διότι εἶναι μάρτυρες ἐ-
κεῖνοι οἱ ὅποιοι δέχονται τὰ δῶρα καὶ μισοῦνται τὸν Κύριον
καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς φιλοσυμίας αὐτῆς. Πῶς ἐνεργεῖ δὲ
ἐκεῖνος; C "Ὅταν προσφέρῃ κανεὶς δῶρα, δὲν ὑπολογίζει
τὴν ἀνταμοιβὴν ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν προσφερθέντων ἀλλὰ
ἀπὸ τὴν προθυμίαν αὐτοῦ πρὸς τὸ προσφέρειν. Ἐστὶ ἔκαμε καὶ
εἰς τὴν περίπτωσιν ἐκεῖνης τῆς χάριτος. Δύο ὁδοὺς ἔδωκεν
ἡ γυναῖκα αὕτη, ἀλλὰ ἐπισημάνθη ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἴ-
χαν δώσει πολλά, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶδε τὴν μεγάλην ἄξιαν τῆς
προθυμίας καὶ ἐκ τὰ ὀλίγα κρήματα. Τὰ κρήματα ἦσαν δύο
ὁδοὶ, ἀλλὰ ἡ γνώμη καὶ ἡ προσέσις εἶχαν μεγαλύτερον
ἄξιαν ἀπὸ μόρια τέλαντα κρυσοῦ.

Ἄς ἀρχίσωμεν λοιπὸν μὲ θάρρος τὰ ἐγκώμια καὶ διὰ κα-
μῖαν καὶ σήμερον αὐτὴ πρὸς ἐκάστημεν καὶ χάρις, ἂν τὸ θε-
οφύγε σκεπτόν. Διότι καὶ ἐκεῖνοι παρὰ τὸν νόμον τὴν μητέρα
καὶ ἀφαιρούμεν εἰς αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν. Ἡ Τὰ ἐκάστημεν δὲ
αὐτὰ διὰ τὴν εὐαγγελίαν ἠθέλωμεν νὰ τὴν ἀποκόψωμεν ἀπὸ τὸν κο-
ρὸν τῶν παιδιῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀποκαμίνωσιν περισσότερα
καὶ μεγαλύτερα ὁφέλη. Αὐτὸ λοιπὸν διὰ κάμωμεν καὶ τώρα.
Ἀφοῦ ἐξασφαλισθῶμεν ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιὰ, διὰ εἴπωμεν ὀλίγα
ἐν αὐτῷ. Διότι ὑπάρχει φόβος μήπως συγκεντρωθῶν οἱ εἰ-

παινοι τῶν ἐπὶ μαρτύρων ὡς ἐπὶ ποταμοὶ καὶ πλημμυρίζουσιν τὸν λόγον. Ἄς πάρωμεν λοιπὸν ἕνα ἀπὸ τούτων νέους, ὅτι διὰ τὸ τὸν ἀποσπώμεν ἀπὸ τῶν κορῶν τῶν ἀδελφῶν του, ἀλλὰ διὰ τὸ νὰ κάμωμεν τὸ φορτίον μας ἐλαφρότερον. Διότι ὅταν ἐσπνήται ὁ ἕνας, κοινὸν ἔσται εἶναι τὸ στεφάνι δι' ἑλπεύς, ἐπειδὴ ὅλοι ἐπαραντιστοῦσιν τὰ ἴδια κατὰκλιματα. Ἡ μητέρα πάντως θὰ παρουσιασθῇ καὶ πάλιν σήμερον, ἔστω καὶ ἂν δὲν ὀκνηθῶμεν με' αὐτήν. διότι ἀποσπῶντες θὰ τὴν σύρη καὶ τῆς ἡ ρυμὴ τοῦ λῶνος καὶ δὲν θὰ ἀνεκθῇ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ παιδιὰ της. Ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν διακρίσειαν τὸν ὀργάνον δὲν ἀπεκαρύνθη ἀπὸ τὰ παιδιὰ της, δὲν θὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπ' αὐτὰ οὔτε κατὰ τὴν διακρίσειαν τῶν ἐγκλημάτων.

Ποῶν λοιπὸν ἀπὸ τούτων ἐπὶ ἀλλήλους θέλετε νὰ παραλάβωμεν. Μήπως τὸν πρῶτον ἢ τὸν δευτερόν, τὸν τρίτον ἢ τὸν τελευταῖον. 629 Α. ΜΕΛΛΟΝ ὅμως δὲν ὑπάρχει κανεὶς τελευταῖος διότι ἀποτελοῦν ὅλοι μαζί ἕνα κορὸν καὶ εἰς τὸν κορὸν δὲν φανερύεται οὔτε ἀρχὴ οὔτε τέλος. Διὰ τὸ γίνῃ ὅμως πρὸ κατανοητὸν ποῖον θὰ θανατωσώμεν, λέγομεν τὸν μικρότερον κατὰ τὴν ἡλικίαν. Διότι οἱ ἀνώνυμοι εἶναι οἱ ἴδιοι καὶ τὰ κατὰκλιματα ὅμοια. Ὅσοι δὲ ὑπάρχουν ὅμοια κατὰκλιματα, δὲν ὑπάρχει πρῶτος καὶ δεύτερος.

Ἄς παραλάβωμεν λοιπὸν τὸν μικρότερον κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ συννηλίκον κατὰ τὸ φρόνημα ὅτι μόνον πρὸς τοὺς ἀδελφούς του, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἴδιον τὸν γέροντα. Αὐτὸς ἦτο ὁ μόνος ἀπὸ τούτων ἀδελφῶν, ὁ ὁποῖος ὠδηγήθη εἰς τὴν βασανιστήριαν με' ελευθέρως τὰς χεῖρας, διότι δὲν ἀνέμενε τὰς χεῖρας τῶν θυμῶν. Με' τὴν ἰδικήν του προθυμίαν ἐπρόλαβε ἢ τὴν ἀγριότητα ἐκείνων καὶ εἰσέληθε χωρὶς δεσμοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του δὲν εἶχε κανένα θεατὴν διότι εἶσαν φρονεῦσθαι ὅλοι. Εἶσαν ὅμως καλύτερον θέατρον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς τῶν ἀδελφῶν του, τοὺς ὀφθαλμούς τῆς μητέρας του. Δὲν οὐκ εἶλεγα ὅτι, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὸ ἀποδύκωμεν, θὰ ὑπερβλήθῃ εἰς τὸν λόγον ἀποσπῶντες καὶ ἡ μητέρα. Νὰ λοιπὸν! Τὴν ἔχει ἀπεισάγαγει ἡ ρυμὴ τοῦ λόγου. Τὸ θέατρον δὲ αὐτὸ ἦτο ὡς οὐρανὸς καὶ μένος, ὥστε εἶχε θεατὰς καὶ τὸ ἴδιον τὸ πληθεῖς τῶν ἀγγέλων, ἀκούει δὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς. ὅτι πᾶσι ἀπὸ τὴν γῆν ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς αὐρανούς. Διότι ἐκλήθητο σπερματωμένοι, ὅπως εἰς τοὺς Ὀλυμπίους ὀνόμας οἱ κριταί, ὅτι διὰ τὸ κρίνειν τοὺς ἀγῶνας ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐδιδάχοντο νὰ παραλάβουν τὸν σπερματωμένον νεκρὸν. Ἐστέκεται λοιπὸν ἐλευθέρως καὶ εἶλεγα λόγους. Ὁ νεώτερος ἀπὸ φρόνησιν. Διότι ἴθιλε νὰ μεταβάλλῃ καὶ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν τέραννον πρὸς τὴν ἰδικήν του ἐκτέθειαν. Ὅταν

δὲ δὲν τὸ καταβύσκειν, ἔκαμεν αὐτὸ ποῦ τοῦ ἀπέμενε, παρέδωκε τὸν αὐτὸν του εἰς τὸ μαρτύριον. Καὶ ἐκεῖνος μὲν τὸν ἐλυπήθη λόγῳ τῆς ἡλικίας, αὐτὸς δὲ ἐδάκρυσε διὰ τὴν ἀσθένειάν του. Διότι δὲν ἔβλεπον τὰ ἴδια πρόγματα ὁ τύραννος καὶ ὁ μάρτυς. Καὶ οἱ δύο εἶχαν τοὺς ἴδιους ὀφθαλμούς, ἀλλὰ μόνον τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ σώματος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς πίστεως ἦσαν διαφορετικοί. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἔβλεπε τὴν ποροῦσαν ζωὴν, ἐνῶ αὐτὸς τὴν μέλλουσαν, πρὸς τὴν ἀσπίδα. Ἐμελλε νὰ πετῇ. Καὶ ὁ μὲν τύραννος ἔβλεπε τὴν ὀνείαν ὁ δὲ μάρτυς τὴν αἰώνιον κόλασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἔμελλε νὰ πέσῃ τὸν αὐτὸν του ὁ τύραννος.

Εἰν δὲ θαυμάζωμεν τὸν Ἰσαάκ, ἐπειδὴ ἦταν ὁ πατέρας του τοῦ ἔδωκε τὰ χεῖρα καὶ τὰ πόδια του, δὲν ἐπλήθυνεν ἀπὸ τὸν θυμὸν, οὔτε ἐπινώσθη εἶπαι εἶδε νὰ τὸν πλησιάζῃ τὸ μαχαίρι, πολὺ περισσότερον πρὸς νὰ θαυμάζωμεν αὐτὸν ὅτι δὲν ἐδέχθη οὔτε ἐπρεῖσθαι νὰ τὸν ἀναγκάσουν τὰ δεσμά, οὔτε ἐπαρῶμενε τὰς χεῖρας τῶν θυμῶν, ἀλλὰ μόνος του ἔγινε καὶ θυμὸς καὶ θύτης καὶ θυσιαστήριον διὰ τὸν αὐτὸν του. Ἀπὸ ἐκείνου γύρω του καὶ δὲν εἶδε νὰ εὐρίσκειται ἐκεῖ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του. τοιαύτη καὶ ἐβδόσθηκε νὰ τρέξῃ καὶ νὰ προλάβῃ, ὥστε νὰ μὴ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν αὐτὸν κορὸν. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἀντήρκει τὰς χεῖρας τῶν θυμῶν. Διότι ἐπρεῖσθη τὴν εὐσιπλαχνίαν τοῦ τυράννου, ἔ μὴπως ἀπὸ συμπάθειαν τὴν ἀπεκάρειν ἀπὸ τὸν κορὸν τῶν ἀδελφῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπρόλαβε καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν ἀνήμερον φιλανθρωπίαν. Διότι πολλὰ ἦσαν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ἠμποροῦσαν νὰ λυγίσουν τὸν τύραννον. Τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας τοῦ, ἡ τιμιότης τῶν ἀδελφῶν, ἡ ἀποία θὰ ἠμποροῦσε καὶ θάρρος ἀκούει νὰ κορτάσῃ (ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἐκόρτανε) ἡ λευκὰ κόμη τῆς μητέρας καὶ τὸ ὅτι δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ κερδίσῃ τίποτε ἀπὸ τὴν τιμιότητα τῶν προηγουμένων ἀδελφῶν.

2. Αὐτὰ ὅλα τὰ ἀντελήθη ὁ νέος καὶ ἔριψε τὸν αὐτὸν του 630 Α. εἰς βασανιστήριον ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαφυγῇ. Καὶ ἐπέδρασε, ὥστε νὰ ἦσαν πηγαὶ βοασερῶν νερῶν, μέσα εἰς τὰ καὶ ἄντια. τὰ ὁποῖα ἐθαίρει θετὸν λουτρὸν καὶ θάπτοιαν. Διότι ὅπως οἱ ἀνθρώποι, οἱ ὁποῖοι φλέγονται ριπνται εἰς τόκρον ψυχρῶν ὕδατων. ἔτσι καὶ ἐκεῖνος, φλεγόμενος ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀδελφούς του, ἔριψε τὸν αὐτὸν του εἰς τὸ μαρτύριον ἐκεῖνο.

Τὸν παρεκάλει δὲ καὶ ἡ μητέρα του. ὅτι ἐπειδὴ τυχὸν εἶναι ἀνάγκη προτροπῶν, ἀλλὰ διὰ τὸ μῶθε ἀκούει μὴν φορὰν τῆς σταθερότητος τῆς γυναίκας. Διότι διὰ κανένα ἀπὸ τὰ αὐτὰ παιδιὰ της δὲν ἔπαθεν αὐτὸ πρὸς καθήκον οἱ μητέρες

ή μάλλον το έπιθεν αυτό διά τὸ καθένα ἀπὸ τὰ παιδιά της. Δυσὶ δὲν εἶπε μὲν τῆς Β. Τί εἶναι αὐτὸ ποὺ μοῦ συνέβη. Μοῦ ἔχουν ἀρπάξει ὅλα τὰ παιδιά μου καὶ ἔχει μείνει μόνον αὐτός. Ἐάν τὸν κάσω καὶ αὐτὸν θὰ μείνω χωρὶς παιδιά. Ποῖος θὰ μὲ γηρασκύησῃ λοιπὸν, ἂν ὑποθάνῃ καὶ τοῦτος, Δὲν θα μοῦ ἦτο ἀρεστόν νὰ προσφέρω τοὺς μισοὺς, ἂν ἦν δὲ τοὺς μισοὺς, τὰ δύο τρέτα. Ἀλλὰ καὶ τὸν μόνον, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔχει ὑπομείνει ὡς παρηγορία διὰ τὰ γηρατειά μου καὶ αὐτὸν θὰ πρέπει νὰ τὸν θυσιάσω. Τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶπε οὔτε ἐπέβη, ἀλλὰ μὲ τὴν προτροπὴν τῶν λόγων της, σὺν τῷ τῷ εἰσεῖσεν αὐτὴν μετὰ τὰς χεῖρας της, ἔβαλεν εἰς τὸ καζάνι τὸ παιδί της, δοξάζουσα τὸν Θεὸν ἐπεὶ δὴ ἐδέχθη ὅλον τὸν καρπὸν τῆς καλίας της καὶ δὲν ἀπεδοκίμασε κανένα, ἀλλὰ ἐπύρηνεν ὅλον τὸ δένδρον. C. Θὰ ἠμπορούσα δὲ νὰ λάβω τὸ θάρρος καὶ νὰ εἶπω ὅτι αὐτὴ ἔκαθε περισσότερα ἀπὸ τὰ παιδιά. Δυσὶ εἰς ἑκάστη μὲν τὸν ὑπερβολικὸν πόνον ἡμετρίαζεν ἢ λυποῦμαι ἐνῷ αὐτὴ μὲ καθαρὸν δάκρυον καὶ ὀδυρόμενον γνῶμην, ἀντελιδιόμενο καλντέρα τὰ γνῶμενα ἐξ αἰτίας τῆς φροσύνης της. Καὶ ἠμπορούσε κανεὶς νὰ ἦρ τριπλὸν πῦρ. Ἐκεῖνο ποὺ εἶπεν ἀνάγει ὁ τύραννος ἐκεῖνος, ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ἐξεπύρηνεν ἀπὸ τὴν νυναικάσαν τῆς φροσύνης καὶ ἐκεῖνο ποὺ εἶπεν ἀνάγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ὁ Βαβυλωνίως ἐκεῖνος τύραννος δὲν εἶπεν ἀνάγει τέτοιαν καμνὸν, ὅποιον μὲ ἐκείνην τὴν ὁποῖαν ἦναι εἰς τὴν μητέρα ὁ τύραννος αὐτός. Δυσὶ ἐκεῖ ἡ τροφὴ τῆς φροσύνης ἦτο νόστος, πίσσα, σπουτὶ D καὶ κλήματα. Ἐδῶ οὖν γυναικεῖα φύσις πάντα ταυτοῦ, φλοισβοῦν, χαρὰς παιδιῶν. Δὲν ἐπύρηνεν ἐκεῖνος τὸν δταν εὐρίσκειτο ἡσυχία, εἰς τὸ πῦρ, ὅσον ἐπύρηνεν αὐτὴ ἐξ αἰτίας τῆς ἀγάπης της. Ἐμνευεν ὅμως σταθερὰ ἐξ αἰτίας τῆς εὐσεβείας, καὶ ἡ φροσύνη ἡγωνίζετο μὲ τὴν χάριν, ἡ ὁποία καὶ ἐκέρχθη τελικὰ τὴν νίκην. Ἡ εὐσεβεία ἐνακούσθη τοὺς πόνους τοῦ ταυτοῦ καὶ πῦρ ἐνακούσθη πῦρ. Τὸ πνευματικὸν πῦρ ἐνακούσθη τὸ φυσικόν, τὸ ὅποσον εἶχεν ἀνάγει ἡ ἀνθρώπινη τοῦ τυράννου. Καὶ ὅπως ὁ θάλασμος, ὁ ὁποῖος εὐρίσκειται εἰς τὴν θάλασσαν, ἐνῷ κινεῖται ἐπάνω του τὰ κύματα αὐτοῦ μὲν μένει ἀκίνητος, ἐνῷ ἐκεῖνα τὰ διαλύει σὲ ἄφρον καὶ τὰ ἐξαφανίζει μετὰ εὐκολίαν, ἔτσι καὶ ἡ καρδιά τῆς νυναικῆς ἐκεῖνης, σὺν κάποιοι θαλάσσιος θράκος. Ἐδεχομένη κατὰ κύματα τῆς ἐπιθέσεως τοῦ πόνου παρμένεν ἀκίνητη ἐνῷ δάλλει τὰς ἐπιθέσεις ἐκεῖνης μετὰ τὸν σταθερὸν καὶ γεμῖον ἀπὸ ἀγνὸν φρόνημα λογισμὸν. Ἐπρωστὰ θούσε νὰ ἀεζῇ εἰς τὸν τύραννον ὅτι ἦτο πράγματι μητέρα τῶν καὶ ὅτι ἐκεῖνος ἦσαν πραγματικὰ γνήσια παιδιά της, ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς φροσύνης συγγενεῖας, ἀλλὰ ἐξ αἰτίας τῆς κοινῆς

ἀρετῆς. Ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπε γνήσιον λαοπάδα καὶ ὅτι φωτὴν μαρτυρίου. Μιτέρα ἡ ὁποία στολίζει τὰ παιδιά της διὰ γάμον δὲν κείρεται τόσο, ὅσον ἐκείνη ἔκείνη ἀλείπει τὰ παιδιά της νὰ βασανίζονται.² A. Καὶ σὺν νὰ ἐντυνε τὸν ἦναι μὲ τὴν στολὴν τοῦ γάμου, σὺν νὰ ἐπύρηνεν εἰς τὸν ἄλλον στεφάνους καὶ σὺν νὰ ἐπύρηνεν τὴν νυναικὴν πασκάδα εἰς τὸν ἄλλον, ἔτσι ἡσθάνετο ἡγαλίστως ἐνῷ ἔβλεπε τὸν ἦναι νὰ τρέχη πρὸς τὰ καζάνια, τὸν ἄλλον πρὸς τὰ τηγάνια καὶ τὸν ἄλλον νὰ ἀποκεφαλίζεται. Καὶ τὰ πάντα ἦσαν γεμάτα ἀπὸ καπνὸν καὶ μυραδίων καυομένου κρέατος καὶ μὲ ὅλας τὰς αἰσθησεις της ἡσθάνετο τὰ παιδιά της. Μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔβλεπεν, μὲ τὰ αὐτιά ἤκουε πολλοὺ ἀνατιμένους λόγους, μὲ τὴν μύτην ἐδέχετο τὸν καπνὸν τοῦ καυομένου κρέατος, τὸν γλαυκὸν καὶ ἀναισθητικὸν ἀναισθητικὸν μὲν διὰ τοὺς ὀφθαλμούς, γλαυκότερον δὲ ἀπὸ κάθε τι ἄλλο δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸν Θεὸν τὸν καπνὸν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἐθάλασε τὴν ἀναισθητικὴν, B. Ἀλλὰ οὐ καὶ τὸν νοῦν της γυναικὸς διότι ἐπύρηνεν ἄλογιστος καὶ ἀμετάβλητος, ὑπομένουσα ὅλα ὅσα ἐγίνοντο.

Ἀλλὰ εἶναι πλέον καιρὸς νὰ σταματήσω τὸν λόγον. Ἔοτε νὰ ἀπολαύσωμεν οἱ μάρτυρες περισσότερα ἐγκαῖα ἀπὸ τὸν κοινὸν διδάσκαλον.³ Αὐτὴν δὲ μιμνῶνται οἱ πατέρες, οἱ μητέρες, οἱ γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ζοῦν ὡς μοναχοί, εἶναι ἐνδεδομένοι μὲ σώσεως καὶ φέρουν δεσφά.⁴ Δυσὶ εἰς ὅποιον στάδιον σκληρογυγίας καὶ γνησίᾳ φρονήματος καὶ ὅν φθάσωμεν, τὸ φρόνημα τῆς γυναικὸς ἡμερῶν τὴν ἀντοχὴν μας. Κανεὶς λοιπὸν ἀπ' ἐκείνους ποὺ ἔχουν φθάσει εἰς τὸ πῶς ὑψηλὸν σημεῖον τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς καρτερίας εἰς μὴν νομῇ ὅτι εἶναι, ἀνάξιον τοῦ νὰ εἴη ὡς διδάσκαλόν του τὴν γηραιὴν αὐτὴν νυναικά. C. Ἀλλὰ δὲ εὐχρηστοῦμεν ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ, αὐτοὶ ποὺ κατοικοῦν εἰς τὰς πόλεις καὶ ἐκεῖνοι ποὺ διαμένουν εἰς τὰς ἐρημίας, αὐτοὶ ποὺ ἀκούουν τὴν παρθενίαν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ διακρίνονται διὰ τὴν ἑγγαμίον ζωὴν των καὶ ἐκεῖνοι ποὺ περπατοῦν ὅλα τὰ ἐγκόσμια καὶ ἔχουν σταυρώσει τὸ σῶμα νὰ ἡμπορεύωμεν, ἀπὸ ὁλοκληρωτικὴν τὸν δρόμον της, νὰ ἀποκτησώμεν τὴν ἰδίαν αὐτὴν παρρησίαν καὶ νὰ σταθώμεν πλοῦσιον της κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, διὰ τὸν εὐκαὶν τῆς ἀνίας αὐτῆς, τὸν παιδικὸν της καὶ τοῦ με-

2. Ἐννοεῖ τὸν Ἄρχι ἱερεὺς Φαλαῖαν, ὁ ὁποῖος τὸ ἔτος 886 π.Χ. εἶχε χρηστενέσει προεβέβαιον.

3. Ἡ λέξις τὸν ὅποσον χρησιμοποιεῖ ὁ Χριστοδότης εἶναι «καὶ οὐκ». σημαίνει περιλαμβανόμενον ἐν ὅλοις, τὸ ὅποσον ἐχρησιμοποιεῖται διὰ τὰς ἀντιφάσεις. Ἦτο ὁποῖος καὶ ὁργανὸν βασιλιστῶν εἰς τὸ ὅποσον ἐπεκρίνετο ἐκ μὲν τοῦ βασιλιστῶν.

γάλοι και γενναίου γέροντος Ἐλεάζαρου, ὁ ὁποῖος συμπληρῶναι τὸν κορὸν τῶν καὶ ὁ ὁποῖος ἐδειξεν ὀθαρμένην ψυχὴν εἰς τὰ θεῖα ἐπεῖνα. Θὰ ἤμπορέσαμεν δέ, ἐν κοῦν με τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων αὐτῶν προσφέρωμεν καὶ διὰ τὰ ἰδικά μας, ἐν ἐνώπιον τῶν πολλῶν, καὶ τῶν κακῶν τοῦ Δ' ἐν καιρῷ εἰρήνης εὐρίσκωμεν, νικῶμεν τὰ πάθη μας, περισκόψωμεν τὰς ἀπαιτήσεις ἐπαναστάσεις τῆς σαρκός, ἀσκήσωμεν καὶ ὑποτάξωμεν τὸ σῶμα Διὶ ἂν ζῶμεν ἐπὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς εἰρήνης θὰ λάβωμεν λαμπροὺς στεφάνους διὰ τὰς προσκοθείας μας. Καὶ ἐν δὲ εὐδοκίᾳ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς νὰ λάβωμεν μέρος καὶ ἡμεῖς εἰς παρόμοιον ἀγῶνα, θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰ ἀγαλλίσματα προσηλυτισμένοι καὶ θὰ κερδίσωμεν τὰ σύρρατα ἀνάσσει, τὰ ὅποια εἶθε νὰ κερδίσωμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλοφροσύνης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ εἰς τὸν ὅποιον μαζί με τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνάσσει ἡ δόξα, ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἐ τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΡΙΤΗ

Βλέπων ὅτι καὶ εἰς τοὺς μάρτυρας ἀφελεται ἡ διὰ τῶν ἔργων τιμὴ, ἀλλὰ ὅτι καὶ τὸ πλεῖστον στενοχωρεῖται, ἀποκόμει ⁶²² Α' Λοιπὸν, ἐν θεωρήσει αὐτοῦ, ἃς ἀρῶμεν πρὸς τὸ κορὸν τὴν διδασκαλίαν καὶ ἃς προσπαθῶμεν νὰ μνησθῶμεν τὸ παράδειγμα τῶν μαρτύρων. Ἀς ἔλθῃ λοιπὸν πρῶτος εἰς τὰ μέσαι ὁ γέρων Ἐλεάζαρος, ἡ ἀρχὴ τῶν ἁγίων, ὁ θεμέλιος τοῦ μαρτυρίου, ἡ εἰσοδος τοῦ σταδίου, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀνδρείας, ὁ πρόδρομος τῆς κακτερίας, ὁ ἔκταν φρόνημα νέου παλῶς γάρων, ὁ πρωτομάστης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ ἐκκλὴ τοῦ Πέτρου τοῦ κερυφαίου τῶν ἀποστόλων. Ἐσπυράσθῃ νὰ τὸν καλαιδεῖ καὶ νὰ τὸν μασιγῶν ὁ ἐκέρδος, ἀλλὰ αὐτὸς, ἐνῷ ἐβασανίζετο, δὲν ἔπαυε νὰ ρητορεύῃ. Ἐστέκετο γρήμην ἀπὸ τὸ γῆρας ὁ πρεσβύτερος καὶ ἐκόσθητο ἀπειλητικῶς καὶ με δολοφονικὰς διαθέσεις ὁ τυραννὸς. Καὶ ὁ μὲν πρεσβύτερος, ὁ ὁποῖος ἔτρεμεν, ἔφυγε νικητής, ἐκείνος δὲ ὁ ὁποῖος ἦτο προηγούμενος σφριγηλὸς ἔφι γε νικημένος. Β' Ἐστέκετο ὁ πρεσβύτερος καὶ κατεβασίζετο, τὸν ἐδάκαε δὲ νέος ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν δύναμιν καὶ εἶχε ἐξαρτηθῇ, ἀλλὰ ἡ νίκη ἐκερβίσθη ἀπὸ τὸν νεωστύτη. Ἰδοὺ νέος παρόδοτος τρόπος νίκης! Ἐναὶς γέρων ἐνίκησεν ἀλοκληρὸν στρατὸν ἢ ὁ ποῖα τὸν ἐτόξευεν! Τὸ θαῦμα τῶν κατορθωμάτων τοῦ γέροντος δὲν με ἀφήνει νὰ προχωρήσω εἰς τὴν ἀνδρείαν τῶν νέων.

Πρέπει ὅμως νὰ προχωρήσωμεν καὶ εἰς αὐτοὺς, ἀπὸ ὁ φήσωμεν ὅπως - ὅπως τὸν γέροντα τοῦτον Διὶ καὶ ἐκεῖνοι ἐσκήκεν λαμπρὰ τρόπαια ἐναντίον τοῦ τυράννου. Ἡ μεθότης δὲν ἐπρόκειτο νὰ φανῇ ὀλιγωτέρων λαμπρὰ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐπὶ λοιπὸν νῆσι ἀρίστουσαν ἐκ συνεκείας καὶ ἐστεφανωμένησαν προερχόμενοι ἀπὸ μίαν καὶ μόνην κοιλίαν καὶ ἄγωνισθέντες τὸν ἴδιον ἀγῶνα. Ἄν θέλετε σταματῶ τὸν λόγον, ἵσχυροὶ πανηγυριστοὶ ἰσχυρῶν μαρτύρων. Γ' Ὅπως ἔλεγα ὅμως, ἐπὶ τὰ νέσι εἰς τὴν σφαιρὴν ἀρίστουσαν καὶ ἐστεφανωμένοι προερχόμενοι ἀπὸ μίαν καὶ τὴν ἴδιαν κοιλίαν καὶ ἄγωνισθέντες τὸν ἴδιον ἀγῶνα σπολιζόμενοι ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα τῆς γεννήσεως καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ ριπτόμενοι ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον εἰς τοὺς ἀγῶνας. Τώρα θὰ ἀναφέρω διὰ σῶς, ὡ γενναῖοι, τὸ καιρὸν φαῖνο τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ αἰετὸν λέγει μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασα ὑμᾶς, καὶ μαστὸς ὃς ἐθάλει

σατε» (Λουκ. 11, 27). Ἀκούθ δὲ ἐνεθυμήθησαν τοὺς μοῦτους καὶ τὴν κοιλίαν, εἶναι πλέον καιρὸς νὰ προσφέρῃσιν πρὸς τὴν μητέρα τῶν ἀρίστων αὐτῶν, ἢ ὅποια μὲ ἓνα σῶμα ἀπέθανε πολλὰς φορές, μᾶλλον δὲ 10 ἀσπράγγη πολλὰς φορές, ἀλλὰ δὲν ὑπέφεραν οὐτε μίαν. Τὴν ἄρσενον μαζί καὶ παῦλ τραγὴν δὲν τὴν ἐτάρασαν ὁ πρῶτος νόσος τῆς ἡπαι ἀδελφῆς πρὸς τὸν θάνατον ὅπως τὴν ἐπαισῶσαν ὁ δεύτερος, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν ἀρκίαι ἀκόμη τοῦ ἀγῶνος. Ὅστε ὁ θάνατος πά- 15 λυ τοῦ δευτέρου τὴν ἐλυποῦσεν ὅσον τὴν ἐφοδίζεν ἡ ζωὴ τοῦ τρίτου, τῆς ὁποίας δὲν ἐγνωρίζε τὸ τέλος. Ἐκεῖ μικρὸν σημασίαν δέ' αὐτὴν ἡ σφαγὴ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου υἱοῦ, ἐν ὧν δὲν εἶχε φανερὴ ἀκόμη ὁ πέμπτος. Ὅστε τὸ παῖμα τοῦ ἔκτου ἐνέστηρε τὸ φρόνημά της. Ἐβλεπε πλέον τελευ- 20 ταίως εἰς τοὺς ἀγῶνας ὁ ἔβδομος, ὁ ὁποῖος ἐσυμπλήρωσε τὴν ἐπιταγήσιν Ἐ καθάρων τῶν μαρτύρων. Τὶ λοιπὸν, Ἐλύησαν ἀπὸ τὸ ὄναρμιον τῆς ἡλικίας, ἐλυτῆθη ἀπὸ τὸ τελευτήσαν αὐτὸ λείψανον τῆς φύσεως. Αὐτὴ ἡ ἰδέα ἐσπρωκε τὸ παῖδ πρὸς τὸν θάνατον ὅχι μὲ τὰς χεῖρας ἀλλὰ μὲ τὰς συμβου- 25 λὰς. Μὴν ἐλαττωσας, τοῦ λέει, παῖδι μου τὸν ἀριθμὸν τῶν σπερμάτων. Ὅπως εἶσαι ἀδελφός των κατὰ τὴν γέννησιν, νὰ γίνῃς ἀδελφός των καὶ κατὰ τὰ κακορθήματα. Ὅπως εἶ- 30 σαι ἀδελφός των κατὰ τὴν φύσιν, νὰ γίνῃς ἀδελφός των καὶ μὲ τὴν πρᾶξιν. Νὰ φαίῃς ἀδελφὸς τῶν φανερωθέντων καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἐγεννήθης ὡς ἔβδομο παῖδι μου ἀπὸ τὴν φύ- 35 σιν. Νὰ γίνῃς ὁ ἔβδομός μου μάρτυρας μὲ τὴν προαίρεσιν. Μὴ με παρουσίας, παῖδι μου ἐνῷ εἴμαι μητέρα ἐπὶ πα- 40 δών, 633 Ἀ μητέρα ἔξ μόνον μαρτύρων.

Ποῦ εἶναι λοιπὸν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν προσφέρουν εἰς τὸν Θεὸν οὔτε τὰς κληρικὰς εἰσφορὰς, Ἐπὶ τὰς τρυ- 45 φερὰς νόους προσέφερε σήμερον εἰς τὸν διακόντην ἡ μη- 46 τέρα καὶ δὲν ἔδειξεν ἀποθυμίαν νὰ προσφέρῃ θυσιάν τὰ σπλάγχνα της. Πολλοὶ δὲ ἀπὸ ἡμῶν κύνουν κατὰ καιροὺς ὁ- 47 λώλητον ζήτημα τὴν προσφορὰν περῶν ὁδολῶν. Ἡμεῖς 48 ὅμως ὡς προσφέρωμεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὰ 49 κορμίματα καὶ τὰ σῶματα, καὶ ὡς δοξάζωμεν μὲ ὅλα τὸν Χρι- 50 στῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δοξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰς τὸν ΕΛΕΑΖΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΑΚΚΑΒΑΙΟΥΣ

393 Β ΟΜΙΛΙΑ ΕΚΔΗΛΩΘΗΣΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΜΙΛΙΑΝ ΑΛΛΟΥ ΡΟΔΙ- 394 ΒΑΙΚΙΣΤΗΝΟΥ, ΠΕΡΙ ΚΑΒΑΖΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΙΤΑ ΚΕΩΝ.

1 Ποῦον ὥρακα εἶναι ἡ πνευματικὴ πύξ ἑλπίς. Μ> 2 λογὸι οἱ κλάθοι της ἔκουν γηράσει, μὲς ἔχει δώσει ὥριμον 3 καρπὸν. Διότι τὰ δέντρα τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι σὺν τὰ 4 δέντρα τῆς γῆς. Ἐκεῖνα μὲν ὅταν γηράσουν ἀποβάλλουν τὰ 5 περισσότερα φύλλα των καὶ ὁ καρπὸς τὸν ὁποῖον κἀνουν 6 εἶναι, ἄνους καὶ ὀλίγος, ἐνῷ αὐτὰ ὅταν γηράσουν, τότε 7 φορημένοι περιωότερον μὲ καρπὸν. Τοῦτο λοιπὸν μα- 8 ρτυροῦμεν νὰ τὸ ἴδωμεν καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἀμύλησε σή- 9 μερα. Διὰ τοῦτο καὶ ἐσώσωκα. Ὁ Διότι ἐπρεπε νὰ συμπύση 10 αὐτοῖς, ἐφ' ὅσον εὐρισκόντο δδῶ τόσοι γέροντες οἱ ὁποῖοι 11 εἶχαν τὸ χάρισμα τοῦ λόγου. Ἐτα μὲς διδάσκει καὶ ἡ ἁγία 12 Γραφή. Ὅταν μὲν ἀπευθύνεται πρὸς νέον λέγει, ἀλλήλων, 13 νεανίσκο, εἰ κρατῇ σοι μὲς δις εὐν ἐπρωτηθῇς κεφαλαι- 14 ωσον ἐν ὀλίγοις πολλὰ. Ἐκκλ. 32, 10. 11) Ἀντιθέτως εἰς 15 ὃν γέγοντα δὲν ὁμιλεῖ μὲ τόσους περιορισμοὺς, ἀλλὰ τὸν 16 ἀφήνει, ἐλευθερὸν καὶ τοῦ ἐπιτρέπει νὰ προκαλέσῃ καὶ 17 ὅπως θεῖ, ἰαζούσα δὲ τὴν εὐκαριστίαν τὴν ὁποῖαν προ- 18 νοῦν τὰ λεγόμενα. Ὅταν λέγονται μὲ συνέσει, λέγει ἡ Γρα- 19 φή τὰ εἰρη. Ἐλάλησον, προσδοῦντε, πρὸς τὴν γὰρ σοι ἐν ἡ 20 κρίσει δὲ ἐπιστήμῃ καὶ ἐμπροστίαις μουσικῶν. Ἐκκλ. 32, 4. 21 5) Τὶ σημαίνει, «καὶ ἐμπροστίαις μουσικῶν», φανερώνει, μὲ 22 αὐτὸ δὲ τὸ ὁλόος, ἡ καθάρα καὶ αὐτὴ γέννησις δὲν εἶναι τό- 23 σον ἐκείνη εἰς τοὺς ἀκούοντας ὅσον εἶναι ἡ διδασκαλία 24 γέροντος ἀνθρώπου ἢ ὁποῖα γίνεται μὲ ἐπὶ γνῶσιν. Συγκο- 25 νω δηλαδὴ τὴν μὲν ἡδονὴν πρὸς τὴν ἄλλην καὶ λέγει, δια 26 αὐτὴ εἶναι τοῦτο ἰσχυρότατον ἀπὸ ἐκείνην καὶ διὰ ὑπερισχύει, 27 ἐνῷ ἐκείνη ὑποκαθεῖ πρὸς αὐτὴν. Διὰ τοῦτο καὶ λέγεται ἐμπρο- 28 στίαις μουσικῶν δηλαδὴ δὲν θὰ τὸ ἀφήνῃς νὰ φανοῦν θὰ 29 τὸ ρήμα εἰς ἀφάνειαν, θὰ τὸ ἐπισκόπησῃ.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐπρεπε καὶ ἡμεῖς νὰ συμπύση καὶ νὰ 30 ἀκούωμεν ἐκεῖνος δὲ νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ διδάσκῃ. Ἐκεῖνος ὅ- 31 μως ποῦ ἔκω εἶπε πολλὰς φορές θὰ τὸ εἶπω καὶ πῶρα. Δὲν 32 μπορῶ νὰ ἀντιστάθω εἰς τὴν προθυμίαν σας νὰ μὲ ἀκούσῃτε 33 καὶ εἰς ὃν καὶ ἀναγκασμὸν τῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο λοι- 34 πον ἐτοιμάζωμαι πάλιν νὰ ἀκολουθήσω τοὺς συνηθισμένους

4) Ὁμοίως Μουσικὸν ὁρῶμεν, γὰρ μὲς ποίμνιόν τοῦ ὁποῖου ἐπερὶ 5) τῆς ἀποστολῆς ὁ Πῶν Πατασκεύατος εἰς τὴν ἡ δὲ καλῶμεν διασφῶν 6) κατ' ὅσον, τοὺς ὁποῖους ἐπὶ καλῶμεν μετὰ τὸν μὲ τὴν ὁρῶν.

δρόμους. Ε πρῶτα τὸ ὅποιον εἶναι κουραστικόν νὰ ἀπορα-
σῶς δηλαδὴ μὲ πολλὴν εὐκαλίαν νὰ σᾶς ἀμείψω, παρακα-
νώνμενος ὅτι ἀπὸ τῆς δυνάμεϊ μοι, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς προθυ-
μίας μὲ τὴν ὑπόψιν μὲ ἀκούετε, ἐπειδὴ καὶ προηγουμένως ὁ
λόγος ἐνῷ εἶχε κατέλθει εἰς τοσόν μέγα βάθος, δὲν κατε-
στίνγη ἀλλὰ πέρασε μέσα ἀπὸ μανάλια πελόγη καὶ νὰ ὑ-
ποσῇ ναυάγιον. Ἡ αἰτία δὲ εἰς αὐτὸ ἦτο τὸ ὅτι δὲν ὑπῆρχαν
θράκοι, οὔτε ὕφαλοι, οὔτε ἀκόμματα, ἀλλὰ πανταυ συναντοῦ-
σε πέλαγος πῦρ γαλήνην ἀπὸ λιμάνι, καὶ ὁ πόθος ὁ δικός
σας νὰ ἀκούσετε φασόδας τῶν λόγων βῆκος ὁ ζέφυρος τὸ
ῥοῖον ἀπὸ τῆς πρυμνίας, καὶ τὸν ὠδηγοῦσε πρὸς ναλήνην
λιμάνι. Δοῦτε, πόλκις εἰσάγαγεν ἀπὸ τῆς γλῶσσης μοι τὸν 336
Α ὑπερέκεισθε μὲ ἀντικτὰς ἀγκάλας ἔν καὶ παρῖνε πολ-
λὰς δυσκολίας, ἐπειδὴ ἡ φύσις τῶν προηγουμένων ναημά-
των ἦτο τέτοιαι. Ὅμως ἡ ὑπερβολικὴ προθυμία καὶ ἡ μενά-
λη σας προσοχή μοι ἐμετρίωσε τὸν κόπον καὶ ἔκαρπεν εὐκα-
λῶν τὸ δύσκολον. Διότι, δὲν ἐπετρέψατε νὰ πῶσι τίποτε οὐτὶ
εἰς πέτραν οὔτε εἰς ἀγκάθια, οὔτε εἰς τὸν δρόμον, ἀλλὰ ὅλα
τὰ ἐπεδέχθητε εἰς εὐφροσύνην καὶ παχύν. ἄγρον, εἰς τὸ βά-
θος τῆς διανοίας σας. Διὰ τοῦτο καὶ θάλασσαν καθημερινῶς
τὰ σπαστὰ νὰ κυματίζωσιν, τρεφόμενα ἀπὸ τὴν σφύραν τοῦ
πνεύματος ἀντὶ ὅτι τὸν (ζέφυρον καὶ τὸ θέωμα νὰ γίνεταί
κάθε ἡμέραν λαμπρότερον.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν λατὼν Β ἤθελα καὶ σήμερον νὰ
ἀσκαλιθῶ μὲ ἐκεῖνα που ὑπολαμβάνονται.* Ἀλλὰ τί νὰ κάμω
Ὁ κορὸς τῶν Μωυσεῶν στέκεται ἐμπρὸς εἰς τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς μοι, μοὺ φωτίζει τὸν νοῦν μὲ τὰς ἀσπράδας τῶν τραυ-
μάτων τῶν καὶ καλεῖται τὴν γλῶσσαν μοι νὰ ἐγκωμιάσῃ τὸ κάλ-
λος τῶν. Κανείς δὲ μὴν κατηγορήσῃ τὸν λόγον μοι, ὅτι εἶ-
ναι παρόμοιος, ἐπειδὴ, ἐνῷ ἡ ἡμέρα τῶν ἀντωνίων εἶναι ἡ
ἐστρινή τους πύλοισιν σήμερον τοὺς στεφάνους καὶ ὅνα
κηρύσσωμεν τὸ τράπηλον πρὶν ἀπὸ τὴν ὥραν τῆς μάχης. Διο-
τι ἔν, ὅταν πελοῦνται γάμοι, οἱ συνερχόμενοι εἰς γάμον ὑ-
φαινοῦν πρὶν ἀπὸ τὸν γάμον νυμφικὰ φορέματα καὶ στολί-
ζουσιν τὰς αἰσάς μὲ στεφάνια καὶ παραπετάσματα, παλιν πε-
ρισσότερον θὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιον. Ἐπ' ὅσον καὶ ὁ
γάμος αὐτὸς εἶναι πνευματικώτερος, διότι δὲν νυμφεύεται
ἄνθρωπος γυναῖκα, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Διὰ
τοῦτο λοιπὸν καὶ δὲν ἐὰν ἦτο σφάλαρα ἢν ὠνόμαζε κανεὶς τὴν
φυκὴν τῶν μαρτύρων, νύμφην πνευματικὴν, ἐπειδὴ προσφέ-
ρουν καὶ ὡς προῖκον τὸ αἷμα τῶν, τὸ ὅποιον εἶναι προῖκα
ἀφάρτος.

Β. Ἡ ἐμπόλις εἰς τὸν Ἰωάννην καὶ τοὺς Μωυσεῖους εἶναι ἡ ἰνδι-
ακτὴ μὲτ' αὐτῶν ἐκείνων. Ὁνομάζετο ἀναστρέφει εἰς τὴν δεξιάν ἐκείνην
«Περὶ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων» (PG 65. 515. 594).

Α. ἀφίσταμεν ὅμως τὰ ἐγκώμια διὰ τὴν σφύραν ἡ-
μέραν. Σήμερα δὲ θὰ διορθώσωμεν τοὺς καὶ δαιμονιστοὺς
ἐκ τῶν ἀνελφῶν μας διότι πολλοὶ ἐκ τῶν πλεόν ἄφελων. Ἐ-
κοντες ὁρῶντες νοῦν, παρὰδρόντες ἀπὸ τοὺς ἐκτὸς τῆς
ἐκκλησίας καὶ δὲν ἔχουσιν ὀρθὴν γνῶσιν διὰ τοὺς ἀγίους
αὐτοὺς. Ἐπίσης δὲν τοὺς συγκαταλέγουσιν εἰς τὸν κορὸν τῶν
λοιπῶν μαρτύρων λέγοντες. Ὡς δὲν ἔκτισαι τὸ αἶμα τῶν
διὰ τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ ἐσφάγησαν διὰ τὸν Νόμον καὶ διὰ τὸ
γράμμα τοῦ νόμου, διὰ καίρεται κρέατα.* Ἐμπρὸς λοιπὸν ὅς
διορθώσωμεν τὴν διάνοιαν τῶν. Δοῦτε εἶναι ἐντροπή, ἐνῷ
ἀντηγυρίσαμεν νὰ ἀγνοῶμεν τὴν αἰτίαν τῆς πανηγύρεως.

Δ. Διὰ νὰ μὴν υποφέρουν λοιπὸν εἰς τὴν κοινὴν συ-
τὴν καρὰ μόνον τῶν ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι ἀσθενεῖς εἰς τὴν πύ-
ριν, ὡς πρὸς τὸ σπῆλαιν αὐτὰ, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐγκαλιόσων
μὲ σταεινὴν πρόθεσιν. ὡς ἀντιόχος καὶ νὰ τοὺς ἴδωσιν μὲ
καθαροὺς ὀφθαλμοὺς ὅτι ἀφαιρέσωμεν σήμερον ἀπὸ τὸν
νοῦν τῶν τὴν ὑπόψιν θὰ τοὺς κάμωμεν νὰ δεχθῶσιν αἰσθη-
τὴν πνευματικὴν πανηγύριν μὲ εὐλαβικὴν γνῶσιν καὶ καθα-
ρὴν διάνοιαν. Διότι ἐγὼ ἀπαμύνομαι πολὺ νὰ συγκαταλέγω
τοὺς Μωυσεῖους μετὰ τῶν ἄλλων μαρτύρων. Ἐὰν μάλ-
ιστ', λέγω ὅτι αὐτοὶ εἶναι λαμπρότεροι. Διότι ἡγωνισθῆσαν
ὅτι θύαν ἔν, εἶπον συντριβὴ ἀκόμη οἱ κώλκιναι πόλεις καὶ
δὲν εἶχε τὴν ῥῆθ' ἀκόμη ὁ σιδερένιος μοχλός, ὅταν κυριαρ-
χησῇ ἡ ἀμαρτία ἀνθρώπου ἡ κατὰ τὸ δούρατον τοῦ διαβο-
λεῖ. ἦτο ἀκόμη ἰσχυρὸν καὶ ἡ ὁδὸς τῆς ἀρετῆς αὐτῆς δὲν εἶ-
κιν ἀκόμη παύθη. Διότι ὥρα μὲν καὶ νύξ καὶ πολλὰ νεο-
τὰ κορίσια ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, τρυφερά καὶ προτοῦ
ἀκόμη ἔλθουσιν εἰς γάμους ἀπαντῶσιν, ἔχουσιν ἀπαυθὴ εἰς τὸν
ἐνὸν κατὰ τῆς δέουσις τοῦ θανάτου. Τότε ὅμως πρὶν ὅτι
τὴν ἐλευσὸν τοῦ Χριστοῦ ἀκόμη καὶ π' ὅσοις ἐροδοῦντο
κάρα πολὺ τὸν θάνατον. 337 Α. Ὁ Μωυσεὺς ἐξ ὧντος τοι φέ-
θαι αὐτοὶ ἐδραπέτευον. Ὁ Ἠλίας δὲ τὸν ἴδιον λόγον εἶπ-
γε τοσαυτάκις ἡμέραν ὁδὸν μακράν. Καὶ ὁ πατριάρχης
Ἀβραάμ ἐπίσης διὰ τοῦτο συνεβούλευσε τὴν Σάραν νὰ λέγῃ
ὅτι ἦτο ἀδελφὴ τοῦ καὶ οὐκ ἀδελφὸς τοῦ. Καὶ διὰ νὰ ἀνα-
φέρω τοὺς ἄλλους, ὅταν ὁ Ἰδοὺς ὁ Πέτρος ἐροθεῖτο πόσον μω-
λὸν τὸν θάνατον, ὥστε νὰ μὴν υποφέρῃ ὅτε τὴν ἡμελῆται τοῦ
Φιλοκρού* ἐνῷ ἦτο ἀτρόμητος καὶ ἀντιληφισμένος καὶ ποτὲ δὲν

Β. Ὁ Ἀντίοχος ὡς δειγμὰ καταπατήσεως τοῦ Νόμου εἶχε ζητή-
σει ἀπὸ τοῦ Ἰουδαίου νὰ πῶσιν χοροὺς καὶ χοροὺς.

Γ. Ἐννοεῖ τὰς πόλεις καὶ τοὺς μοχλοὺς τοῦ Ἰδοὺ καὶ τοῦ θανάτου.

Δ. Ὁ πρὸς Πατὴρ ἀναφέρεται εἰς τὸν περὶ τῶν τῆς ἀντιόχου τῶν
Πέτρου κατὰ τὴν νύκτα τῆς συλλήψεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀντιόχου τῶν
Φιλοκρού καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Κορναλίον. Ἐκεῖνα ποτὲ εἰς τὸν Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰω-
άννου 18, 17.

είκω παραχθῇ τὰ νεύρα γὰρ οὕτε εἶχε χάσει τὴν δύναμιν τοι.

Οἱ Μακκαβαῖοι ὅμως, τότε, διὰ τὸ θάνατον ἦτο πόσον φοβερόν καὶ δύσβατον ἐγνωσθήσαν μάχῃ, τὸν καὶ τὸν κατενείησαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπρόκειτο νὰ ἀναπαύῃ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, συνέβη καὶ τότε ἐκεῖνο ποῦ συμβαίνει κατὰ τὴν ἡμέραν. Ὅπως καὶ πρὶν ἀκόμη φανῇ ὁ ἥλιος, τὸ πρῶτόν μὲς φανταίνεται εὐχάριστον, **Β** ἐπειδὴ τὸ φῶς τῶν ἀσπίδων φωτίζει καὶ ἀπομακρύνει τὴν γῆν ἐνῷ αἱ ἀσπίδες τοὶ δὲν ἔχουν εμφανισθῇ ἀκόμη. ἔτσι συνέβη καὶ τότε. Ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης διελύθη λοιπὸν τὸ σκοτεινόν τῆς δειλίας, προσηύδα ἀκόμη εμφανισθῇ ὁ Χριστὸς κατὰ σάρκα, ἐπειδὴ ἦτο κοινὸ καὶ ἀγγαίᾳ πάλιν τὰ πρῶτα.

Τὸ δὲ τὴν λοιπὴν ἐδειξαν μενάλαν ἀνδρείαν, ἀγωνισθέντες κατὰ τὴν ἐποικίαν ἐκείνην οἱ Μακκαβαῖοι εἶναι ἀποφάνερον. Τὸ δὲ διὰ τὰς πληγὰς τῶν τὰς ἑλθεῖν διὰ τὴν Χριστὸν, θὰ προσπαθῶμεν νὰ σὲς το ἀποδείξω. Διότι διὰ πόσον λόγον ἐμαρτυρήσαν. Πῶς μοι διὰ τὸν Νόμον λέγει καὶ διὰ τὸ γράμμα τοῦ Νόμου. Ἄν λοιπὸν ἀποδείχθῃ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὸν Νόμον. Ὁ δὲν εἶναι φανερόν ὅτι μαρτυρήσαντες διὰ τὸν Νόμον, ἔλθῃ τὴν γεννοσύνην τῶν τῶν ἐδείξαν πρὸς χάριν ἐκείνου ποῦ ἔδωκε τὸν Νόμον. Ἐμπρός λοιπὸν ὅς ἀποδείξωμεν σήμερον ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἐκεῖνος ποῦ ἔδωκε τὸν Νόμον. Ποῖος λοιπὸν τὰ λέγει αὐτὰ. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος γνωρίζει πολὺ καλὸ καὶ τὰ παλαιὰ καὶ τὰ νέα. ὁ Παῦλος ὁ διδασκαλὸς τῆς σπουδαίας Γράμματος πρὸς τοὺς Κορινθίους λέγει τὰ ἑξῆς. «Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τῇ νεφέλῃ ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον καὶ πάντες εἰς τὴν Μοῦσῃν ἑβαπτίσαντο ἐν νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔφαγον. Ἐννοῶν τὸ μάννα, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα ποτιζομένων ἔπιον». Α' Κορ. 10. 1-4. Ἐννοῶν τὸ ὕδωρ ποῦ ἔτρεξεν ἀπὸ τὸν βράχον. **Δ** Ἐπειτα ἀποδείκνυσαν οἱ ὁ Χριστὸς ἔκανε τὰ θαύματα αὐτὰ προσέθετον. «Ἐπὶ τὴν γῆν ἔκ πνεύματος ἀκούσθουσιν, λέτρωσιν. Ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστὸς». Α' Κορ. 10. 4. Καὶ δευταίως διότι δὲν ἔβγαλε τὸ νερὸν καὶ τοὺς ποταμούς ἐκείνου, ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἀκούσθη. ἀλλὰ ἡ ἐνέργεια τοῦ Χριστοῦ κτελλοῦσα τὸν λαόν, ἔκανε νὰ ἀναβλύσῃ οἱ ποταμοὶ. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἀνάστασιν πνευματικὴν πέτρων καὶ εἶπεν ὅτι ἀκούσθῃ. Ἡ δὲ πραγματικὴ πέτρα δὲν ἀκούσθῃ, ἀλλὰ εὐρίσκεται τοποθετημένη εἰς κάποιον τόπον. Ἡ δύναμις οὖτως ποῦ εἶναι παντοῦ ποταμοὶ καὶ ἐνέργει ὅλα τὰ θαύματα ἐκείνη ἔσκαψε καὶ τὸν βράχον. Ἄν δὲ δὲν πο-

ρῆδεσθαι τοὺς λόγους αὐτοῦ, ὁ Ιουδαῖος, **Ε** δὲ τὸν συνελθόντων μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ὁμοιωθέντος πρὸς αὐτὸν δὲ καὶ τοὺς λόγους τοῦ Παύλου τοῦ Πέτρου ἢ τοῦ Ἰωάννου, ἀλλὰ μετὰ τοὺς λόγους τῶν προφητῶν, διὰ τὸ νὰ μᾶλλον εἶναι ἰσχυρὸν τὸ νῦν ὅτι αὐτὸς ὁ Χριστὸς.

Ζ Ποῖος λοιπὸν ἀπὸ τῶν προφητῶν λέγει ὅτι ὁ Χριστὸς ἔδωκε τὴν Παλαιάν Διαθήκην. Ὁ ἡγιασμένος ἀπὸ τὴν κοινῇ ὅς μαρτύρ τοῦ Ἱερραρίου, ὁ ὁποῖος ἔλαμψε κατὰ τὴν νεφέραν τοῦ Θεοῦ καὶ τότε. Ἀκούετε τοὺς λόγους τοῦ διὰ τὴν ἀποκάλυψιν ὁδὸς ἀπὸ τὰ λεγόμενα. Ποῖος λοιπὸν εἶναι ὁ ἀποκάλυψιν. «Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, ἐκείνη ἡμέρα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὸν ἀριστὸν καὶ δικαίον καὶ τὸ φρονήμα αὐτῶν ποῦ τὸν ἀκούουν δεῖν ὡς ὅτι οἱ λόγοι δὲν εἶναι ἰσχυροί, **39** **Α** ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τὸν ἀπεκάλυψεν. «Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται». Μετὰ δεῖται ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέραν διὰ τὸ μέλλοντα νὰ ἀκολουθήσιν. Πᾶς λοιπὸν ὅς ἀπὸ τὴν διὰ τὰ μέλλοντα, λέγει, ἔλαμψε αὐτὸς τὴν Παλαιάν Διαθήκην. Περιέμενε κυρίως νὰ ἀνοιχθῇ καὶ τότε τῇ τῇ» καθαρὰ τὴν λαμπρὴν τῆς ἀληθείας. Διότι δεῖται ἔλαμψε αὐτὰ ὁ Νόμος εἶχε δοθῇ καὶ τὸν εἶχαν παρασθῇ, ἐνφ ἡ Κανὴ Διαθήκη δὲν εἶχε δοθῇ ἀκόμη. Ἀκούοι λοιπὸν τὰ ἐκείνην αὐτὰ καλὰ εἰς τὸν νοῦν σας, δεκθῆτε τὴν χάριν τῆς μετὰ τῆς οἱ ἀπορίας. «Ἰδοὺ ἡμέρα ἔρχεται, λέγει Κύριος, ἔρχονται τὴν σήμερον τὴν ἐποικίαν καὶ διαθήσονται ὑμῖν δικαιοσύνην καὶ τὴν κατὰ τὴν διαθήκην ἢν διεθήκαμε τοῖς πατέρας ὑμῶν». 1ερ. 31. 31-32. **Β** Ἐπειτα τὸν Ἱερραρίον ἔφατο καὶ τὸν ἀποκάλυψεν ἀδελφον ποῖος ἔδωκε τὴν Κανὴν Διαθήκην. Ὅλοι θὰ ἀπονητῶσιν θεθαίμην. Ὁ Χριστὸς αὐτὸς λοιπὸν ἔδωκε καὶ τὴν Παλαιάν. Διότι εἰσεῖνος ποῦ εἶπεν ὅτι «διαθήσονται διαθήκην καὶ τὴν κατὰ τὴν διαθήκην ἢν διεθήκαμε» ἔδειξεν ὅτι καὶ ἐκείνην αὐτὸς εἰν ἔδωκεν. Ἐπειτα λοιπὸν εἶναι ὁ νομοθέτης καὶ τὸν δὴν διαθήκων. Καὶ πᾶς ἔδωκε τὴν Παλαιάν πᾶς μοι. «Ἐν ἡμέρα ἐπιλαβομένη μοι τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖς αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου». 1ερ. 31. 32. **Δ** καὶ πᾶς ἔδειξε καὶ τὴν εὐκοίαν τῇ τῇ τῇ καὶ τὴν φιλοστοργίαν τοῦ, καθὼς καὶ τὸ ὅτι αὐτὸς ἐπέριψε τὴν βλάβην καὶ ἔκαμεν ὅλα τὰ θαύματα εἰς τὴν Αἴγυπτον. Διὰ τὸ νὰ εἶπεν ἀποκαθαρομένη μοι τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖς αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου» ἐφανέρωσεν ὅτι τὰ θαύματα, ἐπειδὴ ἡ βλάβη ἐκείνη εἶχε πραγματοποιηθῇ, καὶ τὴν παρὰ τὴν ἐκείνην σημεῖα. καὶ ὅτι οὐκ ἐνέμενον τῇ διαθήκῃ μοι κατὰ τὴν ἐκείνην αὐτῶν. λέγει Κύριος. **33**, **33**). Ἄρα ἐκεῖ μὲν λοιπὸν γίνεται φανερόν ὅτι ἔνας εἶναι ὁ νομοθέτης τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Κανῆς Διαθήκης. Αὐτὸ ἔδει-

δέ, ἂν κάποιος ἐκ ἀνυπολόγητων σωματῶν τὰ λεκθέντα γνωρίζει ὅτι εἶναι γεμῖται ἀπὸ μίαν μεγάλην ὀπορίαν διότι ἀναφέρει τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον πρόκειται. νὰ δώσει ἄλλη διαθήκη τὴν ὡνόμωσε «καὶ νῆν» δηλαδή παρὰ δόξαν «διαθήκη» λέγει «διαθήκη» καὶ νῆν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἢ νῆν διέθετον τὰς πατρῶν αὐτῶν. ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμεναν τὴν διαθήκην μοι καὶ ἡ δὲ ἡμέτερα αὐτῶν, λέγει Κύριος. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν λοιπὸν θὰ ἐπρεπε νὰ τιμωροῦν καὶ νὰ ὑποστοῦν τὴν πῶς βαρεῖαν τιμωρίαν, ἐπειδὴ ἐν εἰκὼν ἔδει τόσα θαύματα καὶ εἶχαν λάβει τὸν Νόμον. δὲν ἐβελιωθῆσαν καθόλου. Ἀντὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ ὁμοῦ τοὺς ὑπόκειται καὶ περικυφότερα ἀπὸ τὰ προηγουμένα μὲ αὐτὰ τοῦ λέγει.

Θὰ ἐπρεπε θεοφάνει σήμερον νὰ δώσωμεν τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας αὐτῆς, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐπείγουμαι νὰ σφραγίσωμεν ἄλλου τὸν λόγον καὶ ἐπειδὴ θέλω νὰ σὺς παιδαγωγῆσαι ὥστε νὰ μὴν μοιβαίνετε τὰ πάντα, ἀλλὰ νὰ τὰ δοκίματε μόνοι σας θὰ σὺς ἀφήσω νὰ τὴν ἀναζητήσετε καὶ νὰ τὴν ἀνακαλύψετε. Εἰ ἂν δὲ ἴδω ὅτι τὴν ἀναζητήσατε μὲν ἀλλὰ δὲν τὴν εὗρεκατε τότε θὰ σὺς βοηθήσω καὶ ἔγω. Διὰ νὰ σὺς κάμω δὲ πῶς εὐκωλὴ τὴν ἀναζήτησιν σὺς λέγει εὐθὺς ὁμῶς τοὺς ἀποστολικοὺς λόγους, εἰς τοὺς ἀποστολὴς κυρίως θὰ ἀπορέσεται νὰ εὗρετε τὸν ἑσχατοῦν καὶ τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας αὐτῆς. Εἰς τὰς ἐπιστολάς του πρὸς Ρωμαίους, πρὸς Γαλάτας καὶ πρὸς Ἑβραίους, ποικιλῇ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ ὁ Παῦλος καὶ ἐδύσε τὴν λύσιν του. Ἐπει δὲ εἰσθε ἐμπνεεῖτε θὰ μωυρέσετε ἀπὸ τοῦ μελετῆσθε τὰς ἐπιστολάς νὰ εὗρετε τὴν λύσιν ἔάν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἡμερῶν αὐτῶν δὲν ἀποκαλυφθῇ μὲ καταφακ, συνεντευσεῖς καὶ ἀναφανεῖς φημι καὶ ἀλλὰ ἀναζητῆτε 399 Ἀ τὸν θεοκλήρον προσηλωμένοι εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν ποιησὶς ἔχω εἶπει.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ἀφορᾷ ἀφήσωμεν τὸ θέμα αὐτὸ δὲ πῶς ἀποκαλύπτωμεν εἰς τὰ ἀπόμενα. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ ἀπόμενα. Ὅτι αὐτὴ ἡ διαθήκη ἦν διαθήκη οὐ μὲν, λέγει Κύριος δίδους νόμους μου εἰς διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτάς. Καὶ οὐ μὴ δοξάσωσιν ἕκαστος τὸν ποιητὴν αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν δόξαν αὐτοῦ λέγων. Γνωθὲ τὸν Κύριον διὸ πάντες εἰδήσωσιν με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν διὸ ἔλεως ἔσονται τοῖς ὀφειλοῖς αὐτῶν καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ αὐτὸν ἀγαπήσιν αὐτῶν οὐ μὴ ἀφῶσιν ἔτι. (1 περ 38, 33-34) Ἀφοῦ ἀνέφερε τὴν Παλαιάν Διαθήκην, τὴν ὁποῖαν ἔδωκεν καὶ τὴν Καινὴν, τὴν ὁποῖαν πρόκειται νὰ δώσει, ὅς ὑπογραμμίζει λοιπὸν καὶ τὴν ὥρα τοῦ πῶς τῆς, δείχνει τὰ κορακτικὰ καὶ τὰς καὶ θέλει τὸ συμβολὸν τῆς διδασκαλίας τῆς τὸ ἕνα δῶκεν εἰς τὸ ἄλλο, διὰ νὰ μὴ ἴδωμεν πόσον δια-

φορετικὴ εἶναι ἡ Καινὴ ἀπὸ τὴν Παλαιάν, διὰφορος ἀλλὰ οὐκ ἀντίθετος. Πόσον ἀνωτέρα εἶναι, πόσον μεγαλύτερα ἡ λύσις τῆς καὶ πῶς ἡ ἀσφαλή τῶν διαθεῖν καὶ τῆς χάριτος.

4 Ποῖα λοιπὸν εἶναι τὰ κορακτικὰ τῆς Καινῆς «ἀλλοῦς νόμους μου εἰς διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς». Ὁ μὲν παλαιὸς Νόμος εἶχε γραφῇ ἐν λίθιναις πλάκας καὶ ἐπειδὴ ἔσπασαν αἱ πλάκες ἐνεκράτησε πάλιν εἰς ἄλλας τὰ γράμματα τοῦ Νόμου καὶ κατέβη ὁ Μωυσὴς κρατῶν τὰς πλάκας τῶν ὁποίων ἡ φωνὴ ἦτο συνεχὴς πρὸς τὴν ἀνακοπήσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐβελάζοντες. Ὁ ἡ Καινὴ δὲ δὲν ἦτο ἔτι. Δὲν ἐκπορεύθησαν πλάκες ὅταν ἐδόθη ἡ Καινὴ Διαθήκη. Πῶς εἰδὴ λαλῶν, Μὲ ποιῶν τρέμειν. Ἀκούσε πῶς διηγῆται τοῦτο ὁ Λαοκλῆς. «Ὅταν πάντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, λέγει «καὶ ἐγένετο ἀφῶν ἐκ οὗ οὐρανοῦ φωνὴ ὡς φεραμένης πνοῆς θαλάσσης καὶ ὡς φῆσαν αὐτοῖς ὁμοθυμαδὸν γλῶσσαι ὡς πύρος ἐκείνη πρὸς ἑκάστην τὴν ἑνὴν ἕκαστον αὐτῶν καὶ ἐπληρώθησαν Πνεύματος ἁγίου καὶ ἤρξαντο φθάνειν πρὸς τὸν Πνεῦμα ἐκείνην αὐτῶν». Πρὸς 2 1-4. Βλέπετε ὅτι αὐτὸ τὸ ἔχει εἶπει μὲ ἀκριβέστατον ὁ προφήτης παραπάνω, ὅταν εἶπει «ἀλλοῦς νόμους μου εἰς διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς». Διὰ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, τὴν ὁποῖαν ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς αὐτοὺς, τοὺς ἕκαστον ἐμπνεῖται σφραγίσματα... καὶ μὲ τὴν δόξαν τοῦ παρόντος σφραγίσματα εἰς τὴν διάνοιαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε ὅτι ἐσθλὴν καὶ κεραιτὴν καὶ ἐν ποίῳ λόγῳ ἴνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ πάλιν ἐμωρυνεῖν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου». Ἀ' Κορ. 1 17 καὶ 20, Στρώφει τοὺς σταυρὸν καὶ πρὸς τὰ πάντα καὶ ἡμῶς τὰ κάτω. Ἐπειδὴ, λέγει «Ἰουδαῖοι σημεῖα αὐτοῦ καὶ Ἕλληνας σοφίαν ὑμῶν καὶ ἀποφύγετε Χριστὸν ἐσταυρωμένον. Ἰουδαῖοι μὲν σκάνδαλον, Ἕλληνοι δὲ μωρίαν αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι, Χριστὸν Θεοῦ Εὐδυνάμειν καὶ Θεοῦ σοφίαν» διὰ τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφωτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν (Α' Κορ. 1 22-23) Οὐνοῦν τὸν σταυρὸν ἡμῶν Θεοῦ καὶ ἀσθενὲς Θεοῦ» ἀλλὰ ἐπειδὴ ἦν μωρὸς (διότι τί εἶναι σοφωτερον ἀπὸ αὐτοῦ) οὕτως ἐπειδὴ εἶναι πρῶτον ἀσθενὲς, διότι τί εἶναι ἐκτενέστερον ἀπὸ αὐτοῦ) ἀλλὰ διὰ τὸ παρανοήσει τὴν γνώσιν τὴν ὁποῖαν εἶχον διὰ τὸ σπῆγμα αὐτὸ αἱ ἄνθρωποι. Διὰ τοῦτο καὶ εἶπε παραπάνω «ὅς λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῦ ἔν ἐν ἀποκαλυφμένῳ μωρίῳ ἐστὶ τοῖς δὲ ἀποκαλυφμένοις δυνάμεις

9. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ δὲ καὶ μὲν παρῶντες ἐν κενῷ
10. Τὸ καὶ μὲν ἔχει «ἐν κενῷ»

Θεοῦ σοφίς (4^ο Κορ. 1, 18). Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κρίνο-
μεν τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς γνώμης τῶν πνευματικῶς
ἀσθενῶν ἀπειθεῖ καὶ οἱ ὅμοιοι ὁμοιοῦν νομίζον διὰ τὸ μέγα ἔσται
παρὸν. 400 Α. Τὰς τρεῖς ἀρετὰς εἰς τὴν ἀσθένειαν καὶ
δὲν εὐθιῶσαι τὸ μέγα. Ἔσται καὶ ὁ στασις φαίνεται ἀνὴρ
τὸν πράγμα εἰς τὴν ἀσθένειαν, ἀλλὰ δὲν εἶναι. Ἐπειτα
ἀποδοκίμαζον τὴν, ἀπὸ μόνον δὲν εἶναι ἀνὴρ, ἀλλὰ ἀνέ-
στις εἶναι πολὺ παρὸν τὸ πράγμα αὐτῷ, διὰ ὅτι μόνον δὲν
εἶναι δόξαν, ἀλλὰ ἀντιθέτως πολὺ μακρὸν συγκρίνει. ἔκει-
να ποὺ κατορθώνονται καὶ αὐτοὶ ποὺ τὴν δημιουργίαν μὲ τὴν
Παλαιάν ἀσθένειαν καὶ μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν σοφίαν. Καὶ
ἀποδοκίμαζον τὴν ἐκείνην ποὺ δὲν ἐκκλησιαστικὴν οὐτὴ ἡ ἐκκλη-
σιαστικὴ οὐτὴ ἡ ἐκκλησιαστικὴ σοφία, καὶ τὰ ὅποια οὐτὴ ἀπὸ τὴν
ποιοῦσαν ἔσται πολλοὶ ἀνθρώποι οὐτὴ ἀπὸ τὴν δι-
αφύσην ἐκέρχονται αὐτὰ τὰ κατορθώσαν ἐκείνου ποὺ ἔ-
θεωρεται ἀνὴρ, ἀλλὰ δὲν ἔσται.

Β Διὰ τοῦτο, ἔσται τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ πρότερα, ἀσφάτως, με πολλὰν παραφροσιν, πρὸς τὴν κοινωμένην σφαιρᾷ λέγουσιν, «ποῦ σοφός», (Α Κορ. 1 20) Ὡς κοινωμένη «ποῦ σοφός» = εἶναι ὥστε νὰ ἔλεγεν, Που εἶναι αἱ διδάσκαλοι τὴν φιλοσοφίαν. Ποῦ τὴν μαθησίαν, Ποῦ τὴν σοφιστικάν. Ποῦ τὰ ἄλλα συλλαβίζοντες, ἔχουσιν ἐξακουστικὴν καὶ δοκῶν καταπορεύσασθαι διὰ, ἔχουσιν φάντα, διὰ ὅτι τὸ μέσον. Ἡ νίκη ὑπερθε τοῦτον λογισμὸν, ὅστε ὅτε καὶ φανταίνονται πλέον ἢ κελαι. Διὰ τοῦτο, ὁποῦ οὗτὸ δὲν φανταίνται, πλέον καὶ παρεστῆσαν αἱ σκάνη, ἐφαυγὶ καὶ λέγει, «ποῦ σοφός», ἔφρανε, ῥάβηθ οὐ σταυρός, καὶ διὰ ἐκείνη διὰδύχθησαν, Ἀντιφάσις τοῦ κήρυγμα καὶ ἐστὶναι διεσπορισμένησαν, κυκλωτέρως καὶ διὰ τὸν ἀράκτιον, «Ποῦ σοφός», Ποῦ εἴη αἱ ὑπερταρῆ τὸν λογισμὸν. C Ποῦ τὸ κάλλος τῆς ἐνδυνάτωσε. Ποῦ τὰ προθερὰ σφαιρῶσαν. Ποῦ ἡ ῥῆμα τὸν λόγον. Που ἡ ἀκονισμένη γλῶσσαι. Ποῦ αἱ συγκυνηρῶσεις καὶ τὰ σιγῆσαν, Ὅλα ἐκείνη παρεστῆσαν ἐκάσθων καὶ καταπορεύσαντες, ἔχουσιν φάντα, προκλήθι, ἔχουσιν σφῆμα, τὰ νῦνα, «Ποῦ γραμμάτες», Ποῦ εἶναι αἱ τὰ, ὁ ἴδιον λέγει. Κω ἐκείνους τοὺς ἐνθῆσαν τοῦ κήρυγμα καὶ τοὺς ἀνέκρυστον ὅπου οὐ ἴδεν τὴν πλάνην. Διὰ ἐκείνη πᾶς δὲν κατάρθωσαν οὐ Νομοὶ εἰς τούτον πλάνην χρόνον καὶ εἰς ἐκὼ καὶ μόνον, ἔθνος τὰ κατάρθωσαν οὐ πᾶς, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καὶ εἰς τὴν ὑψηλότερον βαθμὶν ἀποῦ συνειδήσαντες τὰ ἀπορήσαντα, ἐκάμει δικαιοσύνην, ἔκαμει τοὺς ἀνθρώπους ἀγίους, τοὺς ἐδόξαζε τὴν νῦν τὸν Θεοῦ. D καὶ τοὺς ἀδωγῆσαν πρὸς τὸν ὁράσαν, Ἐπειτα, ὁποῦ ἐρησιν πλάνην τὰ σχετικὰ με τοὺς Ἰουδαίους, σφῆμασαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, «Ποῦ συζητήσαν, τοῦ αἰνῶτος, τοῦτο», (Α Κορ.

· 20 Ὑπανόδοτα, ἐξού τους αἰρετικούς καὶ τους σιχαλοὺς
 μένουν μετ' τὴν φιλοσοφίαν, αἱ ὁποῖαι πρὶν ὅταν τὴν ἐκκλήσιν
 τοῦ σωατοῦ ἵσαν πρὸς ὀφείλ ὡς ἔφαρ, ἀλλὰ ὅταν ἔφρων ὁ
 σωατοῦς σ. νετρίβισαν μετ' μεγάλ. τέρας εἰκόλυσαν· τὸ αὐτὸ πῆ
 λ' οὐκ ἐν· Ὅχι ἐμωρῶνεν α ἔθεος τὴν σοφίαν καὶ οὐ κόρη
 αὐτοῦ· αὐτοῖς Πάλλιν κοῦα τῆς, ἑλλαντικῆς φιλοσοφίας
 σιφρηταί. Τὴν σιφρηταί, ἐμωρῶνεν·, Ἀνέβηκεν δὲ ἡτο ἀνθ-
 ρῶπ' διότι· πρῶτον, ἡτο· Ἐκά σὺν τὸν καὶ τὸν ἀσφατῶν, α
 καὶ τὸν ἀνθρώπων αὐτῶν οὐ μὴ ἀνθρώβ' ἔστι· Ἐρ 38.
 21 Ἀλλὰ α μὲν προφῆτης ἦν, Πάλλας μὲς ἡγορησθηκεῖ
 ἡν ἐκρίσταν θύν· Ὁ Ἀποστόλος θύν· Εἰς τὴν ἡγῶν
 ἡν· κατὰ τὸν· Ἰουδαίαν, τὰ παραθέλει συγχρόνως καὶ τὰ
 ἴσα θύν λῶν θύκ· εἰς τὴν παραπάνω, κοῦν ἐν πᾶσι λῶν
 ἔλλ· ἐν πᾶσι καρδίαις σαρκῶν· καὶ θύκ· λέγει εἰς αὐτῶν
 ῶν· ἡμῶν· ἀλλὰ πνευματῶν· το γάρ γραμμαὶ ἐποικνεῖται το
 γ· ἐν τῇ καὶ ζωοποιεῖ· (Β Κορ 3, 3 καὶ 8)

5 Ἰὼν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου ἐμάχην κάτοικος Ἑλλά καὶ
 Ἀσσυρίων· Ἐλθεὶς πῶς φωνεῖται τὸ νόθημα ἡλιαστὴ πῶς ἐ-
 νημερίσθη· ὁ Νόμος καὶ πῶς ζῶντι δὴ πνεῦμα
 Μουσικῇ καὶ κάτοικος πῶς εἶναι γεμιστὸς κακῶ· πῶς ἔχει
 κηρὶν καὶ ἔχει, κλέψει· εἶναι ἡλεονέκτης, ἔχει μοιραῖον·
 ἔχει διαπραΐζει καὶ κερκὴν πρὸς ἐλ καὶ εἶναι, νεκρὸν τῶν
 ὄντων ἢ ἀπορτίαν· Ἀὐτὸν πῶς παραλαβάνηται ἡ χάρις τοῦ
 Πνεύματος καὶ τὴν κολληθήσονται καὶ ἔκρινεν τὸν ἔχει παρ-
 ῶντα ὅντι καὶ ἐναι, ἰὼν Θεοῦ, ἐκκλινόν πῶς ἔχει περῶντι ἀπὸ
 τῆς ἡμετέρας, ὡν ζωογονεῖ 401 Ἀὐτὸ σημαίνει τὸ ἐπὶ
 ἡ πνεύμα ζωοποιεῖ· Πῶς δὲ ζωοποιεῖ· Ἐπειδὴ δὲ ζητεῖ
 εἰσέναις διὰ τὸ ἀπορτίαντα· ὁμοῦ λέγει· ὁ προφητὴν· ἔδωκεν,
 ἔκρινεν τὰς δόξιας αὐτῶν πῶς πῶς ἀνοήτων οὐκ ὄντων οὐ μὴ
 ἡμετέρι· ἔτι· Ῥώματα πᾶν τὸν, Ἰουδαῖον, ὃν ἔγινεν ποιεῖ
 τὸν Νόμον κατὰ τέτοιο· Δὲν θὰ μπορούσε νὰ σὺ ἀποκρί-
 σῃ· Διότι καὶ ἐκείνην πῶς εἰσέδεσθε τὰ Ἑλὰ ἐκδοξαθήσονται καὶ
 ἄκρινον πῶς ἐκδοξάνται ἄκρινον, καὶ ὁ Μουσικὸς ἔξ ἐκ τῆς ἡμέ-
 ρης· ἡμετέρι δὲ ἐκδοξάνται ἐκ τῆς γλῆς τῆς ἐκδοξαθήσονται· Καὶ
 τὴν περῶντι ὅτι χάριτος ὁμοῦ ἐκείναι πῶς εἰσέδεσθαι ὡς
 ἡμετέρι καὶ ὅτιν ἡμετέρι πᾶν πνεῦμα ζῶντι καὶ δὲν ἰσχυρὰ
 ἡ κομμὴν ὡρῶν διὰ τὸ ἐκδοξαθήσονται τὸν διὰ τῶν
 καὶ ὁ Πνεῦμα· Ἐκείνην· Β· εἰναι πνεῦμα· ὅτιν πᾶν πῶς
 αὐτῶν ὅτιν ἀπορτίαντα οὐ μὴ καὶ, οὐκ ἔλπειται, καὶ πνε-
 υματικῇ οὐ μὴ καὶ, οὐκ ἔλπειται, οὐκ ἔλπειται· ἀπορτίαντα Θεοῦ
 οὐ καὶ πνεῦμα· καὶ καὶ τὰ ὅτιν ἡμετέρι ἡμετέρι· ἄλλ' ἀπορτίαντα
 ἄλλ' ἀπορτίαντα· ἄλλ' ἐκδοξαθήσονται ἐκ τῶν ὅτιν τῶν Κ· ὅτιν
 ἡμετέρι καὶ ἐκ τῶν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἡμετέρι· (Α'· Καὶ· 5· 8·
 11)· Ἐπειδὴ πῶς λαμβάνει ὁ λόγος τοῦ προφητῶν καὶ ὅτιν ἡμετέρι

§
 σμαί τοῖς ὁδίκαις αὐτῶν». Εἶδες πῶς ἀσπράττει ὁ λόγος τοῦ ἀποστόλου, ὅτι τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ, θέλει νὰ μὴ θῇ καὶ τὸ ἄλλο ποι. Λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος πῶς δηλαδὴ σὲ ἐλάλητον κρίνον διέτρεξεν ὅλην τὴν αἰκουμένην. Ἀκουσέ τον νὰ λέγῃ **C** «ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωμένοι τὸ εὐαγγέλιον» (Ρωμ. 15, 19) καὶ παρακάτω πάλιν «ὡνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔκων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθῶν δεῖν τοῦ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἕως ἐν πορευομαι εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἐκεῖνα θεάσασθαι ὑμᾶς, ἐὰν ὤμῳ πρότερον ἀπὸ μέρους ἐμπληθῶ». Ρωμ. 15, 23-24. Ἐὰν δὲ ἦναι ἀπόστολος σὲ πολλοὺς μικροὺς χρονικοὺς διάστημα διέτρεξε τὸ μεναιλιτερον μέρος τῆς αἰκουμένης, μπορεῖς νὰ ἀντιληφθῇς πῶς καὶ ἄλλοι ἀπόστολοι τὴν ἐπαγγέλουσαν οὐλόκληρον. Διὰ τοῦτο ἦν καὶ ἐλεγεν ἀπὸ εὐαγγελιστῶν τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει πᾶν τὸν οὐρανόν». Κολοσ. 1, 23 ἐρμηνεύων τοὺς λόγους τοῦ προφῆτου «ὅτι πάντες εἰδῆσαν με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν». 1ερ. 36, 94.

D Τὸ ἦν λοιπὸν ὁ Χριστὸς ἔδωκε τὸν Νόμον γίνετα φανερόν ἀπὸ τῶν παραπάνω. Ἐπίσης εἶναι σαφές ὅτι ἔκριναν τὸ αἷμα τῶν κάρν, τοῦ νομοθέτου, ἀπὸ ἐσφάγησαν διὰ τὸν Νόμον. Ἰσραελῶν δὲ τὴν ἀγάπην σου νὰ συμμετάσκη μὲ πολλὴν τρυφήμην εἰς τὴν πανήγυριν. Σπεύσατε ὡς μέλισσαι ἀπὸ τῆς κομέλης, καὶ ὡς πληγὰς τῶν κορυμῶν διὰ νὰ ἀγκαλιάσετε τὸ μοσχορίον τῶν κυρῶν νὰ οἴς ἐμιοθήσῃ ἢ ἀποστασῇ. Διότι ἐάν ὁ Βλεδάραος, ἐνὶ ἡτο γέρον, δὲν εἴδει-
 λιστε πρὶ τοῦ ποιοῦ καὶ ἡ μητέρα τῶν μακαρίων ἐκεῖνων Μωσκηβδαῖον ἐπέρινε τόσους πόρους εἰς βαθὺ νῆρας πολλὰν ὀπολογίαν ἢ εὐ μετε καὶ ποιοὺ συγκώρησιν, ὅταν δὲν θελή-
 ατε νὰ βαδίζετε ὀλίγα στάδια ¹¹ διὰ νὰ παρακολουθήσατε τοὺς ἀγαθούς του.

Εἰς τὸν ἅγιον ἀποστόλων Παύλον

ΟΜΙΛΙΑ ΠΡΩΤΗ

Δὲν θὰ ἦτο σφάλμα νὰ ὀνομάσῃ κανεὶς τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου λιθάδι τῶν ὁρεῶν καὶ κτήν πνευματικόν, τὸσον πολὺ ἀνθοδολοῦσε μὲ τὴν χάριν. ¹² **A** καὶ ἐπεδείκνυε τὸ ψυχικὸν τοῦ φρόνημα ἔχον τῆς χάριτος. Ἡ χάρις δὲ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἶπεν ἐκκυθῇ εἰς αὐτὸν πλουσιοπαρόπως, ἐπεὶ ἦν τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς καὶ παρουσίασε τὴν ἐκτακτὴν τοῦ καθαρῶν. Διὰ τοῦτο ἐγέννησεν δι' ἡμᾶς τοὺς θαυμάσιους ποταμούς του οἱ ὅποιοι ῥέουν διαρκῶς καὶ ποτίζουν διὰ τὴν γῆν ἀλλὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ κάνουν νὰ βλαστήσουν εἰς αὐτὰς τὰ ὄφρτα. Οἱ ποταμοὶ δὲ αὗτοι δὲν εἶναι μόνον τέσσαρες ὅπως ἦσαν εἰς τὸν παράδεισον, ἀλλὰ πολλοὺς περισσώτεροι. Πόσις λόγος λοιπὸν εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐξυμνήσῃ τὰ κατορθώματα τοῦ Παύλου. Ἡ ποτα γλώσσα δὲ μισήσῃ νὰ τὸν ἐγκαίμασθαι ἐπαιτικῶς. Διότι εἶναι μὴ καὶ ἐκ ὅλων μαζὶ **B** τὰς ἀνθρωπίνους ἀλλὰ καὶ τὰς ἀγγελικὰς ἀρετὰς, καὶ μάλιστα ἐκ σπέρματος θεῶν πῶς ἦν ὑποτάσσων νὰ ἐπεπράσσωμεν τὸ μέγεθος τῶν ἐπαίνων.

Δὲν θὰ σιωποῦσαμεν ὅμως Ἀντιθέτως ἀκριβῶς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν θὰ ἐμυλίσσωμεν διότι τὸ καλὶτερον εἶδος ἐκμυσίου εἶναι ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον τὸ μέγεθος τῶν κατορθωμάτων ἐπεργνᾷ κατὰ πολὺ τὸν λόγον. Ἀκόμη καὶ ἡ ἡτο εἰς τὴν περιήγησιν αὐτὴν εἶναι λεπτοτέρα ὅσα μυρία ἄλλας νίκας.

Ἀπὸ τοῦ λοιποῦ θὰ ἐπρεπε νὰ ἀρκίσσωμεν τοὺς ἐπαί-
 τούς. Ἀπὸ τοῦ ἄλλου παρὰ ἀπὸ τὸ νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ὁ Παῦλος συγκρινόμενος εἰς ὅλα μαζὶ τὰ κατορθώματα ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Διότι ὅλα τὰ κατορθώματα τοῦ ἔκριναν ἐπιθελεῖν οἱ ἀποστόλοι οἱ πατριάρχαι. ¹³ οἱ δίκαιοι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ

¹¹ Ὁ πῶς τῶν ἁγίων ὁ ὁποῖος ἀπακηρύχτην εὐαγγελιστὴς ἔξῃ ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν εἰς ἀπόστολον μερικῶν σταθμῶν.

¹² Σταθμῶν ἑξήκοντα μέτρων ὅσον πρὸς 180 περίπου μέτρα.

¹³ Πατριάρχαι καὶ Παλαιὴ Διαθήκη, οὐκ ὀνομάζονται, οἱ ἀπόστολοι τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ Σίμου μέχρι καὶ τοῦ Θάμα. Πατριάρχαι ὀνομάζονται, ἐπίσης ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰακώβ καὶ ἀπομένοντες ἄλλοι ἀπὸ τῶν μετέπειτα τῶν ῥητορῶν. Κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν Πατριάρχων εἶναι ἡ μακροβιότης, ὡς πρὸς τὴν ὁποῖαν διευκρίνισαν ἱκανοὶ ἄνθρωποι.

ταραχήν τοῦ κειμένου, διότι αἱ σανίδες τῆς δὲν ἦσαν επι-
χρισμέναι μὲ ἀσφαλτὸν καὶ πῦσαν ἀλλὰ μὲ τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον.

Ἀλλὰ θαυμάζουν ὅλοι τὸν Ἀβραάμ. Διότι, ἔχον ἥκου-
σε τὸ «ἐβέβηθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου»
Γεν. 12, 1 ὥρμησε καὶ πατέρα καὶ οἰκίαν καὶ φίλους καὶ
συγγενεῖς καὶ εἰς τὴν θέβην αἰσὶν ἔβαλε τὴν ἐντολὴν τοῦ
Θεοῦ. Βεβαίως διότι καὶ θυεῖς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸν θου-
λάζομεν Πάρος ὅμως θά ἠμποροῦσε νὰ φθάσῃ τὸν Παῦλον ὁ
σποῖος δὲν ἔφησε μόνον πατρίδα καὶ οἶκον καὶ συγγενεῖς
διὰ τὸν Χριστόν. Ἀλλὰ καὶ ἀποκλήρον τὸν κόσμον, ἢ, καλε-
τερον τὸν ἴδιον τὸν οὐρανὸν καὶ κατὰ περισσώτερον ὅπου τὸν
οὐρανόν. Τὸ μῦθον δὲ τὸ ἀποκλὸν ἐλῆγε ἦτο ἡ ἀγάπη τοῦ
Ἰησοῦ. Ἀκούσατε πῶς τὸ λέγει αὐτὸς «Ὅστις ἐνεστίτω, οὔτε
μάλλοντα» 479 Α ὅπως ὕψισται οὔτε βῆθος ἐνδύσεται ἡμεῖς
χωρίζοντες ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ» Ρωμ. 8, 38 39, Ὁ Ἀ-
βραάμ, συσκοινδυνεῖται τὴν ζωὴν τοῦ, ἤρπασε τὸν ἀνεψιὸν
τοῦ ἀπὸ τοῦ θανάτου θανάτου. Ὁ Παῦλος ὅμως ἤρπασεν ἀπὸ
τὰς κείρας διὰ τὸν θανάτου ἀλλὰ ὅν διαμόνον, οὐ καὶ
ποῦ ἀνεψιὸν τοῦ, ἢ τρεῖς ἢ πέντε πόλεις ἀλλὰ οὐκ ἀκλήρον
τὴν οἰκουμένην, ὑπομένει ἀναριθμήτους καὶ δύνανται κάθε ἡ-
μέραν καὶ ἐξασφαλίζον διὰ τὸ ὅτι τοῦ θανάτου πολλὰν
ἀσφάλειαν εἰς τοὺς ἄλλους. Ἀλλὰ ἡ κυριώτερά ἀρετὴ καὶ
τὸ καλλίτερον δῶμα τοῦ φυσικοῦ φρονήματος τοῦ Ἀβραάμ
εἶναι ἡ θύρα τοῦ υἱοῦ τοῦ. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον ὅτι αὐτοῦ
Β ἔχει πάλιν τὰ πιστεύει ὁ Παῦλος διότι δὲν ἐθαύμασεν υἱόν
ἀλλὰ τὸν ἴδιον τὸν αὐτὸν τοῦ καὶ μάλιστα ἀναριθμήτους
φορὰς, ὅπως εἶπα καὶ προηγουμένως.

Τί θά μπορούσε κανεὶς νὰ θαυμάσῃ εἰς τὸν Ἰσάκ. Παῦ-
λος πρῶτον, ἀλλὰ κυρίως τὴν ἀνελκτικὰς αἰ. Ὅταν ἦτονε
πληνὸς καὶ ἐδύνατο ἀπὸ τὰ κτήματα τοῦ δὲν ἀντεπετίθετο
ἀλλὰ ἠνείκετο νὰ τὰ νεμίζον μὲ πέτρας καὶ ἤλλαζε κάθε
φορὰν τὸν διαμονὴν ἀντὶ νὰ ἐπιτίθεται κατὰ τὴν διακρί-
σιν τοῦ. Ἐπικρατεῖ δὲ τοῦτο μέχρι οὗτο ἐκράσθη ἡ ἄδικος ἐπ-
θυμία τοῦτο. Ὁ Παῦλος ὅμως θάβηται διὰ νὰ νεμίζον τὰ
φρέσιν τοῦ μὲ πέτρας, ἀλλὰ νὰ λιθοβολῶν αὐτὸν τὸν ἴδιον
δὲν τὸ ἐπέρριπε μόνον ἀλλὰ καὶ προσεπάθη νὰ ἀνυψώσῃ
εἰς τὸν οὐρανὸν αὐτοῦ πῶς τὸν λιθοβολοῦσαν. C Διότι ὅσον
περισσότερον ἐκαλύπτετο ἀπὸ λίθους ἡ γῆ, τόσοι περισ-
σότεροι ἔρριπον καὶ ἐξεκυνε ποταμοὶ ὑπομονῆς.

Ἡ Γραφὴ ἐγκυμαίνει διὰ τὴν ὑπακοὴν τοῦ τὸν υἱόν

14. Βλέπε τὰ σχετικά περὶ τὸν 14, 1 16.
16. Γένεσις 26.

τὸν Ἰσάκ τὸν Ἰακώβ Πάτερ ἀδελφονότητι φυσικῇ ὅμως θά μπο-
ροῦσε νὰ δείξῃ τὴν ὑπομονὴν τοῦ Παύλου, ὅστις ὁ Παῦλος
δὲν ἐθαύμαζε πρὸς ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη* μόνον, ἀλλὰ ἀποκλή-
ρον ἦν ζωὴν τοῦ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ δὲν ὑπέφερε μόν-
ον τὴν καυσίαν τῆς ἡμέρας καὶ τὸν παντοῦ τῆς νυκτός,
ἀλλὰ ὑπέφερε καὶ κλονοβουλίας ἀλλόκληρον περὶ αὐτόν, οἱ
μερὲς μαρτυροῦμεν τὴν ἐπομένην λιθοβολοῦμενος, πότε
ἀγωνιζόμενος μὲ τὸ θῆρα, πότε μαχομένους μὲ τὴν θάλασσαν,
περὶ τὴν ἡμέραν καὶ νυκτὶ ὑποφέρειν ἀπὸ τὸ πῦρ καὶ πάν-
τοιο ἀγωνιζόμενος D καὶ ὑπερβαίνων κάθε ὅριον ἀνταγῆς
διὰ νὰ ἀρπάξῃ καὶ νὰ σώσῃ τὰ πρόβατα ἀπὸ τὸν φόρυγγα
τοῦ δαίμονος.

Μήπως θά πρέπει νὰ συγκρινομένη τὸν Παῦλον μὲ τὸν
συκοφάντη. Ἰακώβ Θεοδωρίστῃς ὅμως μῆπως εἶναι ἀσείειν νὰ
μεταφάσῃ τὸ ἐγκυμαίνει τὸν Παῦλον, ὁ ὅστις ἐσταυρώθη
καρὴν τοῦ κόσμου καὶ ὑπελόγησε τὰ πράγματα τοῦ κόσμου
ὅσον ἐμῶς ὑπαλονίζομεν τὴν στάσιν καὶ τὴν ἀκρίβειαν καὶ
ἀντιπαρατίθεται ἀπὸ τὸν κόσμον ὅσον συγκρίνεται νεκρὸς ἀπὸ
τὴν θεὸν νεκροῦ. Διὰ τοῦ τρόπου οὗτου κατεπράχθη πᾶν
τὸ καὶ ὡς σαρκικός, ἐσθυμικός καὶ κατωρθεῖας νὰ μὴν διποκ-
ψῇ πρὸς τὴν κανὼν ἀνθρώπων ἀπὸ θένος.

Θαυμάζουν τὸν Ἰωβ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Καὶ πολὺ ἀρετὴς
ἔχει αὐτὸν ὑπὲρ μέγας ἀγανακτικῆς δυνάμεως νὰ ἐξουσιάζῃ
καὶ ἴδιον τὸν Παῦλον λόγῳ τῆς ὑπακοῆς τοῦ τοῦ ἀποκλή-
ρον θάλα τοῦ τῆς ἀφροσύνης τοῦ πρὸς τὸν Θεόν λόγῳ τῆς
μάχης τοῦ ὅποιον ἔδωκε καὶ τῆς θαυμασίας νίκης τῆς ὅποιον
ἐκράσθη ἀπὸ τὴν μάχην αὐτὴν. Ὁ Παῦλος ὅμως δὲν ἐθαύ-
μαζε καὶ δὲν ἔζησεν ὅπως ὁ Ἰωβ ὠρμημένους μῆκος μόνον
ἀλλὰ πολλὰ χρόνια. Καὶ δὲν διέδωκε μὲ τὸ πῦρ τοῦ ἔρριπον
ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ τὸς θύλους τῆς γῆς καὶ δὲν ἐκάθητο ἐπὶ
τοῦ εἰς τὴν κοιλίαν ὅπως συνέβαινε μὲ τὸν Ἰωβ, ἀλλὰ πι-
πτον καθημερινῶς εἰς τὸ νοσηρὸν σῶμα τοῦ δαίμονος καὶ ἐ-
γινώσκοντες μὲ ἀναριθμήτους παρὰ αὐτοῦ. 480 Α ὅπως ἐκ-
κρίνεται ἀπὸ πέτρας. Καὶ δὲν τὸν ἐφύλαττον μόνον
τρεῖς ἢ τέσσαρες φίλοι, ἀλλὰ τὸν ἐκατηγόρειν ὅλοι οἱ
ἄνθρωποι νευδάβελοι, καὶ τὸν ἔπαινον καὶ τὸν ἐξουσιάζον.

Ἀλλὰ θά εἴπῃ κανεὶς ἡ φυλαξίαν τοῦ Ἰωβ καὶ τὸ ἐν-

16. Γένεσις 26 164.

7. Ἐνυδαλτοῦ. Ἐνυδαλτοῦ χριστιανὸς ὁ ὅστις ἐπὶ αὐτὸν ὁ δὲ
τῆς κοίτης τοῦ ἀποκλήροντος ὁ σῶμα καὶ μόνον ἴδιον καὶ μετὰ τὸ
ἐκκρίνεται. Τὸ ὅτι τὸν ἐκκρίνεται ἰδιωτικῶς οὐκ εἰς τὴν ἑν-
αίαν καὶ ἀποκλήρον τὸν ὅτι τῆς ἀποκλήροντος οὐκ εἰς τὴν ἑν-
αίαν εἰς τὴν ἑν-αίαν ἀποκλήροντος ὁ Παῦλος. Τὸ περὶ τῆς ἀνδρείας
ἐκκρίνεται εἰς τὸ ἴδιον καὶ τὸν Πάτερ καὶ τὸν Αποκλήρον.

διαφέρουν του θαυ τοῦς ἔχοντας ἀνάγκην, ἥσαν ἀξιοθαύμαστα. Τὸ δεχόμεθα. Ὅταν ὁμοῦ τὰ συγκυρήμεν, μὲ τὰ ἀντίπαικα καθήματα τοῦ Παύλου, θὰ τὰ εὑρωμεν τοσόν κατωτέρα, ὅσον ἀνωτέρα εἶναι ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος. Διότι ἐγὼ ἔκω-κον ὁ Ἰωβ διὰ τοὺς πυλῶδες κατὰ σάρκα, τὸ ἔκωκε ὁ Παῦλος διὰ τοὺς ἀκρωτηριασμένους κατὰ τὴν ψυχὴν, διαφθύναντες κομπῶδες καὶ ἀναπαύσεις κατὰ τὴν λογισμὸν καὶ ἐνδύαν τους γυναικὸς καὶ τοὺς διαφράττοντας ἰσχυρίσας διὰ τῆς πολλῆς τῆς πίστεως. Καὶ ὡς πρὸς τὰ σωματικά δὲ εἶναι, τόσον ἀνωτέρως τοῦ Ἰωβ, ὅσον ἀνωτέρως εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος βοηθεῖ τοὺς ἄλλους. Β' ἐνθ' ὧς ὁ ἴδιος εἰς πίστεσιν καὶ πεινῶν ἀπὸ ἐκείνων ὁ ἀπ' ἑαυτοῦ κάλει, γὰρ ἴδια ἀπὸ τὰ περισσοτέρως του. Καὶ τοῦ μὲν Ἰωβ ἡ οἰκία ἦτο ἀνοικτὴ διὰ πάντα ἐρχόμενον, ἐνθ' ἡ ψυχὴ τοῦ Παύλου εἶκον ἀπλωθῇ εἰς ἀλόκληρον τὴν οἰκομένην καὶ ἐδέχετο ἀλόκληρους πόνους. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἔλεγεν αὐτὸ στενοκαρτεῖσθε ἐν ἡμῖν στενοκαρτεῖσθε δὲ ἐν τοῖς ἀπλόγητοις ἡμέραις (Β' Κορ. 6, 12). Καὶ ὁ μὲν Ἰωβ, ἔχων πλῆθος θεῶν καὶ προβατῶν, ἐδίδεν ἀπλόχερα εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην, ἐνθ' ὁ Παῦλος, μὴ διαθέτων, τηρεῖ περισσοτέρως ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ ἐβόησε, μὲ αὐτὸ τοὺς ἔκωκεν ὁ νόανη καὶ διεκήρυξε. «Τοῦς κρείσσας μου καὶ τοὺς αἰσιν μετ' ἡμῶν ἦν, πένησαν αἱ κείρας, C αὐταί». Προτ. 20, 34, διότι τὴν σωματικὴν τοῦ ἐργασίαν τὴν ἐκρηστοποιεῖ ὑπὲρ τῶν πεινῶντων.

Οἱ παλιῆς ὁμοῦ καὶ οἱ πάλαι προδεδούσαν εἰς τὸν Ἰωβ φαβερους καὶ ὀνομαζόμενους πόνους. Τὸ ὁμολογῶ καὶ ἐγὼ. Ἄν ὁμοῦ ὁμοκαταβάσεις ἐκ αὐτὰ τὰς πολυαριθμους μοστικῶν τοῦ Παύλου τὴν β. α. καὶ πείναν, τὴν γυναικίαν, τὰς ἀλυσίδας, τὰς φυλάκας, τοὺς κινδύνους, τὰς ἐπιβουλὰς ἀπὸ τοῖς ἀσέβους ἀπὸ τοῖς ἀλλοθινοῖς, ἀπὸ τοῖς ἄρουντες καὶ ἀπὸ ἀλλοθίων τὴν οὐκονμένην καὶ ἐκτος αὐτοῦ αὐτὰ τὴν ἀκούη δυσκολωτέρως φρονεῖν διὰ τοὺς ἀλλοθιστοῦντας καὶ δι' ὅλας τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὸν φλογισμὸν τὸν ὁποῖον ὑπέβρενε πρὸς καὶ καθε ἀσκαδαζόμενους θὰ ἀντιληφθῇ ὅτι ἦτο τοσ. ποτέρω ἀπὸ πένητον ἡ ψυχὴ ἢ ὁποῖα ὄντοκεν εἰς ὅλα αὐτὰ καὶ ὅτι ὑπερέβαλλεν εἰς ἀντοχὴν ἀκμή καὶ σθένος καὶ διαμόνη.

D Ἐκεῖνα λοιπὸν ποῦ ἔπαισαν ὁ Ἰωβ εἰς τὸ σῶμα, ὁ ἥσσαν ὁ Παῦλος εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ἡ λιπὴ δ' ἐκείνους ποῦ ἀκαταμάχοντες καθημερινῶς τοῦ κατέργαζε τὴν ψυχὴν κειρότερα ἀπὸ κάθε σκουλήκι. Διὰ τοῦτο καὶ ἔκωκε ποταμούς διαρκῶς, κλαίων, ὅχι μόνον τὰς ἡμέρας ἀλλὰ καὶ τὰς νύκτας καὶ ἱπέρφερεν περισσοτέρως ἀπὸ ὅσων ἡ γυναικία ὄντων, ἵκητι διὰ τὸν καθένα ἀπὸ τοὺς ποταμούς. Τοῦτο φανερώσων

καὶ οἱ λόγοι του, ἐπέκριναι μοι σὺς πάλιν ἐδίδων (Γαλ. 4, 19).

Μετὰ τὸν Ἰωβ ποῖον θὰ ἠμπαροῦσε αὐτοὺς νὰ θαυμάσῃ, Νουμῶν τὸν Μωϋσῆν. Καὶ τοῦτου ὁμοῦ εἶναι κατὰ πολὺ ἀνωτέρως ὁ Παῦλος. Διότι ἡ ἀγαθὴ ἐκείνη ψυχὴ E διέθετε πολλὰ καὶ μεγάλα καθήματα, ἀλλὰ τὸ κυριωτέρως τῆς προσόν ἦτο τὸ ὅτι ἐπρωτῆμας νὰ διαγορεύῃ ἀπὸ τὴν βίβλον τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ σωθῶν οἱ Ἰουδαῖοι. Ὁ Μωϋσῆς ὁμοῦ ἐπρωτῆμας νὰ ἀπαλειφθῇ μαζί με ἄλλους, ἐνθ' ὁ Παῦλος ἐπρωτῆμας νὰ καὶ νὰ καὶ μαζί με ἄλλους, ἀλλὰ νὰ χάσῃ αὐτὸς τὴν ἀπερμένην δόξαν. ἐνθ' οἱ ἄλλοι θὰ ἐκείνους. Καὶ ὁ μὲν Μωϋσῆς ἠγωνίζετο μετὰ τὸν Φαραὼ, ἐνθ' ὁ Παῦλος 481 A ἠγωνίζετο καθημερινῶς μετὰ τὸν διάβολον. Ὁ ἄγων τοῦ Μωϋσῆος ἐγένετο ὑπὲρ ἐνός μόνον ἔθνους, ἐνθ' ὁ Παῦλος ἠγωνίζετο, λοουόμενος, ὅχι εἰς τὸν ἰδῶτα ἀλλὰ εἰς τὸ σῶμα του, νὰ διαφύσῃ ὅχι μόνον τὸν κατατηγμένον κόσμον ἀλλὰ καὶ τὸν ἀσπικητον, ὅχι μόνον τὰς ἑλληνικὰς χώρας ἀλλὰ καὶ τὰς βαρβάρους.

Θὰ ἠμπαροῦσε νὰ ἀναφέρῃ καὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυη καὶ τὸν Σαμουὴλ καὶ τοὺς λοιποὺς προφῆτας. Διὰ νὰ μὴν μακαροῦρηαι ὁμοῦ θὰ ἀσκαλῆθαι μόνον μετὰ τοὺς ἀσπικητοὺς. Διότι ὅταν ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Παῦλος εἶναι ἀνωτέρως τούτων, δὲν θὰ ἠμπαροῦσε καὶ νὰ ἀμειψομένη τὴν ὑπεροχὴν του καὶ ὄντων τῶν ἄλλων. Ποῖος εἶναι λοιπὸν οἱ κορυφαῖος.

Μετὰ ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἀνέφερα ποῖον ἄλλοι δὲν ὄχι ὁ Δανιὴλ, ὁ Ἠλίας καὶ ὁ Ἰωάννης. Αὐτὸ αὐτοὺς ὁ ἕνας εἶναι πρόδρομος B τῆς πρῆτης καὶ ὁ ἄλλος τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο καὶ ὀνομαζόμενους καὶ οἱ δύο ἀπὸ κοινοῦ προφῆται. Ποῖον λοιπὸν εἶναι τὸ ἐξαιρετικὸν εἰς τὸν Δανιὴλ, ἢ κατωκαταστάση καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ποῖος ὁμοῦ ἐπέτυχεν νὰ ἀποκτήσῃ εἰς μεγαλύτερον θαυμὸν ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου τὰς δύο αὐτὰς ἀρετὰς. Ποῖος δὲν εἶναι κατωτέρως τοι ὡς πρὸς αὐτὰς. Τί εἶναι δὲ τὸ θαυμάσιον τοῦ Ἠλίου. Μήπως τὸ ὅτι ἐπέλασε τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπρωτῆμας πείναν (Γ' Βασ. 17, 1) καὶ ἔφερον εἰς τὴν γῆν πῦρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν (Δ' Βασ. 1, 9 ε'), Ἐνθ' δὲν νομίζω ὅτι εἶναι αὐτὸ, ἀλλὰ τὸ ὅτι C ἦτο μετὰ τὸν ἀφωσμένους εἰς τὸν Θεόν καὶ ὁ ἕλεος του αὐτὸς ἦτο ἰσχυρότερος ἀπὸ τὸ πῦρ. Ἄν ὁμοῦ ἐξαιρέτως τὸν ἦλτον τοῦ Παύλου, θὰ ἔδρε ὅτι ὑπερέκειν ὡς πρὸς αὐτὸν τόσον πολὺ, ὅσον ὁ Ἠλίας ὑπερέκειν τῶν ὄλων προφητῶν. Διότι ποῖος λόγος θὰ ἠμπαροῦσαν νὰ συνακριθῶν μετὰ τοὺς λόγους ἐκείνους τοὺς ὁποῖους ἔλεγεν ὁ Παῦλος διὰ νὰ δειξῇ τὸν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἦλτον του, σπινόμεν ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα (Ρωμ. 9, 8), Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ἐνθ'

τὸν ἀνέμεναν οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ στέγαι καὶ τὰ ἔσθλα, δὲν ἐπέκειντο πρὸς αὐτά, ἀλλὰ παρέμεναν εἰς τὴν γῆν λέγοντες ὅτι «ὃ ἐπιμένει τῇ σαρὰ ἀναγκαϊότερον δι' ἡμᾶς» (Φίλιπ. 1. 24). Διὰ τοῦτο δὲ ἐπέκειντο ὅτι οὐκ ἔκφραστον ἡ ἀγάπη καὶ ὁ ζῆλος τοῦ δὲν ἀποδοῦσε οὐτε ἡ ἀρατὴ οὐτε ἡ μαχητικότης καὶ ἐζητοῦσε ἄλλην μὴ υπάκουσαν διὰ τὴν δεικνῆ ἐκείνο το ἀποκλῆν ἦμεν καὶ ἐπὶ οὐρα.

Ὁ Ἰωάννης ἐκρίνετο ἀκριβὲς B καὶ ἄλλων μέλι. Καὶ ὁ Παῦλος, ζῶν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν ἔρημον, δὲν ἐκρίνετο μὲν ἀκριβὲς καὶ ἄλλων μέλι, ἀλλὰ ἤρκετο εἰς τὴν πρᾶξιν πολλὴν πτωχοτέραν ἐκείνου, τοῦ Ἰωάννου καὶ δὲν εἶχε οὐτε καὶ τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν λόγου τῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ ζήλου τοῦ διὰ τὸ κήρυγμα. Ἀλλὰ ὁ Ἰωάννης ὑπέβητο μὲ πολλὴν θάρρος εἰς τὸν Ἡρώδη. Καὶ ὁ Παῦλος ὅμως δὲν ἀπεκρίματο μόνον ἓνα ἢ δύο ἢ τρεῖς Ἡρώδαι, ἀλλὰ ἀναρτήματα ὁμοίους πρὸς αὐτόν, ἢ μάλλον χειροτέρεους ἀπὸ τὸν πρῶτον ἐκείνου.

Δὲν μένει λοιπὸν τίποτε ἄλλο παρὰ Ε' νὰ συγκρίνωμεν τὸν Παῦλον μὲ τοὺς ἀγγέλους. Ἄς ἀφάσμεν ἐπομένως τὴν γῆν καὶ δὲ ἀνέλθωμεν εἰς τὰς οὐρανίους ἀνάδας. Ἄς μὴν νομίσωμεν ὅμως κανεὶς ὅτι ὁ λόγος εἶναι πολὺμυρος διότι ἂν ἡ Γραφὴ ἀνοίκοι τὸν Ἰωάννην ἡγγελον καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐπίσης, διότι νὰ ἀποκρίνωμεν ὅπως συγκρίνωμεν μὲ τοὺς ἀγγέλους τὸν καλότερον ἀπὸ ὅλους, Τί λοιπὸν εἶναι τὸ μέγα εἰς τοὺς ἀγγέλους, τὸ ὅτι δεικνύουν ἀπάντων ὑπακοὴν πρὸς τὸν Θεόν, πράγμα τὸ ἀποκλῆν ἀκριβὲς καὶ ὁ Δαυὶδ λέγων «ἐκινῶται ἡ καρδίᾳ, ποιῶντες τὸν λόγον αὐτοῦ» (Ψαλμ. 102. 30). Διότι τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τὸ γενόμενόν αὐτό, ἀκόμη καὶ τὸ ἂν εἶναι μυρίας φορές ἀκατάστατος. Ἐκεῖνο προπάντων ⁴⁸² Α' τοῦ τοῦ κῶναι μακροτέρους εἶναι. τὸ ὅτι ὑπακούουν εἰς ὅλας τὰς ἐντολὰς καὶ δὲν παρακούουν καμμίαν. Ἀλλὰ τοῦτο μποροῦμεν νὰ ἴδωμεν ὅτι τὸ πρᾶξ μετὰ σκελετιστικότητος καὶ ὁ Παῦλος, διότι δὲν ἐπὶ μόνον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἐντολὰς καὶ περισσοτέρας ἀπὸ τὰς ἐντολὰς ὅπως φανερώσονται οἱ λόγοι τοῦ «εἰς οὐκ μὴ ὅτι μὴ οὐκ» ἢ αὐτοῦ ἀγγελῶμενος ἀδελφόνον θάνατο τὸ εὐαγγελισμὸν τοῦ Χριστοῦ» (Α' Κορ. 9. 18).

Τί ἄλλο εἶπεν ὁ προφῆτης ἐκκαθαρίζων τοὺς ἀγγέλους, «Ὁ κατὰ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματος, λέγει, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πρὸς φλέγον» (Ψαλμ. 103. 4). Τοῦτο ὅπως μποροῦμεν νὰ τὸ ἴδωμεν καὶ εἰς τὸν Παῦλον, διότι ὡς ἄνθρωπος καὶ πρὸς B διέτρεξεν ἄλλαν πᾶν οἰκουμένην καὶ ἐκαθάρισε τὴν γῆν. Ἀλλὰ δὲν ἐκέρχισεν ἀκόμη τοὺς οὐρανούς, διότι αὐτὸ ἐκέρχισεν εἶναι ἀκατάστατον. τὸ ὅτι ἐντὶ

κυρίως εἰς τὴν γῆν καὶ ἔφερε κατὰ θνητὸν ἦτο ὅμοιος πρὸς τοὺς ἀκατάστατους δυνάμεις. Πόσον δὲ ἀγνῶστον θὰ εἴμεθα οὖν, ἐντὶ ἑνὶ ἀνθρώπῳ κατὰ ὅσον νὰ συγκρινώμεν οἱ καὶ τὸν αὐτὸν τοῦ ὅσον τὰς ἀρετὰς, ἐπεὶ δὲν προσηλαστούμεν νὰ μιμηθώμεν αὐτοὺς ἔνα ἐλάχιστον μέρος ἀπὸ αὐτῶν. Ὅταν τὸ ἐννοήσωμεν αὐτὸ, θὰ ἀπαλλαγώμεν ἀπὸ τὴν κατηγορίαν καὶ θὰ ἀποδοῦμεν νὰ ἀπακλήσωμεν τὸν ζῆλον τοῦ Παύλου, διὰ νὰ μπορέσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὴν ὁμοίαν διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλοπνευστικῆς C τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ἀποκλῆν ἀνῆκε, ἡ δόξα καὶ ἡ δυνάμις πᾶσα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

Τι είναι ὁ ἄνθρωπος, πόσον εὐγενής είναι ἡ φύσις μας καὶ πόσην ἀρετὴν ὑπορεῖ νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ ἐν αὐτῷ που λέγε-
ται ἄνθρωπος μὴς τὴ βεβεῖε καθαρὰ ἀπὸ κάθε ἄλλον ἄν-
θρωπον ὁ Παῦλος. Δ Καὶ τώρα ἀπὸ τὸ ὕψος εἰς τὸν ὅποιον
ἐφάσκει ἀμείβει μὲ καθαράν φωνὴν πρὸς ὅλους ἐμεινους οἱ
ὅποιοι κατηγοροῦν τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπολογεῖται
ὑπὲρ τοῦ δημιουργοῦ, κλείων τὰ ἀναίσχυτα σπύματα τῶν
ἀσεβῶν καὶ ἀποδεικνύων ὅτι ἡ διαφορὰ μεταξὺ ἀνθρώπου
καὶ ἀγγέλων εἶναι μικρά, ἂν θέλωμεν νὰ προσέξωμεν τοὺς
ἑαυτοὺς μας. Ἐπειδὴ ὁ Ἰδοὺ ἐνῷ οὕτε φάσι διαφορετικὴν
ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας εἶπεν οὕτε ψυχὴν διαφορετικὴν εἶπε
λάβει. οὔτε εἰς ἄλλον κόσμον εἶσε καταβήσκει, ἀλλὰ ἀνέστρε-
φη εἰς τὴν ἰδίαν μὲ ἡμᾶς γῆν καὶ μὲ τοὺς ἰδίους νόμους καὶ
τὴς ἰδίας συνθέσεως. ἅμεις ἐξεπέρασεν ὅλους τοὺς ἀνθρώ-
πους, οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὴν δημιουργίαν καὶ ἐν-
τεῦθεν. Ποῦ εἶναι λοιπὸν ἐκείναι αἱ ἀποκαί ὑποστηρίζουν ὅτι
εἶναι δύσκολον πρῶτον ἡ ἀρετὴ καὶ εὐκαλὸν ἡ κακία. Ἐ
Διὰ τὸν ἰδοὺ ὁ Παῦλος τοὺς ἀντικρούει λέγων. «ὅτι παραυτί-
κα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως καθ' ὑπερβαλὴν εἰς ὑπερβαλὴν
ἐλπίαν θόρος δόξης καταργεῖται» Β' Κορ. 4, 17. Ἐὰν δὲ
αἱ παρόμοιαι θλίψεις εἶναι ἐλαφραί, πολὺ ἐλαφρότεροι εἴ-
ναι αἱ φυσικαὶ ἡδοναί.

Καὶ δὲν ἔχω μόνον τοῦτο ἄλλαν θαυμασμοῦ εἰς τὸν
Παῦλον τὸ ὅτι δηλαδὴ λόγῳ τοῦ ὑπερβαλικοῦ τοῦ ζήλου
δὲν ἐνέαθε τοὺς κόπους διὰ τὴν ἀρετὴν. ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι εἰρ-
νόκετο χωρὶς ἀναιμολογῆν αἱ αὐτῇ. Ἡμεῖς, μολονότι πρόκει-
ται νὰ λάβωμεν ἀνταμείβας. 48 Α δὲν ἀνεχόμεθα νὰ κατα-
σώμεν εἰς αὐτὴν, ἐνῷ ὁ Παῦλος τὴν ἠρωτεύει καὶ τὴν ἡγά-
πα χωρὶς νὰ ἀναμένῃ θραβεῖα. καὶ ἐπερετῆδα μὲ κάθε εὐ-
καλίαν κάθε τι ποῦ θεωρεῖται ὡς ἐμπόδιον διὰ τὴν πραγμα-
τοποιήσιν τῆς. Καὶ δὲν ἐκρησματοποίησεν ὡς πρόφασιν διὰ
νὰ ἀποφύγῃ τὸν ὅπερ τῆς ἀρετῆς ὄγκον αὐτὴ τὴν ἀδυναμίαν
τοῦ σώματος, οὔτε δυσκόλους περιστάσεις, οὔτε τὴν ἀποδο-

λυσιν εἰς τὰς φυσικὰς ἀνάγκας, οὔτε τίποτε παρόμοιον. Καὶ
ἐνῷ τοῦ εἶχεν ἀνατεθῆ φροντίς μεγαλυτέρα ἀπὸ ἐκείνην
τὴν στρατηγὴν καὶ ὅλων τῶν βασιλέων τῆς γῆς, ὅπως κάθε
ἡμέραν ἐφαίνετο ἀκραιῶς, καὶ ἐνῷ οἱ κίνδυνοι ἐγίνοντο ὅσοι
καὶ ἰσχυρότεροι, αὐτὸς δαίθετε πάντοτε νεανικὴν προθυμίαν.
Τοῦτο δὲ τὸ ἐφάνηκε λέγων. «τὸν μὲν ἄπιστοι ἐπαλανθάνο-
μενος, Β τοῖς δὲ ἐμπροσθεν ἐπεκτετινόμενος» Φιλιπ. 3, 14.
Καὶ ἐνῷ ἀνέμενε τὸν θάνατον, προσέκλει καὶ τοὺς ἄλλους
νὰ γευθῶσιν μαζί του τὴν ἡδονὴν αὐτὴν λέγων. «ἐὰν καὶ εἰ-
δικῶς ἐν ἀσθενείας, ἐν ὕδατι, ἐν διωγμοῖς» Β' Κορ. 12,
10. Μάλιστα αὐτὰ τὰ ὠνόμασε καὶ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης.
φροντίζων ὅτι ἀπὸ αὐτὰ εἶχε μεγάλην ἀνέλκεαν καὶ ὅτι ἐ-
γίνετο μὲ αὐτὰ ἀκατακτάτος ἐναντὶ τῶν ἐχθρῶν. Καὶ ἐνῷ ὁ
πέφανε παρὰ τοῦ C καὶ ἐβρίχτο καὶ ἐκατηγορεῖτο, ἀπερηφα-
νέσκει καὶ ἀνέστηκεν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεὸν λέγων.
«ἐκείρι δὲ τῷ Θεῷ τῷ πάντοτε θρασυθεύοντι ἡμᾶς» Β' Κορ.
2, 14. ὡσὺν νὰ ἐπορεύετο ἐν μέσῳ θράμβων καὶ ὡσὺν νὰ
εἶκε σῆσαι τρόπον εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς.

Καὶ τὴν κακοσύνην καὶ τὰς ὕβρεις διὰ τὸ κήρυγμα τὰ
ἐπεδίωκεν ὁ Παῦλος περισσότερο ἀπὸ ὅσον ἡμεῖς ἐπαί-
κομεν τὴν τιμὴν. Ἐπίσης ἐπεδίωκε τὸν θάνατον περισσότε-
ρον ἀπὸ ὅσον ἡμεῖς τὴν ζωὴν, τὴν πτωχείαν περισσότερον
ἀπὸ ὅσον ἡμεῖς τὸν πλούτον. τοὺς πόρους περισσότερον ἀπὸ
ὅσον ἄλλοι ἐπιδιώκουν τὰς ἐνέσεις καὶ ὅσα ἀπὸ αὐτῶν περισσό-
τερον ἀλλὰ πολὺ περισσότερον, τὴν λυτὴν περισσότερον ἀπὸ
ὅσον ἄλλοι τὴν χαρὰν καὶ τὸ νὰ εὐχεται ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
τοῦ περισσότερον. Δ ἀπὸ ὅσον ἀριστῶναι τὸ νὰ τοὺς καταφύ-
ται. Καὶ ἀνέτρεψε τὴν κρατοῦσαν ἐξέλι, ἢ μᾶλλον ἡμεῖς τὴν
ἐκομεν ἀνατρέψαι ἐνῷ ἐκείναι τὴν ἐτήρησεν ὅπως τὴν ἐνο-
μοθέτησεν ὁ Θεός, διότι ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Παύλου ὑπῆρξε
ἀμωμῶς πρὸς τὴν φύσιν, ἐνῷ ἡ συμπεριφορὰ τῶν ἄλλων
εἶναι ἀντίθετος πρὸς αὐτήν. Πᾶσι δὲ εἶναι ἡ ἀπόδειξις διὰ
τοῦτο, τὸ ὅτι ὁ Παῦλος ἐνῷ ἦτο καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος, ἡπα-
λοῦθηεν αὐτὰ καὶ οὐκ ἐκείνα. Μόνον ἓνα πρᾶγμα ἐφοδεῖτο
καὶ ἀπέφευγε. Τὸ νὰ ἐλθῇ ἀντιμέτωπος πρὸς τὸν Θεόν. Τί-
ποτε ἄλλο. Ὅπως καὶ τίποτε ἄλλο δὲν τοῦ ἦτο ποθητὸν πα-
ρὰ τὸ νὰ εἶναι ἀρεστὸς εἰς τὸν Θεόν καὶ ὅσα μόνον ἀπὸ τὰ
πορόντα τίποτε ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ μέλλοντα. Ἄς μὴν ὁμιλή-
σωμεν δηλαδὴ καὶ διὰ πόλεως καὶ ἐθνη καὶ βασιλεῖς καὶ
στρατόνομα Β καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ στρατεύεις καὶ βα-
σιλεῖς, διὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπιλογίζεσθαι ὀλιωότερον ἀπὸ ὅσον
τὸν ἴσταν τῆς ἀρέτης. Ἄλλ' ἂς ἐξετάσωμεν τὰ ἐν οὐρανῷ
διὰ νὰ ἴδωμεν τὴν ἀφορρὴν ἀγάπης τοῦ πρὸς τὸν Χριστόν.
Ἐν σέκει λοιπὸν μὲ αὐτὴν τὴν ἀγάπην δὲν θαυμάσεν οὔτε

τὴν ἄξιαν τῶν ἀγγέλων οὕτως τὴν ἀκαταγέλαστον οὕτως τίποτε ἄλλα ἐπειδὴ διέθετε τὴν πολὺ ἀνωτέραν ἀπὸ ὅλων αὐτὰ ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστὸν ἔχων τὴν ἀγάπην αὐτὴν ἐθεώρει τὴν ἑαυτῶν τοῦ εὐτυχέστερον ἀπὸ ὅλων. Χωρὶς ὅμως τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστὸν δὲν ἤθελε νὰ γίνῃ οὕτως ἀγγελος, 484 Ἀ οὕτως ἕνας ἀπὸ τὰς Ἀρχαίς, τὰς Κυριότητας ἢ τὰς Ἐξουσίας,¹⁸ ἀλλὰ ἤθελε καλλίτερα νὰ εὐρίσκηται μαζί με τὴν ἀγάπην αὐτὴν εἰς τὰ δοκασία δοξα τῆς καλῆς μετὰ τὴν καλοζομένην παρὰ νὰ εὐρίσκηται χωρὶς τὴν ἀγάπην αὐτὴν μετὰ τῶν σκορπισμένων καὶ τῶν τιμωμένων. Διότι μοναδικὴ κόλασις τοῦ Παύλου ἦτο τὸ νὰ κόσῃ τὴν ἀγάπην αὐτὴν. Αὐτὸ ἦτο ἡ νέκυνά του, αὐτὸ ἦτο ἡ μοναδικὴ του τιμωρία καὶ αὐτὸ ἀνυπέρσπευτε δι' αὐτὸν μῦθος κακῶς, ὅπως καὶ μνηστική του ἀπόλοιτος ἦτο τὸ νὰ κερδίῃ τὴν ἀγάπην αὐτὴν. Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἦτο ἡ ζωὴ του, τὸ κόσμημα ὃ ἀγγελὸς του, τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα. Θεωρεῖται, ἀγαθὴ ὑπόθεσις, ὅ μῦθος ἀγαθὸς. Κάθε τι ἄλλο δέ, τὸ ὁποῖον δὲν αἰσθάνοιτο εἰς τὴν ἀγάπην αὐτὴν δὲν το ὑπελόγιζεν ὅπως ὡς διατρέχον αἶμα εὐχάριστον. Καὶ τοιοῦτοτρόπως περιφρονῶσε ὅλα τὰ ὁρατά, ὅπως περιφρονεῖ κανεὶς τὸ κόρτιν ποῦ ἔχει σαπίσει. Οἱ ἄρχοντες δὲ καὶ αἱ πόλεις αἱ ὁποῖαι ὀφείλου ἀπὸ θυμὸν τοῦ ἐφαιδρύνειν ὅταν κοιναίνουσι. Ὁ θάνατος αὐτῶν αἱ τιμωρίαι καὶ τὰ ἀνασφάλματα βασανιστήρια τοῦ ἐφαιδρύνειν το παιδικὰ πνεύματα. Μόνον ἔαν τὰ ὑπέφερε διὰ τὸν Χριστὸν τὰ ὑπελόγιζε καὶ τὰ ἐδέετο καὶ ὑπερηφανεύετο διὰ τὰ δοκασία του, ὅσον δὲν ὑπερηφανεύετο ὁ Νέρων, ὅταν φοροῦσε τὸ βασιλικὸν διάδημα. **Ε** Εἰς τὴν περιπέτειον αὐτὴν διέμενον εἰς τὸ δεσποτῆσιον μετὰ τὴν εὐχαρίστησιν μετὰ τὴν ἀσπίαν θὰ διέμενον εἰς τὸν αἰσανὸν καὶ ἐδέετο τὰ πράγματα καὶ τὰς ματαιότητας μετὰ περισσώτερον εὐχαρίστησιν ἀπὸ ὅταν ἀρπάζουν ἄλλοι τὰ θραβεῖα. Ἀγαπᾷ δὲ καὶ τοὺς πόνους περισσώτερον ἀπὸ τὰ θραβεῖα, ἐπειδὴ ἐθεώρει θραβεῖα τοὺς ἰδίου τοὺς πόνους καὶ τοὺς ἀνθρώπου μάλιστα καὶ θείων εὐνοῶν.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ θραβεῖα τοῦ ἐθεώρει τὸ νὰ ἀποθάνῃ καὶ νὰ εἶναι μαζί με τὸν Χριστὸν. (Φιλιπ. 1, 23-24). Τὰ νὰ παραμείνῃ δὲ εἰς τὴν ζωὴν ἐσθλαίνει δι' αὐτὸν τοὺς ποιοῦντας ἀνθρώπους. Καὶ ὅμως προτιμᾷ τὸν ἀνὴρα ἀπὸ τοῦ ἐπιθλοῦ καὶ λέγει ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀναγκασιότερον δι' αὐτόν. Τὸ νὰ ἀπο-

18. Ἀρχαί, Κυριότητες, Ἐξουσία. Ἀγγέλους, ἀγγέλους ἀποκαλούμεν εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην (Ἔφεσ. 1, 21. Κολοσ. 1, 16 Ἀ. Ἑβρ. 4, 14 κ.ε.). Ὁ Διοσκὸς δὲ Ἀρεσσανίτης καὶνομενεῖς εἶναι ἀγγέλους ἀπὸ τῶν Παλαιῶν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην εἰς τὸ ἔργον τοῦ Πατρὸς αἰσθάνουσι ἱεραρχίας.

καρποθῇ ἀπὸ τὸν Χριστὸν ἦτο δι' αὐτὸν ἄγων καὶ πόνος, ἢ μάλλον κατὰ περισσώτερον. Δι' αὐτὸν ἀγων καὶ πόνος. Τὸ νὰ παραμείνῃ κοντὸ εἰς τὸν Χριστὸν ἦτο δι' αὐτόν τὸ θραβεῖον καὶ ὅμως προτιμᾷ τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ δευτέρου, χάριν τοῦ Χριστοῦ.

Θὰ ἤμποροῦσε κανεὶς νὰ εἴπῃ διὰ ὅλα αὐτὰ ἀνεξαιρέτως, ὅτι ἦσαν εὐχάριστα χάριν τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ λέγει καὶ ἐγώ. "Ὅτι δηλοῦν πρόματα τοῦ προδεδωκένου εἰς ἡμᾶς θλίψιν ἐπαρθενοῦσαν εἰς τὸν Παύλον μεγάλαν ἀπόλαυσιν. Καὶ διατὶ νὰ ἀναφέρει τοὺς κινδύνους καὶ τὰς ἄλλας ταλαιπωρίας. Δὲν εἶναι ἀποραΐητον, διότι εὐρίσκειτο πάνποτε εἰς διορκὴ θλίψιν. Τοῦτο δὲ τὸ λέγει καὶ ὁ ἴδιος. «Τὶς ὁδοῦναι καὶ οὐκ ὁδοῦναι, Τὶς σκευδαλλέεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι.» (Ε' Κορ. 11, 28). Ἀλλὰ καὶ πάλιν θὰ μποροῦσε νὰ εἴπῃ κανεὶς ὅτι ἡ θλίψις ἦτο διὰ τὸν Παύλον ἡδονή. Διότι καὶ πολλοὶ ἀνθρώποι, ὅταν χάσουν τὰ παιδιὰ των καὶ τοὺς ἀγαπητοὺς νὰ τὰ θρηνήσουσι. **Ε** παραγγαρόνται, ἐνῷ ὑποφέρουσι ὁρμήματα, ὅταν τοὺς ἐμποδίσῃ κανεὶς νὰ τὰ πράξουν. Καὶ ἀναλογίαν καὶ ὁ Παῦλος, κλισίαν νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπαγγαρόμενος. Διότι κανεὶς δὲν ἐλευθέρη ποτὲ διὰ τὰ προσωπικά του ἐλαττώματα τοῦτον δὲν ἐλευθέρη ὁ Παῦλος διὰ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων. Πᾶς ἄλλως θὰ ἐξηγεῖτο ἡ διανοητὴ καὶ ἔννοια τῶν μελλόντων νὰ ἀπολασθῶν Ἰουδαίων, τὸ νὰ εὐχθῇ δηλοῦν καὶ νὰ ἦ τὴν δοξάν τοῦ αἰσανοῦ σπαρασσένου νὰ σωθῶν αὐτοί. **Ε** εἶναι ἀπομένους ἀπὸ αὐτοῦ φανερόν, ὅτι ἐθεώρει τὸ νὰ ἡ σωθῶν οὗτοι κατὰ χειρότερον ἀπὸ τὸ νὰ χάσῃ διείκας ἀνθρώπων. Διότι, ὅταν δὲν ἦτο χειρότερον, δὲν θὰ ἐξέφυγε παρομοίαν εὐχὴν. Ἐπρωτὶ μὲν θυμὸς ἀνὴρ αὐτοῦ ποῦτα δοκῇ τὸ ἐθεώρειν ἐλαφρότερον καὶ δυνατόν. **Ε** νὰ εὖρη σπαρηνόταν. Καὶ ὅχι μόνον ἐπεθεώρει τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐκράδαζε λέγων. «Ἐγὼ λήθη μοὶ ἔσται καὶ δόνην τῇ καρδίᾳ μοι.» (Ρωμ. 9, 2).

Αὐτὸν λοιπὸν ὁ ὁποῖος ὑπέφερε καθημερινῶς διὰ ὅλους τοὺς κατὰ τοὺς τοῖς οἰκουμένης ἀπὸ κοινοῦ καὶ διὰ τὰ ἔθνη καὶ διὰ τὰς πόλεις καὶ διὰ τὸν καθέναν χωριστὰ, μετὰ τῶν θῶν μποροῦσαμε νὰ τὸν συγκρίνωμεν. Μετὰ ποῖον σίδηρον ἢ δόλμαντι, τί θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἀνομήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου. Χρυσὴν ἢ ἀδάμαντήν. Διότι πρόματι ἦτο ἰσχυρότερα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀδύνατους καὶ πολυτιμώτερα ἀπὸ τὸν χρυσόν καὶ τοὺς υδατομήτους λίθους. Σπερμὰ λοιπὸν τὴν ἰσχυροτέραν καὶ τοὺς υδατομήτους ἀπὸ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἑξῆς τοῦ χρυ-

σοῦ καὶ τῶν πολιτῶν λίθων. Μὲ τὴ λωπὴν θά μπορούσαμε νὰ τὴν παραθάλαμιν. Β Μὲ τίποτε ἀπὸ τὰ γνωστὰ στοιχεῖα.

Ἐάν δὲ ὁ κρυφὸς ἀποκτοῦσε τὴν ἀνθεκακότητα τοῦ ἀδόκτου καὶ ὁ ἀδόκτος τὴν ἄξιον καὶ τὴν πολυτέλειαν τοῦ κρυφοῦ, τότε θά μπορούσαμε νὰ τὴν συγχρινώμεν καὶ μὲ τὰ δύο μὲζ· Ὅμως ἐὰν ποῖον λόγον συγκρίνω τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου μὲ ἀδάμαντα καὶ χρυσόν. Ὁλόκληρον τὴν κόσμον δὲν βάλες ἀπὸ τὸ ἓν μέρος τοῦ ζυγοῦ καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου ἀπὸ τὸ ἄλλο. θά ἔβρε πάλιν τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου νὰ σύρῃ πρὸς τὸ μέρος τῆς τῶν ζυγῶν. Διότι ὅταν ὁ Παῦλος ἐκρηγοῦσε τὴν εἰκόνα αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ζωντος ἐντὸς τῶν σπηλαίων καὶ ἐνδεδμένους μὲ δέρματα ζῶντων, οἱ ὅποιοι εἶχαν διαπρέπει εἰς ἓν μικρὸν μέρος γῆς²⁰, μπορούμε καὶ ἡμεῖς πολὺ εὐκολότερα νὰ τὸ εἴπωμεν αὐτὸ διὰ τὸν ἥϊον διότι πράγματι ὑπερέβαλε τοὺς πόντους. Ἐὼς λοιπὸν ὁ κόσμος δὲν ἦτο ἰσχυρὸς τοῦ, μήποτε ἦτο ὁ οὐρανός, Ὅμως καὶ αὐτὸς εἶνα μικρός. Γ Διότι ὅταν ὁ ἴδιος ἐπρωτίμασε παριστάμενος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνδρακόμενου εἰς αὐτοὺς τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου εἶναι φυσικὸν ὁ Κύριος, ὁ ὅποιος εἶναι κατὰ πολὺ ἀναθώκερος ἀπὸ αὐτόν, δουν ἡ ἀγαθότης ἀπὸ τὴν πονηρίαν νὰ προσηλίσθῃ τὸν Παῦλον περισσώτερος ἀπὸ μισοῦς οὐρανοῦς. Διότι ὁ Κύριος δὲν μᾶς ἀγαπᾷ ὅπως τὸν ἀρξομένον ἡμεῖς ἀλλὰ τόσον πολὺ περισσώτερον, ὥστε νὰ μὴν μπορούμεν νὰ παροστήσωμεν μὲ λόγους τὴν ἀγάπην αὐτῇ.

Πρόσεξε λοιπὸν πόσον ἀναθῶς ἔκαμεν ἄξιον ὁ Θεὸς τὸν Παῦλον, ἥδη πρὶν ἀπὸ τὴν μέλλουσαν ἀνάστασιν. Τὸν ἤρπασεν εἰς τὸν παράδεισον καὶ τὸν ἀνέβηκεν μέχρι τὸν τρίτον οὐρανόν καὶ τοῦ θρανέωκεν ἀπόρρητα πράγματα. τὰ ὅποια δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λεχθῶν. Δ εἰς κανένα ἄνθρωπον.²¹ Καὶ πολὺ θαυμάσιος διότι ὁ Παῦλος, ἐνῷ ἐβάδιζεν εἰς τὴν γῆν, ἐπρωτίει ὡσὺν νὰ ἦτο ἄγγελος καὶ ἐπέτα εἰς τὸν οὐρανόν ἐνῷ ἔφερε θνητὸν σῶμα ἐβεβαίωκεν ἀγγελικὴν καθαρότητα καὶ ἐνῷ ὑπέκειτο εἰς τόσας φυσικὰς ἀνάγκας, ἐπεδίωκε νὰ μὴ φανῇ καθόλου κατώτερος ἀπὸ τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις. Διότι ὡς ἀπὸς διέσκεπεν ὁλόκληρον τὴν οὐκουμένην καὶ ὡσὺν νὰ ἦτο αὐτάματος παρέβλεπε τοὺς πόντους καὶ τοὺς κινδύνους [ὁ ἐπὶ τῆς γῆς νὰ περιφρονεῖτο Ε καὶ ἦτο εἰς διαρκῆ ἐνρήνοσιν ὡσὺν νὰ ἴσθης ἀπὸ] μὲ τοὺς ἄγγέλους. Γνωρίζομε. θὰ κατὰ παρὰ τοῦ ἀνετέθη εἰς ἄγγέλους νὰ φυλά-

ζῶν διάφορα ἔθνη. Κανείς ἡμεῖς ἀπὸ αὐτοῦ δὲν ἐκυβέρνησε καὶ δὲν διεφυλάξε τὰ ἔθνη αὐτὰ ὅπως ὁ Παῦλος ὁλόκληρον τὴν οὐκουμένην. Καὶ μὴ μοῦ εἴπῃς ὅτι δὲν ἦτο ὁ Παῦλος ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἐκυβερνοῦσε, διότι ἀπὸ ἑγὼ τὸ παραδέχομαι. Μαλλονότι ἡμεῖς δὲν ἦτο ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος, ἐκεῖνος ὁ ὅποιος τὰ κατωρῶκεν ἅλα αὐτὰ δὲν ἦτο καὶ ὁ ἴδιος τῶν ἐπιστῶν δ' αὐτὰ ἐστὶ εἰς παρουσίᾳ τὸν βασιλὸν τοῦ ὄχλου νὰ δεχθῇ τὴν χάριν αὐτῇν.²² Α. Εἰς τὸν Μισαὴλ εἶκεν ἀνετέθη τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων²³ ἐνῷ εἰς τὸν Παῦλον ἡ γῆ καὶ ἡ θαλάσσια καὶ ἡ οὐκουμένη γῆ καὶ ἡ ἀνατολική. Καὶ δὲν ὄριζα τοὺς ἄγγέλους λέγων τὰ παραπάνω. Μὴ γένοιο! Τὰ λέγει διότι θέλω νὰ δεῖξω ὅτι εἶναι δυνατόν, ἐνῷ εἶναι κανείς ἄνθρωπος νὰ συνανασφύεται τοὺς ἄγγέλους καὶ νὰ στέκῃ πλησίον τῶν.

Διὰ ποῖον λόγον λοιπὸν δὲν ἀνετέθη τὸ ἔργον τοῦ Παύλου εἰς ἄγγέλους, ἀλλὰ νὰ μὴν ἔκρῃ τί νὰ ἀπολογηθῇ, ὅταν ἀπὸ κατωτέρω ἀποφύγῃ τὴν προσπάθειαν καὶ ἐπαναπαύεται εἰς τὴν διαφοράν τῆς φύσεως σου ἀπὸ τοῦ ἀγγέλου. Εἰ, ἄλλου διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ παρουσιάζετο καὶ τὸ θαῦμα μεγαλύτερον. Διότι πᾶς δὲν εἶναι ἐξισοθιμίσιον καὶ παράδειγμα λόγος ὁ ὅποιος βγαίνει ἀπὸ γλώσσαν ἄνθρωπου νὰ διακῇ τὸν θάνατον, νὰ λύῃ ἀμαρτήματα, νὰ διορθῇ τὴν ἐνόησον φύσιν Β καὶ νὰ μεταβάλλῃ τὴν γῆν εἰς οὐρανόν. Διὰ τοῦτο ἐκαλήσομαι ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ θαυμάζω τὴν προθυμίαν τοῦ Παύλου, τὸ ὅτι ἐρηλατῇ ἐδεχθῇ τὴν χάριν καὶ ὅτι ἔγενεν ἐκεῖνος ποῦ ἔγενε.

Καὶ οὕτως παρακαλῶ νὰ μὴν θαυμάζετε μόνον ἀλλὰ καὶ νὰ μιμησθε τὸ ὑπόδειγμα αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς. Διότι διὰ τοῦ πρόπου αὐτοῦ θά μπορούμεν νὰ λάβωμεν τοὺς στεφάνους, τοὺς ἀποστόλους. Ἐλθε καὶ ὁ Παῦλος. Ἐάν δὲ ὁποῦς ὅταν ἀκούῃς ὅτι θά κερδίσεις τὸ ἴδιον μὲ τὸν Παῦλον ἀν' κοινότητι νὰ πρῶτης σὺτὰ ποῦ ἐπρωτίει ἐκεῖνος, τότε ἀκούεις τί λέγει ὁ ἴδιος. «Τὸν ὄντινα τὸν καλὸν ἡγνώνωμαι, τὸν ἐρῶμεν τελέωκα, τὴν πίστιν πετήρηκα. λοιπὸν ἀπέκευται μοι ὁ της Γ δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδόσεις μοι Κύριος ὁ δικαίος κοίτης ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐ μόνον δὲ ἀπὸ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡναγκαῖοις τὴν ἐπαράνοσον αὐτοῦ» (Β' Τιμ. 4, 7-8). Βλέπετε ὅτι ὅλους τοὺς καλεῖ νὰ λάβουν τὸν στέφανον αὐτόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὑπάρχουν στέφανοι δι' ἅλους, ὡς φροντίζομεν ὅλοι νὰ γίνωμεν ἄξιαι ἀπὸ τὰ ἀνοθεὰ τὰ ὅποια μὲ

20 Πρὸς 11, 38
21 Πρὸς Β Κορ. 12

22 ἄντ. 10, 18 καὶ 21, 12. 1. Ἐπειὸς εἰς τὴν Ἰουδαίαν παρὰ τοῦτον τοῦτον ἰδιαιτέρως ἡ ἰδέτης τοῦ Μισαὴλ, ὡς προσηγορεῖται τοῦ Ἰσραὴλ.
23 Ἰσραὴλ αἰθιοπικός 20, 5 καὶ Ἀνέλιος Μισαὴλ 10, 2.

έχουν άποψηγελθῶ. Καί δε μήν αποβλέψαμεν μόνον εἰς τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν καπορθυρόμενων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἔντασιν τῆς προθυμίας, διὰ τῆς ὁποίας ἀπέκτισσε τούτων χάριν ὁ Παῦλος, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὸ ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ὅπως καὶ ἡμεῖς. Διότι εἶχεν ἀκριβῶς τὰ στοιχεῖα τὰ ἅπια ἔχομεν καὶ ἡμεῖς. Δ' Ἔτσι καὶ τὰ πάρα πολλὰ δύσκολα θὰ μῶς φανούν εὐκαλεῖ καὶ ἐλαφρὰ καὶ ἁπλῶς κοπιώσασθαι κατὰ τὸ σύνταγμα τοῦτο διάστημα τοῦ Θεοῦ μας, θὰ ἀποσφραῖσμεν τὸν πᾶντοτε νέον καὶ ἀθάνατον ἐκείνον σπέρμανον διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλονθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δόνασις τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΡΙΤΗ

Ε. Ο μακάριος Παῦλος, διὰ τὰ δεῖξῃ πόσον δυνατὴ εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη προθυμία καὶ ὅτι μαρτυρήσῃ νὰ πεπόμεν ἀκόμη καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, δὲν φέρει ὡς παράδειγμα ἀγγέλους, ἀρχαγγέλους ἢ τὰς ἄλλας ἀγγελικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ ἄλλοτε φέρει ὡς παράδειγμα τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ μᾶς προτρέπει νὰ γίνωμεν μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ λέγων ⁴⁸⁷ Ἀ μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ ὁ Χριστός» (Β' Κορ. 11, 1). Ἄλλοτε δὲ ἀνεβάζει πολλοὺς πρὸς τὸν Θεὸν χωρὶς νὰ κοπιώσῃ τὸν ἑαυτὸν καὶ λέγων γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπῆται» (Ἐφεσ. 5, 1). Ἐν συνεχείᾳ διὰ τὰ δεῖξῃ ὅτι τίποτε δὲν βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ μίμησις αὐτῆς, ὅσον τὸ νὰ βοηθῇ κανεὶς τοὺς ἄλλους καὶ νὰ ἐπιδικῇ μόνον τὸ ὑφέλιμον δι' ἄλλους, ἐπιλέγει «Περαισιτέτε ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφεσ. 5, 2). Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀμέσως μετὰ τοὺς λόγους τοῦ «μιμηταὶ μου γίνεσθε» ὁμιλεῖ περὶ ἀγάπης, δεκνύων ὅτι κυρίως ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ἀρετὴ ἡ ὁποία βοηθεῖ τὴν προσέγγισιν πρὸς τὸν Θεόν. Διότι αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ εἶναι ἀπεριόριστες κατώταται ἀπὸ αὐτῆς καὶ ὅσαι συναντῶνται εἰς τοὺς ἄνθρωπους, ὅπως συμβαίνει μετ' τὸν ἄγωνα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν. Εἰ κατὰ τῆς λαμπρότητος κατὰ τῆς φιλαργίας, κατὰ τοῦ θυμοῦ. Ἡ ἀγάπη ὁμως εἶναι κοινὴ γνώρισμα τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν «ἐύκωθε ὑπὲρ τῶν ἀπεροφόνων υμᾶς ὅπως γένησθε ὅμοιοι τοῦ πατρὸς ὁμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. 5, 44 - 45).

Γνωρίζων λοιπὸν καὶ ὁ Παῦλος ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ κυριότερον ἀγαθὸν τὸ ἐπιφράζεσθαι πένις μετὰ πολλὴν ἀκρίβειαν. Κανεὶς δὲν ἔχει ἀγάπησει τοὺς ἐχθρούς του ὅσον ὁ Παῦλος. Κανεὶς δὲν ἔχει ἐνεργετήσῃ ἐκείνους αἱ ὁποῖαι τὸν κατέδωκαν καὶ ἤθελαν τὸ κακὸν του τόσον ὅσον ὁ Παῦλος, οὔτε καὶ κανεὶς ὑπέμεινε τόσα πολλὰ πρὸς χάριν ἐκείνων αἱ ὁποῖαι τὸν εἶκον λυπεῖσαι πάρα πολύ, ὅπως ὁ Παῦλος. Διότι δὲν ἔβλεπε σημασίαν εἰς ἐκείνα τὰ ὁποῖα ὑπέφερεν ἀλλὰ εἰς τὸ ὅτι καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἄνθρωποι καὶ ὅσον ὁ ἀγαθότερος ἐνί-

νόντο εκείνοι, τόσο περισσότερο συνεχίζει ο Παύλος τις πύτους την μανίαν των. Και όπως θα έφανετο ένας πατέρας προς το παιδί του, αν αυτό καταλειφθήκατο από μόνιαν (δ-αν περισσότερο, έβριζε και δέκεται τα κτυπήματα του παιδιού ο πατέρας, τόσο περισσότερο το ευσταλαγνίζεσαι και κλαίει δι' αυτό), έτσι και ο Παύλος, αναλογιζόμενος ότι εκείνοι οι οποίοι εσπέρουντο έναντιον του Ήουν δοθέντες διά τι εύρίσκοντο υπό την έλευσιαν του δαίμονος, έδεικνε δι' αυτούς περισσότεραν σφογγήν και ενδιαφέρον.

Ακούσαντε λοιπόν με πόσην πρόσητα και με πόσην συμ-πάθειαν όμιλει διά τους συμπατριώτας του οι οποίοι τον έμασπύωναν πέντε φορές, τον έλιδυόλουν, τον έφιλάσαν έδαψάσαν να πένον το αίμα του, D και καθημερινή των έπαυμή ήτο το να τον θανατώσων. «Μαρτυρά γάρ σύ-τοις», λέγει, «οτι ήλπον Θεού έχουσιν, ΑΛΛ' ου κατ' έπίγνω-σιν» (Ρωμ. 10, 2). Είς άλλην περίπτωση πάλιν αντιμετω-πίζων τους έξ ειδωλολατρών κριστιανούς έλεγε «μη ύψη-λοφρόνας, ΑΛΛΑ φοβού. Εί γάρ ο Θεός των καρτήτων κλέ-δων ουκ έρείσεται, μήπως ούδ' ουφείσεται» (Ρωμ. 11, 20-21). «Όταν δέ είδεν ότι ο Κύριος είχεν άποφασίσει να τους ημιωρήσει, έκανε και πάλιν όσα μπορούσε να κάνει. Έσχεσε συνεπώς δι' αυτούς, υπέφερον ημιόδιζεν έσένους οι οποίοι ήθελαν να τους ακολουθήσουν εις την καταστροφήν και ή-γωνίζετο εκ των ένόντων να εύρη δι' αυτούς και έννοιαν έστω συγγνώμης. Έπειδή όμως δεν μπορούσε να τους πείσθ, D διότι ήσαν ένέκδοτοι και σκληροί, προσήκοντο διαρκώς δι' αυτούς, λέγων «αδελφοί, ή μόν εύδοκία μου και ή θέσις μου ή προς τον Θεόν, υπέρ αυτών έστιν εις σωτηρίαν» (Ρωμ. 10, 1). Δημιουργεί δέ εις αυτούς και ωφελίμους έλπίδας. Λέ-γων «έμεταμέλητα τ'α καρτίσματος και ή κλήσις του Θεού» (Ρωμ. 11, 24), διό να μην περιπέσουν εις έπώγνωσην και ε-πιστασθών πελιώς, «Όλα αυτά άποδεκνύουν την φροντί-δα και την σφογγήν του, καθώς και τον ζυγόν πόθον του δι' αυτούς. Ταύτο φαίνεται και όταν λέγει ότι «ήξει 444 Α. εκ Σιών ο ρυόμενος και άποστρέψει άσθελας από Ιερουζα-λήμ» (Ησα. 60, 20). Διότι εξίστα εις θρήνους και εσπένγετο ή καρδία του όταν τούς έόλυσσε να οδηγούνται εις την άπώλειαν. Διά τον λόγον δέ αυτόν έπενόει πολλές παρατηρήσεις διά τον έ-αυτόν του από τον πόνον αυτόν, λέγων τότε μόν ότι «ήξει ο ρυόμενος και άποστρέψει άσθελας από Ιερουζαλήμ» (Ρωμ. 11, 26), τότε δέ ότι «ούτω και ουτω ήμετέραν τω ύμετέρω έ-λπει, ίνα και αυτοί έλεηθώσι» (Ρωμ. 11, 31).

Τό ίδιο δέ πράττει και ο Έρasmus εν τ' έπαυμή του να εύρη κάποιαν δικαιολογίαν δι' έσένους οι οποίοι έχουσιν

αμαρτήσια, λέγων τότε μόν και οι άμαρτίαι ήμιν αντίστησαν ήμιν ποιήσαν εναντίον σου» (Ίερ. 14, 7) και τότε ουκ οι άνθρωποι ή αόος αυτού, ούδ' άνθρωπος πορεύεται και πο-ρεύεται την πορείαν αυτού» (Ίερ. 10, 23). B Είς άλλην δέ πάλιν περίπτωσιν λέγεται εμνήσθητι ότι ποτέ έμειν» (Ψαλμ. 102, 14). Διότι είναι σύνηθες εκείνοι οι οποίοι πα-ροικούν υπέρ των άμαρτωλών, άκοη και αν δεν εύρίσκων πίστε το εύλονον διά να τους δικαιολογήσων, να έρευρι-σκουν έστω και ουάδεις δικαιολογίας, οι οποίοι δεν είναι θε-θείας δικριθείς ούτε δύνανται να εκληφθώυν ως δόγμαται, άλ-λά παρά ταύτα παραγορούν έσένους οι οποίοι υποφέρουν δι' αυτούς από θεοδίκου πικρής την καταστροφής. Ας μην περνάμεν λοιπόν και ήμεεις κατά λέξιν τας άπολογίας αυ-τός, ΑΛΛΑ, αντιλαμβάνόμενοι ότι είναι δημιουργήματα μη της ή όποια υποφέρει και ζητεί να εύρη κάτι υπέρ των άμαρτω-λών, ως τα δεκάρεθα ήτοι. Μήπως όμως ο Παύλος ήτο έμει-κής μόνον προς τους Ιουδαίους και όχι και προς τους ειδω-λολάτρες, «Οχι. Ο Παύλος ήτο πρῶτον και προς τους συμπατριώτας του C και προς τους Έσένους. Ακούσαντε λοι-πόν τι λέγει προς τον Τιμόθεον «Αούλον δέ Κυρίαι οι δει-μάς» (1, 16), ΑΛΛ' ήσαν είναι προς πάντας, διδοκτικόν, «νεύ-κακον, εν πρόσητα παιδεύοντα τους άνομιανθιμένους, μή-ποτε δ'αυτοίς ο Θεός μετάνοιαν εις επάνωσιν άληθείας και άναγνώσων εκ της του διαδόλου παγίδος, έξωμνηθέντι ύπ' αυτού εις τό έσένου θέλημα» (B Τιμ. 2, 24 - 26).

Θέλεις λοιπόν να έως και πώς όμιλει ο Παύλος προς τους άμαρτωλούς, Ακούσε τί γράφει εις την έπιστολήν του προς τους Κορινθίους «Φοβούμαι δέ D μήπως έλθόν ουκ αόως θέλω, εύρω ύμεις» (B Κορ. 12, 20) και μετ' άλλους πάλιν «μη πάλιν έλθόντα με ταπεινώσει ο Θεός μου προς ύ-μεις και πενθήσω πολλούς των προσημαρτημένων και μη με-τονομασθέντων επί τ'ή άσπλγεία και άσθαροσίς ή έπρωζαν» (B Κορ. 12, 21). Πρόφαν δέ προς τους Γαλάτας έλεγε «σενί/α μου ουκ πάλιν ύδίνω, άκοι ου μορφωθή Χριστός εν ύμιν» (Γαλ. 4, 19). Ακούσε δέ πώς υποφέρει και έλβετω και πόσον παροικεί δι' αυτόν ο οποίος επόρνευσεν και πώς λυγίσκει περισσότερο από τον ίδιο και πώς προτρέπει τους Κορινθίους λέγων «αυρώσατε εις αυτόν άνάπτω» (B Κορ. 2, 8). Και όταν άκούη ήτο ήναγκαζόμενος να τον άποκόνη από την Έκκλησίαν E το έκαμεν αυτό άπο έλως πολλή δάκρυα. Έκ γάρ πολλής θλίψεως λέγει, και συνεχής καρ-δίας έγγραφα ήμιν, ουκ ίνα λυπηθίτε, ΑΛΛΑ ίνα γνύτε την άγάπην ήν έχω περισσότερας εις ύμεις» (B Κορ. 2, 4). Εξ άλλων δέ σημείων γράφει πάλιν «γενόμεν τούς Ιουδαίους

ως Ἰουδαίους τοὺς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον τοὺς ἀσθενούντων ὡς ἀσθενή, τοὺς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντα τιμωρ σιωπῶ. (Α' Κορ 9, 20) Εἰς ἄλλο δὲ σημείον λέγει πάλιν «ὅνα παραστήσω πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Κολοσ 1, 28)

Εἶδες πρῶτην, ἡ ὁποία ὑπερβάλλει εἰς ὅσον ὁλόκληρον τὴν γῆν. 489 Α' Ἐπεδείκξε νὰ κἀμὶ ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους τελείους καὶ ὅσον ἐξηγῆτο ἀπὸ τὰς δυνάμεις τοῦ ποδὸς ἐπομένῃ ἄλλους. Διὸς ἀπὸν νὰ ἐνένηται αὐτὸς ὁλόκληρον τὴν αἰκουμένην, ἔτσι ἀνθρωποῦσε καὶ ἔτρεξε καὶ ἐκρόνταζε καὶ ἐθιάζετο νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς πάντας εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ Μετεχειρίζετο δὲ διὰ τὸν σῶσαν αὐτὸν κάθε μέσον Ἐθεράπευε, παρακαλοῦσε, προσήκουετο. Ἰκέτευε, ἐφοβίζε τοὺς βαρύντας, ἐξομολογετο αὐτοῖς οἱ ὁποῖοι διέφθειραν τοὺς ἄλλους μὲ ὅλα τὰ μέσα, μὲ ἀπιστολὰς μὲ τὴν παρουσίαν του, μὲ τοὺς λόγους του, μὲ πράγματα καὶ μὲ τοὺς μαθητάς του, ὁ Ἰῶας μὲ τὸ παραδείγμα του ἀναρῶναι πάλιν ἀκεῖνους ποὺ ἐπεφταν, ἐστηρίζον αὐτοὺς ποὺ ἐστάκοντο, ἀνάρῶναι ἐκείνους ποὺ ἦσαν περμένοι εἰς τὴν γῆν, ἐθεράπευεν αὐτοὺς ποὺ εἶχαν συντριβῇ ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ὑπαρξάντων τῶν παρακινῶσε τοὺς ἀπρόθυμους, ἐπρόμαζε καὶ ἀπεμύμωνε μὲ τὰς πολυετείς τοι κραυγὰς τοὺς ἐκθρόδους Β καὶ καπεκερῶννε μὲ τὸ βλέμμα του τοὺς ἀντιπάλους. Ὡσὲν νὰ ἦτο στρατηγὸς ἢ ἰατρός ἰατρός ἐπελυσέν ὁ Ἰῶας κρέη ἀκχορόρου ὑποταγμένου ὑπερασπιστοῦ, παρασιτάτου.²³ Ἐκτελοῦσε δηλαδὴ ὁ Ἰῶας ὅλας τὰς ἐργασίας εἰς τὸ στρατόπεδον. Καὶ ὅνα μόνον διὰ τὰς πνευματικὰς ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ὕληας ἐδωκεν πολλὴ ἐνδοκίαν καὶ πολλὴν προθυμίαν.

Ἀκούσε λοιπὸν πῶς γράφει ἐπιστολὴν πρὸς ὁλόκληρον πᾶσαν διὰ νὰ συστήσῃ μίαν γυναῖκα «Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φωβὴν τὴν ἀδελφὴν ὑμῶν, ὁδοκονοῦν ὥσων τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεκερεαίς, ἵνα προσδέξησθε αὐτὴν ἐν Κυρίῳ ὡς ἡμεῖς C τῶν ἁγίων καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ὡς ἐν ὕμνῳ πρᾶγματι κρήζω» (Ρωμ 16, 1 - 2) Εἰς ἄλλην δὲ ἐπιστολὴν γράφει «Ὡσῶτε τὴν οὐκίαν Σποφάνει ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσασθε τοῖς τοιοῦτοις» (Α' Κορ 16, 15 - 16) καὶ ἄλλοις πάλιν ἐπιγινώσκετε τοὺς τοιοῦτους» (Α' Κορ 16, 18) Διὸτι εἶναι καὶ αὐτὸ χαρακτηριστικὸς τῆς φιλοστοργίας τῶν ἁγίων νὰ

23. «Ἰσχυροῦς» ἀναμύμωνε ἑαυτὸς ὁ ὁποῖος ἔφερε τὴν ἀσπίδα τοῦ ἡλίου. ὁ δορυφόρος ἢ ἀσπίτης τοῦ. Οἱ παραπομπὰ εἰς τὴν μακρονομίαν στρατὸν ἀπελκύνει διακαταμύμων ὁδῶν, τὸ ὅσον ἀναμύμων εἶναι λίγη τῆς ἀσπίδος τὴν ὁποίαν ἔφερεν. Παραπομπὴν σημαίνει ὅτι καὶ ἡ λέξις «καταμύμων» δὲ εἶναι ὁ κατακλῆρος Ἰουδαϊκὸς στρατοδότης.

βοηθοῦν δηλαδὴ καὶ εἰς τὰς περιστάσεις αὐτάς. Ἔτσι καὶ ὁ Ἐλισσαῖος τὴν γυναῖκα ποὺ τὸν εἶχε φιλοξενήσει διὴν τὴν ἐδοξίμασε μόνον πνευματικῶς, ἀλλὰ ἐπευσε νὰ τὴν βοηθήσῃ καὶ ὁλικῶς καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἀράστησε καὶ τὴς δοτὶ οὐκ ἄλογος πρὸς τὸν βασιλεῖα ἢ πρὸς τὸν ἄρχοντα» (Δ' Βασ 4, 12 Διὸτι λοιπὸν νὰ ἀπαρξῇ διὰ τὸ ὅτι ὁ Παῦλος κώνει συστάσεις εἰς τὰς ἐπιστολάς του, ὅταν γινώσκωμεν ὅτι ὅταν καλοῦσαν ἰερομένους κριστικῶν κατὰ τοῦ δέν ἐθεωροῦσε D ἐνέδον λόγου τὸ νὰ ἐνδοκίμασθαι καὶ διὰ τὰ ἐκδοκίμα των καὶ νὰ ἀναφέρῃ τὸ γεγονός εἰς τὴν ἐπιστολήν. Ἔτσι τὸν ἀλλέπουεν νὰ γράφῃ εἰς τὸν Τίτον «Ζητῶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶν σπουδαῖος πρότερον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ» Τίτ 3, 13)

Ἐν δὲ εἰς παραπομπὰς περιπτώσεις ἐδωκεν τόσον ἐνδοκίαν πόσον ἄλλαν δὲν θὰ ἐπαρτε τὸ πᾶν εἰς ἐλπίε νὰ κινῶνται κάποιος. Καταξέ λοιπὸν πόσον ἐνδοκίμαται διὰ τὸν Ὁνήσιον εἰς τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Φιλιμόνα καὶ πόσον συνετὸ καὶ μὲ πόσην παρρησίαν στραγγὴν γράφει «Ὅταν δὲ γράφῃ ὁλόκληρον ἐπιστολὴν E ὑπὲρ ἐνὸς δοῦλου ὁ ὁποῖος μάλιστα εἶχε ὁραπεύεσθαι ἀπὸ τὸν κύριόν του, ὁποῦ τοῦ ἤρτασε καὶ, ἀρετὰ πράγματα, σκεπθῆτε πᾶσαν φροντίδα ἐδωκεν διὰ τοὺς ἄλλους! Διὸτι μὲν πρᾶξιν μόνον ἐνέμωεν ὁ ἔχων κατακόντης, τὸ νὰ παραδέξῃ κανεὶς ἐκεῖνο τὸ ἀποῖον ἔπρεπε νὰ πρᾶξῃ διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἄνωσσε τὰ πάντα καὶ δὲν ἐδίωκε νὰ δοτανῇ πρὸς κἀμιν πῶν αἰσχυμέναν εἶπε λόγους, εἶπε κρημάτα, εἶπε τὸ ἔχον τὸ σῶμα του, διὰ τὴν ἡτο φουσιαν, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος παρέθηκε τὸν δαυτὸν πρὸς ἀνασφάλμους θανάτους, νὰ μὴν φείδεται, κατὰ ἕνα λόγον περισσύτερον κρημάτων. 490 Α' ὅταν εἶκε Καὶ διὰ τὴν λέξιαν ὅταν εἶκε Διὸτι εἶναι δυνατόν νὰ ἀποδεικθῇ ὅτι καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν εἶκε, δὲν τὸ ἐλπίε. Μὴν νομίζετε ὅτι εἶναι ἀντιμαρτὸς ὁ λόγος μου, ἀλλὰ ἀκούσατε τὸν Ἰῶαν ὅταν λέγῃ ὅτι «ἔδωκα δαπανήσασθαι καὶ ἐξεδωκηνήσασθαι ὑμῖν τῶν ψυχῶν ὑμῶν» (Β' Κορ 12, 15) ὁμιλῶν δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἑβραῖους ἔλεγεν «Αὐτοὶ αἴσανε ὅτι ταῖς κρεταῖς μου καὶ τοῖς αὐταῖς μετ' ἐμοῦ ἀπαρτήσαν οἱ κείρας αὐτῶν» (Πρόξ, 20, 34)

Καὶ ὅν ἦτο πλουσιώτατος εἰς τὰς ἀρετὰς ὁ Παῦλος, ἦμας εἰς τὴν ἀγάπην ἦτο ὁρμητικώτερος ἀπὸ κάθε φλόγα. Ὅπως δὲ ὁ σῶμας ὅταν ριφθῇ εἰς τὴν φωστὴν γίνεται ὁλόκληρος φωτιά, ἔτσι καὶ αὐτὸς, συρτοληθείς ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης, ἐγένεν ὅλος B ἀγάπῃ. Καὶ ἐπειδὴ ἦτο πατέρας ὁλοκληροῦ τῆς οἰκουμένης, ἀμαρτὸς τοὺς πατέρας τῶν ἀνθρώπων, ἢ μᾶλλον ἐπεβίβασεν ἄλλους τοὺς πατέρας καὶ διέβησε διὰ τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν ἡγαγμένων

τέκνων τοι καὶ χρήσιμοι καὶ λόγους καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ γενικῶς τὰ πάντα.

Διὰ τοῦτο ἀνέκραγε τὴν ἀγάπην συμπλήρωμα τοῦ Νόμου. σύνδεσμον πελειόπικτος, μητέρα δὴτων τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀρετῶν καὶ τέλος τῆς ἀρετῆς καὶ ἔλεγεν· ἐπὶ δὲ τέλος τῆς ἐπαγγελίας ἀγάπη ἐκ καθαρῆς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς. (Α' Τιμ. 1, 5.) Εἰς ἄλλο δὲ σημεῖον πόλιν γράφει· «Τὸ νῶρ οἱ μοικεύσεαι, C ου φονεύσεαι, καὶ εἰ τις ἐπέρα ἐντολὴ ἐν τῷ λόγῳ τοῦτο ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῇ ἀγαπῇσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» (Ρωμ. 13, 9, «Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ τέλος καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ μαζί εἶναι ἡ ἀγάπη, ἃς ἀκολουθήσωμεν καὶ εἰς αὐτὴν τὸν Παῦλον, ὁ ὁποῖος ἔγινεν ἐκείνος ὁ ὁποῖος ἔγινεν ἀκριβὴς χάρις εἰς τὴν ἀγάπην. Καὶ ὥς μὴν μοῦ ἀνοφόρητος τοὺς νεκροὺς ποὺ ἀνέστησε ἢ τοὺς λαπρούς ποὺ ἐκαθάρισε. Διότι ὁ Θεὸς ᾔπισκε ὅτι αὐτὰ δὲν πρόκειται νὰ ζητήσῃ ἀπὸ σέ. Ἀπέστησε τὴν ἀγάπην τοῦ Παύλου καὶ θὰ λάβῃς τέλειον τὸν στέφανον Πάρος τὸ λέγει αὐτό, Ὁ Ἰσὺς αὐτὸς ὁ προφῆς τῆς ἀγάπης, ὁ ὁποῖος τὴν θέσεν εἰς ἀνιστέρων μοῖραν ὅπῃ σημεῖα καὶ θαύματα καὶ πολλὰ ἄλλα. Π. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς τὴν εἶκεν ἐπαρμόσει εἰς ὑπερβολικὸν θαύμα, γνωρίζει μὲ ἀκριβέστατα τὴν δύναμιν τῆς Ἀπὸ τὴν ἀγάπην ἔγινε καὶ ὁ Παῦλος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔγινε καὶ τίποτε δὲν τὸν ἔκαμε πόσον ἄξιον, ὅσον τὸν ἔκαμεν ἡ θύναμις τῆς ἀγάπης. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἔλεγεν· «Ζηλοῦτε τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα καὶ ἐπὶ κοθ' ὑπερβολῇ. ὁδὸν ὅμην δεῖσιν» (Α' Κορ. 12, 31), ἐννοῶν τὴν ἀγάπην, τὸν καλότερον καὶ εὐκαλύπετον ὁδὸν αὐτὸν λοιπὸν τὸν ὁδὸν ἃς ἀκολουθεῖται καὶ ἡμεῖς συνεχῶς διὰ νὰ ἀπαρέσμεν νὰ ἴδωμεν τὸν Παῦλον ἢ μᾶλλον τὸν Κυρίον καὶ Δεσπότην τοῦ Παύλου καὶ νὰ ἀπαρέσμεν τοὺς ἀσφαμένους καὶ ἀμαλύντους στεφάνους, διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα E καὶ ἡ δύναμις πάρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ο μακάριος Παῦλος πρὸς χάριν τοῦ ὁποῖου ἔχομεν συγκεντρωθῆ ἡμεῖς σήμερον καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει φαντασίαν ἀλόκληρον τὴν οἰκουμένην, ἐτυφλώθη κάποτε. ⁴⁰ Α κατὰ τὴν ἐπιμὴν τῆς αἰσχρείας του ἡ τυφλωσίς του ὅμως ἔγινεν ὁ φωτισμὸς τῆς οἰκουμένης. Ὁ Θεὸς δικαίως τὸν ἐτυφλώσεν, ὁποῖος δὲν ἔβλεπε σωστά, διὰ νὰ ἀνοίξῃ μετὰ τοὺς τυφλωσέναι καὶ νὰ τοὺς χρησιμοποίησιν ἐπωφελῶς. Διὰ τῆς τυφλώσεως δὲ αὐτοῦς ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἀπόδειξιν τῆς δυνάμεως τοῦ ἑνός, ἐνῷ ἄρ' ἑτέροις ἐπιπορεύεται διὰ τοῦ πύθους νὰ μέλλονται νὰ ἀκολουθήσουν καὶ ὁδὸν αὐτοῦ εἰς τὸν Παῦλον τὸν πρόσωπον τοῦ κηρύττου καὶ ὅτι ὥφειλε νὰ τὸν ἀκολουθεῖ καὶ τυφλὸν ἐμπροσθέντων, ὅπου θὰ ἀπέβαλλεν ὅλα ὅσα ἐπρόσθεν προηγουμένως. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐκράναιε λέγων· «Εἰ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ἡμῖν γενεσθε μορὸς ἵνα γένηται ὁσφός» (Α' Κορ. 3, 18). Διότι εἶναι ὁδόναν νὰ ἀπορῇ κανεὶς νὰ βλέπῃ σωστά, ὅταν δὲν ὑποστῇ προηγουμένως ὠφέλιμον τράκατον. Ἡ δὲ ἐγκαταλείπει τοὺς λογισμοὺς ποὺ τὸν ταρασσούν καὶ δὲν ἐμπροσθέντων τὰ πάντα εἰς τὴν πίστιν.

Ἄς μὴ νομίσῃ ὅμως κανεὶς, ὅταν ἀκούῃ νὰ λέγω αὐτὰ νὰ τὰ πράγματα, ὅτι τέτοιαι ἀλλοίσεις εἶναι ὁπωσδήποτε ἀνεγκάστα. Διότι πολλοί, ὅν καὶ εἶδον ἄλλα μεγαλύτερα θαύματα, ἐκτρανγίσαν πάλιν εἰς τὴν πικαρίαν τὴν κατὰ τὸν. Τοῦτο δὲ τὸ βλέπει καὶ εἰς τὴν Κανὴν καὶ εἰς τὴν Παλιάν Διότι. Τέτοιαι εἶναι ὁ Ἰσὺς, ὁ Ναβουκοδονόσορ, ὁ Ἐλῆμας, ὁ μάγος, ὁ Σίμων (ὁ μάγος), ὁ Ἀνάνιος καὶ ἡ Σάπφειρα καὶ ἀλόκληρον πρὸ Ἰουδαϊκῶν ἔθνων. Οἱ αὖτις καὶ ὁ Παῦλος ὁ ὁποῖος ὅπου εἶδε τὸ αἰσθάνων φῶς, τὸ ἡκολούθησε μὲ μεγάλην προθυμίαν καὶ ἐπέταξε πρὸς τὸν σῶματόν. Ἐάν δὲ θέλετε νὰ πράξετε C διὰ ποῖον λόγον ἐτυφλώθη, ὁποῖος καὶ λέγει ὁ Ἰσὺς· «Ἡκοῦσατε γὰρ τὴν βίβλιν ἀναστραφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίδασκον τὴν Βασιλείαν καὶ ἀπαρῶν καὶ προσέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ἵνα πολλοὺς συνηλαστέας ἐν τῷ γένει μου ὑπερσυνέμεναι».

ζηλωτής υπήρχαν τῶν πατριδῶν μου παραδόξωσαν. Γαλ 1, 13-14. Ἐπειδή λοιπὸν ἦτο τὸς ἀρμητικός καὶ ἀπληροστος, ἐκρεμάζετο ἰσχυρότερον φραγμὸν διὰ τὴν μὴν παροκώση κατὰ αὐτὸ ἐκείνη καὶ ἤκουε, παρακινούμενος ἀπὸ τῶν ζήλων πρὸς τὸν εἶχε κανίσει. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὴν ἡμερώση τὴν μερίαν τοῦ, τοῦ γαλιλαίου κατὰ πρῶτον τὰ κύματα τῆς θείας ἐκείνης. Ὁ λόγος διὰ τῆς τυφλώσεως καὶ μετὰ τοῦ ὁμιλεῖ καὶ τοῦ δεικνύει τὴν ἀσύντηκτον ὑπεροχὴν τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως τοῦ διὰ τὴν ἀνταληφθῆ διὰ πάλαι ἐκείνων τὸν ὁποῖον δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιῆξη δια μόνον ὅταν πτωρῇ, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ὅταν εὐεργετῇ. Διὰ τὸν Παῦλον δὲν τὸν ἐτίθασκε σκοτία ἀλλὰ ὑπερβολικὸν φῶς.

Ἀλλὰ θὰ ἀρπύξῃ κάποιος. Καὶ ἡμεῖς δὲν ἐγίνε κατὰ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, μὴν ἀπαλείψαι πρὸς αὐτὸ, μήτε νὰ εἶσαι περὶ ἑργος ἀλλὰ νὰ ἐμπνεύσῃς εἰς τὴν ἀκαταλήπτου διὰ τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν τὴν ἐκλογὴν τῆς κατὰλλου στήλης. Ἐὰν τὸ ἔσο κάνει καὶ ὁ Παῦλος δὲν λέγει ὅτι δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορισμός με ἐκ κοιλίας μητρὸς μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀποκαλύπτει τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν ἐμοί. Γαλ 1, 15-16. Καὶ οὐ λοιπὸν μὴν ἔσχε πλέον περιέργειαν διὰ τὸ πρῶτον τοῦτο, ὅταν ἀπαύει τὸν Παῦλον νὰ ἀνιῇ εἰς τὴν πόλιν, καὶ τότε, ἦτο ἡ κατὰλλου στήλη, ἀφ' ὅπου ἐφυγὼν ἀπὸ τὴν μέσην τὰ σκάνδαλα. Ἄς μάθωμεν δὲ ἀπὸ τὸν ἴδιον διὰ ποτὲ κανεῖς οὕτε πρὶν ἀπὸ τὸν Παῦλον οὕτε αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος, δὲν εἶχε τὸν Χριστόν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἴδιον ὁ Χριστὸς ἀπεκάλυψε τὸν ἑαυτὸν τοῦ. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο. «Οὐκ ἔμελλε με ἐξελθεῖσθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεσάμην ὑμᾶς» (Ἰω 15, 16). Διὰ τὴν ἀλλοίαν μπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ τὸ διὰ τὸ Παῦλος ἐνῷ ἔβλεπε νὰ ἀνασταίνωντας νεκροὶ διὰ τοῦ ὀνόματος μόνον τοῦ Χριστοῦ, 92 Α δὲν ἀπίστευεν, διότι ἐνῷ ἔβλεπε τὸν καλὸν νὰ περισπῇ τοὺς δαίμονας νὰ φεύγουν ἀπὸ τοὺς θαυμασιάζοντες καὶ τοὺς παραιτυτικούς νὰ θεραπεύωνται, δὲν ἐδίδόσκετο καθόλου. Διότι εἶναι γνωστὸν διὰ τὰ γεγονότα αὐτὰ τὰ εἶκεν ἴδει ἐπιπλοὴ παρακολούθησε τοὺς ἀποστόλους. Καὶ κατὰ τὸν ἀποβόλιον δὲ τοῦ Σπυριδίου, ἐνῷ ἦτο παρὼν καὶ εἶδε τὸ πρόσωπον τοῦ ὡς πρόσωπον ἀγγέλου (Πράξ 7, 57-59), δὲν ἐκέρχζε ἴσως διὰ τὸν λόγον δὲν ἀπελεῖτο καθόλου ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ. Διότι δὲν εἶχε δευτὴ ἀκόμη τὴν κλήσιν.

Σὺ δὲ, δὲν ἀποῖς τὰ παραπάνω, μὴν νομίζεις διὰ τὴν κλήσιν αὐτὴ εἶναι ὀδυνητική, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ὀδυνητικὴν ζει, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κλήσιν μὴς ὀδυνητικὴν ἐλευθερίαν ἐκλογίς. Καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους εἶκεν ἀποκαλύπτει τὸν ὅτιον τοῦ ὅταν ἐπρεπε, ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν ἤθελον νὰ τὸν δεχθῶν

διὰ ἐπιπονησαν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν δὲ ὁμοίη κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, ἀπὸ τοῦ φαίνεται διὰ τὸ Παῦλον εἶχε δευτὴ τὴν κλήσιν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπίστευαν καὶ διὰ τὸ Θεὸς δὲν ἐκάλει καὶ αὐτόν, θὰ τοῦ ἀπὸν ἤκουαν. Τὸ ποτεὺς αὐτό. Ἐὰν ὁμοίη, ἔδιναν πιστεύειν αὐτὸ ὁ σημεῖον τοῦ ἀρκεῖ. Ἐὰν ὁμοίη δὲν πιστεύειν διὰ τὸ Θεὸς ἐκάλει τὸν Παῦλον ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, τότε πῶς λέγει διὰ τὸ δὲν σὲ ἐκάλει καὶ σένο, ἔδιναν δὲ πιστεύειν ὅτι ἐκάλει τὸν Παῦλον, τότε σὺ ἀρκεῖ τὸ σημεῖον αὐτό. Πίστις λαπὸν. Διὰ καὶ σένο σὲ καλεῖ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, ἐὰν εἶχες ψυχὴν καλοπροαίρετον. Ὅπως πάλιν ἐὰν εἶσαι ἀνθρώπων καὶ διεστραμμένος, καὶ ἐὰν ἀκόμη σὺ εἶχες φωνὴ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, δὲν εἶναι ἀρκετὸν τοῦτο νὰ σὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν. Ὁ πόρος φορὰς οἱ Ἰουδαῖοι ἤκουσαν φωνὴν ἢ ὅπως ἤρχετο ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ὅμως δὲν ἐπίστευσαν, ἰδοὺ σημεῖα δὲν εἶδον καὶ εἰς τὴν Παλαιάν καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ ὅμως δὲν ἔγιναν καλότεροι. Καὶ εἰς μὲν τὴν Παλαιάν ὅπερ ἀπὸ ἀνασφάλματα θαύματα ἐλάτρευον τὸν νόμον. Ἡ δὲ πόρνη εἰς τὴν Περικίαν, ἐν καὶ δὲν εἶχε ἴδον τίποτε ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, ὅθεν ὅθεν ἀποκαλύπτει τὸν λόγον ἐννοῖα τὴν κατακρίσαν. Καὶ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἐνῷ ἐγίνοντο τοῖς σημεῖα, παρέμενον πρὸ ἀνασφάλματος καὶ ἀπὸ πείρας ἐνῷ οἱ Νινευίται, μελόντες τὸ μοναδικὸν σημεῖον τὸ ὅποιον εἶχαν ἴδον ἦτο ὁ Ἰωνᾶς, ἐπίστευσαν καὶ μετενόησαν καὶ ἀπέφυγον τὴν θέαν ὀργὴν. Ἐκ τὴν καινὴν δὲ Διαθήκην μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστοῦ. Ὁ δὲ μὲν ληστής ἐν καὶ τὸν εἶδεν ἐσταυρωμένον τὸν ἐπικατένησεν, ἐνῷ οἱ Ἰουδαῖοι, ἐν καὶ τὸν εἶχαν ἴδει νὰ ἀνασταίνῃ νεκροὺς, τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν ἐσταύρωσαν.

Τὸ νὰ εἴη δὲ κανεῖς διὰ αὐτὰ τοῦ εἶναι ἐπὶ τὴν ἡμερῶν μας. Μήπως δὲν ἐξεπρόθεος πῦρ ἀπὸ τὰ θεμέλια τοῦ νοῦ τῶν Ἱερουσαλὴμ καὶ ὁμοίως ἐναντίον ὁκείνων οἱ ὅποιοι τὸν ἠνοκοδοροῦσαν καὶ τοὺς ἠνάρκασαν εἴποι νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ παρόντισιν τότε ἐγκρίματα. Ποῖα δὲ ἄλλα θαύματα ἔγιναν κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν χωρὶς νὰ συνεπύκνουν καθόλου οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ αὐτὰ. Ἐνῷ αὐτὰ εἶναι ὁ κεραυνὸς τοῦ ἐπεσεν εἰς τὴν ὀροφὴν τοῦ νοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ λήγοντος καὶ ὁ κρημνὸς αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ δαίμονος ὁ ὅποιος

94. Εἶναι τὴν οὐρανὴν ἐγγίναν εἰς τὴν Ναυθ 2, 1-81.

95. Ὅμοιος τὸ ὅποιον ἀναφέρει ὁ Χρυσόστομος 94, ἐν λόγῳ εἰς τὴν μακάριον Βαβλῶν (PG 50, 567-568). Τὸ πῶς εἶχε τὸν ἴδιον τὸν Ἰωνᾶν δὲ ἠνοκοδορὸς ἐπαγγέλλεται καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ Ἰουδαίου τὸν ἀνοικοδομοῦσαν ἐν νοῦ τοῦ Βαβυλωνίου.

96. Λόγος εἰς τὴν μακάριον Βαβλῶν. PG 50, 568.

ος Ίε ἠνάγκασε τότε τὴν αὐτοκράτορα νὰ μετασπινῇ τὴν μάρτυρα τοῦ εἶπε τοῦτ' ἐκεῖ πάλαιον, λέγων, οὐ δὲν ἠμποροῦσε νὰ προσφύσῃ θύα θὰ ἔβλεπε κοντὰ τὸν τὴν λάρνακα τοῦ ἁγίου.²⁷ Μετὰ αὐτὸν πάλιν καὶ ὁ θεὸς τοῦ Ἰουλιανοῦ ἐπειδὴ προσέθηκε τὰ ἱερὰ σκεῆτη θραυγῶν ἀπὸ τοῦ σκώληκος καὶ ἀπέθανε.²⁸ Ἐπίσης καὶ ὁ ταμίης τοῦ βασιλικοῦ ταμίου ἐξ αἰτίας κώπουκ παρνομαίας εἰς θάρος τῆς Ἐκκλησίας ἀπέθανεν, ὅφρ' ἔσκαψε τὸ σῶμα τοῦ εἰς τὸ μέσον.²⁹ Α καὶ αἱ πηγαι δέ, τοῦ εἶνα, ἐδῶ κοντὰ φας καὶ ξεπερνοῦν ἀκόμη καὶ ποταρὸν εἰς τὴν ὁριγματοῦντα, ἐξηφανίσθησαν αὐτομάτως ὅταν μὲ θυσιὰς καὶ μὲ σπονδὰς ἐμύλωνε τὸν τόπον ὁ αὐτοκράτωρ, ἐνῷ σὺδέσπε κατὰ τὸ παρελθὸν εἶπε συμβῆ κατὰ παρῶσιον.

Διὰ δὲ νὰ ἀναφέρῃ κανεὶς καὶ τὴν πείναν, ἡ ὁποία συνέπεσε εἰς τὰς πόλεις ἀλακλήρου τῆς οὐκουμένης μὲ τὸν χρόνον βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορος, τὸν θάνατον τοῦ ἰδίου τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὴν καρπὸν τῶν Περσῶν τὴν ἀπάτην ἡ ὁποία προηγήθη τοῦ θανάτου.³⁰ τὸν στρατὸν ὁ ὁποῖος ἐγκατελήθη ἐν μέσῳ τῶν θαρβάρων.³¹ ὡς νὰ ἦτο πιστός εἰς δικτυον καὶ τὴν ἐπὶ μόνον ἐκ τῆς Περσίας, τὴν θαυμαστὴν πρόγρησι καὶ παράδοξον. Διὰ αὐτὸ ἐρονεῖσθαι κατὰ ἐξαιρετικὸν τρόπον ὁ ὁποῖος αὐτοκράτωρ τὸν διεδέσθη εἰς τὸν θρόνον. ἄλλος εὐσεβὴς³² καὶ ἐξηφανίσθησαν ἄρτους δλα τὰ δεινὰ. Καὶ οἱ στρατιῶται οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο περικυκλωμένοι, ὡς νὰ ἦσαν μέσῳ σὲ δικτυον, χωρὶς νὰ ἔσονται ἀπὸ πονηρὰ τὴν παραμικρὴν διέξοδον, ἀπαλλένθησαν κατόπιν θεοῦ ἐπεβίβασεν ἀπὸ τοῦ θαρβάρους καὶ ἐπέστρεψεν μὲ καὶ δὲ ἀσφάλειαν πῶς.

Αὐτὰ δὲν εἶναι ἀρκετὰ νὰ προσελκύσονται καὶ νὰ ὁδηγῇ σὺν πρὸς τὴν εὐσεβείαν. Αὐτὰ δὲ ποὺ συμβῆναι σήμερον δὲν εἶναι πολὺ παρ' ἀξιοθαύμαστα ἐπ' ἐκεῖνα, ἔνῳ κηρύσσεται ὁ αὐτοκράτωρ, πρέχει πρὸς αὐτὸν ὁλόκληρος ἡ οὐκουμένη. Ἐνῷ προσγγέλεται, ἐξαιρετικὸς θάνατος, δλα σπεύδοντες πρὸς αὐτόν. Διὰ τὴν μὴνως δὲν ἔχουν σταυρωθῇ ἀναρτήσονται ἄλλοι, Μήπως δὲν ἐσταυρώθησαν μαζί μὲ τὸν Χριστὸν καὶ

27. Δόμος εἰς τὸν μακάριον Βαβύλαν PG 50, 566.

28. Δόμος, PG 50, 566-569.

29. Πρὸς λόγος εἰς τὸν μακάριον Βαβύλαν, PG 50 568.

30. Δόμος, PG 50, 568 570.

31. Ὁ Ἰουλιανὸς (368 364) ὁ ὁποῖος παρὰ τὴν θραυγὴν βασιλεὺς τοῦ ἔσκαψε τὰς ἀρίστους τῶν ἀναπαύσεων διὰ τὴν αὐτὴν ἐκκλησιαστικὴν πολιτικὴν τοῦ. Ἦτο ἐπὶ τῆς τοῦ συμβόλου τῆς Ἰουδαίας καὶ ἐπὶ τῆς πρῶτης τῆς τὴν καὶ τῶν εἰς τὴν ὁποῖαν ἐρίστικα πρὸ τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἰουλιανοῦ.

δι' οὐλοκαί. Μήπως δὲν ὑπῆρξαν μέχρι τώρα πολλοὶ σοφοί, Μήπως δὲν ἐπαρουσιάσθησαν πολλοὶ δυνατοί, Ποῖος τὸ δόγμα ὅπως ὑπερίσχυσε τόσον πολὺ, C καὶ διὰ τὴν νὰ ἀναφέρω σοφοὺς καὶ δυνατοὺς, Μήπως δὲν ἐπαρουσιάσθησαν πολλοὶ ἐπίδοξοι αὐτοκράτορες. Ποῖος ὅμως εἰς τόσον ὀλίγον χρόνον ἐκταράχθησαν εἰς ἀλόκληρον τὴν οὐκουμένην. Καὶ ὅς μὴ εἴπῃ κανεὶς ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ καὶ ποικίλοι αἰρέσεις διὰ τοὺς κηρύσσοντες τὸν Ἰσὸν Χριστὸν δ, καὶ δλ. ἔλουν σωστά, δλοι προσκυνοῦντες ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἐσταυρώθη εἰς τὴν Παλαιστίνην ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου. Δὲν σὰς φαίνεται λοιπὸν ἐπὶ δλα αὐτὰ ἐρηγῶν πολὺ παρ' ἀξιοθαύμαστα ἀπὸ τὴν φανήν ἐκεῖνην, ἡ ὁποία ἡκούσθη ἀπὸ τὸν οὐρανόν, Διὰ δὲ ποῖον λόγον κανεὶς αὐτοκράτωρ δὲν ὑπερίσχυσε, ὅπως ἐπικράτησεν ὁ Χριστός, D παρὰ τὰ ἀναρτήματα ἐπαυρία, Τὸν ἐπὶ τὴν οὐρανὸν δλα αἱ φασίται, ἄλλα παρὰ πάντων ἡ Ἐκκλησία δλα μόνον δὲν ἐκταράχθη, ἄλλα ἡ ἐκκλησία καὶ ἐνταῖς ἀσκήσει τοῦ δόγματος.

Ἦστε μοι λοιπὸν ἀπὸ ποῦ προέρχεται ἡ τόση δύναμις, λέγουσιν μερικοὶ. Ἦτο μάγος. Μόνον λοιπὸν αὐτὸς ὑπῆρξε ἰερεὺς μάγος. Θὰ ἔχετε ἀκούσει πάντας δι, καὶ εἰς τοῦ Πέτρου καὶ τοῦς Ἰνδοῦς ὑπῆρξαν πολλοὶ μάγοι καὶ ὑπάρχουν αὐτοὶ καὶ τώρα. Ἀλλὰ τὰ δόγματα τῶν δὲν σάκονται πισθῶν. Ἀλλὰ, λέγουσιν, ἐπὶ καὶ ὁ Τισσαίος ἐκεῖνος³³ ὁ ὁποῖος καὶ θαυμασιώδεις διεκρήθη καὶ ἐγενε γυναικὶς Πού E καὶ πότε, εἰς μικρὸν μόνον μέρος τῆς οὐκουμένης καὶ δὲ μικρὸν χρόνον διάστημα. H μνήμη τοῦ ἐσθῆσε γρήγορα καὶ ἐκείνη κωρὶς νὰ ἀφήσῃ οὔτε ἐκκλησίαν οὔτε ὁπαδοὺς, οὔτε τίποτε ἄλλο παρόμοιο. Ἀλλὰ διὰ τὴν νὰ ἀναφέρω τοὺς μάγους καὶ τοὺς θαυμασιώδεις οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐξοφληθῇ διὰ ποῖον λόγον ἐξηφανίσθησαν δλα τὰ σχετικά μὲ τοὺς θεοὺς καὶ ὁ Δαδισαίος καὶ ὁ Κλάριος³⁴ καὶ δλα αὐτὰ τὰ ἀργαστήρια τοῦ

32. Ὁ Ἀπολλωνίος ὁ Τισσαίος. Ἐξῆς καὶ ἱερεὺς καὶ ἰερεὺς κατὰ τὸν ἱερεὺς ἦσαν τοῦ δ αἰῶνος. Ὁ Φ. Λούτρεας, ὁ ὁποῖος ἐγγραφε τὴν ἀπογραφὴν τοῦ, τὸν παρουσιάζει ὅτι ἔς τὴν ἡμέραν καὶ μόνον ἐπὶ τὴν ἡμέραν. Τὸ ἔννοον καὶ φιλοσοφικὸν τὸ ὅτι ἀποτελεῖ καὶ τὴν κοινὴν ἀποφάν. Τὸ ἔννοον καὶ φιλοσοφικὸν τὸ ὅτι ἀποτελεῖ καὶ τὴν κοινὴν ἀποφάν. Τὸ ἔννοον καὶ φιλοσοφικὸν τὸ ὅτι ἀποτελεῖ καὶ τὴν κοινὴν ἀποφάν.

33. Κλάριος ἀναρτήσεται ὁ Ἀπολλωνίος ἐκ τοῦ εἰς Κλάριον τῆς κοινῆς μακρὰ αἰ τοῦ τὸν ὅποιοι εἶχεν ἱερεῖς ἐν δ π. Y αἰῶνα καὶ ἔκαστος μέχρι τὴν πρῶτην χριστιανικὴν χρόνον. Τὸ μόνον τὸν ἐξοφλετο ἱερεῖον πρὸς τὴν δλα καὶ ἀναρτήσεται εἰς αὐτὸν λατρεῖς ἐπὶ δλα τῆς ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς.

ποιητοὶ ἔχουν σπαταροῦν καὶ ἔχουν δουλοπῆ, Διὰ ποῶν λόγων
 οὐκ ἔχουν, τὸν ἐσπαυμένον φράσαι καὶ 494 Ἀ τὸ ὅτι ἐκείνους
 οἱ ἀπαιτοὶ ἐξαρῶντες ἀπὸ αὐτῶν ἀλλήλων καὶ τρέμων οἱ δαίμο-
 νες Διὰ πείσιν δὲ λόγων καὶ μόνον ἀν ἀκουσὶν διὰ τὸν σπα-
 τῶν ἐξαρῶνται, Καὶ οὗτος δὲ ἐμπέπει νὰ τὸν εὐμενέωνται
 Διὰ τῆς μῆτις εἶναι, ἵναπε λατρεῖν καὶ ἐλπίσιν οἱ σπατῶν,
 Ἀπειναντικῆ Εἶναι οὐμολογῶν κατὰσχόντης καὶ ἐξευτελισμοῦ
 Διὰ εἶναι θάνατος καταδικῶν καὶ μάλιστα οἱ περισσότεροι ἀπὸ
 δίκους, Εἶναι θάνατος ἐκκαταρακῆς διὰ τοῦ Ἰουδαίου ἀλλὰ
 καὶ οἱ Ἕλληνας τὸν ἀποσπείρονται μετὰ δίκην, Διὰ πείσιν λό-
 γων λοιπὸν ἐφροθίστηναι τὸν σπαυρὸν οἱ θεοὶ των, Λόγις γὰρ
 δύναμις τοῦ σπαυρῶντος, Διὰ τὸν ἐφροθίστην αὐτὸν κα-
 εἶναι τὸν σπαυρὸν τοῦτο κατὰ λέξιν λόγων θὰ ἦτα ἀνά-
 γων θεῶν Πρὸ τοῦ Ἰσραὴλ θύας ἐσπαυρῶνται πολλοὶ καὶ
 μαζὶ τοῦ ἐσπαυρῶσθαι ἄλλοι δύο Μήτις λοιπὸν ἂν εἴη
 καὶ εἰς τοῦ ὄνομα τοῦ λαοῦ τοῦ σπαυρῶντος, ἢ ἢ
 τοῦ ἀφρα ἢ τοῦ βήπει, θὰ εἴη γὰρ οἱ δαίμονες Καθόλου Μήτις
 δὲ θὰ νηλοσῇ Ἄν διως ἀναφωρῆς τὸν Ἰσραὴλ τὸν Ναζα-
 ρεῶν ἀναμνησκόμενους οἱ δαίμονες φωνὰν νὰ εἴλῃται φωνὰν

Τι θα ήμηνόρασε λοιπόν κανείς να ελθῇ Διὰ πειρασμοῦ Μήτερος διὰ τὸ τυχεῖν ἀπεινῶν. Ἡ δὲ σφοδρὰ τοῦ ὄρους δὲ δικαιολογία τὸν χαρακτηρίζον αὐτὸν. Εἰ δὲ οὐκ ἔχουν παρουσιάζει πολλὰ ἀπεινῶν. Μήτερος διὰ τὸ τυχεῖν μόνον. Τὰ δογματὰ ὅμως δὲν παρουσιάζουν κατὰ τέτοιον. Ἀλλ' οὐκ ἐνεργετοῦσαν κατὰ καιροῦς καὶ πολλὰ μάταια. Μήτερος διὰ τὴν σοφίαν. Ὅμως πολλὰ σοφία καὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἔχουν κάνει τὴν ἐμφάνισιν τὴν Πόλιν ὅμως ἐπεκρίτησαν ὅμως ὁ Ἰησοῦς, Κανείς ποτὲ. Ἀλλὰ οἷτε καὶ κανείς τὸν ἐπιπλάσαν. Ἔστω καὶ ἐλπίσιν. Ἀπ' αὐτὰ καὶ γινέται, φανερὸν δὲ ἵπποισιν οὐκ αὐτῶν καὶ ἐνέπνευσε τέτοιαν δύναμιν εἰς τὰς ἀσθεντοῦσιν. ὁππότε φανερῶν τὸν τὸ ἔστι τὰ πρῶτα καὶ εἰς τὴν τὴν πρῶτην καὶ ὁ ὅπως ἀποκρίσκει εἰς τὴν δύναμιν καὶ ἡσυχάζει καὶ τὰ δόγματα ἔγινε τῶν ἰατροῦ, ὥστε καὶ τοὺς Βασιλεῖς καὶ τοὺς Πάρας καὶ τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τοὺς Σατράπας καὶ τοὺς Αἰθίους καὶ τοὺς Σαυροματῶν, καὶ τοὺς Πέρσους καὶ τοὺς Μήτους καὶ τοὺς Σαραπεντοῦς, ὅλων ἐν γένει τὸ ἀμνηστῶν γένος, καὶ τὰ ἐπαναφέρει εἰς τὴν ἀλήθειαν εἰς ὁμολογίαν ἀπὸ τριώνων εἰς

34 Σαυρομείται οι συνήθειες, όνομαζόμενα θαρμάκι, και οι κομάρτες
 οι, ως προς ύψος του Κόλπου Πόντου περσιότα, από την Βαλτική, ου
 τής αέτε της Νεαλίας. Αναίσχτα άνετολός.

Β' Ἀπὸ τοῦ Λοῦτον, δι' τοῦ ἀπαντήσαντος κύριου, ὁ ἀνθρώπος τῆς ἀνορίας, ὁ ὁποῖος προσηλυτισμένος εὐρίσκει εἰς τὸ ἐκκοσμηθῆναι τοῦ καὶ μετεκκοσμηθῆναι τὴν ὁμίλην, ὅραται τὴν δύναμιν καὶ φιλοσοφίαν τοῦ ἑαυτοῦ πράγματα καὶ νὰ περὶ καὶ τοὺς ἄλλους, ὁλοκαίρῃ εὐχὴ καὶ πόθος καὶ χάριος, καὶ τὰς περιουσιαῖς δυνάμεις λόγου. Ὅλα ἀπαντήσαντες τὴν ἐκκοσμητὴν ἀγάπην ἀπὸ τοῦ ὁμοῦτος. Ἀκουστέας τὸν λαὸν ὅταν λέγῃ κυρὴς καὶ ἐντροπίζεται καθόλου δι' αὐτὸν εἰς καὶ ἰδιώτη τὸ λόγον. Ὅλα οὗ τὴν γυναικαί. Α' Κορ 11, 6: Δὲν διέδεσθε χρίσμα· οὐ δικαί, τοῦ λέγει καὶ ὁ ἱερεὺς. «Μέχρι τῆς ἀρτί φάρας καὶ πεινᾶμεν καὶ θυμῶμεν καὶ γυναικρεῖται», καὶ κολαφίζομεθα. Α' Κορ 4 11 Καὶ τὸ λέγει ἐγὼ χρήματα, ὅταν πολλὰκις Ε' δὲν εἶναι ἔλεγε τὴν τὴν ἀπαρτίωσιν τρωπὴν ὅτι εἰκεν ἱκανοὶ καὶ ἐκ ἑαυτοῦ. Τοῦ δι' δὲ δὲν ἀνεβόηται, ὁ Παῦλος, λόγῳ τοῦ ἀπαινεῖται μετὰ τοῦ τοῦ δοκεῖται ὁμοθυμῆτι τοῦ λέγειν δι' ἔμενε πρὸς Α' Κίληα καὶ Πρίσκιλλαν διὰ τοῦ διέκριναν ἥσαν δι' ἀκονιστοῦ τὴν ἑξήκην». Πρὸς 16, 9. Ἄλλα ὅτε καὶ, ἀποσταρτάσθη καὶ κοινανθὴν εἶπε. Πῶς δὲ ἡμῶρασε καὶ συρβῇ κατὰ τοῦτο, ὅταν ἔκεν ἑλκεν πέτριο ἐξάνταλον. Δὲν ἀνεβόηται ὅτε ἐξ αἰτίας ἦν, κυριότης ὅτε ἐξ αἰτίας τῆς ἐκκοσμητικῆς τοῦ Παρὰ ταῦτα ἰσχυρὰ ἐκκοσμητικὴν εἰς τὸ μῶν, καὶ μῶν μὴ τὴν ἐκκοσμητικὴν. 495 Α' κοινετάρως τοῦ ἀναπλάσσει καὶ τοὺς ἐξερπε συνήκει. Καὶ ὅπως ἡ φησι, ὅταν συναντήσῃ παλαιὰ ἢ χορῶτα καὶ καὶ καὶ τοῦ πᾶν τὴν κατέκαυσε τὸ κατεκκοσμητὰ τὸν δι' ἰσχυρὸν καὶ μετεκκοσμητὰ πᾶντα εἰς δι' ἦθελεν

Καί θρῆναι δὲ ἐλθὼς αὐτὸ μόνον ἀξιοπονησάμενος, τὸ δι-
 δηλᾶσθαι ἐνθ' ὅτι τέλειτος καταβύθους ποτα πολλὰ ἀλλὰ τὸ δι-
 οί περιεστρεφόμενος ἀπὸ τοῦ περὶ τῆς Ἰσραὴλ πτωχῶν κοινῆς ἀνδρω-
 μένης τοῦ λαοῦ, ἀμφοτέρωθεν γεννᾷται τὸ διακρίνει, ἀπορροῖ κοταγί-
 μένης ἀπὸ ἀσκήσεων. Αὐτὰ δὲ τὰ κρησινὰ καὶ ὁ ἴδιος καὶ δὲν
 ἐντρέπεται τὰ παροισκῶν τῇ πτωχεύσει πᾶν καὶ μάστιγι τὰ
 ἰσχυρὰ ἐκπαισσύμενος δι' αὐτοὺς Διὶ λέγει εὐποροῦμαι εἰς ἴ-
 προυσμενὶ διακρίνομαι τοῖς ἀνθρώποις (Ρωμ. 15, 25 καὶ εἰς ἄλλο
 σημείον αὐτοῦ μὴν Σαββάτου ἐκαστοῦ ὧμιν πᾶσι τὰ β' παρ-
 ασηφ' ὁμοκαρτερίζον ἰνα μὴ θῶν ἑλθῶ τότε λανθῶν γ' ἡμεῖς αὖν
 (Α' Κορ. 16, 2) Ἰσθ' οὖν αὖτὸ περὶ στρεφόμενος ὅτι κρησινὰς
 ἦσαν ἀνθρώπων καὶ λαοῦ τὸ λέγειν γρηγορεῖν πρὸς τοὺς Καρθη-
 θίους ἐβλεπόμενους τὴν κλῆσιν ἡμεῖς, ὅτι οὐ πολλοὶ οὐ σοφοὶ κατὰ
 ἀσκήσι καὶ δι' ἑξ' αὐτοῦ. Οὐ πολλοὶ οὐ γεννητοὶ Α' Κορ 1
 26 Καὶ διὰ μόνον δὲν ἐλθῶ εὐγενεῖς ἀλλὰ ἀπειροπῆτες καὶ
 ἀπὸ τὰ κατὰ τὴν σπουδαίαν. Διὰ λέγειν αὐτοῦ γὰρ τὰ ὁσέων
 καὶ κόσμων ἐξελέξατο ὁ Θεὸς καὶ καὶ τὴν ὄντο. ἵνα τὰ ὄντα
 καταστήσῃ (Α' Κορ. 1, 27) 28

Μήπως όμως ο Παύλος παρή το ότι ήτο άπαίδευτος, είχε

ἀντὶ ἀκατότητα τοῦ λόγου κατὰ κόσμον τρόπον, "Ὁκ.1 Ὁδὴ αὐτὸ δὲ οὐκ αὐθιγάνει. Καὶ τοῦτο τοῦ διακρινόμενου ὁ λόγος ὅταν λέγῃ· ἀκατὸν ἦν πρὸς ὑμᾶς οὐ κατ' ὑπερβολὴν τὴν ὁσφίος, καταγινώσκοντες ὑμεῖς τὸ μυστήριον. Οὐ γὰρ ἔκριναν τὸ εἶδέναι ἐν ὑμῖν, εἰ Ἐπὶ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ὁσφαιρόμενον καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κληροῦμά μου οὐκ ἐν πειθοῇ σοφίας λήγοντες (Α' Κορ. 2, 1, 2). Εκείνου ὅμως τὸ ὅτι οὐκ ἐσφαιρύντην εἰπερ δύνανται νὰ θελήσῃ καὶ νὰ πείσῃ "Ἄς ἐκοιμήσωνται τὴν λέγειν ὁ ἴσως δὲ αὐτὸς "Ἐπεὶ καὶ Ἰουδαῖος σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ "Ἑλλήνες σοφίας ὑπαιστῶν, ἡρεῖς δὲ κηρύττοντες ἐν Χριστῷ ὁσφαιρύνοντες, Ἰουδαίους μὲν πλανᾶν, "Ἑλλήνας δὲ μωρᾶν", Α' Κορ. 1, 22, 23.

Ἀλλὰ μήποτε εἶκεν ὁ Παῦλος ἴδωσαν καὶ χρηστὴν, "Ὅτι
καὶ ἐπὶ βαρύνει ἀντιπαρὶστήναι κινδύνους· αἶμα γὰρ ἐν δυνάμει
καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν προφῇ πολλὰς ἐγένοντο πρὸς ὑμᾶς" (Α' Κορ.
2, 3 λέγει ὁ ἴδιος "Ὅτι ἐὰν αὐτοὶ μόνον ἀλλὰ καὶ αἰμα
θηταὶ τοὺ ὑπερβαίνον τοὺ ἴδια. Δ δὲ αὐτοὶ λέγει· Ὁ μὲν
αὖτε καὶ πρῶτον ἡμεῖς, ἐν αἰς φανερῶντες, πολλὰς ὁλοῦσαν
ὑπερβαίνον παρῶντων τοῦτο μὲν ἐκείνων καὶ ἄλλους θαυ-
μαζόντων, τοῦτο δὲ κοινῶν τὸν οὐρανὸν παροῦσαν γεννηθῆ-
σαι. Καὶ γὰρ τῆς ἀγαθῆς τὸν ὑπερβαίνον ὑμῶν μετὰ καρ-
πῶν ἐκείνων· Ἐβρ 10, 32-34; Παῦλος δὲ γράφον πρὸς τοὺς
Θεσσαλονίκας λέγει· Ὑμεῖς γὰρ ταὐτὰ ἐποιέσατε ὑπὸ τῶν
ἰδίων συμπεριληπτοῦ καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων, τῶν καὶ
τὸν Κύριον ὑποσχεσάτων· καὶ τοὺς ἰδίους παραθήκατε καὶ
ἡμεῖς ἐκποιδύμεν καὶ θεοῦ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσαν ἀν-
θρώπων ἐναντίον· (Α' Θεσ 2, 14-15) Ε καὶ ἐκ τῶν
καρπῶν τῶν πάλιν ἐγγράφον ἐπὶ ἐπερὶ τοῦ ταπεινότητος τοῦ
Χριστοῦ ἐκ τῶν ἰδίων καὶ αὐτῶν κοινῶν ἐσσε τῶν ταπεινῶν
οὐκ αἰς τῆς παρακλήσεως· Β' Κορ 1, 5 Ἐπίστες δὲ καὶ
πρὸς τοὺς Παλάτας· Ὁσαῦτα ἐποιέσατε ἐπὶ αἰς vs καὶ ἐκεί-
νοι· Γαλ 3, 4).

Ὅταν λοιπὸν καὶ αὐτοὶ τοῦ χρηστῆς εἶναι ἕνας ὅπλο ἀνθρώπου, πτωχὸς καὶ ὁσιος, καὶ ἐκείνου τοῦ χρηστῆς δὲν εἶναι θεατικὸν, ἀλλὰ ὑποθέτωμεν ὡς ἀνθρώποι καὶ ὁσίοι ποὺ τοῦ ὁσίου εἶναι ἄνθρωποι καὶ ταπεινοὶ καὶ ἱκανοὶ τῶν κληρικῶν τοῦ συνδεσμοῦ διαρκεῖς εἶναι καὶ 496 Α καὶ διὰ τοὺς διδασκάλους καὶ διὰ τοὺς μαθητὰς, καὶ ἐκείνους τοὺς κληρικούς, εἶναι ἑσπέρων καὶ, τὸ εἶναι ἐκείνους τοὺς ὁσίους ἰσχυρὸν τὸ κληρικὸν καὶ παραμένει. Δὲν μὲντοι φανερὸν εἶναι διὰ τὴν πρόθεσιν καὶ ἐπὶ καύτης θεοῦ καὶ μυστικῆς δύναμει. Πράγματι τοῦτο εἶναι ὁμοφύνητον καὶ μακροβίον καὶ τὸ κατελελειμμένον καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνταποκρίναι διότι ὅταν εὖ καὶ καλῶς τὸ πλεονεκτημένον τὴν ἑπὶ πολλῶν ὁν συνάδων (δηλοῦν τὸν πλοῦτον τὴν εὐγενῆ καὶ

ταυγάριον, τὴν δοξάν τῶν πατέρων τῶν, τὴν ρητορικὴν δεικνύ-
ουσαν, τὴν θερμὴν υποστήριξιν καὶ τὴν συμπαραστάσιν καὶ
τὴν πρὸ αὐτῶν κηρυττομένην καὶ ἐξαρπάζουσαν ἀμέσως παρ'
ἅπαντα ταῦτα καὶ τοὺς ἀνταρβόλους τῶν καὶ ὑπεριστάδων, τότε
ποσὸν μπορεί καὶ εἶναι καὶ εἶσθαι ἕκων αὐτῶν. Διὰ τοῦτο πρὸ
συνέπειας εἶναι αὐτὴν καὶ ἐξουσιάζουσαν καὶ κυριεύουσαν θυγατέρα
τῆς αὐτοκράτειρας καὶ καὶ μὴ κατὰ μέρος καὶ νικητὴ τοῦς θυγατέ-
ρας, καὶ ἤρκετο δὲ μετὰ κλέτους πτωχὸς καὶ μόνος καὶ χωρὶς
ἡδύτων καὶ χωρὶς καὶ μετακρησθῆς ὀκνητὸν καὶ ἔκων ἐκείνου
τὸ ὅτι οὐκ ἐν ἡμετέροις καὶ κέρων καὶ ἔλλοις ὕστερα αὐτῶν πα-
ρὸν καταστάσκειν καὶ μετὰ πολλὰ ἔθνη.

Μην ελπίς λοιπόν άνθρωποι, αλλά κάθε ήμερον να τον ήκολαυθίς και να προσκυνής την δύστυμον του εσταυρωμένου. Δεῖτε ὅτι ἄνθρωπος ἰδὼς κατέστησε τὴν πόλιν καὶ τὰς περιουσιαὶς με τάρουρας καὶ καταστέλλει πολυκλήρικα μηχανήματα εἰς τὸ πικρὸν καὶ κατασυντρίβει ἅπλῃ, καὶ συνκεντρώνει στρατεύματα, καὶ ἔχει καὶ Ἐλευθερίαν χρῆσιν, καὶ παρ' ἅλα αὐτὸν δὲν ἤτορε καὶ κυριεύσει ἡλὸν πᾶν καὶ ἰσχύς καὶ κέλευσιν ὁ οὐρανὸς ἀνιέσεται με γυνὸν οὐρα καὶ με νόκας τῆς κείρας τοῦ καὶ κυριεύει ἕκ μὴν ἢ ὅτι ἢ ἐκαστοὶ πόλεις ἀλλοῦ ἀναριθμήτους εἰς ἀόκληρον τὴν οἰκουμένην καὶ ἡμέλειαν με δίκαιος τοὺς κακούς των, δὲν ναῖται ὅτι, θα εἴπῃ: διὰ τὸ κατὸ βωμὸν αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς ἀνθρωπίνην δύναμιν.

Ἔτσι εἶναι φανερόν ὅτι, τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τὴν προκειμένην περιπτώσιν. Ἀπὸτι διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐπε-
τρέψαι τὸ Θεὸς νὰ σταυρωθῇ καὶ λησὴταὶ καὶ νὰ παρουσια-
σθῇ ὡς ἡμεῖς ὡς ἀποκρίσεις, εἰς πᾶσι τοῖς χρόνοις. Ὁ
ὅτι νὰ γίνῃ φανερὸν ὅτι τὴν συγκοινωνίαν καὶ εἰς τοὺς πλῆθιν ἀ-
ναγκασιότατον ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἀληθείας καὶ διὰ τὴν πληροκορη-
σθῆτε καὶ αἰεὶ διὰ τὸ Ἰησοῦς δὲν ἦτο ἕνας ἀπὸ ἐκείνων, ἀλλ
ὅτι τὸν κωφεῖς διὰ αὐτοῦ μεγάλῃ, ῥαπτασίᾳ ἀποκρίσας. Ἀπὸτι
δὲν κατανόησε νὰ ἐπισκιάσῃ τὴν δόξαν τοῦ οὐτοῦ τὸ ὅτι ἐπέ-
στη τὰ ἴδια μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ οὐτε καὶ τὸ ὅτι συναντήσας μετ' αὐ-
τοῦ ἐκείνους. Ἐάν τι τοῦτο ἰσχυρισθῇ καὶ οὐκ εἰς ἀδρανείαν προ-
σφύονται, τὸν σταυρὸν καὶ ὅτι τὴν δόξαν τοῦ σταυρωθέντος
τὸν τὸν ἀποστηρίξῃς ἡ δόξα τὸν λησῆται. "Ἄν δὲ πάλιν εἴπῃ κά-
ποις ὅτι ἡ χρηστομῆτις τὴν καιρὸν ἦτο ἐκείνην ἡ ἀπορία συνε-
τάσσοντες τοὺς δὲ νὰ γίνῃ τὸ πρῶτον ἐστὶν Ε. θὶ ἀποκρίσας, ἀπὸ
τοῦ τοῦτο διαβόλου ποτὶ Θεοῦ²⁶ καὶ τοῦ Λαοῦ²⁷ οὐ ὁμοίαν ἐνῆν

16 Θεωρία. Ἰουδαίος, ἡγήτης θρησκείῃ, μαζωμανικὸς διεγέρσεως
 τὸ κίνημα τοῦ οὐραίου ἐν εἰς: οὐδένα ἐν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ
 τοῦτο, ἀπὸ τὸν Ὀρμαλὶλ ἐλέγετο εἰς αὐτὸν, Πράξεις τῶν ἀποστόλων β. 36 ἐ
 17 Ἰουδαί, ὁ ἁγ. αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τῶν ἁγίων ἐκείνων κίνημα

ἐπεχειρήσαν· τὸ ἴδιον παράγμα καὶ εἶσαν πολλὰ στασιάζει ὑπὲρ αὐτῶν συνετρίβιδον. Ὅπως εἶπα προηγουμένως, ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε νὰ γίνουν αὐτὰ διὰ νὰ δείξῃ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἀνωμείας του. Διὰ τοῦτο ἐπέτρεψε καὶ νὰ φανοῦν ψευδοπροφήται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν προφητῶν καὶ ψευδαποστόλοι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀποστόλων διὰ νὰ μάθωμεν οἱ τίποτε δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐπισκιάσῃ τὴν δυνάμειν του.

Θὰ σοὺ ἀναφέρω δὲ καὶ ἕνα ἄλλον τρόπον κηρύγματος ἀκριβοῦς καὶ περίεργον. ⁴⁹⁷ Ἀ διὰ νὰ σοὺ δείξω ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ ἐκθροὶ τοῦ ἐθισθῆσαν τῶν Παύλων νὰ ἐξυμῶνθαι καὶ νὰ ἐξαυλίσῃ τὴν πίστιν. Ὡρισμένοι ἐκθροὶ τοῦ διεδίδον τὴν διδασκαλίαν του εἰς τὴν Ρώμην. Τοῦτο δὲ τὸ ἔκανον διότι ἤθελαν νὰ ἐξαρτίσων τὸν Νέρωνα, ὁ ὅστις ἐκθροῦντο τὸν Παῦλον, ἐναντίον του. Ἦρξαν λοιπὸν καὶ αὐτοὶ νὰ κηρύττωσι διὰ τὴν λάθρην διδασκῶντες τὸ πρῶτον καὶ νὰ προσελκύουσιν περισσότερους μαθηταί, ὥστε νὰ γίνῃ φανερώτερος ὁ θυμὸς τοῦ τυράννου καὶ νὰ ἐξαγριωθῇ περισσότερο τὸ θηρίον τοῦτο. Τὸ νεανιὸς ποτὶ τὸ ἔργαρον ὁ Παῦλος εἰς τὴν ἀποστολὴν οἱ πρὸς τοὺς Φιλιππησίους λέγουσι· «Γινώσκουν ὅτις βούλομαι ἀδελφοί, εἰς τὰ καὶ ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκλήσιν τοῦ Εὐαγγελίου· εἰς τὴν αἰτίαν ὥστε τοὺς **B** πλείονας τῶν ἀδελφῶν πεπονήσας τῆς δευτέρας μοι περισσότερος τομὴν ἀφ' ὧν τὸν λόγον λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φόβον καὶ ἔρῃ τινὲς δὲ καὶ δι' ἐυδοκίαν τὴν Χριστοῦ κηρύσσουσιν· οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας, οὐκ ἀντὶς αἰδέμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τῆς δευτέρας· οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀποκρίσιν τοῦ Εὐαγγελίου κείμην. Ἡ γὰρ Πλὴν παντὶ τρόπῳ εἴτε προκλῆσαι εἴτε ἀλλεθὲς Χριστὸς καταγγέλλεται»· Φίλιπ. 1 12-18). Βλέπετε ὅτι πολλοὶ ἐκθροὶ ἦσαν ἀπὸ μίσους. Ὅμως ἀκόμη καὶ οἱ ἐκθροὶ διορθοῦν τὸν Παῦλον νὰ ὑπεριστάσῃ.

Εκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτῶν καὶ πολλὰ ἄλλα ἦσαν ἀντίθετα πρὸς τὴν κληρίαν. **C** Διότι καὶ οἱ παλαιοὶ νόμοι ἀλλὰ καὶ ἡ πανηγυρία καὶ ἡ ἀγνοία τῶν συκοφαντῶν δὲκ μόνον δὲν ἐβλαπτοῦσαν ἀλλὰ καὶ ἔφεραν οὐσίαν καὶ ἐδίωκον τοῦτο. Οἱ συκοφάνται κατέκριναν τὸ ὅτι οἱ κριστανοὶ ἔλεγον ὅτι εἶχαν βασιλεῖα τὸν Χριστὸν διότι δὲν ἐγνώριζαν τὴν οὐράνιον βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ τὴν φανεράν καὶ τὴν τέλος, καὶ τοὺς συκοφαντοῦσαν ὅτι ἤθελον νὰ φέσων ἄλλον βασιλεῖα εἰς τὴν οὐκουμένην καὶ τοὺς ἐκτυποῦσαν ὅλα μαζὶ καὶ ὁ καθένας χωριστὰ. Ὅλα μαζὶ, διότι ἐπίστευσεν ὅτι οἱ κριστανοὶ ἐπαρέφοντο κατὰ τῆς πολτείας καὶ ἤθελον νὰ ἀνατρέψωσιν

κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 6 7 1 X. Περὶ τούτου ἐπίσης, ὁμιλεῖ ὁ Γαμαλιήλ εἰς Πράξ. 5 34.

τοὺς νόμους καὶ καθένας χωριστὰ διότι ἐξ αἰτίας τῶν διεσπῶντο οἱ αἰκαγέμενοι καὶ διελλύντο. Ὁ Διὸς πατέρας ἐπολεμοῦσε τὸ παιδί του, υἱὸς ἀπηνεῖτο τὸν πατέρα του, γυναῖκες τοὺς ἀνδρας τῶν ἀνδρῶν τὰς γυναῖκας, θυγατέρας τὰς πατέρας, συγγενεῖς τοὺς συγγενεῖς, φίλοι τοὺς φίλους, καὶ ἡ διαμάχη αὕτη ἐλάμβανε πολλὰς μορφὰς καὶ διεβόετο ἀπὸ αἰκίας εἰς αἰκίαν, κωφίζουσα τοὺς συγγενεῖς διακαρδούσους συμβουλία καὶ ἀνωσταπένουσα διδασκῆμα, διότι ἐξ αἰτίας τῆς κατελύοντο τὰ ἔθνη τῶν προγόνων καὶ κατηργεῖτο ἡ λατρεία τῶν θεομένων, σπράγματα τὰ ὅποια ἦσαν διὰ τοὺς παλαιούς νομοθεταί μεγάλης ἀξίας καὶ σπουδαιότερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτὰ **E** τοὺς παρακαλοῦσε κατὰ πολλοὺς ῥότους καὶ ἡ ἐρητύπος ἐπαγρύπνησις διὰ τὴν βασιλείαν. Καὶ δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ ὅτι αὐτὰ συνέβαιναν μόνον εἰς τοὺς Ἑβραίους, ἐνῷ οἱ Ἰουδαῖοι παρεμνην ἀμέτοχοι, διότι καὶ ἐκεῖνοι τοὺς πολιορκῶσαν μὲν περισσότερον μανίαν καὶ ἡμερομηνίαν καὶ αὐτοὶ διὰ τὴν κατὰ τὴν τῆς πολιτείας «Οὐ καίτοι»· λέγουσι· «καλὴν ρήματα δόξασημα κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἀνέκα τοῦτο καὶ τοῦ νόμου» (Πράξ. 8, 18).

Μολοντοὶ ὅμως ἀπὸ παντοῦ ἠνέπτοντο πυρετοὶ ἐναντίον οὐ ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀπὸ τῆς πόλεως. ⁴⁹⁸ Ἀ ἀπὸ τοὺς ἀγρούς ἀπὸ τὴν ἐρημίαν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἀπὸ τοὺς ἀρεσκένους, ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς ἀπὸ τὴν γῆν ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῆς βασιλείας καὶ ἐνῷ ὁ ἕνας ἐξαγρίωνε τὸν ἄλλον καὶ ἐπετίθεντο μὲν περισσότερον ὁρμῇ ἀπὸ τὰ θηρία ὁ Θεὸς Παῦλος, πηδῶν εἰς τὸς καμίνους, στεκόμενος εἰς τὸ μέσον τῶν λυκῶν καὶ κτυπούμενος ἀπὸ ἑκῆς τῆς πλευρᾶς, οὐ μόνον δὲν ἐξερρανόθη καὶ δὲν ἐτάφη κάτω ἀπὸ τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἐδήγησε πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Θὰ ἀναφέρω δὲ ἕκως ἀπὸ αὐτῶν καὶ ἄλλους ἀκλήρητους ἀγῶνας τοῦ Παύλου. Ἐνός ἀπ' αὐτοὺς ἦτο ὁ ἀγὼν κατὰ τῶν ψευδοπροφητῶν καὶ αὐτὸ ποῦ τὸν ἐδυνάτουε περισσότερον ἀπὸ ὅλα ἦτο ὁ πόλεμος τῶν ἰδικῶν του, αὐτῶν ποὺ ἦσαν ἀπέναντι εἰς τὴν πίστιν. Πολλοὶ δηλαδὴ ἀφοῦ ἐπίστευσαν ἐν συνεχείᾳ ἠεσθέρωντο. **B** Καὶ ὅμως καὶ συνσπῶμεν αὐτῶν τὸν ἐκέρβισον. Πᾶς καὶ μὲ τὴν διανομὴν τοῦ «Τὰ ὅλα ἡμῶν» λέγει· «ὁ σαρκικὴ, ἀλλὰ δυνατὴ τῷ Θεῷ πρὸς καθάρσει ὁκ ρωμάτων, λογιζομένους καθαροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ» **B'** Καρ. 10 4-5). Διὰ τοῦτο δὲ καὶ μετεβάλλοντο τὰ πάντα καὶ ἀλλάζαν μορφήν. Καὶ ὅπως

37 Ὁ χωρὶς πρὸς ἀποστολὴν τὴν μαρτυρεῖται τὴν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Πρωτοκλήτου Στεφάνου.

διον άνθρωπον κάποιος φωτίζει, καθιερώνει σιγά-σιγά τὰ ἀγκάθια καὶ ἀποκαρπύει νικημένα ἀπὸ τὴν φλόγα, καὶ παρουσιάζεται καθαρός ὁ ἄνθρωπος ὅταν καὶ ὅταν ἀμολοῖται ὁ Παῦλος καὶ ἡ γλῶσσα του με περισσοτέραν ἀρετὴν ἀπὸ τὴν φωνὴν ἐπιτεθῇ κατὰ τὴν πλάνην, ὑπευαίρου τὰ πάντα καὶ ἐξηφανίζοντο, εἶπε ἦσαν αὐτὰ λατρεία καὶ ἐσθλα καὶ πονηγίες διαμύνων, εἶπε προνομία ἡθῆ καὶ διαφθαμέναι νόμοι, εἶπε θυμὸς τῶν δαλῶν C καὶ ἀπειλαὶ τῶν τυραννῶν, εἶπε καὶ διαθήκαι τῶν συγγενῶν εἶπε κακομυρία τῶν ψευδοπροσέλων.

Μάλλον δὲ ὅπως ἀναπέλλει ὁ ἥλιος καὶ διαδύκεται τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀνέβονται τὰ θηρία εἰς τὰς φυλάδας τῶν καὶ ἀπομακρύνονται οἱ λησταί, καὶ οἱ δολοφόναι καταφεύγουσιν εἰς τὰς σπηλιάς, καὶ οἱ περὶ αὐτὰ ἀπομακρύνονται, καὶ οἱ μοικροὶ καὶ οἱ κλέπται καὶ οἱ ὑπαρξίαι, ἐπειδὴ πρόκειται νὰ ἐλεγχθῶν ἀπὸ τοῦ φωτός φεύγονται καὶ κρύπτονται κἀποὺ μακριὰ καὶ γίνονται ὅλα φανερά καὶ λαμπρά καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα ἐπειδὴ τὸ φῶς ἀπὸ τῶν οὐρανῶν φωτίζει τὰ πάντα (καὶ τὰ πελάγη καὶ τὰ ὄρη καὶ D τὰς πόλεις καὶ τὰς πόλεις) ὅσα καὶ τότε ὅταν ἐνεφανίσθη τὸ κῆρυγμα, καὶ ὁ Παῦλος τὸ διέδωκε παντοῦ, τὸ μέγιστον ἀποκαρπύει καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπανήλθεν. Αἱ κρίσεις δὲ καὶ ὁ καπνός, τὰ κύμβαλα καὶ τὰ τύμπανα, αἱ μάχαι καὶ αἱ διαμαρτυρίαι, αἱ περὶ αὐτὰ καὶ αἱ μοικροὶ καὶ τὰ ὑπελάματα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι σκοτεινὰ οὔτε νὰ τὰ ἀνοφέρω ἀλλῶς, καὶ τὰ ὅποια ἐπεδιδόθη εἰς τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων ἀπομακρύνονται καὶ ἐξηφανίζονται ὡς ἔλαμπαν ὅπως λυγνέει τὸ κερί εἰς τὴν φλόγα καὶ ὡς ἐκείνοντο ὡς ἀκυρα ἀπὸ τὴν φωτὶν. Ἡ δὲ λαμπρὰ φλόγα τῆς ἀληθείας ἀνέβαινον ὑψηλὴ καὶ χαρίζοντος E πρὸς τὸν οὐρανόν, διαφανίζον καὶ αὐτοφανίζον ἀπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ ἐκθροῦ. Καὶ κανεὶς κίνδυνος δὲν ἐμποδίζει πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ἀκαθάρτην παρεῖσαν τῆς. Οὔτε τὰ τυραννικὰ προκατήματα ἀρχιεπισκόπων συνιθεῖν, οὔτε ἡ δυναμὶς τῶν προνομίων συνιθεῖν καὶ νόμον οὔτε τὸ πρὸς τὸν δόξαν νὰ γίνων πιστευταί αἱ ἀρεαί τῆς οὔτε τίποτε ἄλλο 499 A ἀπὸ οὗ ἐκείνη ἀναφέρει. Καὶ διὰ τὴν ἀνιληρθεῖς πόσον μέγα εἶναι αὐτὸ. ἀπελθὼς τοὺς Ἑθνοκτοῦς οὐκ με κινδύνους καὶ θάνατον καὶ πέναν, ἀλλὰ με μικρὸν κοπιωτικὴν ζήτησιν, καὶ θὰ τοὺς ἴδῃς νὰ ἀλλάζουσιν ὁμολογίας γνησίαν. Κάτι τέτοια ὅμως δὲν συνέβη με τοὺς πιστοὺς ἀλλὰ ἐνῷ κατασφάλλοντο οἱ πάντες καὶ ἐπολεμοῦντο ἀπὸ ὧν τὰς κατευθύνσεις με ποικιλοτρόπους πολέμους, ἡ πίστις ἡκμαζεν ὅλο καὶ περισσώτερον.

Καὶ διότι νὰ ἀνοφέρω τοὺς σημερινούς Ἑθνοκτοῦς τοὺς παλαιούς καὶ ὄχιους παρεφρονήσεις "Ἄς φέρωμεν εἰς τὸ μέ-

σον καὶ ἂς ἴδωμεν ποὺς ἔκαυστους τῆς ἐπιστῆς ἐκείνης οἱ ὅποιοι εἶναι πατήγονται διὰ τὴν φιλοσοφίαν τῶν, τὸν Πλάτωνα δηλαδὴ, τὸν Πυθαγόραν, τὸν Κλαύδιον καὶ πολλοὺς ἄλλους ὁμοίους τῶν, καὶ τότε θὰ ἴδῃς B τὴν δύναμιν τοῦ κηρυγματος, διότι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους μετ' αὐτοῦ ἄλλοι μὲν ἐφυγον εἰς τὰ Μέγαρα, φοβηθέντες μὴ τις πιάσῃ τὰ ἴδια, ἐνῷ ἄλλοι ἔστασαν καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν καὶ δὲν καταρτίσαντο νὰ ὑπερμακρύνουν καὶ νὰ γένουν κύματα κανόνος ἄλλου παρὰ μόνον μᾶς γυναικας "Ο Κριτῶν δὲ ἀπέθανον ἀρᾷ ἐγκατέλειπε τὴν Πολιτείαν μόνον ὡς θυβλίον, καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ "Ὅλους αὐτοὺς δὲν ὑπῆρχε τότε τίποτε νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ. Οὔτε ἐκινδύνουν οὔτε ἦσαν ἀπὸ ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ ἀλλὰ εἶσαν φοβεράν ρητορικὴν ἀεινότητα, διέβησαν πολλὰ κρήματα καὶ ἦσαν ἐπίσης πολῖται εἰς πόλεις, ἡ ὅποια εἶναι γνωστὴ εἰς ὅλην τὴν γῆν. Δὲν καταρτίσαντο ὅμως τίποτε διότι τέτοια εἶναι ἡ φύσις τοῦ πνεύματος καταρτίζει καὶ οὐκ ἀκόμη δὲν τὸ μολογᾷ κανεὶς C ὅπως καὶ τέτοια εἶναι, ἡ φύσις τῆς ἀληθείας νικᾷ ὅτι καὶ ἦν τὴν πολεμοῦν πολῖται. Αὐτὸ δὲ τὸ δείχνουν καθαρά τὰ πραγματικὰ γεγονότα. Καὶ δὲν χρειάζεται λόγους οὔτε ὁμιλίας διὰ νὰ γίνῃ γνωστὸν, διότι ἀπὸ οὗ ἐκείνη τῆς οἰκουμένης (ἀπὸ τῶν πόλεων, τοῦ ἀγροῦ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, τὴν κατοικουμένην γῆν, ἢν ἀκατοικητοὺς τὰ περὶ αὐτὴν τοῦ κόσμου) ὅσοι φωνή, ἡ ὅποια τὸ φωνάζει, διότι ὁ Παῦλος οὔτε τὴν ἔργον δὲν ἀφῆκε καὶ τὴν ἐδερνετήσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐνέμυσεν ἀπὸ τὰ ἀνατὰ, τὰ ὅποια μᾶς ἔφεραν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ὅταν ἦλθεν, διὰ τῆς νίκης τοῦ καὶ διὰ τῆς χάριτος ἡ ὅποια εἶχε δοθῇ εἰς αὐτὸν. Διότι ἡ χάρις ἡ ὅποια τοῦ ἐδόθη D ὑπῆρχε πλουτοκρατική, ἐπειδὴ ἡ προθυμία τῶν ὁποίων ἐδείκνυντο ἀντοχὰ πρὸς τὴν διαρκείαν. Τὰ περισσότερα δὲ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὅποια ἀνέφερα καταρτίσθησαν διὰ τῆς γλώσσας τοῦ Παύλου.

Ἀρᾷ λατῶν ὁ Θεὸς ἐτήλησε τόσον πολλὸ τὸ γένος μας, ὥστε νὰ κἀν ἕξον ἕνα ἄνθρωπον νὰ γίνῃ οὕτως, τόσον καταρτισμένον, ὥς ἐπαρτίσμεν ἅμωμεν, ὥς τὸν μαρτυροῦμεν, ὥς προσποθήσμεν νὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς ὅμοιοι τοῦ, καὶ νὰ νομιζώμεν διὰ αὐτὸ εἶναι ὁδονατόν. Διότι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐκείνῳ εἶπε πολλὰς φορές δὲν θὰ πείσῃ νὰ τὸ ἐπιναλαβέναι, διὸ δηλαδὴ καὶ αὐτὸς εἶπε οὕτως ὅμως μετ' αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ ἐτρέφετο μετὰ αὐτὰς προφῶς, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἦτο ὁμοίᾳ

38. Ἐννοεῖ τὸν Ἀναξάγοραν.

39. Πρὸκειται περὶ τοῦ Ζήνωνος, ὁ ὅποιος, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Διογένης ὁ Λαέρτιος, ἐγραφεν ἱστορίαν Πολιτείαν.

μέ την ιδιάν μας. Ἡ καλή του διαθέσις ὅμως ἦτο μεγάλη καὶ ἡ προθυμία του λαμπρά, καὶ αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἀνέδειξεν. Ἄς μὴν ἀπογορευθῇ λοιπὸν πανεὶς καὶ ἄς μὴ ἀποκάμῃ. Διότι ἐν προσφύρῃ τὴν διάνοιάν σου, δὲν ὑπάρκει τίποτε τὸ ὁποῖον θὰ τὴν ἐμποδίσῃ νὰ διεκθῇ τὴν χάριν. Ὁ Θεὸς δὲν κάνει διάκρισιν εἰς πρόσωπα. Αὐτὸς ἐπέλασε καὶ τὸν Παῦλον, αὐτὸς ἐδημιούργησε καὶ σένα. Καὶ ὅπως εἶναι Κύριος ἐκεῖναι, εἶναι καὶ ἰσχυρὸς σου. Ὅπως δὲ ἀνεκέρυψε τὸν Παῦλον νικητὴν, εἴπαι θέλει νὰ σκεφανικῶς καὶ σένα. Ἄς τοῦ παρακαρτήσωμεν λοιπὸν τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ ἄς τοὺς καθαρίσωμεν. ¹⁰⁰ **Α** διὰ νὰ λάβωμεν καὶ ἡμεῖς πληροῦσιν τὴν χάριν καὶ νὰ κερδίσωμεν τὰ ἅγια ἀγαθὰ διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δυνάμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΜΠΤΗ

Β Ποὺ εἶναι λοιπὸν πᾶρα αὐτοὶ ποὺ κατακρίνουν τὸν θάνατον καὶ λέγουν, διὰ τὸ φθαρτὸν αὐτὸ σῶμα εἶναι ἐμποδισμὸν διὰ τὴν ἀρετὴν. Ἄς ἀκούσωμεν τὰ κατορθώματα τοῦ Παύλου καὶ ἄς παύσωμεν τὴν ποιηρὸν αὐτῶν κατηγορίαν. Διότι τί ἐβλάψεν τὸ ἀνθρώπινον γένος ὁ θάνατος. Εἰς τί δὲ μᾶς ἐμποδίσεν ἡ φθαρὰ διὰ τὴν ἀρετήν, τῆς ἀρετῆς. Σκεφθῆτε τὸν Παῦλον καὶ θὰ ἴδετε ὅτι πρὸς ἀφέλῃσε πάλιν τὸ ὅτι ἐγίνωκε θνητὸς. Διότι ἐν δὲν ἦτο ὁ Παῦλος θνητός, δὲν θὰ ἔμπορεύσε νὰ εἴπῃ, ἢ μᾶλλον οὔτε θὰ ἔμπορεύσε νὰ παρουσιάσῃ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶπε διὰ τῶν ἔργων του, διὰ δηλαδὴ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκων, καὶ τὴν ὑμετέραν καυχῆσιν ἐν **Χ**ριστῷ Ἰησοῦ (Α. Κορ. 15, 31). Διότι παντοῦ πρόπε νὰ ἔκαμεν ἀνίκη καὶ προθυμίαν. Ἄν δὲ τὰ ἔκαμεν αὐτὰ τίποτε δὲν θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ κατανοήσωμεν μετὰ τῶν πρώτων Μήπως καὶ ὁ Παῦλος δὲν ἦτο θνητός. Μήπως δὲν ἦτο ἀπλὸς ἄνθρωπος. Μήπως δὲν ἦτο πτωχὸς καὶ δὲν ἐξαρτάλιζε τὴν καθημερινὴν τροφήν του ἀπὸ τὴν καθημερινὴν του ἐργασίαν. Μήπως δὲν εἶχε σῶμα, τὸ ὁποῖον ὑπέκειτο εἰς ὅλας τὰς φυσικὰς ἀνάγκας. Τί λοιπὸν τὸν ἐμποδίσεν νὰ νικήσῃ αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἔγινε. Τίποτε. Ἄς μὴν καταλογισθῇ λαμπρὸν ἀπὸ ἀδύναμιν κανεὶς πτωχός, καὶ ἄς μὴν στενοκαρῇται κανεὶς ἀπλὸς ἄνθρωπος! Νὰ στενοκαρῶνται μόνον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν δύναντον ψυχῶν καὶ ἐξησθενημένην διάνοιαν. Διότι τὰ μόνα τὰ ὁποῖα ἐμποδίζουν τὸν ὁρόμιον **Δ** πρὸς τὴν ἀρετὴν εἶναι ἡ κακία τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ἀδυναμία τῆς θελήσεως. Ἐπεὶ δὲ αὐτὰ τίποτε ἔλλοι εἶναι, δὲ πλεονέκον διὰ αὐτὸ τὸ συμπέρασμα θοάιναι ἀπὸ τὸν μακάριον Παῦλον, πρὸς τὴν τοῦ ὁποῖου ἔκαμεν συγκεντρωθῇ σήμερα ἐδῶ. Διδόντες τὸν Παῦλον δὲν τὸν ἐμπόδισε τίποτε ἀπ' αὐτὰ, εἴτι καὶ τοὺς ἀντιπάλους δὲν τοὺς ἀφέλῃσε τίποτε ἀπὸ τὰ ἐντίθετα, δηλαδὴ οὔτε ἡ ρητορικὴ δεινότης οὔτε τὰ πολλὰ πρόστατα, οὔτε ἡ εὐγενὴς καταγωγή, οὔτε ἡ μεγάλη δόξα, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸ ὅτι κατεῖχεν τὴν ἑξουσίαν.

[illegible]

3 Ἀς μὴ στενοχωρηθῶμεθα λοιπὸν διὰ τὴντοῦ ἄλλου παρὰ
μόνον δια τὴν κακίαν καὶ διὰ τὴν καθάρτην καὶ διὰ μὴ ἐν
φρονήματι διὰ τὴντοῦ ἄλλου παρὰ γένων δια τὴν ἀρετήν.
Τῶν τὴν ἐπιθυμίαν μὴ εἶχον, οὐδὲ διὰ καὶ ἐμποδίζον τίποτε
ὡς γινώσκον ὅσοις μὲν τὸν Πούλον διότι ἐκείνους δὲν ἔχον
τίποτες μόνον διὰ αὐτοὺς τὸ θεῖος χάρισμα. 501 Ἀλλὰ καὶ ἐξ
αἰτίας τῆς προθυμίας τοῦ Ἡ προθυμίας τοῦ διὰ τοῦ ἐκείνου
ὅσοις τοῦ ἔφερε τὴν χάριν διότι καὶ τὰ ὅσα ἦσαν υπερβο-
λικά ἐκ αὐτοῦ. Καὶ ἡ προθυμία τοῦ ὑποῖχετο πολὺ μεγάλῃ
καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐδόθη εἰς υπερβολὴν βαθύτην

[illegible]

Σ Όποτε λοιπόν έβάζετε τόν έαυτόν του εις τούς κινδύνους συνάλλογιστα ούτε όταν πάλιν διάβαινον ηλαττώνετο ή διάθεσις του. Ηγάγει υπερβολικώς την παρούσαν ζωήν δι' αυτήν τοις κέρδους που υπεσκόμειεν ότι εΐσθην άλλα την πε-

[illegible]

Ἐπει καὶ ὁ Παῦλος θέν εἶπε, θυγατέρι γὰρ μακαρομένη, ὦν, μακαρομένη, τὸν Κύριον σου, ἀπεχρῆται μόνη ὡς Ἰουδαῖος καὶ μόνη ὡς Ἑβραῖος, ἵνα γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ μακαρίῳ τὸν Νόμον, ἐπὶ τῇ δευτέρῃ τὸν παρὰ Νόμον. Καὶ μόνη ἀπεχρῆτο σωτηρίας ἐν τῇ παροῦσῃ (καὶ, μόνη δὲ

τὴν περιφρονήσεως. Πόσοι ἐξήτει χρήματα καὶ πόσοι πάλιν, δέ-
σαν τοῦ προσεφέροντο, δὲν τὰ ἐδέεσθε. Πότε περὶ τῆς
ταύτης καὶ πόσοι ἀπέδρασαν τὴν περιτομήν. Ὅσον ὅμως
ἐνδοθετα καὶ ἂν ἦσαν αὐτὰ τὰ ὅποια ἐπαρτεν, ἢ πρόθεσις
καὶ ἡ σκέψη, ἢ ἀποία τὸν παρεκίνησε νὰ ἐνοργήσῃ ἔτσι, ἦσαν
συνεπὴ καὶ σύμφωνα μετὰ τὸν νόμον. Διότι ἐν πρῶτῳ μόνον
ἐπεδίδασκε. Τὴν σωτηρίαν αὐτῶν αἱ ὁποῖαι τὸν ἤκουσαν καὶ τὸν
ἐδέχοντο. Διὰ τὸν λόγον αὐτῶν C ἐξαρμόζει σήμερον τὸν Νό-
μον, ἐνῷ αὐτοὶ τὸν καταργεῖ. Διότι ὅσα μόνον αἱ πράξεις τοῦ
ἀλλὰ καὶ οἱ λόγοι τοῦ παρουσιάζοντο πτωχικὸν καὶ πολυμορ-
φικόν. Οὐκ ἐπειδὴ τυχόν μετεβόλησαν ἢ γνώμη τοῦ καὶ ἐγί-
νετο διαφορετικὸς ἀπὸ τοῦ ἡτο προηγουμένου, ἀλλὰ διότι
ἐνῷ ἔβλεπε πάντας αὐτοὺς ὁ ὁποῖος ἦτο, μετὰ τὴν ἐκείνου
ἐνῷ αὐτὰ τοῦ ἀνέφερα ἀναλόγως πρὸς τὰς ἐκείνου πο-
ρουσασθῆναι ἀνάγκης. Μὴν τὸν κατακρίνει λατὴν δι' αὐ-
τὰ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἡς τὸν ἀνακρίνει, νικη-
τὴν καὶ διὰ τοῦ δώσης τὸν στέφανον. Ἐπειδὴ καὶ τὸν λατὸν,
ὅταν τὸν ἔβλεπε μὲν νὰ καίῃ, πότε δὲ νὰ τρέσῃ, πότε νὰ
κατακρίνῃ τὸ νικητὴν, πότε φάρμακα, πότε νὰ κατακρίνῃ
D τὸς προφῆς καὶ τὸ ποῦ, πότε νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ διδάσκῃ τὰ
πάντα εἰς τὸν ὁσθενῆ, πότε νὰ διδάξῃ ἐκείνον ὁ ὁποῖος
ἔπειθε θεμελιωθῇ ὑπερβολικὰ νὰ πῇ ἀλάστον φιλίαν μετὰ τὸ
νερό, δὲν δὲ τὸν κατακρίνει διὰ τὸς πτωχικὰς ἐντολὰς, αὐ-
τε διὰ τὴν μετὰ τὸν ἀπὸ τὸ ἓνα εἰς τὸ ἄλλο. Μάλιστα δὲ
πότε θὰ ἐπαίνεσθαι καὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ, ὅταν τὴν δόξῃ
νὰ προσφέρει μετὰ τὸν ὁσθενῆ τὰ ὅποια κατὰ τὴν γνώμην
μας εἶναι ἐντίθετοι καὶ ἐλαττωμένοι καὶ νὰ παίρνῃ τὴν ἐξουσίαν
διὰ τὸ ὅτι εἶναι ἀβλαβῆς, διότι αὐτὸ σημαίνει τὸ νὰ εἶναι κα-
νεὶς ἐπιστήμων.

Ἐάν δὲ παραδεχάμεθα ὡς λατὸν ἐκείνον B ὁ ὁποῖος,
πρῶτος αὐτὰ τὰ ἀντίθετα πράγματα, πόσον ἀντιθέτως θὰ πρέ-
πῃ νὰ παραδεχθῇ ὅτι εἶναι ἡ φυσικὴ τοῦ Παύλου, ἢ ὅποια
συμπεριφέρεται κατὰ παράμοιον τρόπον πρὸς τοὺς ὁσθενῆ-
τας. Διότι οἱ ὁσθενῆτες εἰς τὴν ψυχὴν δὲν χρειάζονται
ἀλλοτρίαν τέχνην καὶ φροντίδα ἀπὸ τοὺς ὁσθενῶντες εἰς
τὸ σῶμα καὶ ἐν τοῖς πληρώσεσι κατ' εὐθέλειαν, θὰ ἀπομακρυν-
θῇ καὶ ἐλπίς σωτηρίας. Καὶ διὰ τὴν ἀπορρῆ κανεὶς, ὅταν οἱ
ἀνθρώποι ἐνοργῶν ἔτσι, ὅταν ὁ Ἰησοῦς ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος μπο-
ρεῖ νὰ κινή τὰ πάντα, κατακρίνῃ αὐτὸν. ³⁰³ A τὸν τρόπον
τῆς θεραπείας καὶ δὲν μὲν ἀλλὰ πάντας κατ' εὐθέλειαν. Ἐ-
πειδὴ μὲς θέλει νὰ εἰσέλθῃ καὶ τὴν θέλησιν μας καὶ ὅσα
με θέλῃ καὶ ἐξαπατησθῶν, ἐκρεῖσθῃ νὰ χρησιμοποιοῦσθαι ἰδι-
αίτερον τρόπον. Ὅχι ἐπειδὴ τυχόν δὲν μπόρῃς νὰ ἐνορ-

γήσει διαφορετικὰ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ φύσις ἡ ἰδιότης μας εἶναι
ὁσθενῆς. Διότι ὁ Θεός ἔπειθε τὴν δύναμιν νὰ κινή ἓνα μόνον
νεῦμα ἢ ἄλλων νὰ θέλῃ μόνον διὰ νὰ γίνων αὐτὰ τὰ ὅ-
ποια θέλει. Ἡμεῖς ὅμως ἀπορρῆ ἐλάττωσεν τὸ αὐτεξουσίαν, δὲν
ἐνεκόμεθα νὰ τὸν ὑποκούωμεν πάντως. Ἐάν λατὸν μὲς
σὴν παρὰ τὴν θέλησιν μας, θὰ μὲς ἀρραβῶν αὐτὸ τὸ ὅποιο
μὲς ἐδωκεν, ὁπλοῦν τὴν ἐλευθερίαν τῆς δουλείας. Διὰ νὰ
μὴ συμβῇ δὲ τοῦτο παρῶτι ἀνάγκῃ νὰ χρησιμοποιοῦσθαι πολ-
λὰς μεθόδους.

Ὅλα αὐτὰ, τὰ ὅποια οὐκ ἔχω εἰπεῖ, δὲν τὰ εἶπα χωρὶς
αισίων ἀλλὰ διὰ νὰ οὐκ ἐδέξω B τὴν σοφίαν καὶ τὸ πολυπλε-
ρον τοῦ μακαρίου Παύλου, ὥστε, ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ ἀπορρῆ-
ναι ταῖς κινήσεσι, νὰ τὸν θαυμάσειε ὅπως θὰ τὸν θαυμάσει-
τε ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ πρέσῃ μετὰ ὁρμῆς πρὸς αὐτοὺς. Διότι
ὅπως τὸ νὰ ὁρμῇ εἰς τοὺς κινήσεσι εἶναι δείγμα ἀνδρείας,
ἔτσι καὶ τὸ νὰ τοὺς ἀπορρῆ εἶναι δείγμα σοφίας. Ὅταν
τὸν ἔβλεπε νὰ χρησιμοποιοῦ μεγάλους λόγους νὰ τὸν θαυμά-
σειε πόσον ὅσον καὶ ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ κατακρίνῃται, διότι
ὅπως τοῦτο εἶναι δείγμα ταπεινοφροσύνης, ἔτσι καὶ ἐκεῖνο
εἶναι δείγμα μεγαλοφυΐας. Ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ καυχήται
νὰ τὸν θαυμάσειε ὅπως ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ ἀπορρῆ τὰ ἐγ-
καιρια, διότι καὶ τοῦτο εἶναι ἕως ταπεινὸ φρονήματος, ὅπως
καὶ ἐκεῖνο φιλοστόργου καὶ φιλελεεινίου. Διότι ὅλα αὐτὰ
νὰ ἐπαρτε διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν σωτηρίαν τῶν πολλῶν.
Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἔλεγεν· «εἴτε ἐξῆσθαι, εἴτε εἴτε C σω-
φρονούμεν, ἡμῖν» (B Κορ. 5, 13). Διότι κανεὶς ἄλλος δὲν
εἶπε πόσον πολλὰς ἀφορμὰς νὰ ἐπαρτεν καὶ ταυτοχρό-
νως κανεὶς ἄλλος δὲν ἦτο τόσο ἀπληροφωτισμένος ἀπὸ ἀλλο-
τρίαν.

Προσέξτε τώρα, «H γνώσις φυσικὴ» (A Κορ. 8, 1) γρά-
φει ὁ Παῦλος, καὶ ὅλα εἴμεθα συμφωνοί μετὰ τοῦ. Διέθετε
πόσον γνώσιν, ὅσην δὲ εἶπε ποτὲ μετὰ τὴν κανεὶς ἀπὸ
τὸ ἀνθρώπινον γένος. Καὶ ὅμως ἡ γνώσις αὐτὴ δὲν τὸν ἔκα-
με νὰ ἀλατῶνθῃ, ἀλλὰ ἀντιθέτως παρουσιάζει καὶ τὴν γνώ-
σιν αὐτὴν μικρότερον καὶ λέγει· «Ἐκ μέρους γινώσκωμεν
καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν» (A Κορ. 13, 9). Εἰς ἄλλο δὲ
σημεῖον λέγει πάλιν· «Ἐγὼ, ἀδελφοί, οὕτως λογίζομαι ἐμὰν
τὴν κατεληγμένην» (Φιλιπ. 3, 18) καὶ «εἰ καὶ οὐκ εἶδον αὐ-
τὸν οὐδὲν ἔργωκα» (A Κορ. 8, 2).

Ἐπειδὴ ὅμως ἀπὸ τὴν γνώσιν καὶ ἡ νηστεία ὁδηγεῖ εἰς
κατακρίαν. D Τὸ αὐτὸ τὸ φανερώνει καὶ ὁ Φαρισαῖος ὅταν λέγῃ
«ἐπιστήμη δὲς τῆς ἐξουσίας» (Λουκ. 18, 12). Ἀλλὰ ὁ Παῦ-
λος ὅσα μόνον ἐπίστησεν, ἀλλὰ καὶ πᾶσι πᾶσι καὶ πᾶσι
κατὰ τοῦτο ἐνόησε τὸν αὐτὸν τοῦ «ἐκτρίψαι» (A Κορ. 15,

8) Ἀλλὰ τί ὁνομάζει τὴν νηστεϊκὴν καὶ τὴν γνῶσιν ὅταν οὐ Παῦλος εἶχε τόσον πολλὰ καὶ συνεχεῖς συνομιλίας μετὰ τὸν Θεόν; ὅσαρ δὲν εἶχε τότε κανεὶς οὔτε ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου, οὔτε ἀπὸ τοῦ προφήτου, καὶ παρὰ ταῦτα ἐπαυσιμώμενος. Ἀς μὴν ὑπολογίσῃ κανεὶς μόνον ἐκείνας διὰ τῆς ὁποίας ὅσαρ οὐ μιλήσῃ, ὡςτὶ τὰς περισσότερας τῶν ἀπαιτησῶν. Καὶ δὲν τὰς ἐπαυσιμώμενος μὲν ὄλους, διὰ καὶ μὴ περιττὰ μὲν ὑπερβαλεῖσθαι δοῦναι, ἀλλὰ καὶ δὲν τὰς ἐμπικνύμενος ὄλους, Ἐ διὰ καὶ μὴ μὴ ποροῦναι ἀπὸ ὁμολογῶν οἱ ψευδοῦστοιλοι. Δοῦναι τίποτε δὲν ἔκοινο ἐν τῇ τῇ τῇ οὐ Παῦλος. Τὰ πάντα εἶχαν ἐδωκοῦν καὶ δωκοῦν αἰτίαν. Καὶ μεταπειροῦται μετὰ τὴν οὐσίαν ἀπὸ ἀντίθετο πειράσματος, ὥστε καὶ δρᾶται τὸν ὅλον ἐκείνου ἀπὸ πένου τοῦ Αὐτοῦ δὲ τὸ ὅλον λέγει εἶναι τοῦτο. Εἶναι μεγάλῃ ἀρετῇ καὶ μὴ μὴ λέγει κανεὶς τίποτε μεγάλο τῶν τῶν ὁλοῦν τοι. Οὐ Παῦλος δὲ τὸ ὅλον ὅσοις τὸν καλὸν ἀναλόγη μετὰ τὸς περιστάσεις, ὥστε ἐνθ' εἶχε σιωπῆσαι μὲν ἀποκρίνεται περισσώτερον παρὰ ἂν εἶχε ἐκείνου. Εἰδὼν δὲν τὸ ἔπαυται αὐτοῦ, 944 Α δὲ ἐκπικνύμενος περισσώτερον ἀπὸ ἐκείνου οἱ ὁποῖοι αὐτοῦ ἐκπικνύονται ὁλοῦνται. Εἰδὼν δὲ πάλιν δὲν ἐκπικνύει, δὲ ἔκρινε καὶ δὲ παρεδόθη τὸ πάντα καὶ οὐ ἀντίπαλοι θὰ ἔπαυον δύνανται. Ἐτοι ἐνδυνάσει μὲν μεταπειροῦται τὰ πάντα ἀναλόγη μετὰ τὸς περιστάσεις, καὶ καὶ πρῶτον μετὰ ἐκείνου ὅλον καὶ τὸ ἀποκρινόμενον, κατὰ τῶν τῶν τῶν ὥστε καὶ ἀποδοῖναι ὅλον, καὶ ἡ ὡφέλεια πρὸς προφίτου ἀπ' αὐτῶν καὶ μὴν εἶναι καθόλου μικροτέρα ἀπ' ἐκείνου πρὸς προφίτου ἀπὸ τῇ ἐκτίμηση τοῦ διατεταμένους, ὡςτὶ οὐ Παῦλος ἐπιμύθη περισσώτερον ὅταν ἐκπικνύθῃ, ἀπὸ ὅταν θὰ ἐπικνύθῃ ὄλος οὐ ὅποιος θὰ ἀπεκρινετὶ καὶ καταβρωσιμὰ τοῦ κανεὶς δὲ δὲν ἔκαμε τόσον καλὸν κερματὶν καὶ καταβρωσιμὰ τοῦ, ὅσον ἔκαμεν οὐ Παῦλος μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν ὁλοῦν τοι. Καὶ τὸ πλὸν δεικνύμενον εἶναι δὲ δὲν εἶχε ἀπὸ τῶν τῶν, ἀλλὰ ἐκπικνύειν εἰς τὸ σημεῖον τοῦ ἔπαυται. ὡςτὶ δὲ B ὅσοις κατακρίνεται τῶν, ἐνθ' οὐ ποιεῖται τοῦ μεγάλῃ ἐκτέρεται ἀπὸ τῶν περιστάσεων, ἀλλὰ ἐκπικνύει μέχρι τοῦ ἔπαυται μετὰ προφίτου. Καὶ δὲν τὸ ἔπαυται αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ καὶ μὴν διακρίνει τὰς ὁλοῦν καὶ τὰς παρακρίνεται μὲν αὐτοῦ καμνύμεναι, ὁνομάζει τὸν ὅλον τοῦ καὶ παρὰ τῶν. Καὶ οὐ μὲν Παῦλος τὸ ἔπαυται τοῦτο ἐπειδὴ τότε ἔπαυον ὅλον. Ἐπειδὴ δὲ ἔπαυον οὐκ οὐκ οὐκ, ἐκτείνεται τὸν Παῦλον μὲν μισοῦνται τὸ παρεδοκίμα καὶ εἶχε καὶ ὡς ἔκρινε, πρῶτον τὸ ὅλον συμβαίνει καὶ εἶχε τὰς ἁπλῶς, ὅλοισι μὲν καὶ καμνύμεναι αὐτοῦ παρακρίνεται τὸ ἔπαυται, τὸ ὅλον εἰς τὴν καμνύμεναι στήναι πρὸς ὅλον ὄλος καὶ μὲν ἐκτείνεται ἔτσι τὰ ἁπλῶς καὶ καὶ μὲν πρὸς ἐκτείνεται ὁλοῦν διὰ τῆς ἐκτείνεται

τοὺς φοροῦμεν. — ἀλλὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ποσότητα καὶ τὴν κρῆ-
σιν ὁ Παῦλος, Ὁ προσεβόητος πᾶς διακρίνῃ τὰ πράγματα ἐν
τοῖς προτέροις προσηνέμεναι καὶ καταβῇ, ἐπικρίνῃ τοῦτο
ὅτι μίαν καὶ δύο ἀλλὰ πολλὰς φορὰς. «Ὁρῶμεν γὰρ ἀνέ-
καστὸ μου» λέγει, ἐμφανὶς ὁ τις ἀποφύγῃς» (Β' Κορ. 11,
1). Καὶ εἰς ἄλλα σημείον ὁ λαλῶν αὐτὸν καλῶς κατὰ Κῆρυον ἀλλ'
ἐν ἀποφύγειν — ἐν ὧ δ' ἐν περὶ ταύτης ἐν ἀποφύγειν λέγει ταύτην
κρίνειν. Β' Κορ. 11, 17, 21.) Καὶ ἐν ὧ ὁ Παῦλος εἶπε προ-
τιμῶναι τὰ πράγματα πολλὰ καλὰ, πᾶν δὲν τοῦ ἐφαίνετο ἐπι-
πλέον αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο διὸν ἐπαράκειτο νὰ ἀρῶμαι ὅτι ἐν
κρίσει ἀποκρίνεται τὸν δαυτὸν τοῦ λέγων καὶς διὰ ἐνδραστη-
νῶν (Β' Κορ. 12, 2) καὶ παρακατῶν ὑπὲρ τοῦ ταυτοῦτον κοινωφρο-
νῶν, ὑπὲρ δὲ ἐμῶν τοῦ κοινωφρονοῦν (Β' Κορ. 12, 5). Ὑ-
περταρ δὲ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἐγὼ μόνον ἀφῆκα, λέγει, ἀλλὰ εὐφρέ-
σις ἡμετέρεσκες» (Β' Κορ. 12, 11) Ὁ Πόλις λοιπὸν εἶναι τὸ
πᾶν ἀνάγκη καὶ τόσον φοβερὰ συνεισφέρειν, ὥστε, ἐν ὧ ἀέ-
πει τὸν ἄλλον ἐκείνου νὰ διακρίνῃ καὶ νὰ ἀποσθαινομένην προκειμέ-
νου νὰ εἴη καὶ πᾶς μέγα διὰ τὸν δαυτὸν τοῦ παρὰ τὸ ἐπὶ παρῶ-
νιστο πᾶσαν μεγάλην ἀνάγκη καὶ νὰ συγκαταίῃ τὸν δαυτὸν
τοῦ ὡς ἐν ἑσπῶν πᾶν τρέχει μὲ ὁμῆν πρὸς τὸν κερμένον, ἐν
ταύταις νὰ μὴν ἀποφύγῃ μετὰ πολλὴν φροντίδα τὴν καθήκη-
σιν καὶ νὰ τὴν χρηστοποιεῖ μόνον ἀπεκτῇ τὸ ἀποκτεῖν αἱ πε-
ριτοδοῦναι.

Θέλεις δε να σου δείξω και άλλα παθήματα πεπαι-
γμένα ὑπὸ το ἔλεοςκαὶ τὴν ἔλεον. Εἰ ναὶ δὲν ἤραται μόνον
εἰς τὴν αὐτοκαταστροφὴν, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐδόξαμε πῶς πρέπει
νὰ μεταχειρισθῶμεθα τὸ καθὲν ἀπὸ αὐτῶ, διὰ μόνον διὰ τὴν
δικαιοσύνην τὴν ἐαυτῶν τοῦ ἀπὸ τῆς ἀναγκαστικῆς τῶν πε-
ποιθήσεων, ἀλλὰ καὶ νὰ διδάξῃ τοὺς ἄλλους νὰ μὴ ἀποτρέ-
ψουν νὰ κάνουν τὸ ἴδιον, ὅσον τὸ ἀνατῆξαι ἡ περιστάσις,
ἀλλὰ νὰ ἀποτρέψουν νὰ τοὺς κάνουν εἰς ἀκαίριος πε-
ποιθήσεις μὴ αὐτῶ δὲ ποῦ εἴπεν ὅς Α' ὡσὺν νὰ ἐλθῃ τὸ
ἔλεος. Εἶνα μεγάλο κακὸν νὰ λέγη τις εἰς διὰ τὴν αὐτῶν
τὸν κατὰ μέγα καὶ θυμωσάν. Καὶ εἶνα δείγμα τῆς πρὸ μεγάλ-
λης παραποροσύνης, ἀνατῆξαι μου, τοῦτο, τὸ νὰ σταλάττει δι-
δακτὴ καὶ πῶς τοὺς αὐτοκαταστροφῶς, ἐνθ' ἐν τῷ κατὰ
πρὸς τοῦτο κατὰ ἐπιφάνεια ὅπως ἐπικρατεῖ ὅλην τὴν
τοῦ δὲν εἶνα διδασκαλία συμφορῶν πρὸς ἐνταλὰς τοῦ Κυ-
ρίου, ἀλλὰ μὴ διὰ δείγμα διαπορεύσεως τὴν φρονῶν καὶ δι-
φανῶν διὰ τὴν ἀμολῆν πρὸς ὑστερα ἀπὸ πολλοὺς ἰσχυροὺς
καὶ κόπους. Ὅλα αὐτὰ καὶ ἀκόμη περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ εἴ-
πεν ὁ Παῦλος πρὸς ἄλλους πρὸς παρῶντες νὰ εἴπῃ ἀκούσθη-
σαι ὅσον εἶπα παραστῆ ὅλην τὴν τὸ πρῶτον Τὸ ἀκούσθη-
σαι

ρον δὲ εἶναι ὅτι καὶ εἰς τὴν περιττωσιν αὐτὴν ἡσώρη δὲν ἀπεκάλυψε τὰ πάντα, ἀλλὰ ἀπέκρυψε τὰ περισσότερα καὶ τὰ μεγαλύτερα. «Ἐλευσόμεν γὰρ λέγει, πρὸς ὀπτασίαν καὶ ἀποκάλυψιν. Β' Κορ. 12, 1, 8. Αὐτὰ δὲ τὰ ἔλεγε διδάσκων τοὺς πάντας ὅτι, ἡσώρη καὶ ὅταν παρῇσι ἀνάγκη, δὲν πρέπει νὰ ἀποκαλύπτωμεν ὅτι καὶ ὅσα γνωρίζομεν, ἀλλὰ μόνον ὅσα εἶναι ἀφέλιμα διὰ τοὺς ἀκούοντες.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ Σαμουὴλ — νομίζω ὅτι δὲν εἶναι ἀποπὸν νὰ ἐνθυμηθῶμεν καὶ τὸν ἅγιον αὐτὸν ὅπου πρὸς σφέλος ἰδὲ καὶ μὴς γίνονται τὰ ἐγκλήματα — ἐκαυχῆθη πάντες καὶ εἶπεν ἰδικά του κορομφόρμα. Ποῖα ἔμμεν. Ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἦσαν ἀφέλιμα διὰ τοὺς ἀκούοντας. C Διότι δὲν ὡμίλησε διὰ μακρῶν οὔτε περὶ τῆς πεποιημένης, οὔτε περὶ τοῦ νὰ μὴν μνηστικῶς κανεῖ. Ἀλλὰ διὰ τοῦ λόγου. Δι' ἐκεῖνο τὸ ὅποσον πρὸ πάντων ἀφῆκε νὰ μὴν ὁ τότε βασιλεὺς, δηλαδὴ διὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ διὰ τὸ νὰ μὴν διαδοσθῇ. Καὶ ὁ αὐτοὺς πάλιν ὅταν ἐκαυχῆθη, ἐκαυχῆθη ἐν ἑαυτῷ νὰ ὅποια μὴν ποῦσαν νὰ διαρθεύουν τὸν ἄσραπτον. Διότι οὔτε ἐκεῖνος δὲν ἀνέφερεν ἄλλην ἀρετὴν ἀλλὰ ὡμίλησε μόνον διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὸν λόγον καὶ διὰ τίποτε ἄλλο. Τὰ νὰ εἴπῃ περισσότερα θὰ ἦτο δείγμα φιλοδοξίας D καὶ αλαζονείας ἐνθρώπου, ἐνῶ τὸ νὰ εἴπῃ αὐτὰ μόνον τὰ ὅποια ἐπρόκειτο νὰ χρησιμεύσουν εἰς τὴν παρουσίαν τῶν περιστάσεων ἦτο δείγμα ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος ἀγαπᾷ τοὺς ἄλλους καὶ σκέπτεται τὸ συμφέρον τῶν πολλῶν. Τοῦτο δὲ ἔκαμε καὶ ὁ Παῦλος. Διότι τὸν δαδάλλαν ὅτι δὲν ἦταν γνήσιος ἀπόστολος καὶ ὅτι δὲν διέθετε καμμίαν δύναμιν. Ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη διὰ νὰ ἀντιμετώπιζῃ τὸς κατηγορίας νὰ ἀναφερθῇ εἰς ἐκεῖνα τὰ ὅποια κυρίως εἰδείκνυν τὸ ἄξιμά του.

Βλέπετε μὲ τί τρόπον ἐπαιδαγωγῆσε τοὺς ἁσραπτοὺς νὰ μὴν καυχῶνται χωρὶς λόγον. Πρῶτον μὲ τὸ νὰ εἴπῃ ὅτι παρεκλήθη νὰ πράξῃ τοῦτο μόνον ἀπὸ ἀνάγκης, Ἐ δεύτερον μὲ τὸ νὰ ἀνυψῇ τὸν ἑαυτοῦ του παράφρονος καὶ νὰ χρησιμοποίησιν πολλὰς παρακλήσεις, τρίτον μὲ τὸ νὰ μὴν ἀποκαλύπτῃ τὰ πάντα, ἀλλὰ νὰ ἀποκρύψῃ τὰ σημαντικότερα (καὶ τοῦτο ἐνῶ παρῇσι ἀνάγκη νὰ τὸ πράξῃ) τέταρτον μὲ τὸ νὰ χρησιμοποίησιν ἄλλα πρόσωπα καὶ νὰ εἴπῃ «ἰδοὺ ἀνθρώπου». B' Κορ. 12, 2) καὶ πέμπτον μὲ τὸ νὰ μὴν ἀναφέρῃ καὶ ὅσας τὰς ἄλλας ἀρετὰς του, ἀλλὰ μόνον τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὴν περιττωσιν αὐτὴν. Δὲν ἀπέφευγε δὲ εἶναι ὁ Παῦλος μόνον εἰς τὴν περιττωσιν ποὺ ἔπρεπε νὰ κανηθῇ, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἦτο ἀνάγκη νὰ

ὁδῶσιν 506 A. Ἄν καὶ ἀπγορευέτο νὰ ὁδῶσιν ἀδελφόν, τὸ ἔκαμεν αὐτό, ὅταν ἐκρεμάσθῃ, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥστε νὰ καταρτίσῃ περισσότερα πράγματα μὲ αὐτὸ ἀπὸ ὅσα θὰ καταρτίσῃ κανεὶς ἐὰν ἐκρημασσοῦσε ἐνῶντα. Διὰ τοῦτο διαβόλιος, ἐνῶ καὶ μὴν καὶ δύο φορές ἀποκαλεῖ ἀνοήτους τοὺς Γαλάτας (Γαλ. 3, 1) καὶ τοὺς Κρήτας ἐλαττωτέρους ἀργαί, καὶ θηρία κακά» (Τίτ. 1, 12) σπερμάνονται καὶ πάλιν μὲ αὐτὸ νικητῆς, δαύτῳ μὲν ἔδωκεν ὑπόδειγμα καὶ κανόνα, ὥστε πρὸς ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ μὴν χρησιμοποιοῦνται καλαμίας καὶ θαμπεύς, ἀλλὰ νὰ τοὺς κυριώμεν μὲ τὸν λόγον. Εἰς ὅλα αὐτὰ ὁ Παῦλος τιρεῖ πάντοτε τὸ μέτρον καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτύγχανει πάντοτε. Ὅταν ὁδῶσιν καὶ ὅταν ἐκτακτοῦσιν, B ὅταν ἀποστρέφεται καὶ ὁδῶσιν, ὅταν ἐκτακτοῦσιν καὶ ὅταν ἐκτακτοῦσιν τὸν ἑαυτοῦ του δασὶ λοιπὸν νὰ ἀπορρίψῃ διὰ τὸ ὅτι ἡ βέρα καὶ ἡ κοκορνία φέρουν καλὰ ἀποτελέσματα, ὅταν καὶ φόνος καὶ δόλος καὶ ἀπάτη ἔφεραν ἀγαθὰ ἀποτελέσματα καὶ εἰς τὴν Παλαιάν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ ἐξηγήσαμεν ὅλα αὐτὰ μὲ σχολαστικότητα, ὡς θαυμάσομεν τὸν Παῦλον, ὡς δοξάσομεν τὸν Θεόν καὶ ὡς χρησιμοποιοῦμεν τὸ παράδειγμα του διὰ νὰ κερδίσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰ αἰωνία ἀγαθὰ, διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς συλλανθραπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὅποιον ἄνθρωπος ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμή καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΚΤΗ

Θέλετε σήμερα, ἀγαπητοί μου, ἀφοῦ ἀφήσουμε τὴν μεγάλην καὶ θαυμαστὴν πράξιν τοῦ Παύλου νὰ ἀναμνησθῶμεν εἰς αὐτὰ τὰ ὅποια ὅπως νομίζουν μερικοὶ παρέχουν ἡ λοβὸς πρὸς κατηνάρτιον, αὐτὰ θὰ ἴδωμεν ὅτι καὶ αὐτὰ ἀποδεικνύουσιν τὸν Παῦλον λαμπρὸν καὶ μέγαν διὰ διωγμάτων ἀπὸ τὰ προσαναφερθέντα. Τὶ εἶναι λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον παρέκει λαθὴν πρὸς κατηγορίαν, Ἐπὶ τὴν κάποιε, λέγουσιν, ὅτι ἐφοβήθη τὰς πληγὰς. Καὶ θεοδίκως ἐφάνη, ὅταν ὑπεβλήθη εἰς μαστίγιωσιν. Καὶ ὅσα μόνον τότε ἀλλὰ καὶ ἄλλαν φορὰν εἰς τὴν περιπέτῃσιν τῆς πορφυροπαλίδος, ὅταν ἐδημιούργησε μέλας τὴν τῆς ἐκείνου οἱ ὅποια ἐπράκειτο νὰ τὸν ἀπελευθερώσιν.* Ταῦτα ὅμως δὲν τὸ ἔκαμε διὰ κινήσει ἄλλον παρὰ μόνον διὰ τὴν ἀσφάλειάν τοι καὶ διὰ νὰ ἀποφύγῃ συντόμως ἐπὶ τὴν ἰδίαν γενανόειαν εἰς θάνατον τοι. Τί θὰ ἤμπορούσαμεν λοιπὸν νὰ εἰπωμεν, ὅτι τίποτε δὲν τὸν ἀποδεδεικνύει τόσο μέγαν καὶ ἀξιοθαύμαστον, ὅσον αὐτὰ ποὺ εἴπωμεν. Ἐ τὸ ὅτι δηλαδὴ, ἐνῷ εἶπεν ψυχὴν ποὺ δὲν ἦτο οὔτε πολυμυρία ἀλλὰ οὔτε καὶ κατείσχοντο ἀπὸ ἀπογνῶσιν, καὶ ἐνῷ τὸ οὖμα τοῦ ὑπεκρινετο κατὰ τοιαύτων πρόπον εἰς τὰ βασανιστήρια καὶ ἔπρεπε τὴν μαστίγιωσιν, ὅταν τοῦτο κατέστη ἀνεγκάστον ἀπὸ τὰς περιστάσεις παρέβλεψεν, ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὅποια θεωροῦνται φοβερά καὶ ἐφάνη ἰσάδως πρὸς τὰς δυνάμεις

ὅταν λοιπὸν τὸν ἴδης νὰ τὸν ἐπαλύνουν δια νὰ τὸν μαστιγώσιν καὶ νὰ φοβῶται, ὡς ἐνθυμηθῇς τοὺς λόγους ἐκεῖνους με τοὺς ὁποῖους ἐξεπέρασε τοὺς σὺνταξις καὶ συνηγνῶνιστο τοὺς ἀγγέλους ἐπὶ ἡμῶς κυροῖται.⁴⁰ Ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅστις ἡ στενωπὸς, ἡ δυνάμις, ἡ λαμπρότης, ἡ κίνδυνος, ἡ μάκαρ,» (Ρωμ. 8, 35) Ἄς ἐνθυμηθῇτε ἐπίσης τοὺς λόγους ἐκεῖνους με τοὺς ὁποῖους λέγει ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι τίποτε ἐπὶ γὰρ παρατυπία ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ'

40. Τὴν περὶ τούτου ἀφήτησιν βλέπε εἰς τὰς Πράξεις τὸν Ἀκαστὸν 109 18, 144

ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν, αἰώνιον βάρος δοξῆς καταργήσεται ἡμῶν μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ ἐλεηόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ ἐλεηόμενα. Β' Κορ. 4, 17-18. Πρόσθετε εἰς αὐτὰ καὶ τὰς καθημερινὰς θλίψεις καὶ τοὺς καθημερινούς θανάτους. Καὶ ὅταν τὰ ἀντιληφθῇ καλὰ αὐτὰ, θαύμαζε τὸν Παῦλον, ἀλλὰ μὴ ἀπογοητεύεσθαι καὶ δι' ἐσὲ τὸν ἴδιον Διότι αὐτὸ ἀκριδὸς τὸ ὅποσον φαίνεται ὡς ὁσθένεια τῆς φύσεως ὡς εἶναι τὸ πρὸς ὑψηλὸν δείγμα τῆς ἀρετῆς τοῦ. τὸ ὅτι δηλαδὴ ἀνεδεδεικνύετο τέτοιος, ἐνῷ δὲν ἦτο ἀπληθυνόμενος ἀπὸ τὰς ἀνάγκας πῶν πολλῶν. Ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῶν κινήσεων θὰ ἤμπορούσε ἴσως νὰ δημιουργήσῃ εἰς μερικοὺς τὴν ὑπόνοιαν καὶ νὰ τοὺς κίνη νὰ ὑποπτευθῶν ὅτι ἀνεδεδεικνύετο τέτοιος ἐπειδὴ τὸν εἶχε πλεονάζει ἀνέπαρος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους διὰ τοῦτο ἐπετρέπετο νὰ ὑποφέρῃ διὰ νὰ πληροφορηθῇς δι, ἐνῷ κατὰ φύσιν ἦτο ὁμοιος με τοὺς πολλούς, κατὰ τὴν προθυμίαν δὲν ἦτο μόνον ἀνυπαρξὸς ἀπὸ τοὺς πολλούς ἀλλὰ καὶ ὁμοιος πρὸς τοὺς ὁμοίους Διότι με τέτοιαν ψυχὴν καὶ τέτοιον σῶμα ἡ μέμνη ἀνθρώπων θανάτους καὶ περικοπὰς καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα. Ὁ Διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἶπεν ἐκεῖνους τοὺς φοβερούς λόγους οἱ ὅποιοι φαίνονται εἰς τοὺς πολλούς ἀπίστευτοι. Ὁτι νύχον ἀνέστη εἶναι ἀπὸ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα (Ρωμ. 9 3). Διότι εἶναι δυνατόν δὲν τὸ θέλωμεν νὰ ὑποπτεύωμεν καθεστῶν τῆς φύσεως με τὴν δύναμιν τῆς προθυμίας. Καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀδύνατον δι' ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι ἔλαβον ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Χριστὸν ὅταν προσφέρωμεν δαμνὸν προθυμίαν διαδέχομεν, ἐμβαλλοί καὶ ὁ Θεὸς μέσα μας πολλὴν ὁρμὴν καὶ ἐκεῖ δὲν θὰ ὑποκύπτωμεν εἰς τὰ θανά ποὺ πρόκειται νὰ ἔλθουν Διότι τὸ νὰ φοβῶνται κανεὶς τὰ βασανιστήρια δὲν εἶναι ὁμοεισκαρπῶν. Ὁ Ἀξιοκατακρίτων εἶναι τὸ νὰ διακρίβῃ κανεὶς κατὰ ἀντίθετον πρὸς τὴν εὐσέθειαν ἐξ αἰτίας τοῦ φόβου τῶν βασανιστηρίων. Ἐπομένως ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος φοβεῖται τὰ βασανιστήρια ἀλλὰ παρὰ ταῦτα δὲν ὑποκύπτει εἰς τοὺς ἀγῶνας ἀποδεδεικνύεται πολὺ ἀπὸ ἀξιοθαύματος ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος δὲν φοβεῖται. Διότι με τὸν τρόπον αὐτὸν ἀναδεικνύεται καλύτερα ἢ βεβαιωτικὴ διόθεσις.

Τὸ νὰ φοβῶνται κανεὶς τὰ βασανιστήρια εἶναι φυσικόν. Τὸ νὰ μὴν πράξῃ ὅπως τίποτε τὸ ἀνάρμοστον ἐξ αἰτίας τοῦ φόβου τῶν βασανιστηρίων εἶναι δείγμα προσέρεσε ἢ ὅποια διαρρήναι τὸ μεκονέκτημα τῆς φύσεως καὶ ἀνερπασίας τῆς φυσικῆς ἀδυναμίας. Τὸ νὰ λυθῇ κανεὶς ἐπίσης δὲν εἶναι ἁμάρτημα, παρὰ μόνον τὸ νὰ εἴπῃ ἢ νὰ πράξῃ κατὰ ἀντίθετον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐξ αἰτίας τῆς λύπης. Ἐάν λοιπὸν ἔλεγον δι δὲν ἦτο ἄνθρωπος ὁ Παῦλος, θὰ μοῦ ἀνέγε

ρε κανείς ποτὶ αὐτὰ Ἐ τὰ ἐλαττώματα τῆς φύσεως διὰ τὴν ἀντιμετώπιση μὲ τὴν φύσιν τὸν ἰσχυρισμὸν μου. Ὅταν ἄλλος λέγει καὶ οὕς ἐκβεβήκαμεν, ὅτι ἦτο μὲν ἀνθρώπος ὅμοιος καὶ καὶ ὁ καλὸς ἀπὸ ἡμῶν κατὰ τὴν φύσιν, ἀλλὰ ἐγένετο καλὺτερος ἐξ αἰτίας τῆς προαιρέσεώς του, θὰ ἦτο μάταιον νὰ μοῦ ἀναφέρῃ κανεὶς τὰ παραπάνω, μᾶλλον δὲ θὰ μάταιον ἦτο καὶ ὑπὲρ τοῦ Παύλου. Διότι μὲ αὐτὰ θὰ ἀπεδείκνυτο πόσον μέγας ἦτο ἐκεῖνος, ὥστε μὲ τέτοιαν φύσιν νὰ κατορθώσῃ πράγματα ὑπερφυσικά. Ὅταν δὲ τὸ ἀναφέρῃ κανεὶς αὐτὰ, δὲν ἐξυψώνει μόνον τὸν Παῦλον, ἀλλὰ καὶ φημίνας τὰ σῶματα ἐκείνων. 504 Ἀ οἱ ἀποστολὲς ἐπαρμόζονται νὰ ἐπακρελῇ-θοῦν ἀπὸ αὐτὰ καὶ δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ ἰσχυρισθοῦν τὴν ἁρ-θεν ὑπεροκὴν τῆς φύσεως, ἀλλὰ τοὺς σπρώχνει νὰ ἀντιλη-φθοῦν τὸν ἕλκον τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως.

Ἀλλὰ θὰ εἴπουν ὅτι καὶ τὸν θάνατον τὸν ἐφοβήθη κα-νέτε. Καὶ τοῦτο εἶναι φυσικόν. Καὶ ὁμοίως αὐτὸς ὁ ἴδιος ποῦ ἐφοβήθη τὸν θάνατον. Ἐλεγε. Ἐκαὶ γὰρ ἡμεῖς, οἱ ὄντες ἐν τῇ σκηνῇ, στενάζομεν βαρυνόμενοι (Β' Κορ 5, 4). Καὶ ἄλλοτε πάλιν. Ἐμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν (Ρωμ 8, 23). Βλέπετε ὅτι ὡς ἀνθρώποι πρὸς τὴν φυσικὴν ἀσθένειαν φέ-ρει τὴν δυνάμιν τῆς προαιρέσεως. Ἐπειδὴ πολλὰς φορὰς καὶ πολλοὶ μαρτυροῦν, ἐνῷ ἐπράξατο νὰ ἀδηγνηθοῦν πρὸς τὸν θάνατον ἐκλύμασαν καὶ ἡ ἐκνεύσαν ἀπὸ φόβου καὶ ἁ-γυμνίαν. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν εἶναι περισσότερον ἀξιωματικοί, διότι ἐνῷ καὶ αὐτοὶ ἐφοβήθησαν τὸν θάνα-τον, δὲν τὸν ἀπέφυγον. Ἀλλὰ τὸν ὑπέμειναν διὰ τὸν Ἰησοῦν. Ὅταν καὶ ὁ Παῦλος, ἐνῷ ἐφοβήτο τὸν θάνατον, δὲν ἀποφύ-γει οὔτε τὴν γέννησιν διὰ τὸν ἡγαγμένον Ἰησοῦν, καὶ ἐνῷ ἔτρεψε τὸν θάνατον, ἐπιδίδωκε νὰ ἀποθῇ.

Ἄν ἦτο δὲ μόνον ὁ Παῦλος τέτοιος, ἀλλὰ καὶ ὁ κορυ-φαῖος τῶν ἀποστόλων ἐνῷ εἶπεν, εἶπει πολλὰς φορὰς ὅτι ἦτο ἔτοιμος νὰ δώσῃ καὶ τὴν ψυχὴν του ἐφοβήτο πᾶρα πολὺ τὸν θάνατον. Ἀκούετε λοιπὸν τί τοῦ λέγει ὁ Χριστὸς, ὅταν οὐκ ἠκούσε καὶ τοῦ διὰ τὸ θῆμα αὐτό. Ὅταν δὲ νῆρσας, ἔλασσε αὐτὸν καὶ ἔλασσε αὐτὸν οὐ θέλεις (Ἰω 21, 18). Δει-κνύσαν ὅτι ἡ δύναμις ἀφείλετο εἰς τὴν φύσιν καὶ οὐκ εἰς τὴν προαίρεσιν. Διότι ἡ φύσις, ὁ ἀκόμη καὶ παρὰ τὴν θέλη-σιν μοῦ παρουσιάζει τὰ ἴδικά της καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπερνωθῇ πρὸς ἀδυναμία της οὔτε ἐκεῖνος ὁ ὁπῆος τὸ θέ-λει καὶ τὸ ἐπιδίδωκε πᾶρα πολὺ. Ἀπὸ τὸ γεγονὸς αὐτὸ δὲν ζήτησιν μετὰ, ἀλλὰ καὶ θαυμάζομεθα περισσότερο. Διότι τί πικρὸν εἶναι τὸ νὰ φοβῇται κανεὶς τὸν θάνατον, Πόσον μεγá-λον ἐγκώμιον εἶναι ἐπίσης, ἐνῷ φοβεῖται κανεὶς τὸν θάνατον, νὰ μὴ διαπράξῃ ἐξ αἰτίας τοῦ φόβου καμμίαν δουλοπρέπειαν

Διότι δὲν εἶναι ἀνθρώπινα τὸ νὰ ἐκρ. κανεὶς ἐλαττωματικὴν φύσιν, ἀλλὰ τὸ νὰ ὑποκύτῃ εἰς τὰ ἐλαττώματα, ὅπως θεοῦ-ως καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁπῆος διὰ τῆς ἰσχυρότητος τῆς προαιρέσε-ως διαρβάνει τὴν κακὴν ἡμερᾶν της εἶναι μέγας καὶ ἀμο-θαύματος. Δ καὶ δεῖναι μὲ αὐτὴν πόσο μεγάλη εἶναι ἡ δυνά-μις τῆς προαιρέσεως καὶ κλείει τὸ σῶμα αὐτὸν που λε-γουν. —Διὰ δὲν ἐγένετο ἐκ φύσεως καλοὶ, —Τὶ διαφέ-ρει τὸ νὰ εἴμεθα καλοὶ ἐκ φύσεως ἢ ἐκ προαιρέσεως, ἢ —Πόσον καλὺτερον ἐκεῖνος εἶναι τοῦτο, εἶναι καλὺτερον ἐκ' ὅσον ἀποφέρει στεφάνους καὶ λαμπρὰν ἀνακήρυξιν τῶν νεκρῶν. Μήπως ὁμοίως τὰ φυσικὰ πρόνοια εἶναι ποτὶ ἰσχυ-ρὰ, Ἐάν θέλῃς νὰ ἔχῃς γενναίαν προαίρεσιν, τότε ἡ προαί-ρεσις γίνεται ἰσχυροτέρα ἀπὸ τὴν φύσιν. Ἡ δὲν ἔλπεις δεῦν τὸ σῶμα τῶν μαρτύρων κόντωνται ἀπὸ τὰ ἔκρη, τὴν μὲν φύσιν νὰ ὑποκύτῃ εἰς τὸν σάβανον τὴν δὲ προαίρεσιν νὰ μὴν ὑποτάσσεται εἰς αὐτὸ οὔτε νὰ νικῇται. Δὲν εἶδες εἰς τὸν Ἀβραάμ, πῶς μοῦ, Ἐ τὴν προαίρεσιν νὰ νικῇ τὴν φύσιν, ὅταν ἀπετάθη νὰ θυσιάσῃ τὸ παιδί του καὶ νὰ ἀποδοκιμασθῇ ἰ-σχυροτέρα ἀπὸ ἐκείνην, Δὲν εἶδες νὰ συμβαίῃ τὸ ἴδιον καὶ μὲ τοὺς πρεῖς παῖδας, Δὲν ἀκούεις καὶ τὴν περιποίησιν που λέ-γουν οἱ ἔξω, ὅτι ἡ προαίρεσις γίνεται δευτέρα φύσις ἀπὸ τὴν συνήθειαν. Ἐγὼ δὲ θὰ ἔλεγα ὅτι γίνεται καὶ πρώτη, ὅπως ἀπεδείκθη ἀπὸ τὰ προλεχθέντα.

Βλέπετε, ὅτι εἶναι δυνατόν ἡ προαίρεσις νὰ ἔλῃ καὶ φυ-σικὴν σταθερότητα ὅταν εἶναι γενναία καὶ ἀποκαταστατικὴ καὶ ὅτι εἶναι προτιμώτερον νὰ λαμβάνῃ τὸν ἑπαιτὸν ὅπως διὰ-λέξη 509 Ἀ κανεὶς καὶ θελήσῃ κατὰ παρὰ ὅταν εἶναι ἡγαγα-σμένος νὰ τὸ πράξῃ. Τοῦτο εἶναι τὸ καλὺτερον ἀπὸ ὅλα ὅπως ὅταν λέγῃ ἐπιστάζω μοῦ τὸ σῶμα καὶ δουλοπρεπῶς (Α' Κορ 9, 27). Μάλιστα, ἐγὼ τὸν ἐπαύω τότε ἀκριβῶς, ὅταν τὸν βλέπω νὰ κατορθῇ τὴν ἀρετὴν διὰ καὶ κόντων ὥστε νὰ μὴν εὐδαιμονῇ ἀρμαρὰς πρὸς ἀνησίαν οἱ μετὰ αὐ-τὸν θαυμάζονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Παύλου. Καὶ ὅταν πάλιν λέγῃ σὺ καὶ καὶ κατατάσσῃ (Γαλ 8, 14), στεφανοῦνται τὴν προαίρεσιν του. Διότι εἶναι δυνατόν —καὶ θεότιμος εἶναι— νὰ μὴθῇ κανεὶς τὴν δυνάμιν τῆς φύσεως διὰ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως. Καὶ ἂν φάσκειν εἰς τὸ μέσον τὸν Παῦλον αὐτὸ τὸ ἐγὼ καὶ τῆς ἀρετῆς, θὰ ἴδωμεν ὅτι τὰ ἀνὰ τοῦ παρὰ αὐτὸν εἰς αὐτὸν ἡ προαίρεσις ἐπέτυχεν νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἰσχυ-ρότητα τῆς φύσεως. Β Διότι ὑπέφερε μὲν ὅταν ἐκτυπῆτο καὶ μάλιστα περισφραγίστηκε τὸν πόνον διὰ ἀλαγνότητα ἀπὸ τὰς ἀκαθαρσίας, αἱ ὁποῖαι δὲν ὑποφέρουν, ὥστε μποροῦ-μεν νὰ τὸν ἀκούσωμεν νὰ λέγῃ τοὺς λόγους ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι τὸν κάμνουν νὰ μὴ θεωρῇται ὁμοίως πρὸς ἡμᾶς κατὰ

φύσιν Διότι όταν λέγῃ «ἐμοὶ κόσμος ἐπιπόρευται, καὶ γὰρ τὸ κόσμος» (Γαλ 6, 14) καὶ πάλιν «ὧς δὲ οὐκέτι ἐγώ, ἤ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ 2, 20) τὴν ἄλλοι ἡμῶν καὶ εἴη κανεὶς παρὰ μόνον ὅτι ἐφυγε καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ σῶμα του. Τὴν δὲ εἴη δὲ κανεὶς όταν λέγῃ «ἐδόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκί, ἄγγελος οὐτὸν» (Β' Κορ. 12, 7). Αὐτὸ δὲ δὲν ἔχει ἄλλον σκοπόν ὑπὸ τὸ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ πόνος σταματοῦσε μόνον εἰς τὸ σῶμα. «Ὅσα ἐπειδὴ δὲν ἐπερνοῦσε μένος, ὧς δὲ ἐπειδὴ μὲ τὴν δυνατὴν προαίρεσίν του τὸν ἀπέκρουε καὶ τὸν ἐξεδίωκε. Τὴν δὲ εἴη δὲ κανεὶς όταν ἀναφέρει καὶ ἄλλα πρὸ ἀποδοχῆς ἀπὸ αὐτοῦ, καὶ ὅταν καίρῃ διότι ὑποφέρει, καὶ ὅταν καυχῶνται ὅσα τὰ δεσμά του. Τὴν δὲ ἄλλα δὲ ἡμῶν οὐκ ἀνεῖς νὰ εἴη ἐπὶ τὸν ὅτι ἐκείνο τὸ ὅποσον εἶπα, ὅτι δηλοῦν τὸ νὰ λέγῃ «ἐπιπορεύω μοι τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, ἡρπῶ, ἄλλοις κερῶντας αὐτὸς ὁδοῦμας γένεσθαι». Α' Κορ. 9, 27), ἀποδοχῆς τὴν ἀδυναμίαν τῆς φύσεως. Μὲ αὐτὰ δὲ τὰ ὅποια οὐκ εἶπα ἀποδεικνύεται ἡ ἐνέργεια τῆς προαίρεως.

Διὰ τὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὑπάρκουν καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δὲ, διὰ τὸ νὰ μὴ νομίσῃ ὅτι αὐτὸς τὸν θάνατον καὶ τὸν μετάνοιαν ἐκείνων ὅτι ὁ Παῦλος ἀνέστη εἰς διαπορευτικὴν ὁ φόνος καὶ καταληφθεὶς ἀπὸ ἀπὸ γένεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ νὰ μὴ κατηγορήσῃ ἐξ αὐτοῦ τὸν μακρὸν αὐτὸν τὴν ἀντίαν του ψυχῆν, ἀλλὰ ἀφοῦ καὶ μετὰ αὐτὸ πάλιν διαπορεύσῃ, νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀπόγνωση, νὰ ὁδηγήσῃ τὸν αὐτὸν σου εἰς καλὸς ἐλπίδας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀναφέρει καὶ τὸ θέμα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ μὲ ὑπερβολήν, μᾶλλον δὲ καὶ μὲ ὑπερβολὴν ἀλλὰ μὲ ἐνθυμωσιν διὰ τὸ πιστεύσῃς ὅτι τίποτε δὲν εἶναι ἰσχύων του λέγει δὲ καὶ τὰ σχετικά μὲ τὴν προθυμίαν, διὰ τὸ μὴ κομῶσαι καὶ ροχαλίζεσθαι, ἀφοῦ φορέσῃς τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν. Καὶ θὰ εἴρῃ διὰ τὰ ὅσα ὑπάρχουν εἰς τὸν Παῦλον ἀκριβῆς μέτρα καὶ κανόνες.

Ἀλλὰ ἐκαστοὶς καίποτε ἔτι τὸν κατωκρινόν «ἀλέξανδρον» (Β' Τιμ. 4, 14) καὶ τὴν ἀπαιτῶν τοῦτο, «Ὅτι ὁ λόγος του δὲν ἐκινεῖται ἀπὸ θυμὸν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας πόνον. Καὶ δὲν ἐλευθεῖται διὰ τὸν αὐτὸν του, ἀλλὰ διὰ τὸ ὅτι ὁ «ἀλέξανδρος» ἀνθρώπου εἰς τὸ κήρυγμα. «Αἶψα νῦν ἀνθίσταται, λένει, οὐκ εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τοὺς ἡμετέροισι λόγοις» (Β' Τιμ. 4, 15). «Ποτε ἡ καρτὶς δὲν ἐδεικνε μόνον τὸν πόθον του διὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ παρηγοροῦσε καὶ τοὺς μετῴκτους. Ἐπειδὴ ἦτο φυσικὸν⁴¹ ἂν ἐκινεῖται, ὅταν ἐβλῆσαν ὅτι αὐτὸς ποῦ ἐναντιωνόταν πρὸς τὸ κήρυγμα δὲν ἐβλάπταν τὴν πίστιν, διὰ τοῦτο τὸ εἶπεν αὐτῷ. Ἀλλὰ καὶ καίποτε κατηγόρησεν μερικὸς ἄλλος λέγων «ἐπεὶ δικαίον παρὰ Θεῷ ὄντας δοῦναι τοῖς θλίβουσιν ἡμεῖς θλίψαν». Β' Θεο. 1, 6), ὅτι θε-

θεῖας ἐπειδὴ ἤθελε νὰ τιμωροῦν ἐκεῖνος, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἤθελε νὰ παρηγορήσῃ ἐκεῖνος οἱ ὅποιοι ὑπέφεραν διὰ τοῦτο δὲ καὶ προσέθετε «αὐτοῖς τοῖς θλίβουσιν ὄντας» (Β' Θεο. 1, 7).

Ἐπειδὴ ὅταν ὁ ἴδιος ὑποφέρει κατὰ δυσόρεστον, ὅπως πᾶς φιλοσοφεῖ καὶ πᾶς συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ἀντιπάλους, λένειν «δυσόρεστον» εὐλογεῖν, διακρίνουν ἀνεκῶς, ἀνακατασκευάζουν παρακαλοῦμεν. Α' Κορ. 4, 12-13. Ἐάν δὲ ἐλεγεσθε ὅτι αὐτὸς Β' ποῦ λέγονται ἡ γήνηται ὑπὲρ τῶν ἄλλων εἶναι ἀποτέλεσμα ὁργῆς, εἶναι κακὸς νὰ εἴη ὅτι καὶ τὸν «ἐλπίαν» ἐνυφάσκειν ἀπὸ ὁργῆς καὶ ὕβριος καὶ ὅτι καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ ὁργῆς ἐφόνευσεν τὸν Ἀνανίαν καὶ τὴν Σάπφειραν⁴². Ἀλλὰ δὲν εἶναι κανεὶς τόσο ἀνθρώπος καὶ ἡλίθιος ὥστε νὰ εἴη τέτοια πράγματα. Τὸν βλέπομεν δὲ καὶ νὰ λέγῃ καὶ νὰ πράττῃ πολλά, τὰ ὅποια φαίνονται κατώτερα, ἀλλὰ αὐτὰ ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὅποια δείχνουν τὴν ἐπιείκειαν του. Διότι ὅταν παραδίδῃ εἰς τὸν σαρκεῖν αὐτὸν ὁ ὅποιος ἐπορεύετο εἰς τὴν Κόρινθον, τὸ πρῶτον ἀπὸ πολλῶν ἀγῶνων καὶ φιλοπονησίων διάνυσεν⁴³. Καὶ τοῦτο τὸ δείχνει καὶ μὲ τὴν δευτέραν ἐπιστολήν. Ὁ καὶ δὲν ἀπελθὼν τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγῃ «ἐφθασεν αὐτοῖς ἡ ὁργὴ εἰς τέλος» (Α' Θεο. 2, 19), δὲν τὸ πρῶτον αὐτὸ, ἐπειδὴ κατελήφθη τὸν ὅτι ὁργῆς (διότι τὸν ἀκούσας νὰ προσεῖχεται συνεχῶς ὑπὲρ αὐτῶν). Ἀλλὰ ἐπειδὴ θέλει νὰ τοὺς φανίσῃ καὶ νὰ τοὺς κἀμὲ καλυτέρους. Ἀλλὰ ὕβριος τὸν ἱερὰ, λέγουσιν, ὅταν τοῦ εἴπῃ «τίποτε σε μέλλει ὁ Θεός, τοῖς κεκοινωνήναι» (Πράξ. 23, 3). Καὶ ἔρομεν ὅτι μερικοί, διακαλοῦντες τοῦτο, λέγουσιν ὅτι τὰ λεχθέντα ἀποτελοῦν προφητεῖαν. Καὶ ἐγὼ δὲν κατηγορῶ αὐτοὺς ποῦ τὸ λέγουσιν, διότι συνέβη καὶ αὐτὸ καὶ εἶπε ὁπότε ἐκεῖνος. Ἐάν δὲ κάποιος εἶναι κατεργαζόμενος ἐκείνους καὶ ἐπιμένῃ καὶ, κἀντων κατὰ ἀκρίβειαν πρὸς τὸν πόνον, τοῖς μὲν καὶ εἴη. Καὶ ἐν τῷ προσηγορίᾳ, διότι ἀπελογεῖτο ὁ Παῦλος λέγων «οὐκ ἔστιν ὅτι ἀκαρεῖς εἶμι» (Πράξ. 23, 5). Τότε θὰ τοῦ εἴπαμεν ὅτι τὸ ἔκρινεν αὐτὸ ὁ Παῦλος διὰ τὴν παιδαγωγίαν καὶ νὰ νοθεύσῃ τοὺς ἄλλους νὰ φέρωνται μὲ ἐπιείκειαν πρὸς τοὺς ἀρχοντας, ὅπως ἔκανε καὶ ὁ Χριστός. Διότι ἐν τῷ εἴπῃ πολλὰ φανερά καὶ ἀνέκδοκτα πράγματα διὰ τοὺς Γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους, λέγει ἐπὶ τῆς κατέδρας Μωυσέως ἐκείθους οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πάντα οὖν ὅσα ἐν λέγουσιν ἡμῶν ποιεῖν ποιεῖτε.

41. Βλέπε Πράξ. τὸν Ἀποστόλον. κεφ. 19.

42. Βλέπε Πράξ. τὸν Ἀποστόλον. κεφ. 6.

43. Βλέπε Α' Κορινθίους 5, 5.

(Ματθ 23, 2-3)

Ἔτσι λοιπὸν καὶ ἐδῶ ὁ Παῦλος ἐκρότησε καὶ τὸ ὄχιωμα καὶ ἐπροφύγευσεν ἐκεῖνο ποῦ ἐπρόκειτο νὰ συμβῇ. Ἐάν δὲ ἀπεμάκρυνε καὶ τὸν Ἰουδαϊσμὸν ἀπὸ κοινῆς του, τοῦτο τὸ ἔκρινεν ἀπὸ λόγους προνοίας, ἐκ τῆς κήρυξης.⁴⁴ Διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶναι Ἐπιφορημένος μετὰ τὴν δικαιοσύνην τοῦ κηρύγματος δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀκηρὸς οὔτε θεῖλος, ἀλλὰ ἀνδρείος καὶ ἰσχυρὸς. Οὔτως ἀρτίζει νὰ ἀνταγωνισθῇ κανεὶς τὸ καλὸν αὐτοῦ ἐμπόρευμα, ἐάν δὲν πείσεται νὰ παραδώσῃ εἰς ἀνυπόληπτον τὴν ψυχὴν του μυριάς φορὰς εἰς θάνατον καὶ κινδύνους, ὅπως λέγει, καὶ ὁ Ἰσὺς ὁ Χριστὸς· εἰ τις θέλει ὑποστασάμενος ἑαυτὸν ἀπορρίπτει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. 1 Α καὶ ἀκολουθήσει μοι. Ματθ 16, 24. Αὐτὸς ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἔχει τέτοιαν διδασκίαν ἐλάττει καὶ πολλοὺς ἁλ-λους. Ὀφείλει δὲ περισσότερον ὅταν κῶπται ἡσυχίας καὶ συγκεντρωμένος εἰς τὸν ἑαυτὸν του, παρὰ ὅταν παρουσιάζε-ται εἰς τὸ μέσον καὶ σηκώνῃ φορτίον βαρύτερον ἀπὸ τὰς δυνάμεις του, διότι τότε κόπεται καὶ αὐτὸς καὶ ἐκείνους τοὺς ἀκούοντες τοῦ ἔχοντος ἐμπαυμένῃ.

Διότι πῶς δὲν εἶναι παράλογον ἐνῷ ὅταν δὲν κατέχει κανεὶς τὴν τέκνην τοῦ πλοῦτος καὶ τὴν μάχην πρὸς τὸν καιρὸν, νὰ μὴν παύσῃ εἰς τὸ κέρμα του τὸ τιμὸν διόχη καὶ ἐν τὸν πείσῃ πολλοὶ νὰ τὸ πρῶξῃ, ἐκεῖνος δὲ ὁ ὁποῖος ἐλέγ-κεται διὰ τὸ κήρυγμα νὰ παύσῃ εἰς αὐτὸ εὐχὴ καὶ ὅς ἐτι-κειν καὶ νὰ ἀναλαμβάνῃ πρῶγμα τὸ ὅποιον μπορεῖ νὰ γίνῃ πρόξενον μυρίων θανάτων. Διότι οὕτε ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου, οὔτε αὐτὸς ποῦ μονομαχεῖ μετὰ τὴν θηρίαν, οὔτε αὐτὸς ποῦ θέλει νὰ μονομαχήσῃ, οὔτε κανεὶς ἄλλος οφείλει νὰ ἔκῃ τὴν ψυχὴν του τῶσον πρόθυμον ὥστε νὰ ἀνταγωνισθῇ θανάτους καὶ σφαγὰς, ὅσον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀνταγωνίζεται τὸ κήρυγμα. Διότι οἱ κινδύνους εἶναι μεγαλύτεροι καὶ οἱ ἀντίπα-λοι εἶναι κειρότεροι καὶ τὸ νὰ σφαγῇ κανεὶς ἔτσι δὲν εἶναι κῆρ ἀσήμενον. Διότι τὸ ἐπιθῆλον εἶναι ὁ οὐρανός, καὶ ἡ τι-μιωρεῖα δι' αὐτοὺς ποῦ ἀπειτυγάζονται εἶναι τὸ αἰῶνον πῦρ, ἡ ἀπόληξίς δηλαδὴ τῆς ψυχῆς ἢ ἡ σωτηρία.

Ὅσα δὲ μένουν αὐτὸς καὶ ἀναλαμβάνει νὰ κηρύξῃ πρέ-πει νὰ εἶναι τῶσον ἔτοιμος ἀλλὰ καὶ γενναῖος ὡς ποτὶς. Διότι προτρέπει τοὺς πάντας νὰ σηκώσουν τὸν σταυρὸν καὶ νὰ ἐκο-λυθῶσιν τὸν Χριστόν. Ἐάν δὲ πρέπει νὰ τὸ κάμουν αὐτὸ ἔλοι, τότε πολλὸ περισσότερον οἱ διδασκαλοὶ καὶ ποιμένες, με-ταξὺ τῶν ὁσίων συγκαταλέγεται τότε καὶ ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ λε-

γόμενος καὶ Μάρκος. Διὰ τοῦτο καὶ δικαίως ἀπεμακρόνθη, διότι, ἐνῷ εἶχε τότε C τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ ἐμπρόσθιον μέ-ρος τῆς φάλαγγος ἐφέρετο μετὰ πολλὴν ἀναιδериαν διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἀπεμάκρυνεν ὁ Παῦλος διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἐμπόδιον ἢ ἀκνηρία του εἰς τὴν παρεῖον τῶν ἁλίων. Ὅταν δὲ λέγῃ ὁ Διουσκῆς, ὅτι ἔλαβε χάριν φιλονικίας μετὰ τῶν, μὴ νομίζῃς ὅτι τοῦτο εἶναι ἀμάρτημα. Διότι τὸ νὰ ἐξοργισθῇ κανεὶς δὲν εἶναι κακόν, ἀλλὰ τὸ νὰ ἐξοργισθῇ ἀδικῶς καὶ χωρὶς λόγων. Θυμὸς γὰρ ἄδικος λέγεται, καὶς ἀδικηθήσεται. (Σοφ. Σειρ. 1, 22). Καὶ ὁ Χριστὸς πάλιν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐ-τοῦ εἰπὼς, Ματθ 5, 22. Ὅχι ὁ θυμὸς γενναῖος, ἀλλὰ ὁ ἄ-δικος θυμὸς. Καὶ ὁ προφήτης δὲ λέγει· ἐρνίζεσθε καὶ μὴ ἀ-μαρτάνετε. (Ψαλμ. 4, 5. Ἑρεμ. 4, 28). Διότι ἂν δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιώμεν τὸ πάθος οὔτε ὅταν τὸ ἀπαιτοῦν αἱ πε-ριστάσεις, μετὰ τῆς ἀπορίας καὶ ὀδύνης μᾶς ἔχει βοηθῇ. Ὁ ὁ-μικ δὲν εὐρίσκειται ἐντός μας κατεῖος. Ὁ δημιουργὸς τὸ ἐ-φύσπευσεν αὐτὸ τὸ πάθος ἐντός μας, διὰ νὰ διεγείρῃ τὴν νουθεσίαν καὶ τὴν ἀμείλικτον τῆς ψυχῆς, διὰ νὰ ἐξυπακούσῃ τὸν κομῶμενον καὶ χωρὶς θέλησιν. Καὶ ὅπως ἡ σφυρηλάτησις δι-ναμίζει τὸν σιδηρὸν, ἔτσι ὅσως καὶ εἰς τὴν διάνοιάν μας τὴν δύναμιν τῆς ὀργῆς, διὰ νὰ τὴν χρησιμοποιώμεν ὅπως πρέπει. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος τὴν ἐκρησινώσθησε πολλὰς φορὰς καὶ ἦτο πρὸς ἐπιθυμίαν ὅταν ἦτο ὀργισμένος ἀπὸ ἐ-κεῖνους ποῦ ὑπελάττειν μετ' ἐλπίσεως, ἐπειδὴ τὰ πάντα τὰ θεῖα πρὸς ἑαυτὸν τοῦ κηρύγματος εἰς τὸν ἀπὸ ἀλλήλων και-ρὸν. Διότι ἡ ἐπιείκεσις ἔδεν εἶναι γενναῖος καλὸν, παρὰ μόνον ὅταν τὸ ἀπαιτοῦν αἱ περιστάσεις. Ὅποτε, ἐάν δὲν συμπρί-κῃ λόγος καὶ ἐκείνη, εἶναι ἀκνηρία καὶ ἡ ὀργὴ εἶναι θρα-σύτης.

Ὅλα δὲ αὐτὰ δὲν τὰ εἶπα διὰ νὰ ἀπολογηθῶ ὑπὲρ τοῦ Παύλου διότι ὁ Παῦλος δὲν ἔχει ἀντικρὶν τῆς γλώσσης μας καὶ ὁ ἑκαπὸς του δὲν γίνετα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Θεόν.⁴⁵ Α Τὰ εἶπα διὰ νὰ παθαιναγῶσιν αὐτοὺς πρὸς μετ' ἡμῶν νὰ πρῶπουν τὰ πάντα, ὅταν πρέπει, ὅπως εἶπα καὶ παραπάνω. Διότι ἔτσι θὰ ἠμπορούμεν νὰ θυσιασθῶμεν πάντοτε καρδοσμένοι καὶ νὰ καταπιεσώμεν μετὰ πολλὴν ἐκτοκίαν εἰς τὸν ἀκούσαντον λαμῶνα καὶ νὰ κερδίσωμεν τοὺς ἀπολλόντους σφετέρους, διὰ τοὺς ὁποῖους εἶπε νὰ γίνωμεν ὄχι διὰ τῆς καρίας καὶ τῆς φιλονικίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-στοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις πάντα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

44. Εἴλετο τὸ ἀπειθῆδες τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰουδαίου (Μάρκου) εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων 15, 37-38.

Β Όταν αὐτοὶ τοῦ βασιλεύοντος τὰ βασιλικά σύμβολα μπαίνουν εἰς τὰς πόλεις, καὶ ἰσχύουν πρὶν ἀπὸ αὐτοῦ αἱ σάλπιγγες, καὶ προσηρμυνῶνται πολλοὶ στρατιῶται, εἶναι συνήθεια νὰ τρέχει ὁ κόσμος διὰ τὴν ἀκούσιν τὸν θάρσυνον καὶ νὰ ᾄδῃ τὸ βασιλικὸν σύμβολον νὰ τὸ κρατοῦν ὑψηλὰ καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ τοῦ τοῦ βασιλεύοντος. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ Παῦλος μπαίνει σήμερον εἰς πόλιν ἀλλὰ εἰς τὴν οἰκουμένην, δις πρέζωμεν ὅλοι. Διότι καὶ αὐτὸς βασιλεύει σύμβολον τοῦ ἐσπερίου βασιλέως C ἀλλὰ τὸν σταυρὸν τοῦ οὐρανοῦ βασιλεύει Χριστοῦ καὶ προσηρμυνῶνται διὰ ἀνθρώπων ἀλλὰ ἀγγέλων, καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ βασιλεύοντος ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν αὐτοῦ τοῦ τοῦ βασιλεύοντος. Ἐάν δὲ εἰς ἐκείνους αἱ ὁποῖαι φροντίζουν μόνον διὰ τὴν προσωπικὴν τὴν ἑαυτοῦ καὶ δὲν ἐκτελοῦν κανὲν δημόσιον λειτουργημα, ἔχουν δοθῇ ἀπὸ τὸν θεοῦ τὴν τὴν φύλακας, ὅπως λέγει καὶ κάποιος· «ὁ ἀγγελὸς ὁ φυλάκων με ἐκ νεότητός μου» (Γεν. 48, 18), πόσον μᾶλλον παραστέκουν αἱ ἀγγελικαὶ δυνάμεις ἐκείνους τοῦ ἔχουν ἀναλάβει ἐπάνω τὴν ὁλοκληρὴν τὴν οἰκουμένην καὶ σημαίνουν τὸσον μεγάλον θῆλον διαρθεῖν.

Ἐκείνοι μὲν λοιπὸν οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀξιώσιν τὸσον μεγάλῃς τιμῆς ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ θρόνου εἶναι ἐνδευνόμενοι μὲ ἡρώτια, ἔχουν οὐλομένην τὴν τράχηλον μὲ χρυσὰ κοσμήματα καὶ εἶναι ἀλόκληροι λαμπροκοσμημένοι, ὁ δὲ Παῦλος φορεῖν ἄλυσθα D ἐνὰ χρυσοῦ βασιλεύει τὸν σταυρὸν κτυπώμενος, ὑποφέρει καὶ λαμπροκοσμεῖται. Ἀλλὰ μὴν κατὰ φύσιν ἀγαπητὴ μου, διότι καὶ τὸ κοσμημὲν τὸν ἦτο πολὺ καλύπτρον καὶ λαμπρότερον ἀπὸ ἐκεῖνο καὶ ἀγαπητὸν εἰς τὸν θεόν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν ἐκουράζεται, ὅταν τὸ ἐκφράζει, διότι αὐτὸ εἶναι τὸ ἀξιοθαύμαστον, ὅτι διηλεθὴ μέσα εἰς τὰ δεσφὰ καὶ τὴν μυστικότητα καὶ τὰ στήματα ἦτο λαμπρότερος ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι φοροῦν τὴν βασιλικὴν πορφύραν καὶ τὰ διάδημα. Ὅτι δὲ ἦτο λαμπρότερος ἀπὸ ἐκείνους καὶ δὲν ἀποτελοῦν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν εἶπα, τὸ ἀπὸθεῖζαν τὰ ἐνδύματά του. Διότι καὶ μῦρια διάδηματα καὶ δοσθήματα παραμυθῶ ἐνδύματα E ἀν θέσης ἐπάνω εἰς ἕνα ἄρρωστον, δὲν θὰ κατεβῇ οὔτε κατ' ἐλάχιστον νὰ μετρώσῃ τὸν πυρετὸν του.

Τὰ ἐργατικά θῆμα ἐνδύματα τοῦ Παύλου, ὅταν ἀληθεύουν τὰ σώματα τῶν πασχόντων ἀπεμάκρυναν κάθε ἀσθένειαν. Καὶ δικαίως. Διότι ὅταν οἱ λησταὶ ἐλέπησαν τὸ βασιλικὸν σύμβολον δὲν πολέμουν νὰ ἐπιτεθῶν ἀλλὰ φεύγουν προτροπὴν καὶ νὰ στραφῶν πρὸς τὰ ὁποῖα, πολλὸ περισσότερο φεύγουν καὶ αἱ ἀσθένειαι καὶ οἱ δαίμονες ὅταν ἐλέησαν τὸν σταυρὸν. Τὸν ἐκράτει δὲ ὁ Παῦλος διὰ διὰ τὸν κρατῆ αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ 513 A διὰ νὰ καὶ καὶ τοὺς τοὺς ἄλλους τέτοιους καὶ νὰ τοὺς διδάξῃ, νὰ τὸν κρατοῦν. Διὰ τοῦτο καὶ εἶπε· «μητρὶς μου γίνεσθε, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμῶν» (Φιλ. 3, 17) καὶ ἄλλοι· «εἰ εἴδετε καὶ ἰκοῦσθε ἐν ἐμοί, πάντα πράσσετε» (Φιλ. 4, 9). Εἰς ἄλλο σημεῖον δὲ πάλιν εἶπεν· «ἐκάρισθη σὺ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσκειν» (Φιλ. 1, 29). Διότι τὰ ἀξιώματα τῆς παρουσίας (ὡς τότε φαίνονται μεγαλύτερα, ὅταν τὰ κατέχει ἐν καὶ μόνον πρόσωπον. Διὰ τὸ πνευματικὸν θῆμα συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. Καὶ μάλιστα τότε εἶναι λαμπρότερα ἢ πῶς, ὅταν εὐρίσκονται πολλὰ εἰς τὴν πρώτην θέσιν καὶ ὅταν ὁ τῶν ὁμῶν δὲν εἶναι μόνον ὅπως ἀλλὰ ἔχει κοντὰ του πολλοὺς τοῦ ἀπολαμβάνουν τὴν ἰδίαν τιμὴν.

Ἐλέησε λοιπὸν ὅλους αὐτοὺς τοῦ βασιλεύοντος σύμβολα καὶ τὸν καθένα ἀπ' αὐτοῦ νὰ βασιλεύῃ τὸ θῆμα τοῦ ἐνάντιον λαῶν B καὶ βασιλεύει καὶ τὸν Παῦλον ἐνάντιον τῆς γενένης καὶ τῆς κοιλίας. Ἀλλὰ δὲν τὸ εἶναι ὅπως, διότι ἐκεῖνος δὲν μπορούσαν νὰ τὸ ἀνθέξουν. Εἶδες πόσην ἀρετὴν ἡμπορεῖ νὰ δεχθῇ ἡ φύσις μας; Ὅτι δὲν εἶναι τίποτε πολυτιμότερον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, δαίμων καὶ εἶναι μὲν θνητός· διότι, τί μεγαλύτερον ἀπὸ αὐτὸν μπορεῖ νὰ τοῦ ἀναφέρει; Τί δὲ ἴσων; Πόσον ἀγγέλων δὲ καὶ ἀραγγέλων εἶναι ἰσάκις ἐκείνος ὁ ὁποῖος εἶπε τὸν λόγον αὐτόν· διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μὲ θνητὸν καὶ φθαρτὸν σῶμα ἔδωκε τὰ πάντα διὰ τὸν Χριστόν, ἐκεῖνος δαυδαὶ τῶν ὁσίων ἦτο κύριος ἡ μὴ-λὸν ἐκεῖνος τῶν ὁσίων δὲν ἦτο — διότι ἔδωκε καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ταπεινὰ καὶ τὴν ὑπόστασιν ὅσων —, ἐάν ἦτο C κατὰ φύσιν ἀσάμικτος, τί δὲν θὰ εἶπε, τί δὲν θὰ ἔκανε; Διότι καὶ τοὺς ἀγγέλους, διὰ τοῦτο τοὺς θαυμάζω, διὰ ἀσάμικτος τέτοιων τῶν καὶ ὅσα διδοῖ ἦσαν ἀσάμικτοι — ἐπειδὴ καὶ ὁ διάβολος εἶναι ἀσάμικτος καὶ ὁσάμικτος ἀλλὰ εἶναι χειρότερος ἀπὸ ὅλους ἐπειδὴ ἀντιτάσθαι εἰς τὸν δημιουργὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐνεκα τοῦτου καὶ οἱ ἄνθρωποι λέγομεν διὰ εἶναι δυστυχεῖς ἐὰν ὅταν τοὺς ἴδωμεν νὰ ἔχουν σάρκα, ἀλλὰ ὅταν τοὺς ἴδωμεν νὰ μὴ τὴν χρησιμοποιοῦν ὅπως πρέπει, Ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος εἶπε σάρκα. D Πῶς λοιπὸν ἐγένεν ὁ Παῦλος τέτοιος; Καὶ μὲ τὰς ἰδικὰς

του δυνάμεις και με την βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Τὸν ἐξουσίῃος δὲ ὁ Θεὸς ἐπειδὴ ὁ ἴδιος διέθετε τὴν δύναμιν. Διότι ὁ Θεὸς δὲν μεροληπτεῖ ὑπὲρ αὐθενός.

Ἐάν δὲ εἰλεγες: Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ τὸν μετρήσῃς ἐκεῖνοι, δικούς τι λέγεις: Μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ. Ἐκεῖνος ἔθηκε μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπὶ δὲν μπορείς νὰ γίνῃς οὕτε αὐτοῦ ποὺ εἶναι σύνδουλός σου; Ἐκεῖνος ἠθέλησε νὰ ἀρκεσθῇ πρὸς τὸν Κύριον, ἐπὶ δὲν μπορείς οὕτε εἰς τὸν ἀρόδουλόν σου νὰ ἀρκεσθῇς; Καὶ τί θὰ ἀπολογηθῇς δι' αὐτό;

Καὶ πῶς τὸν Ε' ἐμμετρήσῃ, θὰ εἴπῃ κανεὶς; Τοῦτο πρόειξε τὸ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν καὶ ἀπὸ τὸ προσήκον ἀκόμη. Ἀνῆλθεν ἐπειδὴ εἶχε τόσον μεγάλην φλόγα ἀπὸ τὰς θείας πηγὰς, εἶπε δὲν ἐκπεριεσθῇ οὕτε νὰ ἀναμῇ νὰ εὖρῃ διδασκαλίαν. Διότι δὲν ἐπερίμενεν οὕτε τὸν Πέτρον, οὕτε τὴν γῆν πρὸς τὸν Ἰουδαῖον, οὕτε πρὸς κανένα ἄλλον, ἀλλὰ ἀνυμνωθεὶς ἀπὸ τὴν προθυμίαν ἐκράτησε τόσον πολλὴν τὴν πόλιν, ὥστε νὰ ἀρκεσθῇ ἐναντίον τοῦ αἰλητῆρος πόλεως. Ἐπειδὴ καὶ ὅταν ἦτο Ἰουδαῖος ἔθηκε πρόβλημα ἀνώτερον ἀπὸ τὰς δυνάμεις του, ῥίπτων εἰς τὰ θεσμὰ, συλλαμβάνων διὰ τῆς εἰσῆς καὶ προβαίνων εἰς ἀπερίσκεπτα. Ἔτσι καὶ ὁ Μακάριος, ⁵¹⁴ Α' πολυπότοι δὲν τὸν εἶχε χειροτονήσας κανεὶς, ἡμπούσε τὴν διδασκίαν τὸν θεωροῦν κατὰ τὴν σημερινότητά του. Διότι αὐτὸ εἶναι ἀπὸ διὰ τῆς γενναίας ψυχῆς καὶ ἐλευθέρου φρονήματος, τὸ ὅποιον δὲν ἀνίσταται νὰ σκεπῇ ἑμμέρος εἰς τὰ κατὰ τὴν ἄλλαν, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν τὴν ἔχη ἐκφορτίσει κανεὶς μετὰ τὸ ἔργον αὐτό. Τὸ ὅτι δὲ θεάτως ἀνέλαβε τὸν ρόλον τοῦ προστάτου, τὸ ἀπέδειξε ὁ Θεὸς, ὅταν τὸν ἐβάπτισε καὶ τὸν ἔταξε εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ διὰ τὴν ὑπέρβαν.

Τούτο ἐπαύειν ὁ Θεὸς καὶ εἰς τὴν περίπτωση τοῦ Παύλου. Διότι τὸ ὅτι ὁ Παῦλος ἐνήργησε σκεπῇ μετὰ τὸ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τοῦ λόγου καὶ τῆς διδασκαλίας, τὸ ἐκπεριεσθῇ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν, ὡδήγησε γρηγορὰ εἰς τὸ ἔκτεμα τῶν διδασκαλίων. Διότι ἂν μὲν ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἀπὸ φιλοδοξίαν, ἀγάπην πρὸς τὴν πρωτοκαθεδρίαν B καὶ διὰ νὰ ἐκασπεύουσιν καὶ νὰ ὑπερηφανώσιν τοὺς ἑαυτοὺς των, ἐπὶ λόγους θὰ μπορούσαν νὰ κατηγορηθοῦν. Ἀπὸ ἑμμέρος ἠγάπησαν τοὺς κινδύνους καὶ ἔπαισαν εἰς τοὺς δεινούς των θεμάτων διὰ νὰ αἰσούν ὅλους τοὺς ἄλλους, ποῖος εἶναι τὸν ἄλλος, ὥστε νὰ κατηγορηθῇ ὡς ὅσον μεγάλῃν προθυμίαν; Διότι τὸ ὅτι τὸ ἔκανον αὐτὸ ἐπειδὴ ἐπεδίωκον τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ποὺ ἐκάνοντο, τὸ ἐφανέρωσε καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κατασκοπὴ ἐκείνων οἱ ὅποιος παρὰ νὰ τὸ δέξουν ὁ πείκτησαν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν. Διότι καὶ ἄλλας φορές ἔχουν

ἀναλάβει καὶ ἄλλοι ἀντάκλῃται τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν προστασίαν, ἀλλὰ ἀπέβαιναν ἄλλοι, ἄλλοι κατακινώντας καὶ ἄλλοι καταπονούντες ἀπὸ τὴν γῆν, ἢ ὅποια ἦναι. Διότι δὲν τὸ ἔκανον αὐτοὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ προστατεύουσιν, ἀλλὰ ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὴν πρωτοκαθεδρίαν. C Εἰσεπήδησεν εἰς τὴν θαλάσσαν ὁ Ὀκίας, ἀλλὰ ἐκπεριεσθῇ μετέπειτα. ⁵¹⁵ Εἰσεπήδησε καὶ ὁ Σίμων, ἀλλὰ ἀπενοήθη καὶ ἐκινδύνευσεν νὰ ἀποθῇ. ⁵¹⁶ Εἰσεπήδησε καὶ ὁ Παῦλος, ἀλλὰ ἐκπεριεσθῇ μετέπειτα καὶ παρὰ ἄλλὰ μετὰ δικασίαν, κάτους καὶ κινδύνους. Καὶ ἐπειδὴ εἰσεπήδησεν ἀπὸ πολλὴν ἰσχύος καὶ προθυμίας, διὰ τοῦτο καὶ ἐκπεριεσθῇ καὶ ἔλαβε λομπρότητα ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἀρετὴν. Διότι ὅπως ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἔχει ἐκλογὴν ἀρετῶν, ἐπὶ δὲν χρησιμοποιοῦται σκεπῇ τὴν ἐξουσίαν εἶναι ὁ ἴδιος μεγαλυτέρας τιμωρίας. D Ἔτσι καὶ ὅταν δὲν χειροτονηθῇ κανεὶς καὶ ὅμως διορίζεται σωστὰ — δὲν ἀναφέρειται εἰς τὴν ἐκπεριεσθῇ, ἀλλὰ εἰς τὰ δέματα τοῦ ἔχουν σκεπῇ μετὰ τὴν φροντίδα τῶν πολλῶν —, τότε δέχεται τὸ πᾶν. Διὰ τοῦτο δὲν ἐκείνην ἰσχύος καὶ δὲν ἀνέμενεν οὕτε μὴν ἡμέραν ὁ Παῦλος, ὁ ὅποιος ἦτο ὁρμητικώτερος ἀπὸ τὴν φωτίαν, ἀλλὰ ταυτοχρόνως μετὰ τὴν ἡνιόχον του ἀπὸ τὴν ἰσχύος πηγὴν τῶν ὁδῶν ἦναι μετὰ τοῦ ἰσχυρὰ φλόγα καὶ δὲν ἔλαβεν ὑπὸ ὅταν τὸν οὕτε κινδύνους, οὕτε τὴν κλειδίαν καὶ τὴν κατασκοπήν μετὰ τὸν Ἰουδαῖον, οὕτε τὸ ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐπίστανον, οὕτε τίποτε ἄλλο σκεπῇ μετὰ αὐτὰ. Καὶ ὅσοι ἔλαβον ἄλλας ἀρετὰς, τοὺς ἀρετὰς τῆς ἀγάπης, E καὶ ἄλλην διάνοιαν, ἐκείνη μετὰ μεγάλην ἀρετὴν ὡς κερματὸς παρασέρων ὅλα τὰ δέματα τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀποδεκνύων μετὰ τῆς Γραφῆς ὅτι ὁ παρουσιασθεῖς ἦτο ὁ Χριστός. Ἄν καὶ δὲν εἶχε λάβῃ, θεοβαλὺς ἀκόμη πολλὰς δωρεὰς τῆς χάριτος καὶ δὲν εἶχε δέξασθαι ἀκόμη νὰ λάβῃ τόσον Ἄγιον Πνεῦμα, ἐκπεριεσθῇ ὅμως ὅπως ἀπὸ τὸν ζῆλον καὶ μετὰ τὴν ψυχὴν του πρὸ ἀθανάτου καθημερινῶς ἔπραττε τὰ πάντα. Καὶ ὡς νὰ νὰ ἔθελε νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὸν χρόνον ὁ ὅποιος εἶχε παρὰ, ἔπραττε κατὰ τέτοιον τρόπον τὰ πάντα καὶ καταγίνετο μετὰ ἐκπεριεσθῇ μετὰ τὸ ἔργον. ⁵¹⁷ Α' σίμπων τὸν ἑαυτὸν τον εἰς τὸ πλεον ἐπίστανον μέρος τοῦ πολέμου τὸ ὅποιον ἦτο γεμῆτο ἀπὸ κινδύνους καὶ φόβους.

Καὶ ὅπως ἐπὶ ἦτο τόσον πολυμῆρος καὶ ὁρμητικός καὶ ἐκπεριεσθῇ φλόγα, ἦτο πάλιν πολὺ εὐπειθής καὶ ὑπότακτος εἰς τοὺς διδασκάλους, ὥστε νὰ μὴν τοὺς ἀντιταθῇ παρὰ τὴν ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τῆς προθυμίας του. Διότι καὶ τότε, ὅταν ἔθε-

515. Βλέπε Β' Περαισιπομένην, κεφ. 26.

516. Βλέπε Πράξεις τὸν Ἀποστόλων 8, 26.

μαίνεται πόρα πολύ και ἦτο οὖν μαινόμενος ἀπὸ τὴν προθυμίαν και ἤλθεν και τοῦ εἶπεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀνακαιρήσῃ εἰς τὴν Ταρανν και τὴν Καισάρειαν, δὲν ἀντεστάθη. Καὶ ἂπαν τοῦ εἶπαν ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸν κατεδάσουν μὲ σκοπὸν ἀπὸ τὸ τεῖκος, τὸ ἡνέκθη. Τὸν ἐπιμυθεύοντες νὰ ἱερῶνται και δὲν ἀντεστάθη. Τοῦ εἶπαν νὰ μὴν εἰσέλθῃ εἰς τὸ θόρακον και ὑπέκουσεν. Ἐπὶ ἑνὸς ἴτε παιντοῦ και πέντατος ὁ σκοπὸς του, τὸ συμπερὸν τῶν πιστῶν, ἡ εὐφροσύνη, ἡ ἀμόνοια. Καὶ πόνεσε ὁ διεφύλασσε τὸν ἑαυτὸν του πρὸς κόρον τοῦ καρύμματος. Ὅποτε διὸν ἀκούσῃς ὅτι στέλνει τὸν ἀνεμῶν του πρὸς τὸν καὶλορακον ἐπειδὴ ἤθελε νὰ διαφυλάξῃ τὸν αὐτὸν του ἀπὸ τοῦς κινδύνους, και ὅταν ἐπαυλάξῃ τὸν καισάρα, και ὅταν ἐπείγεται νὰ ταξιδεύῃ εἰς τὴν Ρώμην, μὴ νομίσῃς ὅτι αἱ λέγονται αὐτοὶ προδίδουν ἐνανθρίαν.

Διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος σπενάξει ἐπειδὴ ἤλθεν εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν, πῶς δὲν θὰ προσηκούσε νὰ εἴναι μαζί με τὸν Χριστὸν; Καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατεφρόνησε τοὺς σήρανοὺς και τοὺς ἀγγέλους ἀπὸ τὸν Χριστὸν, πῶς θὰ μπορούσε νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ παρόντα; Διὰ ποῖον λόγον λοιπὸν τὸ ἔκαμεν αὐτό; Διὰ νὰ ἀποκατήλθῃ μετὰ τὸ κήρυγμα και νὰ φύγῃ μαζί με πολλοὺς ἀνθρώπους, ἑλθὼς σφετανομένους. Ὁ Διότι ἐραβεῖ το μῆμος τυκὸν ἀνακαιροῦσε ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν πτωχός, χωρὶς νὰ εἴη ἐπιτόκος τὴν σωτηρίαν τῶν πολλῶν. Διὰ τοῦτο και ἔλεγεν· ἐπὶ γὰρ ἐπιμένει τῇ σωτῇ, ἀναγκαῖότερον δι' ἡμᾶς (Φίλιπ. 1, 24). Διὰ τὸν λόγον οὗτον και ἐπειδὴ ἐβύλεπεν ὅτι τὸ διασπῆραον θὰ ἔβγαλεν ἀκαταπαύτην ἀπόρασαν δι' αὐτὸν, ὅπως εἶπε και ὁ Φίλιππος, ἐπαυλάσθη τὸν καισάρα· Ἐπαυλάσθητι ἐδύναντο ὁ ἀνθρώπος αὗτος, εἰ μὴ ἐπεισπλάσθητο καισάρας (Πράξ. 28, 32). Καὶ ἐνθ' ἐβόη και ὠδυνήθη μετὰ πολλοὺς ἄλλους καταδύσαντες, οἱ ὅποιοι εἶχαν διατρέχει ἀναρῶματα κακοσυγῆματα, δὲν ἐναρῶντο νὰ εἶναι δερμένους μαζί των, ἀλλὰ ὁ και ἄφροντιζε δι' ὅλους τοὺς συμπλέοντας, ἂν και ὁ ἴδιος και ἄλλοις διέβηεν και θενύριζεν ὅτι ἦτο ἀσφαλὴς. Καὶ ἀπέραισε ποσὴν θάλασσαν δερμένους και ἐπαίρετο ὡσὺν νὰ τὸν προέστησαν εἰς μέγα ἄξιωμα. Διότι πρόημα τοῦ ἐπεφυλάσσετο μέγα κατόρθωμα, ἡ διόρθωσις τῆς Ρώμης.

Παρά ταῦτα ὅμως δὲν ἐδείκνυε ἀδιοφορίαν και δι' αὐτοὺς ποὺ ἦσαν εἰς τὰ πλάσιν, ἀλλὰ και ἐκεῖνους τοὺς ἐπιτηγόρησαν, διαγρηθείς τὸ δρομὰ του ἀπὸ τὸν ἀποδὸ ἐπιτηροφουόντα ὅτι ἐπάντες οἱ πλῆθοντες μετ' αὐτοῦ δι' αὐτὸν οὐκόντων (Πράξ. 27, 24). Τοῦτο δὲ τὸ ἔκαμεν διὰ τοῦ νὰ ἐξυμνήσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς κἀμῃ νὰ τὸν πιστεύουσιν. Διὰ τοῦτο και ὁ Θεὸς ἔκείνην νὰ τραυματίσῃ ἡ θάλασσα, διὰ νὰ φανερωθῇ ἡ κόρος τοῦ Παύλου και μετὰ αὐτὰ εἰς τὰ ὅποια τὸν παρή-

κουσαν και μετὰ αὐτὰ εἰς τὰ ὅποια τὸν ὑπέρκουσαν. Διότι τοὺς εἶπε συμβουλεύσει νὰ μὴν ἀπαυλάσθουν, και τὸν παρήκουσαν και περιέπεσαν εἰς θανάσιμον κίνδυνον. Καὶ ὅμως παρὰ πάντα δὲν τοὺς ἐπέρυθη θανάσιους, ἀλλὰ ἔφροντιζε δι' αὐτοὺς, ὅπως ὁ πατήρς διὰ τὸ παιδί του, και ἔκρινε τὰ πάντα διὰ νὰ μὴν κατῇ κανείς.

Ὅταν δὲ ἔρθεαι και εἰς τὴν Ρώμην, 816 Α μετὰ ποσὴν ἐπαύεσιν δὲν συνέζητε και ἐκαί; Πῶς δὲ ἔβλεπε τὰ σφόδρα τὸν ἀπαυλούντων χωρὶς νὰ θῇ τὴν ἐλευθερίαν των; Καὶ δὲν ἐπαυλάσθη μόνον μέρας ἐδῶ, ἀλλὰ δι' ἐκαί ἐπείχε και εἰς τὴν Ἰταλίαν. Διότι ὅταν ἐκινδύνειεν, ἔπαυε περισσότερον θάρρος και ἐγένετο τολμηρότερος ἐξ αἰτίας τοῦ κινδύνου. Ὅχι δὲ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ και οἱ μαθηταὶ του ἐξ αἰτίας του. Διότι ὅπως, ἂν τὸν ἐβλεπαν νὰ ὑποκύπτῃ και νὰ γίνετο δειλόσπερος, θὰ ὑποκαρούσαν ἰσως και αὐτοί, ἔτσι και ἐπειδὴ τὸν εἶδον νὰ γίνεται μετὰ ἀνδρείας και νὰ ἐξεγείρεται και νὰ ἐπιτίθεται μετὰ περισσότεραν ἀρετὴν, ἐκτρουσαν μετὰ θάρρους. Φανερώσαν δὲ τοῦτο ἔλεγεν· Ἐἰς τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν, πεποσθῶτες ὅς τοις δεσποῖς μου, περισσότερος τολμὴν ἀράδης τὸν λόγον λαλεῖν (Φίλιπ. 1, 14). Διότι ὅταν ὁ στρατηγὸς εἴναι γενναῖος και δὲν ἀράζει μόνον και φροντίζει, ἀλλὰ και πληγύνεται, κἀναι τοὺς στρατιώτας του μετὰ παρόλμων και μάλιστα περισσότερον ὅταν πληγύνεται παρὰ ὅταν πληγνῇ. Διότι ὅταν τὸν ἴδουν λουμένον μετὰ σῆμα και τραυματισμένον και παρὰ ταῦτα νὰ μὴν ὑποκυφῇ πρὸ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ νὰ στέκεται μετὰ γενναίτητα και μετὰ πολέμειον δόρυ νὰ κτυπῇ τοὺς ἀνταπάλους χωρὶς νὰ ὑποκύπτῃ εἰς τοὺς πόρους, ἐπιτίθενται και αὐτοὶ μετὰ περισσότεραν ἀρετὴν.

Τοῦτο λοιπὸν συνέθη και μετὰ τὸν Παῦλον. Ἐπειδὴ τὸν ὁ ἐβλεπαν φυλακισμένον νὰ ἀπρόσῃ εἰς τὴν φυλακὴν και ἐνθ' ἐρασταγάνετο νὰ ὑποτάσῃ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἐμισήτωνεν, ἔπαυε περισσότερον θάρρος νὰ ἀπρόσῃ. Διὰ νὰ δηλώσῃ δὲ τὸ γεγονός τοῦτο και ὁ Παῦλος δὲν εἶπεν ἀπλῶς ἀπεισθῆναι· ἀλλὰ προσέθεσε περισσότερος τολμὴν ἀράδης τὸν λόγον λαλεῖν. Τοῦτόστιν περισσότερον τώρα παρὰ ὅταν ἦσαν ἐλευθῆρος, ἐκτρουσαν χωρὶς φόβου οἱ ἀδελφαί. Τότε ἀποκτοῖς και αὐτοὺς περισσότερον προθυμῶν, διότι τότε ἐξεγείρετο περισσότερον κατὰ τὸν ἐχθρῶν, και οἱ πρόσθετα δυναμῶι ὁ τοῦ ἐβίδον περισσότερον παρηγορίαν και περισσότερον θάρρος. Ἐπιλακισθῇ λοιπὸν κἀποὶ και ἐλαμπετόσεν ὥστε νὰ παρήλῃ τὰ θερμῶτα, νὰ ἀνδρῇ τὰς θύρας, νὰ κἀμῃ ἀπαιδὸν του τὸν δεσμοφύλακα· και νὰ μεταστῇ σε-

47. Εἰς τὰς Πράξεις τοῦ Ἀποστόλου, κεφ. 18.

δὲν τὸν δασκῆτὴν τοῦ⁴⁸ ὅπως νὰ λέγῃ ἐν ἀλλοίῳ με πῶς τις κριστιανὸν γενέσθαι» (Πρῶτ. 26, 28). Ἄλλοτε πάλιν ἐλπίσθη καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν τοῦ τὸν ἐλθοσέμενον τὴν ἀδελφὴν εἰς τὴν πόλιν.

Τὸν ἐκείλευσαν, ὡς μέλλοντες νὰ τὸν δασκῶσιν, ἄλλοτε μὲν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἄλλοτε ἡ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ δασκῆται τοῦ ἔργου μαθηταί. Οἱ ἀντίπαλοι ἔργου ὁπότε! Καὶ ὅπως ἡ φωνὴ τοῦ θι πῶς εἰς δάσκαρον ὅλοι διδασκόμενοι περισσώτερον καὶ παύσει δόξαμιν ἀπὸ τοῦ ὅλων τοῦ θι βρῶσται ἐκείνῃ τῇ, ἔπει καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Παύλου ἐκέρδιεν ἐκείνους πρὸς τοὺς ἀποστόλους ἀπαιτῶν, καὶ ἐκείνους τοῦ ἐπολεμοῦσαν, ἀλαλματισθέντες ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ ἔργου γρήγορα τροφὴ εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν φωνὴν καὶ με αὐτὸς ὁ λόγος ἐργαζομένητο ἀκτῇ περισσώτερον καὶ ἐπολεμοῦσε καὶ εἰς ἄλλους. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγον: «Ὁδὸς μου, ἀλλ' ὁ λόγος οὐ δόξαται» (Β' Τιμ. 2, 9). Τὸν ἐξῆρξεν⁴⁹ Α καὶ τὸ γεγονός τοῦτο ἀπετέλει δόξαν. Εἰς τὴν πραγματικότητά ἡμῶς ἡτο ἀποστολὴ διδασκάλων. Καὶ ἐκείνους τοῦ θι ἔσαν οἱ φίλοι καὶ οἱ ἐπολεμοῦσαν τὸ ἔσαν οἱ ἐχθροί, οἱ ἀποστολὴ δὲν τοῦ ἐπείκειν νὰ παραμείνῃ ἐπὶ πολὺ εἰς ἓνα τόπον, ἀλλὰ με τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς διὰ τῶν παρῶν παντοῦ τὸν ἱερὸν, ὥστε ν' ἀκούσων ὅλοι τοὺς λόγους τοῦ. Τὸν ἔδωκεν πάλιν καὶ τὸν ἐξῆρξεν περισσώτερον. Ἐξῆρξεν τοὺς μαθητὰς καὶ ἐπέλεξε διδασκάλους εἰς αὐτοὺς τοῦ δὲν εἶχαν. Τὸν ἀδελφὸν εἰς μεγαλύτερον δασκῆτην καὶ ἀφῆλθεν μεγαλύτερον πάλιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπολεμοῦσαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ αἰτίας τῶν ἀποστόλων καὶ ἔλεγον: «Τὴν ποιήσμεν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς. Με αὐτὰ τοῦ ἐπολεμοῦσαν ἐναντίον τῶν τοὺς ἐνδυναμώμενοι καὶ τοὺς πληθύνοντες. Τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν δεσμοφύλακα Β διὰ νὰ τὸν φυλάξῃ με προσοχὴν, ἀλλὰ ὁ δεσμοφύλαξ ἐδέθη ἀπὸ τὸν Παῦλον με αὐτὴν μεγαλύτεραν προσοχὴν. Τὸν ἐπέλεξε με δεσμοφύλακας διὰ νὰ μὴν ἀποπερῶν. Αὐτὸς δὲ κατέχευε τοὺς δεσμοφύλακας. Τὸν ἐπέλεξε με δεσμοφύλακας διὰ νὰ τὸν δεσμοφύλῃ καὶ παρὰ τὴν θέλησίν τιν νὰ διανύσῃ συντόμῳ τὴν ὁδόν, καὶ τὸ ναυάγιον τοῦ ἐμεγαλύνοντες ἔργον ἀφορμὴ νὰ κατέχευε τοὺς συμπλέοντες. Ἀπελθεῖν με αὐτὰ δασκῆτην διὰ νὰ σταματήσῃ τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ αὐτὸ ἐδυναμώμεν ὅλο καὶ περισσώτερον. Καὶ ὅπως ἔλεγον διὰ τὸν Κύριον ἀποκατεστῆκεν αὐτόν, ἵνα μὴ ἔλθωσιν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀρῶσι καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ τὸ ἔθνος» (Ἰω. 11, 48) καὶ συνέβη τὸ ἀντίθετον — ἐπειδὴ δηλαδὴ τὸν ἐφόνευσαν C ὁ

48. Τὸν ἐκείλευσε Ἀγρίππας. Β1. Πρῶτ. 26, 28.

πεδούλωσαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν πόλιν τιν, καὶ ἐκείνους τοῦ ἐνέμεν ἐπὶ δόξα διὰ τὸ κήρυγμα ἔργον ὑποσηθητικὰ δι' αὐτό — ἔτσι καὶ ὅταν ἐκέρδιεν ὁ Παῦλος, αὐτὰ τοῦ μετεχειρῶντο διὰ νὰ σταματήσων τὸ κήρυγμα, τὸ ἐδυναμώμεν καὶ τὸ ἀνίσταντο εἰς ἀπερῶντο ἔθνος.

Διὰ αὐτὰ λοιπὸν ὡς εὐκαριστήσαντες τὸν ἐφευρετὸν Θεόν, ὡς μακαρίσαμεν τὸν Παῦλον καὶ ὡς προσευχεσόμεν νὰ ἐπιτάξωμεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἔργα ἀγαθὰ με τὴν πόλιν καὶ τὴν φιλοφρονεῖται τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ἀποστολὴ καὶ με τὸν ἀποστολὴ εἰς τὸν Παῦλον καὶ τὸ ἄγαν Πνεῦμα ἡμεῖς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.